Szkoła Podstawowa nr 36
im. Polskich Olimpijczyków
w Częstochowie ul. Kasztanowa 7/9
tel./fax (34) 363- 11- 62,
e- mail: sp36@edukacja.czestochowa.pl

WYMAGANIA EDUKACYJNE I PRZEMIOTOWE SYSTEMY OCENIANIA W ODDZIAŁACH IV- VI

JĘZYK POLSKI

Wymagania edukacyjne w oddziale IV wynikające z podstawy programowej i przyjętego do realizacji programu nauczania „Czytać, myśleć, uczestniczyć" autorstwa Marleny Derlukiewicz

CZYTANIE

Uczeń:

- sprawnie czyta teksty głośno i cicho,
- czyta ze zrozumieniem teksty literackie i popularnonaukowe,
- wyszukuje w tekście informacje istotne dla zrozumienia treści,
- czyta i wygłasza tekst utworu z odpowiednią artykulacją,
- rozumie polecenia, instrukcje i informacje,
- odnajduje w tekście wskazany fragment,
- rozumie i przetwarza dane z tekstu.

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- wskazuje składniki świata przedstawionego utworu literackiego,
- określa najważniejsze cechy gatunkowe: opowiadania, baśni, legendy, komiksu,
- rozumie ogólny sens utworu literackiego, określa jego temat,
- nazywa własne emocje, wrażenia, refleksje związane z lekturą,
- wyraża własne opinie oraz charakteryzuje i ocenia postępowanie bohaterów,
- dostrzega różnicę pomiędzy światem przedstawionym a rzeczywistym,
- odróżnia postaci i wydarzenia fantastyczne od realistycznych,
- wyodrębnia główne cechy budowy utworu poetyckiego (wers, strofa, rym, rytm) oraz środki stylistyczne (epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy),
- odczytuje intencje autora utworu,
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, podmiot liryczny),
- rozpoznaje podstawowe środki wyrazu sztuki filmowej, teatralnej.

WYPOWIEDŹ USTNA (MÓWIENIE)

Uczeń:

- rozumie, na czym polega proces komunikowania się,
- uważnie słucha mówiącego i stara się rozpoznać intencje i cele jego wypowiedzi,
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała),
- formułuje logiczne i spójne wypowiedzi na interesujący go temat,
- podejmuje próbę sformułowania argumentów, uzasadnia własne zdanie,
- wypowiada się na temat przeczytanych tekstów,
- dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu,
- potrafi przywitać się i pożegnać, przedstawić siebie i innych, poprosić i podziękować,
- recytuje teksty poetyckie podejmując próbę ich interpretacji.

PISANIE
Uczeń:

- tworzy spójne teksty na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury, przestrzegając zasad poprawności językowej,
- redaguje poprawnie i ze świadomością celu teksty o charakterze użytkowym (zaproszenie, ogłoszenie, notatka, list prywatny, kartka pocztowa – życzenia i pozdrowienia),
- sporządza plan ramowy,
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze i odtwórcze), pamiętnik, wpis do dziennika, opis przedmiotu, postaci),
- stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej (w tym wydziela akapity),
- tworząc własne teksty przestrzega norm ortograficznych i interpunkcyjnych, budując zdania stosuje właściwe formy wyrazów.

ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKOWA
Uczeń:

- zna polski alfabet i wyróżnia samogłoski i spółgłoski,
- rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, przyimek, spójnik) i wskazuje różnice między nimi,
- rozpoznaje i rozumie funkcje głównych części zdania (podmiot, orzeczenie),
- rozumie różnice pomiędzy częściami mowy a częściami zdania,
- potrafi poprawnie odmieniać wyrazy,
- rozpoznaje i stosuje wyrazy pokrewne, bliskoznaczne, przeciwstawne
- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone,
- dostrzega i opisuje związki między wyrazami w zdaniu,
- rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA
Uczeń:

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym, wykorzystuje wiedzę o:
  - wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych (pisze poprawnie wyrazy z u, ó, ż, rz, h, ch, stosując w praktyce poznane reguły ortograficzne),
  - zapisie „nie” z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami,
  - sposobach pisania nazw własnych i nazw pospolitych,
- używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika (kończy zdanie kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem w zależności od intencji, rozdziela przecinkami jednorodne części wypowiedzi, używa myślnika przy zapisie dialogu, stawia dwukropek przed wyliczeniem, wprowadza cytat do tekstu, stosując cudzysłów).

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne/roczne
oddział IV

niedostateczny

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi uniemożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności
- ma kłopoty z techniką czytania,
- nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- wykazuje się niechęcią do nauki,
- zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- nie angażuje się w pracę grupy,
- nie wdraża wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- nie wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków

dopuszczający

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi umożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, czasem wymaga pomocy nauczyciela
- czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby,
- niesystematycznie wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- rzadko wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków.

dostateczny

- uzyskany poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim poziomie trudności, ujęte w programie i wynikające z podstawy programowej,
- odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy,
- stara się wdrażać wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- stara się wykorzystywać możliwości uzupełnienia braków.

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe,
- wdraża większość wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych.

bardzo dobry

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe,
- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie.

celujący

- uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej,
- proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach (potrafi poprowadzić ich fragmenty) i w zajęciach pozalekcyjnych,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,

- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie i na wysokim poziomie.

Wymagania edukacyjne z JĘZYKA POLSKIEGO w oddziale V wynikające z podstawy programowej i przyjętego do realizacji programu nauczania „Czytać, myśleć, uczestniczyć" autorstwa Marleny Derlukiewicz

CZYTANIE

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie i popularnonaukowe,
- wyszukuje w tekście istotne informacje,
- rozumie i przetwarza dane z tekstu,
- formułuje pytania do tekstu,
- rozumie polecenia, instrukcje, informacje,
- czyta poprawnie, wyraźnie i wyraziście (przekazuje intencję tekstu, właściwie akcentuje wyrazy, stosuje odpowiednią intonację),
- czyta tekst z podziałem na role.

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- słucha z uwagą i zrozumieniem,
- wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście (np. prawda-fałsz),
- rozpoznaje intencje i uczucia nadawcy, np. radość, smutek,
- dokonuje selekcji informacji,
- układa informacje od najbardziej szczegółowych do ogólnych,
- odróżnia realizm od fantastyki,
- czyta różnego rodzaju teksty, rozróżnia je ze względu na tematykę i język,
- odróżnia autora od narratora/podmiotu lirycznego,
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- wskazuje w tekście i posługuje się pojęciami: świat przedstawiony, bohater, narrator, proza, poezja, wątek, fikcja literacka,
- identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy,
- określa temat i główną myśl tekstu,
- wskazuje w utworze poetyckim epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, przenośnie i wyjaśnia ich funkcję w wierszu,
- określa nastrój utworu, nazywa uczucia, które wywołała w nim lektura utworu,
- identyfikuje bajkę, mit, przysłowie, komiks, baśń, legendę, wskazuje ich charakterystyczne elementy,
- odczytuje morał w bajce, objaśnia go,
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska),
- świadomie korzysta z zasobów różnych mediów,
- odróżnia utwór o tematyce biblijnej od mitologii,
- dostrzega uniwersalne wartości tekstów literackich.

WYPOWIEDŹ USTNA (MÓWIENIE)

Uczeń:

- mówi na temat, prezentuje własne zdanie i uzasadnia je,
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, mimika, postawa ciała),
- bierze udział w dyskusji i przestrzega jej zasad,
- posługuje się logicznymi argumentami i przekonuje innych do swoich racji,
- dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu,
- operuje w swoich wypowiedziach słownictwem z określonego kręgu tematycznego (np. wakacje, szkoła itp.)
- potrafi opowiedzieć treść poznanego utworu,
- objaśnia znaczenie podstawowych związków frazeologicznych pochodzenia mitologicznego i biblijnego, próbuje włączyć je do swojego języka,
- wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy,
- opowiada o wydarzeniach ze swego życia, redaguje wypowiedź na zadany temat,
- w wypowiedziach odwołuje się do własnych doświadczeń,
- prezentuje przed klasą lekturę,
- potrafi przeprosić, podziękować, w uprzejmy sposób odmówić, informować, komentować,
- formułuje pytania dotyczące omawianego tekstu.

PISANIE

Uczeń:

- poprawnie zapisuje dialog i włącza go w spójny tekst (opowiadanie) - redaguje opowiadanie z dialogiem,
- redaguje plan na podstawie opowiadania, układa plan ramowy i szczegółowy,
- tworzy opowiadanie twórcze i odtwórcze,
- opisuje postaci rzeczywiste i literackie, przedmioty i krajobrazy,
- sporządza notatkę w postaci schematu, tabeli, wykresu
- buduje zdania pojedyncze i złożone,
- sporządza proste przepisy i instrukcje,
- tworzy zawiadomienie o wskazanych uroczystościach,
- redaguje ogłoszenie, zaproszenie i gratulacje oraz nadaje im odpowiednią formę graficzną,
- umiejętnie pisze wstęp, rozwinięcie i zakończenie w określonej formie wypowiedzi,
- stosuje narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,
- pisze streszczenie.

ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKOWA (NAUKA O JĘZYKU)

Uczeń:

- stosuje formy grzecznościowe w przekazie pisemnym,
- wymienia okoliczności składania życzeń,
- odróżnia list od e-maila,
- rozpoznaje intencję mówiącego,
- stosuje poprawne formy różnych części mowy,
- potrafi przekształcić zdania na równoważniki zdań i odwrotnie,
- wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych,
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu,
- potrafi wskazać w zdaniu przydawkę, dopełnienie i okolicznik,
- dostrzega i opisuje związki między wyrazami w zdaniu, przedstawia je na wykresie,
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania,

- rozróżnia i buduje zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA
Uczeń:

- pisze poprawnie wyrazy z u, ó, ż, rz, h, ch, stosując w praktyce poznane reguły ortograficzne,
- potrafi odróżnić głoski dźwięczne od bezdźwięcznych,
- odróżnia głoski ustne od nosowych,
- pisze poprawnie (łącznie lub rozdzielnie) rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, przysłówki z przeczeniem nie,
- poprawnie zapisuje cząstki -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy,
- zna i stosuje zasady pisowni wielką i małą literą rzeczowników oraz przymiotników,
- poprawnie zapisuje wyrazy z ą, ę, om, on, em i en,
- używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika (kończy zdanie kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem w zależności od intencji, rozdziela przecinkami jednorodne części wypowiedzi, rozdziela przecinkami zdania złożone, stawia przecinek przed odpowiednim spójnikiem, używa myślnika przy zapisie dialogu, stawia dwukropek przed wyliczeniem, wprowadza cytat do tekstu, stosując cudzysłów).

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne/roczne
oddział V

niedostateczny

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi uniemożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności
- ma kłopoty z techniką czytania,
- nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- wykazuje się niechęcią do nauki,
- zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- nie angażuje się w pracę grupy,
- nie wdraża wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- nie wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków

dopuszczający

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi umożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, czasem wymaga pomocy nauczyciela
- czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,

- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby,
- niesystematycznie wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- rzadko wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków.

dostateczny

- uzyskany poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim poziomie trudności, ujęte w programie i wynikające z podstawy programowej,
- odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy,
- stara się wdrażać wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- stara się wykorzystywać możliwości uzupełnienia braków.

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe,
- wdraża większość wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych.

bardzo dobry

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe,

- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie.

celujący

- uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej,
- proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach (potrafi poprowadzić ich fragmenty) i w zajęciach pozalekcyjnych,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie i na wysokim poziomie.

Wymagania edukacyjne z JĘZYKA POLSKIEGO W ODDZALE VI wynikające z podstawy programowej i przyjętego do realizacji programu nauczania „Czytać, myśleć, uczestniczyć" autorstwa Marleny Derlukiewicz

CZYTANIE

Uczeń:

- czyta płynnie ze zrozumieniem teksty literackie i popularnonaukowe,
- wskazuje w tekście informacje, przetwarza je i korzysta z nich w określonym celu,
- rozumie polecenia, instrukcje i informacje oraz potrafi przekazać je innym,
- odnajduje w tekście wskazany fragment i potrafi zastosować go w formie cytatu,
- odczytuje teksty użytkowe ze świadomością ich celu,
- rozumie i przetwarza dane z tekstu , tabeli i wykresu,
- wyszukuje informacje i formy wyrazów w słownikach i encyklopediach,
- posługuje się Internetem w celu wyszukiwania i korzystania z informacji.

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

Uczeń:

- wskazuje elementy świata przedstawionego i rozumie ich rolę w utworze literackim
- rozumie pojęcie fikcji literackiej,
- odczytuje problemy przedstawione w utworze, komentuje je samodzielnie,
- ocenia i komentuje postępowanie bohaterów,
- rozpoznaje narratora i sposób prowadzenia narracji,

- rozpoznaje i identyfikuje: opowiadanie, powieść, baśń, mit, legendę, bajkę, fraszkę, przysłowie, komiks,
- dostrzega swoiste cechy języka poetyckiego, rozpoznaje środki stylistyczne epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze,
- wskazuje elementy budowy wiersza (wers, zwrotka, rytm, rym, refren),
- rozróżnia wiersz rymowany i nierymowany (biały),
- odczytuje intencje autora i przenośny sens utworu,
- rozumie sposób funkcjonowania przekazów medialnych i zna związaną z nimi podstawową terminologię,
- rozpoznaje środki wyrazu sztuki filmowej, teatralnej i przekazów ikonicznych.

WYPOWIEDŹ USTNA (MÓWIENIE)

Uczeń:

- wypowiadając się na określony temat buduje zdania poprawne pod względem językowym
  i adekwatne do celu wypowiedzi,
- formułuje logiczne i spójne wypowiedzi na interesujące go tematy,
- pracując w zespole prowadzi rozmowę na określony temat,
- wyraża własne zdanie i uzasadnia je przy pomocy argumentów,
- wypowiada się na temat przeczytanych tekstów,
- wypowiadając się na różne tematy stosuje urozmaicone słownictwo odpowiednie do celu wypowiedzi,
- wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy podejmując próbę ich interpretacji.
-

PISANIE

Uczeń:

- redaguje poprawnie i ze świadomością celu teksty o charakterze użytkowym (zaproszenie,
  ogłoszenie, zawiadomienie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę, list prywatny, oficjalny, sprawozdanie),
- potrafi skonstruować plan własnej wypowiedzi (redaguje plan ramowy i szczegółowy),
- tworzy opowiadanie i włącza w nie dialog (opowiadanie z dialogiem),
- streszcza tekst zachowując jego spójność (pisze streszczenie),
- opisuje stosując właściwe słownictwo (przedmiot, wygląd postaci, dzieło sztuki, krajobraz)
- prezentuje postać stosując słownictwo charakteryzujące człowieka,
- relacjonuje wydarzenia z punktu widzenia uczestnika bądź obserwatora – sprawozdanie,
  redagując teksty przestrzega zasad poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKOWA (NAUKA O JĘZYKU)

Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje głosek, właściwie stosuje akcent wyrazowy i intonację,
- zna i świadomie stosuje różne formy części mowy, potrafi poprawnie odmieniać wyrazy, zaznacza temat i końcówkę odmienianego wyrazu,
- stopniuje przymiotniki i przysłówki,
- rozpoznaje wyrazy pokrewne, zna budowę słowotwórczą wyrazu,

- rozróżnia wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne, stosuje je we własnych wypowiedziach i poszukuje ich w odpowiednich słownikach,
- rozpoznaje równoważnik zdania, zdanie pojedyncze i złożone potrafi przekształcić zdania narównoważniki zdań i odwrotnie,
- buduje różne rodzaje zdań w zależności od celu wypowiedzi,
- dostrzega i opisuje związki między wyrazami w zdaniu, przedstawia je na wykresie,
- wyróżniając związek główny i związki poboczne,
- wskazuje poprawnie części zdania, stosuje różne rodzaje podmiotów i orzeczeń.

ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA

Uczeń:

- pisze poprawnie wyrazy z u, ó, ż, rz, h, ch, stosując w praktyce poznane reguły ortograficzne,
- poprawnie zapisuje wyrazy z ą, ę, om, on, em i en,
- stosuje zgodnie z regułami pisownię małej i wielkiej litery (nazwy własne oraz pisownia tytułów książek i czasopism),
- stosuje zgodnie z regułami pisownię łączną i rozdzielną cząstek *bym, byś, by,*
- stosuje zgodnie z regułami pisownię łączną i rozdzielną przeczenia *nie,*
- stosuje zgodnie z regułami końcówki – ji, -i w dopełniaczu, celowniku, miejscowniku rzeczowników zakończonych na –ja lub –ia
- zapisuje prawidłowo przedrostki z-, s-, wz-, roz-, bez- oraz zakończenia -dzki, -cki, -dztwo, -ctwo,
- zapisuje prawidłowo wyrażenia przyimkowe oraz przyimki złożone,
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika (kończy zdanie kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem w zależności od intencji, rozdziela przecinkami jednorodne części wypowiedzi, rozdziela przecinkami zdania złożone, stawia przecinek przed odpowiednim spójnikiem, używa myślnika przy zapisie dialogu, stawia dwukropek przed wyliczeniem, wprowadza cytat do tekstu, stosując cudzysłów).

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne/roczne oddział VI

niedostateczny

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi uniemożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności
- ma kłopoty z techniką czytania,
- nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- nie wykonuje zadań ani poleceń nauczyciela,
- wykazuje się niechęcią do nauki,
- zaniedbuje wykonywanie prac domowych,
- nie angażuje się w pracę grupy,
- nie wdraża wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- nie wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków

dopuszczający

- uzyskany poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi umożliwia osiąganie celów polonistycznych
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, czasem wymaga pomocy nauczyciela
- czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, nie stosuje odpowiedniej intonacji,
- ma problemy z czytaniem tekstów kultury, ale podejmuje próby ich odbioru,
- nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia rażące błędy utrudniające komunikację, ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem nawet prostych zdań,
- nie jest aktywny na lekcjach, ale wykazuje chęć do pracy, stara się wykonywać polecenia nauczyciela,
- pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty do pracy,
- często nie potrafi samodzielnie wykonać pracy domowej, ale podejmuje próby,
- niesystematycznie wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- rzadko wykorzystuje możliwości uzupełnienia braków.

dostateczny

- uzyskany poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim poziomie trudności, ujęte w programie i wynikające z podstawy programowej,
- odnajduje w tekście informacje podane wprost, rozumie dosłowne znaczenie większości wyrazów w tekstach dostosowanych do poziomu edukacyjnego,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne; wypowiedzi cechuje ubogie słownictwo,
- wypowiada się krótko, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy,
- stara się wdrażać wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych,
- stara się wykorzystywać możliwości uzupełnienia braków.

dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- bierze czynny udział w lekcji,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe,
- wdraża większość wskazówek, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych.

bardzo dobry

- uczeń sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej,
- potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji,
- posługuje się bogatym słownictwem i poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, w większości poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe,
- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie.

celujący

- uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej,
- proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach (potrafi poprowadzić ich fragmenty) i w zajęciach pozalekcyjnych,
- z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi,
- wdraża wskazówki, których nauczyciel udziela mu w informacjach zwrotnych w pełnym zakresie i na wysokim poziomie

Sposób oceniania poszczególnych umiejętności z języka polskiego
w oddziałach IV-VI
(oceny bieżące)

I Na lekcjach języka polskiego ocenie podlega:

1. Znajomość zagadnień z nauki o języku (gramatyki) przewidzianych w programie,
2. Znajomość zasad ortograficznych i interpunkcyjnych; umiejętność posługiwania się nimi,
3. Redagowanie określonych - dłuższych i krótszych – form wypowiedzi,
4. Czytanie – głośne (wyraźne i wyraziste) oraz ciche ze zrozumieniem,
5. Mówienie - poprawne wyrażanie myśli w różnych formach wypowiedzi,
6. Znajomość przewidzianych programem wiadomości o literaturze,
7. Znajomość treści wskazanych lektur,
8. Aktywność na zajęciach / praca samodzielna,
9. Wygłaszanie tekstów z pamięci (recytacja),
10. Prowadzenie zeszytu przedmiotowego.

II Ocenianie zdobytych umiejętności odbywa się zgodnie z poniższymi kryteriami:

1. **Ocenianie sprawdzianów i testów gramatycznych:**

cel -100% rozwiązanych poprawnie zadań + poprawność ortograficzna
bdb – 99-91% poprawnych rozwiązań
db – 90-80 % poprawnych rozwiązań
dst – 79-51 % poprawnych rozwiązań
dop – 50-35% poprawnych rozwiązań

2. **Ocenianie sprawdzianów ortograficznych (dyktand):**

oddział IV , oddział V

cel-bezbłędnie (100% poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej)

bdb- 0-1 błąd zasadniczy
db – 2-3 błędy zasadnicze
dst – 4-5 błędów zasadniczych
dop – 6-7 błędów zasadniczych

bdb- 0-1 błąd zasadniczy
db - 2 błędy zasadnicze
dst - 3-4 błędy zasadnicze
dop – 5-6 błędów zasadnicz

oddział VI

cel- bezbłędnie (100% poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej)
bdb - 0-1 błędów (brak błędów zasadniczych, dopuszczalne 2 błędy interpunkcyjne)
db - 1 błąd zasadniczy
dst - 2-3 błędy zasadnicze
dop – 4-5 błędów zasadniczych
Trzy błędy zasadnicze drugorzędne = jeden błąd ortograficzny zasadniczy.
W oddziale VI trzy błędy interpunkcyjne = jeden błąd ortograficzny zasadniczy.
Zasadnicze błędy ortograficzne: ó, u, ch, h, rz, ż, wielka litera, pisownia nie z różnymi częściami mowy.

3. **Ocenianie prac pisemnych:**

Dłuższe formy wypowiedzi:

Opowiadanie

	Kryteria	Punktacja
I	Zgodność z tematem	0-1p.

II	Stopień rozwinięcia tematu	0-2p.
III	Zachowanie formy (cechy gatunku, trójdzielna kompozycja, dobór odpowiednich środków językowych)	0-3p.
IV	Poprawność językowa (1-2 bł. językowe- 2p.; 3-4 bł.językowe-1p; więcej błędów-0p)	0-2p.
V	Poprawność ortograficzna (1bł.-2p.; 2-3 bł.- 1p.; więcej- 0p.)	0-2p.
VI	Interpunkcja (dopuszcza się 3 błędy interpunkcyjne w oddziałach V i VI; w oddziale IV utratę punktu powoduje konsekwentne pomijanie znaków interpunkcyjnych)	0-1p.
VII	Estetyka (czytelność, estetyka, układ graficzny pracy)	0-1p.

PRYWATNY LIST

	Kryteria	**Punktacja**
I	Zgodność z tematem	0-1p.
II	Rozwinięcie tematu	0-1p.
III	Obecność elementów charakterystycznych dla listu (miejscowość, data, nagłówek, podpis)	0-1p.
IV	Układ graficzny (właściwe rozmieszczenie charakterystycznych elementów)	0-1p.
V	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0-1p.
VI	Obecność zwrotów do adresata i poprawne ich zapisywanie	0-1p.
VII	Poprawność językowa	0-2p.
VIII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
IX	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
X	Estetyka zapisu	0-1p.

LIST OFICJALNY

	Kryteria	**Punktacja**
I	Zgodność z tematem	0-1p.
II	Zwięzłość, rzeczowość	0-1p.
III	Obecność elementów charakterystycznych dla listu (miejscowość, data, nagłówek, podpis)	0-1p.
IV	Układ graficzny (właściwe rozmieszczenie charakterystycznych elementów)	0-1p.
V	Odpowiednia kompozycja (sformułowanie celu, uzasadnienie prośby, właściwe zakończenie)	0-1p.
VI	Obecność zwrotów do adresata i poprawne ich zapisywanie	0-1p.
VII	Poprawność językowa	0-2p.
VIII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
IX	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
X	Estetyka zapisu	0-1p.

OPIS PRZEDMIOTU

	Kryteria	Punktacja
I	Wyodrębnianie, nazywanie i opisywanie elementów przedmiotu	1-2p.
II	Stosowanie różnorodnych przymiotników określających kształt, wielkość, kolor, materiał)	0-1p.
III	Stosowanie słownictwa sytuującego względem siebie opisywane elementy przedmiotu	0-1p.
IV	Trójdzielna kompozycja	0-1p.
V	Sformułowanie własnych wrażeń, refleksji dotyczących opisywanego przedmiotu	0-1p.
VI	Poprawność językowa	0-2p.
VII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VIII	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
X	Estetyka zapisu	0-1p.

OPIS POSTACI

	Kryteria	Punktacja
I	Obecność podstawowych elementów opisu postaci: • przedstawienie postaci, • opis wyglądu, • ocena własna	0-3p.
II	Stopień rozwinięcia tematu	0-2p.
III	spójność wypowiedzi	0-1p.
IV	Poprawność językowa	0-2p.
V	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VI	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
VII	Estetyka zapisu	0-1p.

OPIS DZIEŁA SZTUKI (OBRAZU)

	Kryteria	Punktacja
I	Przedstawienie we wstępie podstawowych informacji o obrazie (tytuł , autor, technika wykonania)	0-1p.
II	Wyodrębnianie i nazywanie elementów przedstawionych na obrazie	0-2p.
III	Stosowanie różnorodnych przymiotników określających kształt, wielkość, kolor) przy opisywaniu dostrzeżonych na obrazie elementów	0-1p.
IV	Stosowanie słownictwa sytuującego w przestrzeni opisywane elementy (na pierwszym planie, na drugim planie, w tle)	0-1p.
V	Sformułowanie własnych wrażeń, refleksji dotyczących opisywanego obrazu	0-1p.

VI	Poprawność językowa	0-2p.
VII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VIII	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
IX	Estetyka zapisu	0-1p.

OPIS KRAJOBRAZU

	Kryteria	**Punktacja**
I	Opisywanie tego, co przedstawia krajobraz	0-1p.
II	wyodrębnianie i nazywanie elementów krajobrazu	1-2p.
III	Stosowanie różnorodnych przymiotników	0-1p.
IV	Stosowanie słownictwa sytuującego w przestrzeni opisywane elementy	0-1p.
V	Sformułowanie własnych wrażeń, refleksji dotyczących opisywanego krajobrazu	0-1p.
VI	Poprawność językowa	0-2p.
VII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VIII	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
IX	Estetyka zapisu	0-1p.

STRESZCZENIE

	Kryteria	**Punktacja**
I	Zachowanie formy streszczeni – zwięzłe ujęcie treści utworu	0-1p.
II	Obecność wyróżników streszczenia: • uwzględnienie najważniejszych wydarzeń, • zachowanie chronologii zdarzeń, • unikanie dialogów, opisów, zbędnych szczegółów, • obiektywizm, pominięcie uwag i ocen piszącego	0-4p.
III	Jasny, rzeczowy styl; krótkie zdania lub równoważniki zdań	0-1p.
IV	Poprawność językowa	0-2p.
V	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VI	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
VII	Estetyka zapisu	0-1p.

SPRAWOZDANIE

	Kryteria	**Punktacja**
I	Opowiadanie wydarzeń z punktu widzenia uczestnika lub obserwatora	0-1p.
II	Rozwinięcie tematu (przedstawienie wszystkich najważniejszych wydarzeń w kolejności ich występowania)	1-2p.
III	Zamieszczenie informacji o miejscu, czasie i uczestnikach wydarzeń	0-1p.
IV	Ocena wydarzeń z punktu widzenia uczestnika lub	0-1p.

	świadka	
V	spójność wypowiedzi	0-1p.
VI	Poprawność językowa	0-2p.
VII	Poprawność ortograficzna	0-2p.
VIII	Poprawność interpunkcyjna	0-1p.
X	Estetyka zapisu	0-1p.

cel – 12 p.+ oryginalne ujęcie tematu
bdb- 11-10 p.
db – 9-8 p.
dst – 6-7 p.
dop – 5-4 p.

Rodzaje błędów:
* ortograficzne (ort.)
* interpunkcyjne (int.)
* językowe (jęz.)
* rzeczowe (rzecz.)

Uwaga!
Za poprawność ortograficzną, językową i interpunkcyjną przyznawane są punkty, jeśli praca spełnia kryterium objętości.

Krótsze formy wypowiedzi:
- poprawność formy wypowiedzi (wszystkie wyznaczniki danej formy) – 0-2p.
- poprawność ortograficzna i interpunkcyjna (dopuszczalne po 1 błędzie) – 0-1p.
- poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd) – 0-1p.
- układ graficzny i estetyka pracy (czytelność) – 0-1p.

bdb – 5p.
db – 4p.
dst – 3p.
dop – 2p.
ndst – 1p.

cel – uczeń redaguje teksty przemyślane pod względem kompozycyjnym (spójne, trójdzielne), bogate treściowo, wyróżniające się twórczym ujęciem problemu; posługuje się żywym i barwnym językiem; świadomie i poprawnie używa różnych form wypowiedzi; nie popełnia błędów ortograficznych, językowych i interpunkcyjnych;
bdb – uczeń buduje spójne i logiczne wypowiedzi na bardzo wysokim poziomie merytorycznym, pamiętając o ich poprawnej kompozycji; posługuje się bogatym słownictwem; potrafi poprawnie i samodzielnie zredagować daną formę wypowiedzi; dba o poprawność ortograficzną, językową i stylistyczną swoich wypowiedzi; bardzo sporadycznie popełnia ww. błędy;
db – uczeń buduje spójne i logiczne wypowiedzi na wysokim poziomie merytorycznym, posługując się poprawnym słownictwem; nie zawsze respektuje zasady dobrej kompozycji; potrafi poprawnie, przy niewielkiej pomocy zredagować daną formę wypowiedzi; pisze raczej poprawnie pod względem ortograficznym, językowym i stylistycznym; rzadko popełnia błędy;
dst – uczeń stara się budować spójne i logiczne wypowiedzi, pomija jednak istotne treści (zawartość merytoryczna budzi wątpliwości); posługuję się poprawnym słownictwem; nie zawsze respektuje zasady dobrej kompozycji; potrafi z pomocą nauczyciela zredagować daną formę wypowiedzi; popełnia błędy ortograficzne, językowe i interpunkcyjne;
dop – uczeń usiłuje redagować spójne i logiczne wypowiedzi (redagowany tekst nie zawsze jest spójny i logiczny); często pomija istotne elementy jej treści; nie zna i nie respektuje

zasad kompozycji; nie potrafi zredagować danej formy wypowiedzi, nawet z pomocą nauczyciela; popełnia liczne błędy ortograficzne, językowe i interpunkcyjne;

4. Ocenianie umiejętności czytania (głośnego):

cel - czyta płynnie i poprawnie, wyraźnie i wyraziście (jest słyszany i rozumiany), respektuje znaki interpunkcyjne, dostosowuje sposób czytania do sytuacji ukazanej w tekście, wyraża głosem emocje;
bdb - czyta płynnie, poprawnie, wyraźnie i wyraziście, z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych;
db – czyta płynnie, nie zawsze poprawnie, uwzględnia znaki interpunkcyjne;
dst – czyta przekręcając często wyrazy, nie dostosowuje tempa czytania (za wolno lub za szybko), nie zważa na znaki interpunkcyjne;
dop – uczeń ma kłopoty z płynnym czytaniem;

5. Ocenianie wypowiedzi ustnych:

cel- swobodnie i ciekawie prezentuje rozległą wiedzę na wskazany lub wybrany temat; inicjuje dyskusje, podsumowuje rozważania; świadomie posługuje się różnymi środkami stylistycznymi w celu uplastycznienia swojej wypowiedzi; argumentuje i uzasadnia swoje zdanie na dany temat; potrafi poprowadzić fragment zajęć; sam przygotowuje i prezentuje dodatkowe wiadomości;
bdb – udziela dokładnej i wyczerpującej odpowiedzi na pytanie; buduje pełne, poprawne językowo zdania; mówi głośno i wyraźnie; potrafi zainteresować swą wypowiedzią słuchaczy; potrafi uzasadnić własne zdanie;
db – udziela dokładnej odpowiedzi; buduje pełne i logiczne zdania; mówi głośno i wyraźnie; próbuje uzasadniać swoje zdanie; wypowiada się w sposób poprawny i kulturalny;
dst – udziela odpowiedzi na zadane pytanie, ale odpowiedzi są niepełne i wymagają uzupełnienia; mówi wyraźnie; nie potrafi uzasadnić swojego zdania; wypowiada się w kulturalny sposób, nie zawsze poprawnie językowo;
dop – po naprowadzeniu przez nauczyciela udziela krótkiej odpowiedzi; z trudem buduje pełne zdania; wypowiada się w kulturalny sposób, często niepoprawny;

6. Ocenianie aktywności/samodzielnej pracy na zajęciach:

cel – uważnie słucha i rozumie wszystkie polecenia; pracuje w sposób sprawny i zorganizowany, zarówno samodzielnie, jak i w grupie (chętnie zostaje jej liderem); potrafi wnioskować i poprawnie redagować notatki z zajęć; gromadzi i samodzielnie opracowuje wiadomości z różnych źródeł na wskazany temat oraz potrafi twórczo je zaprezentować;
bdb – słucha z uwagą i rozumie polecenia; czyta cicho ze zrozumieniem; jest zorganizowany, poprawnie wykonuje polecenia; chętnie współpracuje w grupie; świadomie korzysta z różnych źródeł informacji, a w razie wątpliwości prosi nauczyciela o radę; potrafi krytycznie ocenić pracę swoją i innych; samodzielnie i poprawnie redaguje notatkę z zajęć; chętnie i bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach;
db – słucha z uwagą; rozumie polecenia (czasami prosi nauczyciela o wyjaśnienia); czyta cicho ze zrozumieniem; popełnia nieliczne błędy, sam je dostrzega i stara się je samodzielnie poprawić; samodzielnie, przy nieznacznej pomocy nauczyciela, redaguje notatkę z lekcji; aktywnie uczestniczy w zajęciach;

dst – nie zawsze potrafi skupić uwagę; czyta cicho ze zrozumieniem; nie zawsze rozumie polecenia (korzysta z pomocy nauczyciela); w redagowanych tekstach popełnia błędy; nie zawsze współpracuje z grupą; redaguje krótką notatkę z zajęć z pomocą nauczyciela; zachęcony uczestniczy w zajęciach;
dop – tylko chwilowo potrafi skupić uwagę na zajęciach; słabo rozumie czytany po cichu tekst; ma kłopoty ze zrozumieniem poleceń; w redagowanych tekstach popełnia liczne błędy (rzeczowe, stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne); nie potrafi pracować w grupie; rzadko uczestniczy w zajęciach; nie potrafi zredagować notatki z zajęć nawet z pomocą nauczyciela;

Aktywność uczniów może być oceniana „+”:

5 plusów - ocena bardzo dobra 4 plusy - ocena dobra
3 plusy - ocena dostateczna 2 plusy - ocena dopuszczająca

7. Ocenianie tekstów wygłaszanych z pamięci (recytacja):

cel – świetnie zna tekst i potrafi go pięknie wyrecytować; wybitna, aktorska interpretacja;
bdb – bardzo dobrze zna tekst (nie popełnia błędów); wygłasza go płynnie, głośno i wyraźnie; zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne; próbuje interpretować tekst (wyrażać emocje głosem i gestem);
db – dobrze zna tekst (zdarza mu się popełnić drobne błędy); mówi płynnie, głośno i wyraźnie; nie zawsze zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne; nie interpretuje tekstu (nie wyraża emocji głosem);
dst – słabo zna tekst (popełnia liczne błędy); nie mówi płynnie; nie uwzględnia większości znaków interpunkcyjnych; wygłasza tekst z pomocą nauczyciela;
dop – bardzo słabo zna tekst (popełnia bardzo liczne błędy) lub zna przynajmniej połowę tekstu; nie uwzględnia żadnych znaków interpunkcyjnych; wygłasza tekst z dużą pomocą nauczyciela;

8. Ocenianie zeszytu przedmiotowego:

cel – posiada kompletne notatki i prace domowe (żadnych braków i zaległość); prace domowe na wysokim poziomie (samodzielne, twórcze, oryginalne);zapisy czytelne i poprawne ortograficznie, językowo i interpunkcyjnie; wysoka estetyka zapisów (wyodrębniony temat, data, lekcja, notatka, praca domowa); zachowanie marginesu; zeszyt czysty, estetyczny, bardzo starannie prowadzony;
bdb – posiada kompletne notatki i prace domowe (żadnych braków i zaległości); prace domowe na bardzo dobrym poziomie (przemyślane, samodzielnie napisane); zapisy czytelne i poprawne (dopuszczalne sporadyczne błędy ortograficzne, językowe lub interpunkcyjne); dbałość o estetykę zapisu (wyodrębniony temat, data, lekcja, notatka, praca domowa); zachowanie marginesu; zeszyt estetyczny i bardzo rzetelnie prowadzony;
db – zdarzają się sporadyczne braki w notatkach i pracach domowych; dobry poziom prac domowych (samodzielne, ale nie zawsze przemyślane); zapisy czytelne, lecz nie zawsze poprawne pod względem ortograficznym, językowym i interpunkcyjnym; brak konsekwencji w dbałości o estetykę zapisu; zeszyt estetyczny, ale nie zawsze rzetelnie prowadzony;
dst – posiada widoczne braki w notatkach i pracach domowych; przeciętny poziom prac domowych (krótkie, nieprzemyślane, niesamodzielne); zapisy niestaranne, mało czytelne; liczne błędy ortograficzne, językowe i interpunkcyjne (także w tekstach przepisywanych); brak konsekwencji w dbałości o estetykę zapisu; zeszyt niestarannie i niedbale prowadzony;

dop – posiada duże braki w notatkach i pracach domowych; słaby poziom prac napisanych samodzielnie; bardzo liczne błędy ortograficzne, językowe i interpunkcyjne (także w tematach i innych tekstach przepisywanych); pismo niestaranne i mało czytelne; zeszyt nieestetyczny, niesystematycznie prowadzony;

Uwaga!
Przy ocenianiu uczniów posiadających aktualną opinię PPP brane są pod uwagę zamieszczone w niej wskazówki i zalecenia.

III Prawa i obowiązki ucznia:

Nieprzygotowanie ucznia do lekcji

1. Trzy razy w semestrze uczeń ma prawo zgłosić przed lekcją nieprzygotowanie (zaznacza się to skrótem np.). Czwarte nieprzygotowanie jest równoznaczne z oceną niedostateczną.
2. Za zgłoszony brak pracy domowej uczeń otrzymuje „-''. Może go wykorzystać dwa razy w semestrze. Za zgłoszony brak zeszytu oraz ćwiczeń z zadaną pracą domową stawia się „-'', jak za brak pracy domowej.
3. Nie ocenia się ucznia negatywnie w dniu powrotu do szkoły po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności. Nie ocenia się negatywnie ucznia znajdującego się w trudnej sytuacji losowej (wypadek, śmierć bliskiej osoby i inne przyczyny niezależne od woli ucznia).

Poprawianie ocen bieżących

1. Uczeń zobowiązany jest do poprawienia każdej wskazanej przez nauczyciela oceny dopuszczającej i niedostatecznej. Dotyczy to szczególnie ważnych, zapowiadanych wcześniej sprawdzianów i pisemnych prac klasowych.
2. Poprawie nie podlegają kartkówki i inne krótkie formy sprawdzania wiadomości oraz pozytywne oceny począwszy od oceny dostatecznej, chyba że zadecyduje o tym nauczyciel.

Zasady ubiegania się o podwyższenie oceny rocznej z języka polskiego

1. Uczeń może ubiegać się o podwyższenie przewidywanej oceny o jeden stopień w przypadku, gdy co najmniej połowa uzyskanych przez niego ocen cząstkowych jest równa ocenie, o którą się ubiega lub od niej wyższa.
2. Warunki ubiegania się o ocenę wyższą niż przewidywana:
   - wysoka frekwencja na zajęciach,
   - usprawiedliwienie wszystkich nieobecności na zajęciach;
   - przystąpienie do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych;
   - uzyskanie ze wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych ocen pozytywnych;
   - korzystanie ze wszystkich oferowanych przez nauczyciela form poprawy,

Obowiązki ucznia

Uczeń ma obowiązek :

- systematycznie odrabiać zadane prace domowe (pisemne i ustne) i rzetelnie przygotowywać się do lekcji;
- zgłaszać przed zajęciami każde nieprzygotowanie i brak pracy domowej (w przypadku wykorzystania przewidzianych w semestrze możliwości zgłoszenia nieprzygotowania i braku pracy domowej wymagane jest pisemne usprawiedliwienie w zeszycie przedmiotowym z podpisem rodzica/opiekuna);
- czytać obowiązujące lektury i teksty z podręcznika w terminie wyznaczonym przez nauczyciela;
- starannie i estetycznie prowadzić zeszyt przedmiotowy;
- uzupełnić wszelkie zaległości spowodowane nieobecnością w szkole (w zeszycie przedmiotowym i zeszytach ćwiczeń) w terminie ustalonym przez nauczyciela;
- napisać zaległe sprawdziany wskazane przez nauczyciela w terminie przez niego wyznaczonym, nie później jednak niż 2 tygodnie po powrocie do szkoły;
- korzystać ze wskazówek i innych form pomocy, jakie daje mu nauczyciel, by poprawiać swoje osiągnięcia edukacyjne.

PRZYRODA

Kryteria oceniania w oddziałach IV-VI

1.Ocenianie wiadomości i umiejętności
a)wiadomości przedmiotowe- zgodnie z programem nauczania
b)umiejętności przedmiotowe:
-planowanie prostych eksperymentów
-gromadzenie i prezentowanie informacji
-dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych
-porównywanie i wnioskowanie
-wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich interpretowanie
-korzystanie z różnych źródeł informacji

2. Narzędzia oceniania
-odpowiedzi ustne
-prace pisemne
-prezentacje
-prace domowe
-aktywność i zaangażowanie

3.Kryteria oceniania-prace pisemne
Prawo ucznia do błędu:
100% wymaganych treści - celujący
10% błędów -bardzo dobry
30% błędów -dobry
50% błędów -dostateczny
60% błędów -dopuszczający

b)Odpowiedzi ustne
Uczeń otrzymuje ocenę:
-dopuszczającą:- gdy odpowiedź jest niesamodzielna z błędami,
-dostateczną:- gdy odpowiedź jest z małymi błędami, samodzielna, niepełna,
-dobrą :-gdy odpowiedź jest samodzielna, niepełna, z niewielkimi usterkami językowymi,
-bardzo dobrą :-gdy odpowiedź jest wyczerpująca, samodzielna, bezbłędna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego
-celującą :-gdy odpowiedź jest wyczerpująca, samodzielna, bezbłędna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego, poparta licznymi przykładami z życia codziennego .

c)Hierarchia ważności wykonywanych przez ucznia prac
-zaangażowanie i praca na lekcji
-sprawdzian pisemny, odpowiedź ustna, kartkówka,
-prezentacje,
-zeszyt przedmiotowy, praca domowa.

4.Sposoby wystawiania oceny semestralnej
a) Uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami przewidzianymi w przedmiotowym systemie oceniania.

b) Uczeń ma przynajmniej trzy oceny z odpowiedzi ustnych.
c) Uczeń otrzymuje klasyfikację z przedmiotu, gdy ma co najmniej 50% obecności.

5.Zasady poprawiania ocen niedostatecznych

a) Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną uzyskaną ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
b) Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na półrocze, powinien poprawić ocenę w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

6.Prezentacja wyników- w kartach ocen lub dzienniczkach uzupełnianych przez wychowawcę.

Oddział IV

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	1. Lekcja organizacyjna. W jaki sposób będziemy pracować na lekcjach przyrody?	określa, za co może uzyskać ocenę na lekcjach przyrody; wymienia możliwości poprawy oceny niedostatecznej; wymienia zasady pracy na lekcjach przyrody; podaje przykłady zajęć, na których będą obowiązywały szczególne zasady bezpieczeństwa				
Dział 1. Poznajemy najbliższe otoczenie						
1. Pierwsza lekcja przyrody	2. Jak będziemy poznawać przyrodę?	wymienia źródła informacji o przyrodzie (B); korzysta z płyty dołączonej do podręcznika (D); omawia podstawowe zasady pracy i bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni przyrodniczej (B)	wymienia elementy tworzące świat przyrody (A); omawia, czym zajmuje się przedmiot przyroda (C); korzysta ze wskazanej przez nauczyciela edukacyjnej strony internetowej (D)	podaje przykłady wykorzystania pomocy dydaktycznych znajdujących się w pracowni przyrodniczej (C); wyjaśnia celowość istnienia regulaminu pracowni przyrodniczej (D)	podaje przykłady zagadnień, które będzie miał możliwość poznać na lekcjach przyrody (C); wyjaśnia zasady, którymi powinni kierować się kolekcjonerzy okazów przyrodniczych (B)	przygotowuje krótką notatkę na temat różnych informacji znajdujących się we wskazanych przez nauczyciela dodatkowych źródłach, np. atlasach, albumach, encyklopediach itp. (D)
2. Dobrze się czujemy w szkole i w domu	3. Co wpływa na dobre samopoczucie w szkole i w domu?	proponuje sposoby bezpiecznego spędzania przerw (C); wyjaśnia, na czym polega zachowanie asertywne (nie używając terminu „asertywność”) (C); podaje przykłady obowiązków domowych, które może wykonywać uczeń 4 klasy (B)	omawia sposób właściwego przygotowania miejsca do nauki (B); wymienia zasady skutecznego uczenia się (B); wymienia osoby, do których może się zwrócić uczeń mający problemy (B); podaje przykłady czynników pozytywnie i negatywnie wpływających na samopoczucie w szkole i w domu (B)	omawia zasady skutecznego uczenia się (B); wyjaśnia, dlaczego w sytuacjach trudnych warto zwrócić się o pomoc do innych (B); podaje przykłady sytuacji, w których może służyć pomocą innym (C)	omawia wpływ hałasu na samopoczucie w szkole (B); charakteryzuje czynniki wpływające na tworzenie dobrej atmosfery w szkole i w domu (C)	analizuje wybrane 2–3 cechy charakteru i zachowania, które ułatwiają lub utrudniają kontakty z rówieśnikami (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
3. Uczymy się planować	4. Dlaczego planowanie zajęć jest ważne?	analizuje przykładowy plan dnia (C); podaje przykłady form wypoczynku aktywnego (B); podaje przykłady form wypoczynku biernego (B)	omawia zasady zdrowego stylu życia (B); wyjaśnia, dlaczego należy planować codzienne czynności (B); planuje formy wypoczynku dostosowane do codziennych czynności (C)	wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia (B); konstruuje własny plan dnia (D); wyjaśnia, dlaczego ważne jest stosowanie różnorodnych form wypoczynku (D)	uzasadnia, że planowanie codziennych czynności jest elementem zdrowego stylu życia (D)	proponuje, wraz z uzasadnieniem, ciekawe formy wypoczynku dla swojej rodziny, możliwe do zrealizowania w dniu wolnym od pracy (D)
Podsumowanie działu 1	5., 6. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Poznajemy najbliższe otoczenie”					
Dział 2. Odkrywamy tajemnice warsztatu przyrodnika						
1. Przyroda i jej składniki	7. Poznajemy składniki przyrody	wymienia 3–4 elementy przyrody nieożywionej (A); podaje 3–4 elementy przyrody ożywionej (A)	wyjaśnia znaczenie pojęcia „przyroda nieożywiona” (B); wymienia 3 składniki przyrody nieożywionej niezbędne do życia (A); podaje 3 przykłady wytworów działalności człowieka (B)	wymienia cechy ożywionych elementów przyrody (A); wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady wytworów działalności człowieka (C)	podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej i ożywionej (A); klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka (C)	wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na pozostałe wybrane elementy (B)
2. Jak poznawać przyrodę?	8. Jakimi sposobami poznajemy przyrodę?	wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata (B); omawia dowolną cechę przyrodnika (C)	omawia rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata (B); wymienia cechy przyrodnika (B)	porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów (C); określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody (B); omawia etapy doświadczenia (A)	na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk (np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt) (D); wyjaśnia, czym jest doświadczenie (B)	przeprowadza dowolne doświadczenie wraz z zapisem wyników obserwacji (D); wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów (D)
3. Przyrządy i pomoce przyrodnika	9. Przyrządy i pomoce ułatwiające prowadzenie obserwacji w terenie	podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie (A); przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki (C); notuje 2–3 spostrzeżenia dotyczące	przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu (C); proponuje przyrządy, jakie należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie (D); określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów	planuje miejsca 2–3 obserwacji (C); dobiera przyrząd do obserwowanego obiektu (C)	planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie (D); uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji (D)	przygotowuje informacje na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji (odległych obiektów, głębin) (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	9a. Lekcja w terenie – Przyrządy i pomoce przyrodnika	obserwowanych obiektów (C); wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu (C)	(C)			
	10. Poznajemy budowę i działanie mikroskopu	podaje przykłady obiektów, które można obserwować za pomocą mikroskopu (B); wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu (C)	omawia przeznaczenie mikroskopu (B); przygotowuje mikroskop do prowadzenia obserwacji (C)	podpisuje na schemacie poszczególne części mikroskopu (C); przeprowadza obserwację mikroskopową zgodnie z instrukcją (D)	określa przeznaczenie poszczególnych części mikroskopu (C)	samodzielnie wykonuje prosty preparat mikroskopowy (D); przygotowuje informacje na temat mikroskopu elektronowego (D)
4. Określamy kierunki geograficzne 4. Określamy kierunki geograficzne cd.	11. W jaki sposób określamy kierunki geograficzne?	podaje nazwy wskazanych przez nauczyciela głównych kierunków geograficznych (C)	podaje nazwy głównych kierunków geograficznych (C)	wyjaśnia, co to jest widnokrąg (B); omawia budowę kompasu (B)	podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (B)	podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (D) podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych (D)
	12. Określamy kierunki geograficzne za pomocą kompasu i gnomonu	wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu (C)	posługując się instrukcją, wyznacza kierunki geograficzne za pomocą gnomonu (C)	omawia sposób wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą gnomonu (B)	porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu (D)	
	13. Inne sposoby wyznaczania kierunków geograficznych	rysuje różę głównych kierunków geograficznych (B)	podaje nazwy pośrednich kierunków geograficznych (A); rysuje różę głównych	wyznacza kierunki geograficzne, stosując poznane wcześniej sposoby (C)	omawia sposoby wyznaczania kierunku północnego na podstawie obserwacji obiektów	odszukuje ukryty obiekt, poruszając się według instrukcji podanej przez nauczyciela (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	13a. Lekcja w terenie – Ćwiczenia w wyznaczaniu kierunków geograficznych		i pośrednich kierunków geograficznych (B)		przyrodniczych i wytworów człowieka (C)	
5. Mapa – niezbędna pomoc dla przyrodnika	14. Jak czytać mapę?	wymienia rodzaje map (A); odczytuje informacje zapisane w legendzie planu (C)	wyjaśnia pojęcie „legenda” (B); określa przeznaczenie różnych rodzajów map (B); dobiera rodzaj mapy do określonego zadania (C); rozpoznaje obiekty przedstawione na planie za pomocą znaków topograficznych (C/D)	opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie (D); przygotowuje „zbiór” znaków topograficznych dla najbliższej okolicy (C)	porównuje dokładność poszczególnych rodzajów map (D); odszukuje na mapie wskazane obiekty (C/D)	rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy), używając właściwych znaków topograficznych (D)
6. Jak się orientować w terenie?	15. Jak się orientować w terenie? 15a. Lekcja w terenie – Jak się orientować w terenie?	wskazuje kierunki geograficzne na mapie (C)	określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu (C)	wyjaśnia, na czym polega orientowanie mapy (B); orientuje mapę za pomocą kompasu (C)	orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie (C)	dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu (D)
7. Obserwujemy i pielęgnujemy rośliny	16. Poznajemy zasady pielęgnacji roślin	wymienia zasady pielęgnacji roślin (B)	omawia zasady pielęgnacji roślin (B); podaje przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw (B)	rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe (C); wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin (D)	wymienia kilka powodów, dla których uprawiamy rośliny (B); porównuje wymagania dwóch roślin doniczkowych (np. kaktusa i paproci) (D)	prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe (D)
	17. Poznajemy etapy kiełkowania fasoli	na podstawie instrukcji zakłada i prowadzi uprawę fasoli (C); dzieli rośliny na drzewa,	prezentuje wyniki obserwacji rozwoju uprawianej fasoli (D); podaje przykłady drzew,	podaje nazwy etapów rozwoju rośliny (A); rozpoznaje drzewa i krzewy rosnące w najbliższym	określa warunki niezbędne do prowadzenia uprawy roślin (C); porównuje budowę zewnętrzną drzew,	przygotowuje informację na temat roślin leczniczych uprawianych w domu lub w ogrodzie (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	17a. Lekcja w terenie – Rozpoznawanie drzew, krzewów i roślin zielnych	krzewy i rośliny zielne (B); wykonuje zielnik zawierający 5 roślin (D)	krzewów i roślin zielnych rosnących w ogrodach (C); wykonuje zielnik zawierający 10 roślin (D)	otoczeniu (C); wykonuje zielnik zawierający rośliny rosnące na określonym siedlisku, np. na poboczach dróg (D)	krzewów i roślin zielnych (C); wykonuje zielnik zawierający rośliny rosnące w kilku różnych siedliskach (D)	
8. Obserwujemy i pielęgnujemy zwierzęta	18. Poznajemy zasady opieki nad hodowanymi zwierzętami	podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka (B); omawia wymagania zwierzęcia hodowanego w domu lub w pracowni przyrodniczej (B); opowiada o hodowanym zwierzęciu (D)	wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana (D); omawia zasady opieki nad zwierzętami (B)	określa cel hodowli zwierząt (B); wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu (B); wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt (C)	formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie (D)	przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. najszybsze zwierzęta) (D)
Podsumowanie działu 2	19., 20. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice warsztatu przyrodnika”					
Dział 3. Odkrywamy tajemnice zjawisk przyrodniczych						
1. Woda występuje w trzech postaciach	21. Poznajemy stany skupienia wody	wymienia stany skupienia wody w przyrodzie (A); podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia (B); odczytuje wskazania termometru (C)	omawia budowę termometru (B); przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące wpływ: – temperatury otoczenia na parowanie wody (C), – wielkości powierzchni na parowanie wody (C); wyjaśnia pojęcia: parowanie i skraplanie wody (B)	wyjaśnia zasadę działania termometru (B); formułuje wnioski do przeprowadzonych doświadczeń (D)	dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu (D)	wyjaśnia, popierając przykładami, zjawiska sublimacji i resublimacji (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
2. Kiedy woda zamarza, kiedy lód się topi?	22. Obserwujemy zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie	podaje warunki krzepnięcia wody (B); podaje nazwy przemian stanów skupienia wody (C); przyporządkowuje stany skupienia wody do właściwych przedziałów temperaturowych (B)	przeprowadza doświadczenie wykazujące zmianę objętości wody podczas krzepnięcia (C); przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ temperatury na proces topnienia (C); obserwuje i nazywa zjawiska atmosferyczne występujące w Polsce (C)	formułuje wnioski z przeprowadzonych doświadczeń (D); rysuje schemat przedstawiający zmiany stanu skupienia wody (C)	dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu (D)	uzasadnia, że obieg wody w przyrodzie pozwala zachować jej stałą ilość na Ziemi (może zaproponować doświadczenie) (D); omawia obieg wody w przyrodzie (B)
3. Obserwujemy pogodę	23. Poznajemy składniki pogody i sposoby ich pomiaru 23a. Lekcja w terenie – Obserwacja i pomiar składników pogody	wymienia składniki pogody (A); rozpoznaje rodzaje opadów (C)	zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną (C); na podstawie obserwacji określa stopień zachmurzenia nieba (C); omawia sposób pomiaru ilości opadów (B); podaje nazwy osadów atmosferycznych (B); określa jednostki, w których wyraża się składniki pogody (B)	wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych (A); omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu roku (B); omawia sposób powstawania chmur (B); rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych (C)	analizuje wpływ zmian temperatury powietrza na życie organizmów żywych (C); wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju osadów (D); rozpoznaje rodzaje chmur (D)	wykazuje związek rodzajów chmur z możliwością wystąpienia opadów (B); wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
4. Skąd się bierze wiatr?	24. Badamy obecność powietrza i ciśnienia atmosferycznego	przyporządkowuje nazwy 3 przyrządów do rodzajów obserwacji meteorologicznych (C)	przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność powietrza (C); podaje nazwę jednostki pomiaru ciśnienia (A); przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność ciśnienia atmosferycznego (C); podaje nazwę jednostki, w której wyraża się prędkość wiatru (A)	wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne (B); formułuje wnioski z przeprowadzonych doświadczeń (D)	dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu (D); wyjaśnia, jak powstaje wiatr (B)	omawia związek zmian ciśnienia atmosferycznego z aktywnością psychofizyczną człowieka (D)
	25. Wiatr i jego pomiar	odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody (C); prowadzi kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody (C)	na podstawie instrukcji buduje wiatromierz (C); dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody (C)	omawia budowę wiatromierza (B); przygotowuje możliwą prognozę pogody na dzień następny dla swojej miejscowości (C)	na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru (C)	przygotowuje informację na temat rodzajów wiatru (C)
5. Słońce zmienia położenie nad widnokręgiem	26. Jak zmienia się położenie Słońca nad widnokręgiem?	wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca (B)	omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokręgiem (B); wskazuje zależności między wysokością Słońca a długością cienia (C)	omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia (B); wyjaśnia, czym są górowanie Słońca i południe słoneczne (B)	omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia (B)	podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia (np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa) (B)
6. Obserwujemy pory roku	27. Jak zmienia się pogoda i przyroda w ciągu roku?	wymienia daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku (A); podaje po	wyjaśnia pojęcia: równonoc jesienna, równonoc wiosenna, przesilenie letnie, przesilenie zimowe (B);	omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokręgiem w poszczególnych porach	porównuje wysokość Słońca nad widnokręgiem oraz długość cienia w poszczególnych porach	wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	27a. Lekcja w terenie – Jak zmienia się pogoda i przyroda w ciągu roku?	3 przykłady zmian zachodzących w przyrodzie w poszczególnych porach roku (C); proponuje sposoby opieki nad zwierzętami w okresie zimy (C)	omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku (B)	roku (B)	roku (C)	(A)
Podsumowanie działu 3	28., 29. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice zjawisk przyrodniczych”					
Dział 4. Odkrywamy tajemnice życia						
1. Wspólne cechy organizmów	30. Poznajemy budowę i czynności życiowe organizmów	wyjaśnia pojęcia: organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy (B); odróżnia organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych (C); omawia dwie wybrane czynności życiowe organizmów (B)	podaje charakterystyczne cechy organizmów (B); rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy (C); wymienia czynności życiowe organizmów (A)	omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych (B); charakteryzuje czynności życiowe organizmów (C); omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego (B)	podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost) (C); porównuje rozmnażanie płciowe i bezpłciowe (C)	przygotowuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi (D)
2. Różnorodność organizmów	31. W jaki sposób uporządkowano organizmy?	omawia cechy przedstawicieli dwóch dowolnych królestw organizmów (B)	podaje nazwy królestw organizmów (A); omawia cechy roślin, zwierząt i grzybów (B); opisuje wybranych przedstawicieli roślin, zwierząt i grzybów, uwzględniając środowisko, w którym żyją (C)	omawia cechy przedstawicieli poszczególnych królestw organizmów (B); charakteryzuje królestwo protistów (B)	porównuje sposoby odżywiania się roślin, zwierząt i grzybów (C)	uzasadnia potrzebę klasyfikacji organizmów (C); charakteryzuje wirusy (C); wymienia nazwy jednostek systematycznych (A); omawia zasady nazewnictwa organizmów (B); przygotowuje informacje na temat długości życia wybranych organizmów (żyjących najdłużej i najkrócej) (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
3. Organizmy różnią się sposobem odżywiania	32. Jak odżywiają się rośliny i dla jakich organizmów są pożywieniem?	przyporządkowuje podane organizmy do grup troficznych (samożywne, cudzożywne) (B); podaje przykłady organizmów cudzożywnych (B)	dzieli organizmy na samożywne cudzożywne (C); podaje przykłady organizmów roślinożernych (B)	wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny (B); wymienia cechy roślinożerców (B)	omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny (B)	przygotowuje informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin (D)
	33. W jaki sposób zdobywają pokarm zwierzęta mięsożerne i wszystkożerne?	wymienia przedstawicieli mięsożerców żyjących w Polsce (B); wymienia przedstawicieli wszystkożerców (B); wymienia, na podstawie ilustracji, charakterystyczne cechy drapieżników (B)	dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców (B); wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność (B)	podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi (B); wymienia przedstawicieli pasożytów (B)	określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi (C); wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo (B)	przygotowuje informacje na temat pasożytnictwa w świecie bakterii, grzybów, protistów (D)
4. Zależności pokarmowe w przyrodzie	34. Poznajemy zależności pokarmowe między organizmami	układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów (C)	wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe (B); podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (A)	wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego (B); wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa (B)	uzasadnia, że rośliny nie mogłyby istnieć bez obecności zwierząt (D)	podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt (C); uzasadnia, że zniszczenie jednego elementu przyrody może doprowadzić do wyginięcia innych (D)
Podsumowanie działu 4	35., 36. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice życia”					
Dział 5. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka						
1. Odżywianie się	37. Poznajemy składniki pokarmu	dzieli pożywienie ze względu na pochodzenie (B); podaje przykłady produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego (C); omawia znaczenie wody dla organizmu (B)	wymienia składniki pokarmowe (A); podaje przykłady produktów zawierających duże ilości białek, cukrów, tłuszczów (B)	omawia rolę składników pokarmowych w organizmie (B); wymienia produkty zawierające sole mineralne (B)	omawia rolę witamin (B); omawia skutki niedoboru i nadmiernego spożycia poszczególnych składników pokarmowych (B); wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin (B)	przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	38. Poznajemy zasady przygotowywania i spożywania posiłków	omawia zasady przygotowywania posiłków (B)	wymienia zasady spożywania posiłków (B)	wyjaśnia, na czym polega estetyczne nakrycie stołu (B)	na podstawie analizy piramidy pokarmowej układa dzienny jadłospis dla ucznia 4 klasy (D)	przedstawia krótkie informacje na temat wpływu napojów energetyzujących na organizm człowieka (D); omawia objawy i skutki anoreksji (B)
2. Trawienie i wchłanianie pokarmu	39. Jak przebiega trawienie i wchłanianie pokarmu?	wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego (C); wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm (B); uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem (C)	wymienia narządy budujące przewód pokarmowy (B); omawia rolę układu pokarmowego (B); omawia zasady higieny układu pokarmowego (C)	opisuje drogę pokarmu w organizmie (B); omawia, co dzieje się z pokarmem po zakończeniu trawienia (B)	wyjaśnia rolę enzymów trawiennych (B); wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu (B)	omawia rolę narządów wspomagających trawienie (B); wymienia czynniki, które mogą szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki (A)
3. Krążenie krwi	40. Jaką rolę odgrywa układ krwionośny?	wskazuje na schemacie serce naczynia krwionośne (C); mierzy puls (D); liczy ilość uderzeń serca na minutę (D)	omawia rolę serca i naczyń krwionośnych (B); omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie (C)	wymienia funkcje układu krwionośnego (B); wyjaśnia, czym jest tętno (B); proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego (D)	wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny (B); podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego (C)	przygotowuje informacje na temat grup krwi lub chorób krwi (D); charakteryzuje rolę poszczególnych składników krwi (B)
4. Jak oddychamy?	41. Jak oddychamy?	na modelu pokazuje położenie narządów budujących układ oddechowy (C); wymienia zasady higieny układu oddechowego (B)	wymienia narządy budujące drogi oddechowe (B); określa rolę układu oddechowego (A); opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu (C)	określa cel wymiany gazowej (B); omawia budowę płuc (B)	omawia wymianę gazową zachodzącą w płucach (B)	porównuje wielkość płuca lewego i prawego – wyjaśnia przyczynę różnicy (B)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
5. Energia jest niezbędna do życia	42. Jak organizm uzyskuje energię niezbędną do życia?	podaje przykłady czynności, do wykonywania których niezbędna jest energia (B)	wymienia produkty oddychania komórkowego (A)	wyjaśnia, na czym polega oddychanie komórkowe (B)	wyjaśnia, na czym polega współdziałanie układów: pokarmowego, oddechowego i krwionośnego w procesie uzyskiwania energii przez organizm (C)	uzasadnia konieczność regularnego odżywiania się dla prawidłowego funkcjonowania organizmu (D)
	43. Jakie substancje powstają w wyniku oddychania i spalania?	wykonuje, zgodnie z instrukcją, doświadczenie wykazujące obecność dwutlenku węgla i pary wodnej w wydychanym powietrzu (C); podaje nazwy substancji powstających w procesie oddychania (B)	poprawnie opisuje przebieg doświadczenia wykazującego obecność dwutlenku węgla i pary wodnej w wydychanym powietrzu (C)	porównuje zapotrzebowanie energetyczne organizmu człowieka w zależności od podanych czynników (np. stan zdrowia, wiek, płeć, wysiłek fizyczny) (C)	formułuje wnioski z przeprowadzonych doświadczeń (D); analizuje wartości energetyczne wybranych produktów spożywczych (D)	przygotowuje informacje na temat dziennego zapotrzebowania energetycznego człowieka w zależności od płci, wieku, rodzaju wykonywanej pracy (D)
6. Szkielet i mięśnie umożliwiają ruch	44. Jakie układy narządów umożliwiają ruch organizmu?	wskazuje na modelu lub planszy elementy szkieletu (C); wyjaśnia pojęcie „stawy” (B); omawia 2 zasady higieny układu ruchu (C)	wymienia elementy budujące układ ruchu (A); podaje nazwy głównych elementów szkieletu (B); wymienia 3 funkcje szkieletu (A); wymienia zasady higieny układu ruchu (B)	rozróżnia rodzaje połączeń kości (C); podaje nazwy głównych stawów organizmu człowieka (A)	na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach (C); omawia pracę mięśni szkieletowych (C)	wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę (B); omawia działanie mięśni narządów wewnętrznych (B)
7. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia	45. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narząd wzroku	wymienia narządy zmysłów (A); na planszy lub modelu wskazuje elementy oka służące jego ochronie przed zanieczyszczeniami: brwi, powieki, rzęsy (C)	omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów (B); podaje nazwy elementów budowy oka, służących do jego ochrony (A)	wskazuje na planszy elementy budowy oka (C); wymienia zadania mózgu (B)	wymienia narządy budujące układ nerwowy (B); wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia (B)	podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego (A)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	46. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narządy: węchu, smaku, słuchu i dotyku	omawia rolę ucha (B); wymienia zadania narządów smaku i powonienia (A); wymienia rodzaje smaków (A)	wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową (C); omawia rolę skóry jako narządu zmysłu (B); wymienia zasady higieny oczu i uszu (B)	wskazuje na planszy pozostałe elementy wnętrza ucha (C); wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych (C)	uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów (D)	przygotowuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu (D)
8. Kobieta i mężczyzna	47. Różnice w budowie ciała kobiety i mężczyzny	przyporządkowuje podane cechy budowy zewnętrznej do sylwetki kobiety lub mężczyzny (C); wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego (C)	wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy (A); określa rolę układu rozrodczego (A); omawia zasady higieny układu rozrodczego (B)	wskazuje różnice w budowie ciała kobiety i mężczyzny (C); omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego (C)	wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego (D)	przygotowuje przykładowe informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń (np. zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry, itp.) (D)
9. Od poczęcia do narodzin	48. Od poczęcia do narodzin	rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską (C); wyjaśnia pojęcie „zapłodnienie” (B)	na planszy wskazuje miejsce rozwoju zarodka (C); wyjaśnia pojęcie „ciąża” (B)	na planszy wskazuje miejsce zapłodnienia (C); omawia główne etapy rozwoju dziecka wewnątrz organizmu matki (A)	omawia rozwój zygoty od momentu zapłodnienia do chwili zagnieżdżenia się w macicy (A); wyjaśnia, jaką rolę pełni łożysko (B)	podaje przykłady czynników, które mogą zakłócić rozwój płodu (A)
10. Od narodzin do starości	49. Od noworodka do ucznia	podaje nazwy etapów życia po narodzeniu (A); charakteryzuje dowolny etap rozwojowy (C)	podaje przykłady zmian zachodzących w organizmie w poszczególnych etapach rozwojowych (A)	omawia zmiany zachodzące w dwóch dowolnie wybranych etapach rozwojowych człowieka (A)	omawia zmiany zachodzące w poszczególnych etapach rozwojowych (A)	wykonuje oś czasu przedstawiającą okresy życia człowieka (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	50. Od okresu dojrzewania do starości	podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci (B)	wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców (B); podaje nazwy kolejnych okresów rozwojowych (A)	charakteryzuje okres wieku dorosłego i okres starości (A)	porównuje funkcjonowanie organizmu w poszczególnych okresach życia (D)	wykonuje oś czasu przedstawiającą okresy życia człowieka (D)
Podsumowanie działu 5	51., 52. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice ciała człowieka”					
Dział 6. Odkrywamy tajemnice zdrowia						
1. Choroby zakaźne	53. Poznajemy choroby zakaźne	wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych (A); odczytuje informacje umieszczane na opakowaniach żywności (skład, data przydatności do spożycia, sposób przechowywania) (C); wymienia miejsca występowania kleszczy(A); wskazuje sposoby zabezpieczania się przed kleszczami (B)	wymienia przyczyny chorób zakaźnych (A); wyjaśnia, co to jest gorączka (B); omawia przyczyny zatruć (B); określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę (C)	wymienia objawy towarzyszące gorączce (A); wymienia sposoby zapobiegania zatruciom pokarmowym (B); omawia zasady przechowywania żywności (C)	opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych (B); omawia sposób postępowania w przypadku chorób zakaźnych (C); wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę (B)	wyjaśnia istotę działania szczepionek (B); przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
2. Choroby pasożytnicze	54. Poznajemy choroby pasożytnicze	wymienia pasożyty wewnętrzne człowieka (A); omawia sposoby zapobiegania zarażeniu się wybranym pasożytem wewnętrznym (C); wymienia pasożyty zewnętrzne (A)	rozpoznaje wszy i kleszcze (C); omawia sposoby zapobiegania zarażeniu się pasożytami wewnętrznymi (C); omawia sytuacje sprzyjające zarażeniom pasożytami zewnętrznymi (C)	wyjaśnia pojęcie „pasożyty wewnętrzne” (B); podaje przykłady pasożytów zewnętrznych (B); wyjaśnia pojęcie „pasożyty zewnętrzne” (B); omawia zasady zapobiegania chorobom przenoszonym przez zwierzęta domowe (C)	dzieli pasożyty na zewnętrzne i wewnętrzne, podając przykłady (C); charakteryzuje objawy mogące świadczyć o obecności pasożyta wewnętrznego (C);	przygotowuje informacje na temat pasożytów wewnętrznych, innych niż omówione na lekcji (D)
3. Jak dbać o higienę?	55. Jak dbać o higienę?	omawia lub demonstruje sposób mycia rąk (C); wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk (B); omawia sposób mycia zębów (C)	wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry (B); omawia sposób mycia włosów (C); opisuje sposób pielęgnacji paznokci (C); wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży (C)	opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania (C); wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej (B)	omawia zmiany, jakie mogą pojawić się na skórze w okresie dojrzewania (B); wyjaśnia, na czym polega higiena osobista (C)	przygotowuje informacje o znaczeniu filtrów UV, rozsądnym korzystaniu z kąpieli słonecznych i solariów (D)
4. Jak sobie radzić w sytuacjach niebezpiecznych w domu?	56. Niebezpieczeństwa i pierwsza pomoc w domu	wymienia przyczyny upadków (B); wyjaśnia, dlaczego nawet drobne zranienia powinny zostać zdezynfekowane (B); wymienia numery telefonów alarmowych (A)	omawia skutki upadków (B); omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku skaleczeń (C); omawia zasady udzielania pierwszej pomocy przy oparzeniach (C)	charakteryzuje objawy stłuczeń i złamań (C); omawia objawy oparzeń (C)	demonstruje sposób zakładania opatrunków (C); demonstruje sposób unieruchamiania kończyn (C)	wykonuje plakat lub gazetkę ze wskazówkami, jak uniknąć niebezpiecznych sytuacji w domu (D)
	57. Jak uniknąć niebezpiecznych sytuacji w domu?	omawia zasady bezpiecznego korzystania z domowych urządzeń elektrycznych (C)	omawia zasady pielęgnacji ozdobnych roślin trujących i silnie drażniących (C)	odczytuje symbole umieszczane na opakowaniach substancji niebezpiecznych (C)	omawia zasady postępowania w przypadku zatruć środkami chemicznymi (C)	

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
5. Uważaj na siebie i innych również poza domem	58. Jak dbać o bezpieczeństwo poza domem?	wymienia przyczyny wypadków drogowych (B); omawia zasady poruszania się po drogach (B); objaśnia znaczenie kilku znaków dotyczących bezpieczeństwa na drogach (C)	omawia zagrożenia związane z przebywaniem nad wodą (B); podaje przykłady wypadków, które mogą się zdarzyć na wsi (B); wyjaśnia, na czym polega bezpieczeństwo podczas zabaw ruchowych (B); omawia sposób postępowania w przypadku pożaru (B); wyjaśnia, jak należy postępować z zardzewiałymi przedmiotami niewiadomego pochodzenia (B)	wyjaśnia, czym są niewypały i niewybuchy (B); omawia zagrożenia ze strony owadów i roślin (B)	charakteryzuje rodzaje zagrożeń występujących poza domem (C); rozpoznaje 2–3 dziko rosnące rośliny trujące (C)	przygotowuje dane statystyczne dotyczące np. liczby pożarów, liczby wypadków drogowych z udziałem pieszych, dzieci itp. (D)
6. Uzależnienia są groźne	59. Uzależnienia i ich skutki	podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka (B); prezentuje właściwe zachowanie asertywne w wybranej sytuacji (C)	podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać (B); podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie (C)	wyjaśnia, na czym polega palenie bierne (B); wymienia skutki przyjmowania narkotyków (B); wyjaśnia, czym jest asertywność (B)	wyjaśnia, czym jest uzależnienie (B); charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym (C); uzasadnia konieczność zachowań asertywnych (D)	przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym (D); przygotowuje informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych (D)
Podsumowanie działu 6	60., 61. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice zdrowia”					
Dział 7. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie						
1. Wody słodkie i wody słone	62. Wody słodkie i wody słone	wskazuje na mapie lądy oraz morza i oceany (C); podaje przykłady wód słonych (B)	podaje przykłady wód słodkich (w tym wód powierzchniowych) i wód słonych (B); wyjaśnia, jak powstają rzeki (B); wskazuje różnice między oceanem a morzem (C)	wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone (B); charakteryzuje wody powierzchniowe (C); omawia warunki niezbędne do powstania jeziora (B)	charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi (C); omawia, jak powstają bagna (B)	wyszukuje i prezentuje informacje typu „naj” (najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna) (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
2. Warunki życia w wodzie	63. Warunki życia w wodzie – ruch i opór wody	wymienia przystosowania wybranych zwierząt, np. ryb, delfinów, do życia w wodzie (C); rysuje liście roślin wodnych, np. wywłócznika (C)	charakteryzuje warunki życia w wodzie (B); omawia przystosowania roślin do życia w wodzie (C); wyjaśnia, co to jest plankton (B)	wymienia cechy budowy zwierząt wodnych ułatwiające pokonywanie oporu wody (B); podaje przykłady zwierząt unoszonych przez prąd wody, pływających, przytwierdzonych pod wodą i żyjących na dnie (B)	omawia, popierając przykładami, wpływ ruchu wody na aktywność ruchową organizmów (B)	przygotowuje informacje na temat przystosowań organizmów wodnych (np. żaby) do przetrwania zimy (D)
	64. Warunki życia w wodzie – zawartość tlenu, temperatura, naświetlenie	podaje 2–3 przykłady zwierząt oddychających tlenem rozpuszczonym w wodzie (B); podaje przykłady organizmów żyjących na dnie zbiornika wodnego (B)	wymienia źródła tlenu rozpuszczonego w wodzie (B); opisuje sposoby pobierania tlenu przez organizmy żyjące w wodzie (C)	wyjaśnia, dlaczego większość organizmów wodnych może przetrwać zimę (B); omawia warunki świetlne panujące w zbiorniku wodnym (B)	wyjaśnia, dlaczego zbiornik wodny nie zamarza do dna (B); wymienia czynniki wpływające na ilość światła i głębokość, na jaką ono przenika (B)	
	64a. Lekcja w terenie – Warunki życia w wodzie					
3. Obserwujemy rzekę	65. Poznajemy rzekę	na planszy lub schematycznym rysunku przyporządkowuje (lub opisuje): koryto rzeki, obszar zalewowy, dolinę, brzeg prawy i lewy (C); opisuje schemat rzeki, wymieniając: źródło, bieg górny, środkowy, dolny, ujście (C)	na planszy lub schematycznym rysunku podpisuje elementy doliny rzeki (C); podaje nazwy organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki (B)	omawia budowę doliny rzecznej (B); wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki (C); omawia przystosowania organizmów żyjących w biegu górnym, środkowym i dolnym rzeki (C)	omawia rzeźbotwórczą działalność rzeki (B)	podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka (D)
	66. Z jaką prędkością i dokąd płynie rzeka?	wskazuje na mapie rzekę główną i jej dopływy (C)	wskazuje na mapie dorzecze (C); wyjaśnia pojęcia: rzeka główna,	omawia sposób pomiaru prędkości wody w rzece (B)	oblicza prędkość z jaką woda płynie w rzece (C)	przygotowuje informacje na temat rzek, np. największych, najdłuższych, okresowych

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	66a. Lekcja w terenie – Z jaką prędkością i dokąd płynie rzeka?		dopływ, dorzecze (B)			(D)
4. Mniej znane organizmy wód – glony i pierwotniaki	67. Poznajemy glony i pierwotniaki	rozpoznaje na rysunku glony jednokomórkowe, kolonijne, wielokomórkowe (C); odróżnia glony jednokomórkowe od pierwotniaków (C); rozpoznaje amebę i pantofelka (C)	wymienia cechy glonów (A); podaje nazwy przedstawicieli glonów jednokomórkowych, kolonijnych i wielokomórkowych (C); wymienia sposoby poruszania się pierwotniaków (B)	wyjaśnia pojęcie „glony” (B); wskazuje poszczególne elementy budowy glonów wielokomórkowych (C); omawia znaczenie glonów (B); omawia znaczenie pierwotniaków (A)	wyjaśnia pojęcie „plecha” (B); omawia odżywianie się pierwotniaków (B); omawia rolę pierwotniaków w łańcuchach pokarmowych (C)	podaje przykłady pozytywnej i negatywnej roli glonów morskich (B)
5. Życie w jeziorze	68. Poznajemy warunki życia w jeziorze	opisuje, np. na schematycznym rysunku, nazwy stref życia w jeziorze (C); odczytuje z ilustracji nazwy 2–3 organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora (C)	podaje nazwy stref życia w jeziorze (A)	omawia warunki życia w jeziorze w zależności od pory roku (C); wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora (A)	wyjaśnia wpływ mieszania się wód jeziora na życie organizmów wodnych (B)	przygotowuje krótki opis najbliższego jeziora (D)
	69. Poznajemy strefy życia w jeziorze	uzupełnia brakujące nazwy organizmów tworzących łańcuch	z podanych organizmów układa łańcuch pokarmowy w jeziorze (C); omawia	charakteryzuje roślinność strefy przybrzeżnej jeziora (B); omawia warunki	wyjaśnia, dlaczego w strefie przybrzeżnej jeziora występuje	

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	69a. Lekcja w terenie – Życie w jeziorze	pokarmowy w jeziorze (C); podaje przykłady ryb żyjących w strefie przybrzeżnej jeziora (B); podaje przykłady innych zwierząt żyjących w strefie przybrzeżnej jeziora (B); wymienia po 1 przykładzie zwierząt żyjących w strefie toni wodnej i strefie wód głębokich jeziora (B)	warunki panujące w strefie przybrzeżnej jeziora (B); podaje przykłady roślin strefy przybrzeżnej jeziora (B); podaje nazwy organizmów tworzących plankton (B); podaje nazwy zwierząt żyjących w strefie toni wodnej lub strefie wód głębokich jeziora (B)	panujące w strefie otwartej toni wodnej jeziora (B); wyjaśnia, dlaczego w strefie wód głębokich jeziora nie występują rośliny (B)	bogactwo organizmów żywych (B); charakteryzuje zależności pokarmowe występujące w strefie otwartej toni wodnej jeziora (C); omawia sposób odżywiania się małży (B)	
6. Życie w morzu i oceanie	70. Strefy życia w morzu i oceanie	podaje nazwy stref życia w morzach i oceanach (A); podaje nazwy organizmów tworzących plankton (A); podaje nazwy zwierząt żyjących w strefie przybrzeżnej mórz i oceanów (B)	wymienia czynniki wpływające na obecność organizmów żyjących w morzach i oceanach (A); omawia piętrowe rozmieszczenie glonów w morzach i oceanach (B); podaje nazwy zwierząt żyjących w strefie otwartej toni wodnej mórz i oceanów (B)	wyjaśnia, dlaczego glony są rozmieszczone piętrowo w morzach i oceanach (B); omawia warunki panujące w strefie głębinowej mórz i oceanów (B); podaje przykłady zależności pokarmowych występujących w morzach i oceanach (C)	wyjaśnia przyczyny różnic w zasoleniu w mórz i oceanów (C); opisuje cechy przystosowujące organizmy do życia w strefie głębinowej mórz i oceanów (B)	przygotowuje ciekawostki na temat organizmów żyjących w morzach (B); wskazuje na mapie położenie morza najbardziej i najmniej zasolonego (C)
Podsumowanie działu 7	71., 72. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice życia w wodzie”					
Dział 8. Odkrywamy tajemnice życia na lądzie						
1. Czy wszystkie skały są twarde?	73. Czy wszystkie skały są twarde? 73a. Lekcja w terenie –Poznajemy skały w najbliższej okolicy	na podstawie obserwacji wymienia 2 cechy charakteryzujące skały: lite, zwięzłe i luźne (C); przyporządkowuje podane skały (1–2) do poszczególnych grup (C)	podaje nazwy grup skał (A); podaje przykłady poszczególnych rodzajów skał (B)	omawia budowę skał (B); opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych (C)	opisuje skały występujące w najbliższej okolicy (D)	przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
2. Od skały do gleby	74. Jak powstaje gleba?	wymienia 2–3 nazwy gleb (A); wymienia organizmy żyjące w glebie (A)	omawia etapy powstawania gleby (B); omawia budowę gleby (B); wymienia rodzaje gleb występujących w Polsce (A); omawia rolę organizmów glebowych (C)	wyjaśnia, w jaki sposób powstaje próchnica (B); omawia żyzność poszczególnych rodzajów gleb (C); wyjaśnia, dlaczego należy dbać o glebę (B)	przyporządkowuje rodzaje skał do rodzajów gleb, które na nich powstały (C)	ocenia żyzność gleb w najbliższej okolicy (D); przygotowuje dokumentację fotograficzną na temat organizmów glebowych występujących w najbliższej okolicy (D)
3. Warunki życia na lądzie	75. Warunki życia na lądzie	omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury (C)	omawia rolę korzeni roślin lądowych (B); wskazuje przystosowania roślin do ochrony przed niekorzystną (zbyt niską lub zbyt wysoką) temperaturą (C)	charakteryzuje przystosowania roślin zabezpieczające przed utratą wody (C); wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru (B); opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych (C)	omawia przykładowe sposoby ograniczania strat wody przez zwierzęta (C); omawia rolę wiatru w życiu roślin (B); charakteryzuje wymianę gazową u roślin (C)	przygotowuje informacje na temat przystosowań 2–3 gatunków zwierząt lub roślin do życia w ekstremalnych warunkach lądowych (C)
4. Poznajemy organizmy żyjące w lesie	76. Poznajemy budowę lasu i warunki w nim panujące 77., 77a. Jakie organizmy spotkamy w lesie? (wycieczka do lasu)	na planszy dydaktycznej lub ilustracji wskazuje warstwy lasu (C); wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w jednej lub dwóch wybranych warstwach lasu (B)	podaje nazwy warstw lasu (A); omawia zasady zachowania się w lesie (B); wymienia nazwy przykładowych organizmów żyjących w poszczególnych warstwach lasu (C)	omawia znaczenie lasu (B); omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu (C)	charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach (D)	przygotowuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych, niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu (C)
5. Poznajemy różne rodzaje lasów	78. Poznajemy różne rodzaje lasów	podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych (B);	podaje charakterystyczne cechy igieł (B); porównuje wygląd igieł	porównuje drzewa liściaste z iglastymi (C); rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny	przyporządkowuje rodzaj lasu do typu gleby, na której rośnie (C); podaje	przygotowuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	78a. Lekcja w terenie – Poznajemy różne rodzaje lasów	rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste (C)	sosny i świerka (C); wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek (B); wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych (B)	iglaste (C); rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych (C); wymienia typy lasów rosnących w Polsce (A)	przykłady drzew rosnących w poszczególnych typach lasów (C)	regionów świata, uprawianych w ogrodach (D), charakteryzuje bory, grądy, łęgi i buczyny
6. Na łące	79. Na łące 79a. Lekcja w terenie – Na łące	opisuje wygląd łąki (uwzględnia występowanie traw, drobnych zwierząt) (B); podaje dwa przykłady znaczenia łąki (A); wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw (B)	wymienia cechy łąki (B); wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej (B); w formie łańcucha pokarmowego przedstawia proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące (C)	przedstawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku (C); rozpoznaje pięć gatunków roślin występujących na łące (C)	przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki (C); uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt (C)	wykonuje zielnik roślin łąkowych (D)
7. Na polu i w sadzie	80. Na polu i w sadzie	podaje nazwy zbóż uprawianych na polach (C); podaje przykłady warzyw uprawianych na	omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych (B); wymienia nazwy	wyjaśnia, które zboża należą do ozimych, a które do jarych (B); podaje przykłady wykorzystywania	podaje przykłady innych upraw niż zboża, warzywa, drzewa i krzewy owocowe, wskazując sposoby ich	wyjaśnia, czym jest walka biologiczna (B); przygotowuje informacje na temat korzyści

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	80a. Lekcja w terenie– Na polu i w sadzie	polach (B); wymienia nazwy drzew uprawianych w sadach (A); wymienia dwa szkodniki upraw polowych (A); uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu (C)	krzewów uprawianych w sadach (A)	uprawianych warzyw (B); wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych (B)	wykorzystywania (B); przedstawia zależności występujące na polu w formie łańcuchów pokarmowych (C)	i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki (D)
Podsumowanie działu 8	81., 82. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice życia na lądzie”					

ODDZIAŁ V

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
	1.Lekcja organizacyjna. Jak będziemy poznawać przyrodę w klasie 5?	wymienia zasady pracy na lekcjach przyrody; określa, za co może uzyskać ocenę na lekcjach przyrody; wymienia możliwości poprawy oceny niedostatecznej				
Dział 1. Odkrywamy tajemnice map						
1. Skala, plan, mapa	2. Co to jest plan i skala?	wykonuje pomiary przedmiotów w celu narysowania ich planów (C); wykonuje rysunek przedmiotu w podanej skali, mając podane wymiary w skali (C)	oblicza wymiary przedmiotu w skali 1 : 10 (D); wyjaśnia, co to jest podziałka liniowa (B); potrafi korzystać z podziałki liniowej (C)	wyjaśnia, co to jest plan przedmiotu (B); oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5; 1 : 20; 1 : 50 (D)	wyjaśnia, co to jest skala (B); zapisuje skalę różnymi sposobami (C)	przelicza skale planów i map (D)
	3. Plan i mapa	wyjaśnia, co to jest plan obszaru (B)	wyjaśnia, co to jest mapa (B); odczytuje skale planu najbliższej okolicy (C)	porównuje ilość informacji zawartych na mapach wykonanych w różnych skalach (C)	porównuje skale planów i map (C); wyjaśnia związek odległości na mapie z zastosowaną skalą (większa, mniejsza) (D)	
	4. Kreślenie planu boiska – **lekcja w terenie**	wykonuje pomiary długości i szerokości boiska w celu narysowania planu (C)	oblicza wymiary boiska w skali 1 : 100 (C)	oblicza wymiary boiska w skali 1 : 500; rysuje plan boiska szkolnego (D)	sporządza legendę planu boiska i zapisuje skalę w postaci liczbowej, mianowanej, podziałki liniowej (D)	
2. Odległości na planie, mapie i w terenie	5. Jak obliczyć i oszacować odległość?	oblicza odległość na planie lub mapie za pomocą podziałki liniowej, wykorzystując kroczek cyrkiel lub linijkę (C); szacuje odległość od miejsca obserwacji do wskazanego obiektu,	oblicza odległość rzeczywistą za pomocą skali liniowej wykorzystując kroczek, cyrkiel lub linijkę (C); oblicza odległość rzeczywistą na planie lub mapie za pomocą skali liniowej, wykorzystując nitkę (C)	wyjaśnia, kiedy do obliczenia odległości użyjemy kroczka, a kiedy nitki (B); oblicza odległości na planie i mapie za pomocą skali liniowej, wykorzystując kroczek, cyrkiel lub linijkę oraz nitkę (C)	oblicza rzeczywiste odległości między wskazanymi miastami, korzystając z podziałki liniowej (D)	oblicza odległość na planie i mapie za pomocą skali liczbowej lub mianowanej (D); sporządza plan terenu (działki, fragmentu osiedla, drogi do szkoły, fragmentu boiska) na papierze formatu A4, dobierając odpowiednią skalę (D)
2. Odległości na planie, mapie i w terenie cd.	6. Ćwiczenia w obliczaniu i szacowaniu odległości				oblicza wymiary rzeczywiste obiektów, mając podane ich wymiary w skali i skalę (D)	

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		wykorzystując informacje zawarte w podręczniku na s. 18 (D)				
3. Wysokość w terenie i na mapie poziomicowej	7. Poznajemy wysokość bezwzględną, względną i mapę poziomicową	odczytuje wartość wysokości względnej i bezwzględnej rys. w podręczniku na s. 19 (C)	wyjaśnia pojęcia: wysokość bezwzględna (B); wysokość względna (B); zapisuje wysokość bezwzględną (C)	wyjaśnia pojęcie poziomica (B)	wyjaśnia pojęcie mapa poziomicowa (B); omawia, jak powstaje mapa poziomicowa	oblicza różnicę wysokości między najwyżej i najniżej położonymi punktami na terenie Polski, Europy i świata (D)
	8. Co można odczytać z mapy poziomicowej?	wymienia rodzaje wzniesień (A)	odczytuje wysokość punktu położonego na poziomicy (C); rozróżnia rodzaje wzniesień (C)	odczytuje przybliżoną wysokość punktu położonego między poziomicami (C); odczytuje z mapy poziomicowej wysokość względną (C); rozróżnia rodzaje zagłębień (C)	podaje przykłady informacji, które można odczytać z mapy poziomicowej (B); rozpoznaje na mapie poziomicowej formy terenu (C); omawia ukształtowanie terenu na podstawie mapy poziomicowej (D)	
	9. Szacowanie wysokości – **lekcja w terenie**	szacuje wysokość budynku szkoły, mając podaną przybliżoną wysokość jednej kondygnacji (D)	szacuje wysokość budynków kilkupiętrowych (D)	szacuje wysokość drzewa, za pomocą metody cienia (D)	szacuje wysokość względną pagórka, wykorzystując informację o swoim wzroście (D)	

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
4. Nakładanie barw na mapy poziomicowe	10. Nakładanie barw na mapy poziomicowe	na podstawie legendy przyporządkowuje barwy hipsometryczne do odpowiadających im form ukształtowania powierzchni (C); wskazuje na mapie ogólnogeograficznej miasta wojewódzkie, inne miasta, rzeki, jeziora (C)	omawia barwy stosowane na mapach hipsometrycznych (B); wskazuje formy terenu na mapie ogólnogeograficznej (C); odczytuje na mapie wysokości bezwzględne gór (D)	wyjaśnia pojęcie barwy hipsometryczne (B); klasyfikuje wypukłe formy terenu, wykorzystując przedziały wysokości (C); wyjaśnia pojęcie mapa ogólnogeograficzna (B); wskazuje na mapie ogólnogeograficznej obiekty wymienione w legendzie mapy (C)	wyjaśnia pojęcie: mapa hipsometryczna (B); klasyfikuje wypukłe i wklęsłe formy terenu, wykorzystując przedziały wysokości (C); na podstawie informacji zawartych na mapie charakteryzuje wybrany fragment terenu, uwzględniając ukształtowanie powierzchni oraz składniki przyrody i wytwory człowieka (D)	porównuje zakres informacji zawartych na mapie hipsometrycznej i ogólnogeograficznej (D)
Podsumowanie działu 1	11., 12.Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Odkrywamy tajemnice map”					
Dział 2. Poznajemy naszą ojczyznę i inne kraje europejskie						
1. Ukształtowanie powierzchni Polski	13. Jakie siły kształtują powierzchnię ziemi?	omawia rolę w kształtowaniu powierzchni ziemi przez wybraną siłę zewnętrzną (A)	wymienia siły kształtujące powierzchnię ziemi (A); podaje przykłady wpływu człowieka na zmiany zachodzące na powierzchni ziemi (B)	omawia rolę sił zewnętrznych w kształtowaniu powierzchni ziemi (B)	wyjaśnia, na czym polega działanie sił zewnętrznych i wewnętrznych (B)	omawia działalność lodowca na obszarze Polski (A)
	14. Pasowe ukształtowanie powierzchni Polski	pokazuje na mapie pasy ukształtowania powierzchni Polski (C); odczytuje z mapy nazwy krain tworzących wybrany pas ukształtowania powierzchni Polski (D)	wyjaśnia, na czym polega pasowość ukształtowania powierzchni Polski (B); wymienia nazwy pasów ukształtowania powierzchni Polski (C)	omawia dowolny pas ukształtowania powierzchni Polski (B)	pokazuje na mapie krainy, które tworzą poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski (C); na podstawie opisu rozpoznaje pas ukształtowania powierzchni Polski (C)	szacuje, które pasy ukształtowania powierzchni Polski zajmują największą i najmniejszą powierzchnię (D)
1. Ukształtowanie powierzchni Polski cd.	15. Pasowe ukształtowanie powierzchni Polski – praca z mapą		pokazuje najwyżej i najniżej położone miejsca w Polsce (C)	charakteryzuje pas ukształtowania powierzchni, w którym położone jest jego		

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
				miejsce zamieszkania (C)		
2. Wody powierzchniowe Polski 2. Wody powierzchniowe Polski cd.	16. Wody powierzchniowe Polski	pokazuje na mapie Wisłę od źródła do ujścia (C); pokazuje na mapie jeziora (C); odczytuje nazwy wskazanych jezior (C)	pokazuje na mapie Odrę od źródła do ujścia (C); wymienia typy zbiorników wodnych występujących w Polsce (A); pokazuje na mapie naturalne zbiorniki wodne, takie jak jeziora polodowcowe górskie polodowcowe, przybrzeżne (C)	pokazuje na mapie główne dopływy Wisły i Odry (C); pokazuje na mapie jeziora zaporowe (C); pokazuje na mapie największe obszary bagienne w Polsce (C); wyjaśnia, dlaczego najwięcej jezior występuje w północnej Polsce (B)	pokazuje na mapie dorzecze Wisły i Odry (C); wyjaśnia, w jakich celach tworzy się sztuczne zbiorniki wodne (B)	omawia, w jaki sposób powstają bagna (B)
3. Lasy Polski	17. Poznajemy lasy Polski	wymienia przykłady drzew iglastych i liściastych rosnących w polskich lasach (A)	pokazuje na mapie położenie największych obszarów leśnych w Polsce (C)	wyjaśnia, dlaczego rozmieszczenie lasów w Polsce jest nierównomierne (B)	omawia zmiany lesistości Polski na przestrzeni dziesięciu wieków (A)	wyjaśnia, dlaczego niekorzystne jest sadzenie lasów jednogatunkowych (B); prezentuje informacje na temat najgroźniejszych szkodników lasów Polski (C)
4. Podział administracyjny Polski 4. Podział administracyjny Polski cd.	18. Podział administracyjny Polski	wymienia nazwę województwa, powiatu, gminy, w której mieszka (A); pokazuje na mapie województwo i powiat, w którym mieszka (C)	wymienia jednostki podziału administracyjnego Polski (A)	pokazuje na mapie największe i najmniejsze województwo (C); odczytuje z mapy nazwy województw sąsiadujących z tym, w którym mieszka (C)	uzasadnia konieczność podziału administracyjnego kraju (B); analizuje informacje (wykres) dotyczący liczby mieszkańców w poszczególnych województwach (D)	omawia sposób sprawowania władzy na terenie województwa, powiatu, gminy (B); przygotuje informacje na temat podziału administracyjnego Polski, uwzględniając np.: największe i najmniejsze jednostki administracyjne, województwa najmniej i najbardziej zaludnione, województwa najmniej i najbardziej zurbanizowane itp. (C)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
5. Polska w Europie	19. Polska w Europie	pokazuje Polskę na mapie Europy i świata (C); pokazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską (C)	omawia położenie Polski w Europie (B); wymienia nazwy krajów sąsiadujących z Polską (A)	wymienia nazwy stolic krajów sąsiadujących z Polską (A)	analizuje informacje (wykresy) dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców wybranych krajów europejskich (D)	wskazuje na mapie skrajne punkty Europy (najbardziej wysunięte na: północ, południe, zachód i wschód) (C)
	20. Poznajemy kraje sąsiadujące z Polską	wymienia przynajmniej trzy kraje sąsiadujące z Polską (A); odczytuje z mapy nazwy stolic tych krajów, główne rzeki, główne miasta (C)	charakteryzuje jeden kraj sąsiadujący z Polską (C)	charakteryzuje kraje sąsiadujące z Polską (C)	przygotowuje prezentację na temat krajów sąsiadujących z Polską (D)	przygotuje informacje: na temat państw europejskich, uwzględniając np.: największe i najmniejsze państwa, państwa najmniej i najbardziej zaludnione itp. (C)
6. Zjednoczona Europa	21. Polska w Unii Europejskiej	wymienia 3–4 największe kraje Unii Europejskiej (A); rozpoznaje symbole UE (flaga, hymn, waluta) (C)	wymienia cele Unii Europejskiej (A); podaje trzy przykłady praw, jakie mają obywatele UE (A)	wyjaśnia, w jakim celu państwa UE podejmują wspólne działania (B); wyjaśnia, czym jest strefa Schengen (B)	podaje przykłady działań UE mających na celu wsparcie krajów słabiej rozwiniętych (B)	przedstawia sylwetki dwóch Polaków działających we władzach Unii Europejskiej (D)
	22. Poznajemy wybrane kraje Unii Europejskiej	odczytuje z mapy nazwy stolic trzech państw należących do Unii Europejskiej, główne rzeki, główne miasta (C)	prezentuje jedno państwo należące do Unii Europejskiej (C)	charakteryzuje trzy wybrane kraje Unii Europejskiej (C)	przygotuje prezentację na temat wybranych krajów Unii Europejskiej (C)	prezentuje informacje na temat terytoriów zamorskich wybranych państw europejskich (C)
Podsumowanie działu 2	23., 24. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy naszą ojczyznę i inne kraje europejskie”					
Dział 3. Poznajemy sposoby ochrony przyrody						
1. Co zagraża przyrodzie?	25. Jak działalność człowieka wpływa na stan powietrza?	wymienia rodzaje zanieczyszczeń środowiska (A); wyjaśnia, dlaczego opadające pyły są szkodliwe dla środowiska (B)	wymienia źródła zanieczyszczeń (A); podaje przykłady miejsc, w których powstają trujące pyły i gazy (B); wyjaśnia, dlaczego nie należy uprawiać ziemi i wypasać bydła w	wyjaśnia, dlaczego lokalne zanieczyszczenia mogą stanowić zagrożenie dla odległych obszarów (B); podaje przykłady zagrożenia środowiska wynikające z rozwoju transportu	wyjaśnia, dlaczego zanieczyszczenie środowiska jest groźne dla wszystkich organizmów (B); omawia sposób powstawania kwaśnych opadów (B); omawia sposób powstawania smogu (B)	przygotuje informacje na temat zagrożeń lokalnego środowiska (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
			pobliżu ruchliwych tras komunikacyjnych (B)	samochodowego (B)		
	26. Jak działalność człowieka wpływa na stan wód i gleb?	wymienia źródła zanieczyszczeń gleby i wody (A); wyjaśnia, co to są dzikie składowiska śmieci (B)	wymienia źródła powstawania ścieków (A); wyjaśnia, dlaczego wysypiska stanowią zagrożenie dla środowiska (B); podaje przykłady bogactw przyrody wykorzystywanych przez człowieka (A)	wyjaśnia, dlaczego ścieki stanowią zagrożenie dla środowiska (B); wyjaśnia pojęcie bogactwa przyrody (B)	wyjaśnia, dlaczego ścieki mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka (B); uzasadnia potrzebę racjonalnego wykorzystywania bogactw przyrody (C)	
2. Jak ratować przyrodę?	27. Jak ratować przyrodę?	podaje 2–3 przykłady działań lokalnych służących ochronie przyrody (B)	podaje 2–3 przykłady działań człowieka służących ochronie przyrody (B)	wymienia działania człowieka służące ochronie przyrody (A)	podaje przykłady unieszkodliwiania zanieczyszczeń przez przyrodę (B)	przedstawia idee akcji służących ochronie przyrody (A)
	28/29. Badanie i opis stanu czystości środowiska – **lekcje w terenie**	wykonuje wybrane czynności zgodnie z poleceniem nauczyciela (C)	wykonuje wybrane czynności zgodnie z instrukcją (C)	wykonuje wszystkie czynności zgodnie instrukcją (C)	podejmuje dodatkowe czynności, uzasadnia ich celowość (D)	przygotuje informacje na temat lokalnych działań służących ochronie środowiska (D)
3. Obszary i obiekty chronione w Polsce 3. Obszary i obiekty chronione w Polsce cd.	30. Poznajemy obszary i obiekty chronione w Polsce	wymienia 2–3 formy ochrony przyrody w Polsce (A); podaje 2–3 przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych (B)	wyjaśnia, co to są parki narodowe (B); podaje przykłady obiektów chronionych (B); omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych (B)	wyjaśnia cel ochrony przyrody (B); wyjaśnia, co to są rezerwaty przyrody (B); wyjaśnia, na czym polega ścisła i częściowa ochrona danego obszaru (B)	wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym (C)	przygotowuje informacje na temat obszarów i obiektów chronionych uwzględniając np.: największe i najmniejsze obszary, najstarsze i najmłodsze, obejmujące ochroną największą i najmniejszą liczbę gatunków itp. (D)
	31. Przegląd wybranych obiektów i obszarów chronionych w Polsce				przygotowuje prezentację o wybranym obszarze lub obiekcie chronionym leżącym na terenie województwa (D)	przygotowuje informacje na temat najstarszego parku narodowego na świecie (D)
4. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt 4. Ochrona	32. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt	wyjaśnia, na czym polega ochrona całkowita (B); rozpoznaje rośliny	wyjaśnia, na czym polega ochrona częściowa (B); rozpoznaje wybrane	podaje przykłady organizmów objętych ochroną częściową (B); porównuje zasady	wyjaśnia, na czym polega ochrona gatunkowa (B)	przygotowuje informacje na temat okresów ochronnych kilku gatunków ssaków (np. sarny, dzika) i ryb (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt cd.		chronione, które może spotkać w najbliższej okolicy (C); rozpoznaje zwierzęta chronione, które może spotkać w najbliższej okolicy (C)	gatunki roślin chronionych (C); rozpoznaje wybrane gatunki zwierząt chronionych (C)	ochrony ścisłej i częściowej (C)		
	33/34. Obszary i obiekty chronione w najbliższej okolicy – **lekcje w terenie**	wykonuje wybrane czynności zgodnie z poleceniem nauczyciela (C)	wykonuje wybrane czynności zgodnie z instrukcją (C)	wykonuje wszystkie czynności zgodnie z instrukcją (C)	podejmuje dodatkowe czynności, uzasadnia ich celowość (D)	przygotuje informacje na temat osobliwości przyrodniczych regionu (D)
Podsumowanie działu 3	35., 36. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy sposoby ochrony przyrody”					
Dział 4. Poznajemy krajobrazy nizin						
1. Co to jest krajobraz?	37. Co to jest krajobraz?	rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów (C); podaje przykłady krajobrazu naturalnego (B); określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy (D)	wymienia rodzaje krajobrazów (A); podaje przykłady krajobrazów kulturowych (B); wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy przez składniki, które są wytworami człowieka (D)	wyjaśnia pojęcie krajobraz (B); wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz (A); omawia cechy krajobrazu kulturowego (B); wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki naturalne (D)	podaje przykłady działalności człowieka skutkujące przekształcaniem krajobrazu (B); opisuje krajobraz najbliższej okolicy (D)	wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia (lub nie) krajobrazu najbliższej okolicy (D)
2. Morze Bałtyckie	38. Morze Bałtyckie	pokazuje na mapie Polski, Europy, świata Morze Bałtyckie (C)	wyjaśnia pojęcie morze śródlądowe (B); podaje przykłady organizmów występujących w Morzu Bałtyckim (A); rozpoznaje wybrane gatunki ptaków żyjących nad Morzem Bałtyckim (C)	wyjaśnia pojęcie cieśnina (B); wyjaśnia, dlaczego Morze Bałtyckie jest morzem słabo zasolonym (B); podaje przykłady organizmów samożywnych występujących w Morzu Bałtyckim (A)	wyjaśnia, dlaczego Morze Bałtyckie należy do mórz chłodnych (B); charakteryzuje rozmieszczenie organizmów żyjących w Morzu Bałtyckim, uwzględniając głębokość i zasolenie (C)	przygotowuje informacje na temat połowów ryb w Morzu Bałtyckim (C)
3. Tam, gdzie ląd styka się z morzem	39. Poznajemy pas pobrzeży	pokazuje na mapie pas pobrzeży (C);	omawia cechy wybrzeża niskiego i	wyjaśnia pojęcie wydmy ruchome (B); wyjaśnia,	omawia, w jaki sposób powstały jeziora przybrzeżne	omawia sposób powstawania bryzy (B)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
3. Tam, gdzie ląd styka się z morzem cd.		pokazuje na mapie jeziora przybrzeżne (C); rozpoznaje na zdjęciu typ wybrzeża (C); pokazuje na mapie Żuławy Wiślane (C); pokazuje na mapie 3–4 miejscowości turystyczne i wypoczynkowe (C)	wybrzeża wysokiego (B); wyjaśnia pojęcie wydmy (B); omawia sposób gospodarowania na pobrzeżach (B)	na czym polega niszcząca działalność morza (B); opisuje wybrzeże wysokie (A); wyjaśnia pojęcie depresja (B)	(B); omawia, w jaki sposób Wisła kształtowała krajobraz Żuław (B); wyjaśnia, dlaczego obserwujemy cofanie się wybrzeża wysokiego (B)	
4. Gdańsk – jedno z najstarszych miast Polski	40. Poznajemy walory turystyczne Gdańska	pokazuje na mapie Gdańsk (C)	posługując się planem, wymienia atrakcje turystyczne Gdańska (C)	omawia wygląd współczesnego Gdańska (A)	prezentuje (np. na osi czasu) dzieje Gdańska od X w. do czasów współczesnych (D)	przygotuje informacje na temat atrakcji turystycznych Gdyni i Sopotu (D)
5. Pojezierza – krainy jezior	41. Pojezierza – krainy jezior	pokazuje na mapie Pojezierze Mazurskie (C); pokazuje na mapie największe jezioro i najgłębsze jezioro (C)	wymienia cechy krajobrazu pojezierzy (A); pokazuje na mapie Krainę Wielkich Jezior Mazurskich (C)	opisuje krajobraz Pojezierzy Suwalskich (B)	wymienia siłę, która ukształtowała krajobraz pojezierzy (A); wyjaśnia, w jaki sposób kształtował się krajobraz pojezierzy (B); omawia osobliwości przyrodnicze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (A); planuje wycieczkę po Pojezierzu Mazurskim lub Pojezierzach Suwalskich (D)	przygotowuje informację na temat osobliwości przyrodniczych wybranego pojezierza (C)
6. Krajobrazy Nizin Środkowopolskich	42. Poznajemy Niziny Środkowopolskie	pokazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich (C); wymienia dwie cechy krajobrazu nizinnego (A); pokazuje na mapie Niziny Mazowieckie (C)	pokazuje na mapie największe obszary leśne Nizin Środkowopolskich (C); opisuje krajobraz nizinny (B)	wskazuje składniki krajobrazu naturalnego na Nizinach Środkowopolskich (B); opisuje krajobraz Nizin Mazowieckich (B)	omawia zmiany, jakie zaszły w krajobrazie Nizin Środkowopolskich (D); podaje przykłady występujących na Nizinach Mazowieckich składników krajobrazu naturalnego i kulturowego (C)	odszukuje na mapie geometryczny środek Polski (C)
7. Krajobraz wielkomiejski Warszawy	43. Krajobraz wielkomiejski Warszawy	wymienia dwie cechy krajobrazu wielkomiejskiego (A); pokazuje na mapie	pokazuje na mapie inne miasta, w których dominuje krajobraz wielkomiejski (C)	opisuje krajobraz wielkomiejski (B)	omawia zmiany zachodzące w krajobrazie wielkomiejskim Warszawy (A)	przygotowuje notatkę prasową zachęcającą do odwiedzenia Warszawy (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		Warszawę (C)				
7. Krajobraz wielkomiejski Warszawy cd.	44. Najważniejsze atrakcje turystyczne Warszawy	wymienia trzy zabytki, które warto obejrzeć, będąc w Warszawie (A)	posługując się planem, wymienia atrakcje turystyczne Warszawy (C)	proponuje trasę wycieczki po Warszawie (D)	proponuje tematyczną wycieczkę po Warszawie (D)	
8. Wędrujemy po parkach narodowych na nizinach	45. Poznajemy parki narodowe pobrzeży i pojezierzy	pokazuje na mapie parki narodowe w pasie pobrzeży i pasie pojezierzy (C); rozpoznaje symbole dwóch z tych parków (C)	omawia wybrany park narodowy z pasa pobrzeży lub pasa pojezierzy (B)	charakteryzuje wybrany park narodowy z pasa pobrzeży lub pasa pojezierzy (B); rozpoznaje symbole parków narodowych pasa pobrzeży i pasa pojezierzy (C)	charakteryzuje parki narodowe pobrzeży i pojezierzy (B)	przygotuje informacje na temat rzadkich gatunków występujących w parkach narodowych pasa pobrzeży i pasa pojezierzy (D)
	46. Poznajemy parki narodowe Nizin Środkowopolskich	pokazuje na mapie parki narodowe pasa Nizin Środkowopolskich (C); rozpoznaje symbole dwóch z tych parków (C)	omawia wybrany park narodowy pasa Nizin Środkowopolskich (B)	charakteryzuje wybrany park narodowy pasa Nizin Środkowopolskich (B); rozpoznaje symbole parków narodowych pasa Nizin Środkowopolskich (C)	wyjaśnia, dlaczego Puszczę Białowieską nazywamy „lasem pierwotnym” (B)	
Podsumowanie działu 4	47., 48. Podsumowanie i sprawdzian z działu: „Poznajemy krajobrazy nizin”					
Dział 5. Poznajemy krajobrazy wyżyn						
1. Miejsko-przemysłowy krajobraz Wyżyny Śląskiej 1. Miejsko-przemysłowy krajobraz Wyżyny	49. Miejsko-przemysłowy krajobraz Wyżyny Śląskiej	pokazuje na mapie Polski pas wyżyn i Wyżynę Śląską (C); odczytuje z mapy nazwy miast leżących na Wyżynie Śląskiej (C); na podstawie zdjęcia wymienia charakterystyczne cechy krajobrazu	wymienia cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego (A); podaje przykłady wpływu rozwoju przemysłu na stan środowiska (B)	podaje przyczyny przekształcenia krajobrazu naturalnego Wyżyny Śląskiej w krajobraz miejsko-przemysłowy (A); podaje przykłady działań człowieka służących poprawie stanu środowiska (B)	omawia proces przekształcania krajobrazu Wyżyny Śląskiej z naturalnego w miejsko-przemysłowy (B); podaje przykłady zmian w środowisku spowodowanych działalnością człowieka (B)	podaje przykłady wpływu środowiska na zdrowie ludzi (B); wymienia różne postaci, w jakich węgiel występuje w skorupie ziemskiej i omawia sposób ich wykorzystania (B)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
Śląskiej cd.		miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej (B)				
2. Na wapiennej Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej	50. Na wapiennej Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej	pokazuje na mapie Polski Wyżynę Krakowsko-Częstochowską (C); na podstawie zdjęcia wymienia 2–3 cechy charakteryzujące nietoperze (B)	pokazuje na mapie Polski Prądnik i Ojców (C); omawia tryb życia nietoperzy (B)	wymienia cechy krajobrazu krasowego (A); wyjaśnia, w jaki sposób powstają jaskinie (B); omawia cechy suchorośli (B); uzasadnia, że Wyżyna Krakowsko-Częstochowska jest atrakcyjna turystycznie (D)	wyjaśnia pojęcie krasowienia (B); opisuje wygląd jaskini krasowej (C); wymienia przyczyny różnorodności świata roślin Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (A)	na podstawie dodatkowych źródeł opisuje historię jednego z zamków położonych na „Szlaku Orlich Gniazd” (D)
3. Wśród pól i wąwozów Wyżyny Lubelskiej	51. Poznajemy Wyżynę Lubelską	pokazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską (C); rozpoznaje rośliny uprawiane na Wyżynie Lubelskiej (C)	wymienia charakterystyczne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej (A); pokazuje na mapie główne miasta Wyżyny Lubelskiej (C)	wyjaśnia, w jaki sposób powstają wąwozy (B)	omawia czynniki, dzięki którym na Wyżynie Lubelskiej intensywnie rozwinęło się rolnictwo (B); opisuje atrakcje turystyczne wybranego miasta leżącego na Wyżynie Lubelskiej (C)	proponuje plan wycieczki po Wyżynie Lubelskiej (D)
4. Kraków – dawna stolica Polski 4. Kraków – dawna stolica Polski cd.	52. Kraków – dawna stolica Polski	pokazuje na mapie Polski Kraków (C)	wymienia główne wydarzenia z historii Krakowa (A)	omawia, wykorzystując mapę, położenie Krakowa (C); zaznacza na osi czasu główne wydarzenia z historii Krakowa (C); omawia osobliwości Wawelu (A)	wyjaśnia pojęcie kotlin podkarpackich (B); omawia wkład wybranych władców w rozwój Krakowa (B)	przygotowuje prezentację na temat Ołtarza Wita Stwosza w kościele Mariackim (D)
	53. Poznajemy skarby Krakowa	rozpoznaje na zdjęciach 2–3 zabytki Krakowa (C)	wskazuje na planie miasta główne zabytki Krakowa (C); opisuje dowolny zabytek Krakowa (C)	opracowuje plan zwiedzania Rynku Głównego w Krakowie (D)	opracowuje plan wycieczki po Starym Mieście i po Kazimierzu w Krakowie (D)	

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
5. Wędrujemy po parkach narodowych na wyżynach	54. Poznajemy parki narodowe wyżyn	pokazuje na mapie parki narodowe chroniące obszary wyżynne (C); rozpoznaje symbole omawianych parków narodowych (C)	podaje przykłady 2–3 zwierząt żyjących w Ojcowskim PN (C); podaje przykłady 2–3 zwierząt żyjących w Roztoczańskim PN (C)	opisuje roślinność Ojcowskiego PN (C); opisuje krajobraz Roztoczańskiego PN (C)	uzasadnia celowość utworzenia Ojcowskiego PN i Roztoczańskiego PN (D)	omawia wpływ turystyki na przyrodę parków narodowych (B); przygotowuje informacje na temat rzadkich gatunków roślin i zwierząt występujących w omawianych parkach narodowych (D)
Podsumowanie działu 5	55., 56. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Poznajemy krajobrazy wyżyn”					
Dział 6. Poznajemy krajobrazy gór						
1. Góry niskie, średnie i wysokie	57. Poznajemy krajobraz gór niskich	pokazuje na mapie Polski Góry Świętokrzyskie (C)	pokazuje na mapie Polski Łysogóry (C)	wyjaśnia, jak powstały gołoborza (B); opisuje krajobraz Gór Świętokrzyskich (C)	wymienia czynniki zewnętrzne, które ukształtowały krajobraz Gór Świętokrzyskich (A)	na podstawie dodatkowych źródeł wiedzy przygotowuje informacje na temat historycznych przyczyn wycinania lasów w Górach Świętokrzyskich (C)
	58. Poznajemy krajobraz gór średnich i wysokich	pokazuje na mapie Polski Sudety i Karpaty (C); na podstawie obserwacji okazów skał wymienia po dwie cechy skał występujących w górach (np. granitu i piaskowca) (C)	wymienia trzy cechy krajobrazu Karkonoszy (A); przyporządkowuje nazwy do zaprezentowanych okazów skał (C)	pokazuje na mapie Polski Kotlinę Jeleniogórską i Kotlinę Kłodzką (C); opisuje krajobraz Karkonoszy (B); pokazuje na mapie Polski pasma górskie tworzące Karpaty (C)	porównuje krajobraz Sudetów z krajobrazem Gór Świętokrzyskich (C); charakteryzuje skały występujące w górach (B)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji prezentuje atrakcje turystyczne Karkonoszy (D)
2. Tatry – kraina turni i grani	59. Tatry – kraina turni i grani	pokazuje na mapie Polski Tatry (C); na podstawie zdjęcia wymienia 2–3 cechy krajobrazu wysokogórskiego (B)	pokazuje na mapie Polski Rysy – najwyższy szczyt polskiej części Tatr Wysokich (C); wymienia 2–3 cechy krajobrazu wysokogórskiego (A)	pokazuje na mapie Tatr Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie (C); wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego (A)	omawia formy skalne występujące w Tatrach Wysokich (A); wymienia nazwy dużych tatrzańskich jezior, jaskiń i dolin (A); porównuje krajobraz Tatr Wysokich z krajobrazem Tatr Zachodnich (C)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji przygotowuje opis miejsc, które warto zobaczyć będąc w Tatrach (D)
3. Pogoda i roślinność Tatr	60. Pogoda i roślinność Tatr	wymienia 2–3 cechy tatrzańskiej pogody (A); podaje nazwy pięter roślinności w Tatrach (A);	wyjaśnia, dlaczego w wyższych partiach gór dłużej zalega śnieg (B); porównuje roślinność regla dolnego i regla	wyjaśnia, dlaczego roślinność w górach jest rozmieszczona piętrowo (B); oblicza temperaturę powietrza na szczytach,	omawia cechy wiatru halnego i jego wpływ na warunki pogodowe w Tatrach (A); charakteryzuje piętra roślinności w Tatrach	opracowuje spis zasad, których należy przestrzegać, wybierając się w góry (D)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		omawia wybrane piętro roślinności w Tatrach (B)	górnego (C)	znając temperaturę powietrza u podnóża gór (D)	(B); omawia cechy budowy roślin z poszczególnych pięter umożliwiające im życie na danej wysokości (C)	
4. Wędrujemy po parkach narodowych w górach	61. Poznajemy parki narodowe gór 62. Prezentujemy parki narodowe gór	pokazuje na mapie Polski parki narodowe w Górach Świętokrzyskich, Sudetach i Karpatach (C); rozpoznaje symbole omawianych parków narodowych (C)	wymienia nazwy parków narodowych położonych w Górach Świętokrzyskich, Sudetach i Karpatach (A); wymienia 2–3 osobliwości wybranego parku narodowego (A); podaje po dwa przykłady organizmów chronionych w poznanych parkach narodowych (B)	charakteryzuje wybrany park narodowy (B)	charakteryzuje parki narodowe Gór Świętokrzyskich i Sudetów (B)	przygotowuje informacje na temat rzadkich gatunków roślin i zwierząt żyjących w omawianych parkach narodowych (D)
Podsumowanie działu 6	63., 64. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Poznajemy krajobrazy gór”					
Dział 7. Odkrywamy tajemnice świata roślin i grzybów						
1. Mchy – rośliny wilgotnych środowisk lądowych	65. Poznajemy mchy	wskazuje na planszy części ciała mchu (C); wymienia miejsca występowania mchów (A)	omawia budowę zewnętrzną mchu (B); omawia znaczenie mchów w przyrodzie (B)	wyjaśnia związek budowy mchów ze sposobem pobierania przez nie wody (C); podaje przykłady wykorzystywania mchów przez człowieka (A)	omawia proces rozmnażania się mchów przez zarodniki (B); omawia rolę poszczególnych części ciała mchu (B); wyjaśnia, dlaczego mchy nazywamy organizmami pionierskimi (B)	omawia budowę komórki roślinnej (B); omawia rolę wybranych struktur komórkowych (B)
2. Paprotniki – rośliny o zróżnicowanej budowie	66. Poznajemy paprotniki	wymienia grupy paprotników (paprocie, skrzypy, widłaki) (A); wymienia miejsca występowania paprotników (A); rozpoznaje	omawia budowę zewnętrzną paproci (B); dokumentuje obserwację zarodni i zarodników paproci (C)	podaje przykłady znaczenia paprotników (A); omawia budowę zewnętrzną skrzypów (B); omawia budowę zewnętrzną widłaków (B)	wskazuje cechy wspólne w procesie rozmnażania mchów i paprotników (C); wskazuje cechy wspólne paproci, skrzypów i widłaków (D)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji omawia sposób powstania węgla kamiennego (B)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		przedstawicieli paprotników (C)				
	67/68. Poznajemy środowiska mchów i paprotników – **lekcje w terenie**	opisuje miejsca występowania mchów i paprotników (C); rozpoznaje wybranych przedstawicieli mchów, paproci, skrzypów, widłaków (D)	na okazach naturalnych wskazuje poznane części ciała roślin (D)	wskazuje położenie zarodni u obserwowanych roślin (D); dokumentuje prowadzone obserwacje (D)	rozpoznaje obserwowane mchy i paprotniki, posługując się atlasem roślin (D)	przygotowuje informacje na temat chronionych gatunków paprotników (D)
3. Rośliny wytwarzające kwiaty i nasiona 3. Rośliny wytwarzające kwiaty i nasiona cd.	69. Rośliny wytwarzające kwiaty i nasiona	pokazuje na planszy organy rośliny nasiennej (C); wymienia trzy przykłady znaczenia roślin nasiennych (A)	rozpoznaje nasiona kilku wybranych roślin nasiennych (C); podaje 3–4 przykłady znaczenia roślin nasiennych w przyrodzie i dla gospodarki człowieka (B)	wyjaśnia pojęcie rośliny nasienne (B); wyjaśnia pojęcia: rośliny nagonasienne i okrytonasienne (B); omawia występowanie roślin nasiennych na Ziemi (A)	rozpoznaje typy kwiatostanów (C); omawia wady i zalety rozmnażania się przez zarodniki i nasiona (B)	przygotowuje informacje na temat roślin nasiennych, uwzględniając np. najstarsze rośliny, największe, najmniejsze, itp. (C)
	70. Jak odróżnić rośliny nagonasienne od okrytonasiennych? – **lekcja w terenie**	na podstawie obserwacji wskazuje dwie cechy rośliny nagonasiennej (C); na podstawie obserwacji wskazuje dwie cechy rośliny okrytonasiennej (C); rozpoznaje 2–3 rośliny nagonasienne (C); rozpoznaje 2–3 rośliny okrytonasienne (C)	wskazuje cechy budowy pozwalające odróżnić od siebie wybrane rośliny nagonasienne (D); wskazuje cechy budowy pozwalające odróżnić od siebie wybrane rośliny okrytonasienne (D)	porównuje położenie nasion u roślin nagonasiennych i okrytonasiennych (C); wskazuje na okazach naturalnych roślin nago- i okrytonasiennych położenie kwiatostanów (np. u sosny i u leszczyny) (D)	wyszukuje rośliny okrytonasienne posiadające poznane na lekcji typy kwiatostanów (D); rozpoznaje typy kwiatostanów wskazane przez nauczyciela (D)	przygotowuje dokumentację fotograficzną (lub prezentację multimedialną) pt. „Rośliny nasienne rosnące w najbliższej okolicy” (D)
4. Budowa roślin nasiennych	71. Budowa roślin nasiennych i funkcje łodygi	wymienia główne części ciała rośliny nasiennej (A); opisuje budowę pędu nadziemnego (B);	podaje przykłady roślin mających pędy podziemne (A); omawia rolę łodygi (A); na podstawie obserwacji	omawia funkcje pędów: nadziemnego i podziemnego (A)	omawia sposób przewodzenia wody i soli mineralnych oraz produktów fotosyntezy (A)	podaje przykłady przekształceń łodygi (A); podaje przykłady wykorzystywania łodyg roślin nasiennych przez człowieka

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		porównuje wygląd łodygi drzewa i rośliny zielnej (2–3 cechy) (C)	przekroju drzewa iglastego, np. sosny, oblicza jego wiek (D)			(B)
	72. Funkcje liści i korzeni	opisuje budowę zewnętrzną liścia (C); wymienia dwie funkcje korzeni (A)	wymienia funkcje liścia (A); omawia cechy palowego systemu korzeniowego (A)	omawia rolę aparatu szparkowego u roślin (A); porównuje systemy korzeniowe palowy i wiązkowy (C)	omawia rodzaje i różne kształty liści, podając przykłady (C); wymienia przykłady roślin mających: system korzeniowy palowy, system korzeniowy wiązkowy (B)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji podaje przykłady przekształceń liści i korzeni (B)
4. Budowa roślin nasiennych cd.	73/74. Obserwujemy rośliny nasienne najbliższej okolicy – **lekcje w terenie**	wskazuje poznane części ciała rośliny na okazach naturalnych (D); porównuje elementy budowy zewnętrznej dwóch rodzajów liści (np. brzozy i kasztanowca) (D)	rozpoznaje rodzaje pędów podziemnych (D); rozpoznaje typy systemów korzeniowych roślin (C)	wskazuje poznane rodzaje liści na okazach naturalnych (C)	porównuje budowę dwóch roślin okrytonasiennych np. tulipana i mniszka lekarskiego (D)	wskazuje okazy roślin w środowisku przyrodniczym, u których można zaobserwować zmodyfikowane części ciała (D)
5. Jak rozmnażają się rośliny nasienne?	75. Jak rozmnażają się rośliny nasienne?	omawia kolejne czynności rozmnażania rośliny ozdobnej przez podział (A); na modelu lub planszy wskazuje poszczególne części kwiatu (C)	wyjaśnia, na czym polega rozmnażanie bezpłciowe roślin (B); podaje nazwy części kwiatu (A); rysuje pręcik i słupek (C)	wyjaśnia, na czym polega rozmnażanie płciowe roślin (B); omawia rolę poszczególnych części kwiatu (C); omawia budowę pręcika i słupka (A)	wyjaśnia pojęcie kwiaty obupłciowe (B)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji podaje przykłady różnych przystosowań kwiatów do zapylania (B)
	76. Jak przebiega rozwój rośliny nasiennej?	wymienia warunki niezbędne do kiełkowania roślin (A); podaje przykłady sposobów rozprzestrzeniania nasion znajdujących się w owocach (A)	korzystając ze schematu, omawia cykl rozwojowy rośliny okrytonasiennej (D); opisuje rysunek budowy nasienia (C)	wyjaśnia znaczenie pojęć: zapylenie i zapłodnienie (B); charakteryzuje przystosowania owoców do różnych sposobów rozprzestrzeniania zawartych w nich nasion (C)	omawia proces zapylenia i zapłodnienia u roślin okrytonasiennych (B); omawia budowę owocu (C)	przygotuje informacje na temat wartości odżywczych wybranych nasion (D)
	77. Obserwujemy	wskazuje na	porównuje budowę	wskazuje zmiany	na podstawie obserwacji	na podstawie dodatkowych

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
5. Jak rozmnażają się rośliny nasienne? cd.	fazy rozwoju roślin nasiennych – **lekcja w terenie**	okazach naturalnych kwiaty i kwiatostany (C); wskazuje na okazach naturalnych poznane części kwiatu (C)	kwiatów tulipana i jabłoni (D)	w wyglądzie kwiatu świadczące o tym, że nastąpił już proces zapłodnienia (D)	omawia zmiany wyglądu rośliny na różnych etapach rozwoju (np. występowanie liścieni, czyli pierwszych liści różniących się od liści właściwych, liczba liścieni) (D)	źródeł informacji wyjaśnia, czym jest bielmo (B)
6. Budowa i różnorodność grzybów	78. Budowa i różnorodność grzybów	na podstawie obserwacji rysuje owocnik grzyba kapeluszowego (D); podaje nazwy części grzyba (A)	wymienia miejsca występowania grzybów (A)	wyjaśnia, dlaczego grzyby tworzą odrębne królestwo (B); podaje przykłady grzybów jedno- i wielokomórkowych (A); omawia budowę grzybów wielokomórkowych (A)	wymienia różnice między grzybami a roślinami (B); opisuje różne kształty owocników, podając przykłady (B)	charakteryzuje porosty (C)
7. O grzybach dobrze i źle	79. O grzybach dobrze i źle	wyjaśnia, dlaczego należy zbierać tylko grzyby, które się zna (B); na podstawie ilustracji wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego (C); rozpoznaje 2–3 gatunki grzybów jadalnych (C)	podaje przykłady wykorzystywania grzybów (A); odróżnia gatunki grzybów jadalnych od gatunków grzybów trujących (D); podaje po 2–3 przykłady pozytywnej i negatywnej roli grzybów (B)	wymienia cechy budowy zewnętrznej grzybów ułatwiające ich rozpoznawanie (A); podaje przykłady wpływu grzybów pasożytniczych na rośliny, zwierzęta, ludzi (B)	wymienia objawy, które mogą świadczyć o zatruciu grzybami (A); omawia sposób postępowania w przypadku podejrzenia zatrucia grzybami (A)	wyszukuje w różnych źródłach informacje o chronionych gatunkach grzybów (D); przygotowuje spis zasad obowiązujących podczas grzybobrania (D)
	80/81. Obserwacja grzybów w naturalnym środowisku –**lekcje w terenie**	wskazuje na okazie naturalnym poznane części ciała grzyba kapeluszowego (C)	opisuje (na podstawie obserwacji) warunki, w jakich występują grzyby (D)	wskazuje w środowisku przyrodniczym grzyby pasożytnicze (np. hubę, sporysz) (D)	rozpoznaje poznane kształty owocników grzybów kapeluszowych (D); rozpoznaje, korzystając z atlasu 2–3 gatunki grzybów (D)	wskazuje w środowisku przyrodniczym porosty (C); wykorzystując skalę porostową, ocenia stan czystości środowiska (D)
Podsumowanie działu 7	82., 83. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Odkrywamy tajemnice świata roślin i grzybów”					
Dział 8: Odkrywamy tajemnice materii						

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
1. Z czego jest zbudowany otaczający nas świat?	84. Z czego jest zbudowany otaczający nas świat?	wykonuje z plasteliny modele drobin (C); wykonuje z plasteliny modele dwóch różnych substancji zbudowanych z drobin (C); na podstawie obserwacji wymienia właściwości 2–3 wybranych substancji (C); podaje przykłady ciał stałych, cieczy i gazów (B); rysuje ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach (C)	wyjaśnia, czym są drobiny (B); wyjaśnia pojęcie właściwości substancji (B); omawia wpływ temperatury na zmiany stanu skupienia substancji (A); rozpoznaje stan skupienia substancji na podstawie ułożenia drobin C)	porównuje właściwości wody w trzech stanach skupienia (C); omawia ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach (B)	wyjaśnia, podając przykłady, czym jest materia (B); wyjaśnia, od czego zależą właściwości substancji (B); porównuje ruch drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach (C)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji wyjaśnia, czym jest atom (D)
2. Właściwości ciał stałych	85. Badamy właściwości ciał stałych	bada doświadczalnie możliwość zmniejszenia objętości ciała stałego (C); podaje przykłady ciał twardych, kruchych i plastycznych (B); bada doświadczalnie właściwości mechaniczne wybranych ciał stałych (C)	bada doświadczalnie wpływ rozdrobnienia substancji na jej objętość (C); określa właściwości ciał stałych w zakresie kształtu i ściśliwości (A); wymienia właściwości mechaniczne ciał stałych (A)	wyjaśnia, co nazywamy nieściśliwością ciał stałych (B)	wyjaśnia, dlaczego ciała stałe mają określony kształt i określoną objętość (B)	omawia, popierając przykładami, wpływ sposobów ułożenia drobin w ciałach stałych na ich właściwości (B)
2. Właściwości ciał stałych cd.	86.Właściwości magnetyczne ciał stałych; wykorzystywanie właściwości ciał stałych	wskazuje bieguny magnetyczne w magnesie (C); podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji	bada oddziaływanie magnesów na siebie i inne substancje (C); podaje przykłady wykorzystania w życiu właściwości plastycznych	wyjaśnia, czym jest magnes (B); podaje przykłady ciał przyciąganych i nieprzyciąganych przez magnes (B); określa właściwość mechaniczną	omawia wzajemne oddziaływanie magnesów (B); podaje przykłady przedmiotów (inne niż w podręczniku), do których wykonania wykorzystano właściwości mechaniczne	korzystając z dodatkowych źródeł informacji, podaje przykłady wykorzystania najtwardszych ciał stałych (C)

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
		kruchych, twardych i sprężystych (A)	i magnetycznych ciał stałych (A)	wskazanego ciała stałego (np. węgla, materaca) (B)	i magnetyczne ciał stałych (B)	
3. Właściwości cieczy	87. Badamy właściwości cieczy	bada doświadczalnie wpływ wielkości naczynia na objętość cieczy (C)	określa właściwości cieczy w zakresie kształtu i ściśliwości (A); bada doświadczalnie możliwość zmiany objętości cieczy (C)	wyjaśnia, dlaczego ciecze nie mają własnego kształtu (B); porównuje właściwości ciał stałych i cieczy w zakresie kształtu i ściśliwości (C)	wyjaśnia, dlaczego ciecze mają stałą objętość (B); wyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji w cieczach (B)	na podstawie dodatkowych źródeł informacji podaje przykłady dwóch cieczy, w których nie zaobserwujemy zjawiska dyfuzji, np. woda i olej; woda i benzyna (B)
	88. Od czego zależy szybkość dyfuzji i szybkość parowania?	wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania cieczy (A); podaje przykłady cieczy, których pary są łatwopalne (A)	porównuje, przeprowadzając doświadczenie, wpływ rodzaju cieczy na szybkość parowania (C)	bada doświadczalnie wpływ temperatury cieczy na ich dyfuzję (C)		
4. Zależności między masą a objętością substancji	89. Zależności między masą a objętością substancji	wymienia nazwy jednostek masy (A)	podaje sposób wyznaczenia masy (A); doświadczalnie porównuje masy różnych substancji o tej samej objętości (C)	oblicza masę substancji o danej objętości, mając daną masę 1 cm^3 tej substancji (C)	wyjaśnia, dlaczego substancje o tej samej objętości różnią się masami (B); wyjaśnia związek objętości substancji z jej masą (B)	wyjaśnia pojęcie gęstości substancji (B)
5. Właściwości gazów	90. Badamy właściwości gazów	bada doświadczalnie możliwość zmiany objętości gazu (C); podaje przykłady wykorzystania w życiu codziennym ściśliwości i rozprężliwości gazów (B)	określa właściwości gazów w zakresie kształtu i ściśliwości (A); podaje przykłady dyfuzji w gazach (B)	wyjaśnia, dlaczego gazy nie mają stałego kształtu i stałej objętości (B); wyjaśnia, na czym polega ściśliwość gazów (B); wyjaśnia, na czym polega rozprężliwość gazów (B)	porównuje przebieg dyfuzji w cieczach i w gazach (C)	wyjaśnia, co to jest próżnia (B); omawia zasady bezpieczeństwa podczas posługiwania się urządzeniami, w których wykorzystano zjawisko ściśliwości gazów (A)
6. Przekazywanie ciepła przez ciała stałe, ciecze i gazy	91. Przekazywanie ciepła przez ciała stałe, ciecze i gazy	podaje przykłady ciał stałych dobrze i źle przewodzących ciepło (C)	wyjaśnia, dzięki czemu jest możliwe ogrzewanie mieszkań za pomocą kaloryferów (B)	wyjaśnia pojęcia: przewodnik ciepła, izolator ciepła (B); podaje przykłady zastosowania gazu jako izolatora ciepła (B)	podaje przykłady zastosowania przewodnictwa cieplnego ciał stałych (B); porównuje przekazywanie ciepła przez ciecze, gazy i ciała stałe (C)	wyjaśnia zasadę działania termosu (D); wyjaśnia, czy powiedzenie „futro grzeje” jest prawdziwe (D)
7. Wpływ zmian	92. Jak zmiany	podaje przykłady	wyjaśnia, dlaczego	podaje przykłady	wyjaśnia związek	wyjaśnia wpływ temperatury

	Numer i temat lekcji	ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca Uczeń:
temperatury na ciała stałe, ciecze i gazy	temperatury wpływają na właściwości ciał stałych?	z życia codziennego potwierdzające zjawisko rozszerzalności cieplnej ciał stałych (A)	latem na jezdniach powstają koleiny (B)	świadczące o tym, że konstruktorzy i projektanci uwzględniają zjawisko rozszerzalności cieplnej ciał stałych (B)	rozszerzalności cieplnej ciał stałych z ich budową drobinową (C)	powietrza na dokładność pomiarów wykonywanych przy użyciu metalowej taśmy mierniczej (B)
	93. Jak zmiany temperatury wpływają na właściwości cieczy i gazów?	podaje przykłady wykorzystania w praktyce zjawiska rozszerzalności cieplnej cieczy (A)	bada doświadczalnie rozszerzalność cieplną cieczy (C); bada doświadczalnie wpływ temperatury na objętość gazów (C)	wyjaśnia, na czym polega nietypowa rozszerzalność cieplna wody (B); porównuje zjawiska parowania i wrzenia (C); wyjaśnia, na jakiej zasadzie zamyka się szczelnie słoiki z przetworami (B)	wyjaśnia, dlaczego szybkość parowania cieczy zależy od jej temperatury (B)	wyjaśnia, dlaczego zamarzanie i rozmarzanie wody w szczelinach jezdni wpływa niekorzystnie na stan dróg (B)
Podsumowanie działu 8	94., 95. Podsumowanie i sprawdzian z działu „Odkrywamy tajemnice materii”					

ODDZIAŁ VI

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
Dział 1. Odkrywamy tajemnice naszej planety Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 10.7; 10.8; 11.1; 11.2; 11.3; 11.6; 11.7; 11.8; 12.1; 12.2; 12.4				
rozpoznaje na ilustracji twórcę teorii heliocentrycznej (A); podpisuje przedstawione na ilustracji ciała niebieskie (gwiazda, planeta, księżyc) (C); rozpoznaje na ilustracji Ziemię i Księżyc (C); opisuje kształt Ziemi (B); podaje przykłady ciał przyciąganych przez magnes i tych, których magnes nie przyciąga (A); podpisuje na rysunku globusa północny i południowy biegun geograficzny, półkule: wschodnią, zachodnią, północną i południową (C) wyjaśnia, dlaczego na Ziemi następują po sobie dzień i noc (B); podaje, ile czasu trwa obieg Ziemi dookoła Słońca (A); wymienia daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku	odróżnia gwiazdy od innych ciał niebieskich (B); wymienia rodzaje ciał niebieskich (A); podpisuje bieguny magnesów przyciągających się i odpychających się (C); rysuje linie sił pola magnetycznego (C); podpisuje na rysunku schematycznym: południki, południk zerowy i południk 180°, równoleżniki, równik (C); zaznacza na mapie punkty leżące na tym samym południku lub równoleżniku (C); zaznacza na rysunku schematycznym kierunek ruchu obrotowego Ziemi (C); podpisuje na rysunku mapy świata strefy oświetlenia Ziemi (C); wymienia nazwy oceanów (A); zaznacza na mapie trasę wyprawy morskiej Ferdynanda Magellana (C)	omawia najważniejsze założenia teorii heliocentrycznej (B); wymienia w kolejności planety Układu Słonecznego (A); rozpoznaje ciała niebieskie na podstawie opisu (C); zaznacza na rysunki oś ziemską (B); wyjaśnia znaczenie terminów: bieguny jednoimienne, bieguny różnoimienne (B); opisuje zasadę działania kompasu (B); wymienia czynniki zakłócające działanie kompasu (A); wyjaśnia znaczenie pojęć: siatka geograficzna, siatka kartograficzna, południki, równoleżniki, równik (B); wymienia skutki nachylenia osi ziemskiej (A); zaznacza na rysunku oświetlenie Ziemi w dniach tzw. przesileń (C); opisuje rolę oceanu jako magazynu żywności	wymienia, popierając przykładami, typy planet (A); wyjaśnia znaczenie terminów: pole magnetyczne, linie sił pola magnetycznego (B); opisuje zależność między położeniem ziemskich biegunów geograficznych i magnetycznych (B); opisuje różnice między południkami a równoleżnikami (C); odszukuje punkt na mapie mając dane jego współrzędne geograficzne (D) wyjaśnia, dlaczego na Ziemi istnieją różnice czasu (B); wyjaśnia, dlaczego na obszarach podbiegunowych trwa noc polarna i dzień polarny (B); opisuje wpływ zmian oświetlenia Ziemi przez Słońce na warunki życia organizmów (B); opisuje poznane kontynenty (B); zaznacza na mapie portugalską drogę wschodnią i zachodni szlak hiszpański	wyjaśnia, dlaczego Ziemia jest wielkim magnesem, wykorzystując wiadomości na temat budowy jej wnętrza (B); wyjaśnia pojęcia: długość geograficzna, szerokość geograficzna (B); określa położenie geograficzne dowolnego punktu na mapie (D); spośród dwóch wybranych miast wskazuje miasto, w którym Słońce wzejdzie lub zajdzie wcześniej (D)

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
(A); podpisuje na rysunkach zwrotniki Raka i Koziorożca, równik i koła podbiegunowe (C); wymienia nazwy wszystkich ,kontynentów i trzech oceanów na kuli ziemskiej (A); opisuje odkrycie Krzysztofa Kolumba (A)		i źródła surowców mineralnych (B); wymienia przyczyny wielkich odkryć geograficznych (A)	(C)	
Dział 2. Poznajemy zjawiska fizyczne Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 8.6; 8.7; 8.8; 8.9; 8.10; 9.5; 10.1; 10.2; 10.3; 10.4; 10.5; 10.6; 11.4; 11.5; 15.1; 15.2; 15.3				
na podstawie rysunku toru rozpoznaje ruch prostoliniowy i krzywoliniowy (C); podaje przykłady występowania siły tarcia (A); wymienia czynniki, od których zależy wielkość siły oporu (A); podaje przykłady elektryzowania ciał (B); podaje przykłady odbiorników prądu (A); rysuje schemat prostego obwodu elektrycznego (C); wymienia zasady bezpiecznego i oszczędnego korzystania z energii elektrycznej (A);	wyjaśnia, czym jest ruch ciał (B); charakteryzuje wielkości opisujące ruch: prędkość, drogę i czas (B); wyjaśnia pojęcie: siła oporu (B); opisuje wzajemne oddziaływanie ładunków o takich samych i różnych znakach (B); podaje przykłady źródeł prądu, przewodników i izolatorów elektrycznych (A); podaje przykłady naturalnych źródeł światła (A); rysuje odbicie promieni świetlnych od powierzchni chropowatej (C); wyjaśnia, kiedy obraz oglądany przez lupę jest	wyjaśnia, czym jest układ odniesienia (B); wyjaśnia, na czym polega względność ruchu (B); oblicza prędkość poruszającego się ciała (C); wymienia sposoby zwiększania i zmniejszania siły tarcia (B); opisuje znaczenie sił oporu (B); wyjaśnia, czym jest siła elektryczna (B); wyjaśnia, popierając przykładami, pojęcia: przewodniki i izolatory (B); wymienia skutki przepływu prądu elektrycznego (A); wyjaśnia, czym jest promień świetlny (B);	oblicza drogę, czas, mając podane pozostałe wielkości opisujące ruch (D); wyjaśnia, od czego zależy siła tarcia (B); porównuje siły oporu powietrza i wody (C); wyjaśnia, czym są wyładowania elektryczne (B); wyjaśnia, czym jest prąd elektryczny (B); opisuje wpływ przepływającego prądu na igłę magnetyczną (B); opisuje sposób rozchodzenia się światła i dźwięku (B); opisuje zasadę działania *camery obscury* (B); wyjaśnia pojęcia: odbicie zwierciadlane, ognisko, ogniskowa (B); opisuje	wykonuje obliczenia wymagające przeliczania jednostek prędkości (D); opisuje przystosowania budowy zewnętrznej zwierząt służące zmniejszaniu siły oporu ich ruchu (B); wyjaśnia, dlaczego przebywanie w samochodzie podczas burzy jest bezpieczne (B); opisuje zasadę działania bezpieczników (B); opisuje zjawisko zaćmienia Słońca; opisuje zjawiska echa, echolokacji (B)

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
podaje przykłady sztucznych źródeł światła (A); podaje cechy obrazu zaobserwowanego przez *camerę obscurę* (B); rysuje schemat odbicia promieni świetlnych od powierzchni gładkiej (C); wyjaśnia, dlaczego należy używać elementów odblaskowych (B); wymienia źródła dźwięku (A)	obrazem powiększonym (B); wymienia cechy dźwięku (B); porównuje prędkość rozchodzenia się dźwięku w różnych ośrodkach (C)	podaje przykłady wykorzystania *camery obscury* (A) podaje przykłady przyrządów, w których wykorzystano zjawisko odbicia światła (B); opisuje cechy dźwięku (B); opisuje wpływ hałasu na organizm człowieka (B)	sposób powstawania obrazu w oku (B); porównuje prędkość światła i dźwięku (C)	
Dział 3. Odkrywamy tajemnice świata zwierząt Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 1.8; 4.3; 4.4; 4.11; 4.14				
wymienia miejsca, w których żyją zwierzęta (A); podpisuje na ilustracji parzydełkowce, płazińce, nicienie, pierścienice, stawonogi (B); wymienia miejsca, w których żyją mięczaki (A); podpisuje na rysunku części ciała ryby (B); rozpoznaje na ilustracjach płazy oraz ryby morskie i słodkowodne, (C); wymienia miejsca występowania gadów (A); przyporządkowuje	przyporządkowuje poznane zwierzęta do kręgowców i bezkręgowców (B); opisuje budowę zewnętrzną tasiemca (B); wymienia wspólne cechy budowy różnych grup stawonogów (A); podpisuje na rysunku części ciała stawonogów i mięczaków (B); wymienia cechy budowy zewnętrznej ryb świadczące o ich przystosowaniu do życia w wodzie (A); wymienia	podaje przykłady zwierząt należących do kręgowców i bezkręgowców (A); opisuje pokrycie ciała stawonogów (B); porównuje budowę przedstawicieli poszczególnych grup stawonogów (C); rozpoznaje na ilustracjach przedstawicieli poszczególnych grup mięczaków (C); opisuje sposób oddychania ryb (B); wyjaśnia określenie: ryby dwuśrodowiskowe	wymienia charakterystyczne cechy kręgowców i bezkręgowców (A); porównuje postać polipa i meduzy (D); porównuje płazińce i nicienie (C); wskazuje różnice w budowie przedstawicieli poszczególnych grup mięczaków (B); opisuje sposób rozmnażania się ryb (B); dzieli płazy na bezogonowe i ogoniaste, podając ich charakterystyczne cechy (C); opisuje sposób rozmnażania	opisuje budowę komórki zwierzęcej (B); wyjaśnia, czym jest regeneracja ciała u pierścienic (B); opisuje rozwój owadów (motyla) (B); opisuje cechy przystosowujące ryby do życia w strefach głębinowych (B); wymienia trzy gatunki płazów żyjących na innych kontynentach (A); podaje przykłady wymarłych gadów żyjących w różnych środowiskach (A); opisuje, podając przykłady, na czym

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
pokazane na rysunkach gady do poszczególnych grup systematycznych (C); wymienia trzy cechy budowy ptaków świadczące o ich przystosowaniu do lotu (A); wymienia charakterystyczne cechy ptaków drapieżnych (A); rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki ssaków żyjących w Polsce (C)	cechy budowy zewnętrznej płazów przystosowujące je do życia w dwóch środowiskach (A); rozpoznaje trzy gatunki gadów żyjące w Polsce (C); wymienia charakterystyczne cechy ptaków brodzących (A); opisuje przekształcenia kończyn ssaka w zależności od pełnionych przez nie funkcji (B)	(B); wymienia cechy budowy gadów świadczące o ich przystosowaniu do życia na lądzie (A); wyjaśnia, popierając przykładami, pojęcia: gniazdownik, zagniazdownik (B); opisuje przystosowania ssaków do życia w różnych typach środowisk (B)	się gadów (B); wyjaśnia, dlaczego ptaki mają bardzo dobrze rozwinięty układ oddechowy (B); porównuje budowę płazów i gadów (D); charakteryzuje poznane grupy ptaków (C); opisuje sposób rozmnażania się ssaków (B)	polega pasożytnictwo lęgowe (B) wyjaśnia, dlaczego niektóre ssaki zaraz po urodzeniu są zdolne do samodzielnego funkcjonowania, a inne wymagają opieki matki (B)
Dział 4. Poznajemy różnorodność krajobrazów Ziemi Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 3.11; 7.3; 7.7; 13.1; 13.2; 13.3; 13.4				
wymienia składniki pogody (A); podpisuje na mapie przynajmniej trzy strefy klimatyczne Ziemi (C); wymienia dwie cechy klimatu strefy wilgotnych lasów równikowych (A); rozpoznaje na ilustracjach krajobrazy strefy: wilgotnych lasów równikowych, sawann, pustyń gorących, śródziemnomorskiej, lasów mieszanych, stepów, tajgi, tundry, pustyń lodowych, gór wysokich (B); rozpoznaje	wyjaśnia pojęcia: pogoda, klimat (B); wymienia cechy klimatu: morskiego, kontynentalnego, górskiego (A); podpisuje na mapie przynajmniej trzy strefy krajobrazowe świata (C); podpisuje na mapie strefy: wilgotnych lasów równikowych, sawann, pustyń gorących, śródziemnomorskiej, lasów mieszanych, stepów, tajgi, tundry, pustyń lodowych, gór wysokich (C); rozpoznaje wybrane zwierzęta wilgotnych	określa, jakie czynniki wpływają na występowanie danego klimatu (B); wyjaśnia pojęcia: strefy klimatyczne, klimat astrefowy (B); opisuje wpływ działalności człowieka na zmiany krajobrazów Ziemi (B); podaje przykłady działań człowieka w strefie wilgotnych lasów równikowych (B); opisuje roślinność sawanny oraz przystosowania roślinności pustyń i stepów (B);	opisuje cechy klimatu na podstawie informacji zawartych na wykresie klimatycznym (C); opisuje związek między oświetleniem Ziemi a występowaniem stref klimatycznych (B); opisuje strukturę wilgotnego lasu równikowego (B); opisuje zagrożenia wynikające z działalności człowieka w strefie wilgotnych lasów równikowych (B); opisuje przystosowania roślin do życia w strefie sawann (B); opisuje rodzaje pustyń	podaje przykłady gatunków endemicznych występujących w wybranych strefach krajobrazowych (A); opisuje sposób powstawania deszczy zenitalnych (B); opisuje życie i zajęcia mieszkańców poznanych stref (B); przyporządkowuje podane gatunki roślin i zwierząt do poszczególnych stref krajobrazowych (D)

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
na ilustracjach po trzy przykłady roślin i zwierząt występujących w omawianych strefach (C); podpisuje na mapie Saharę (B); wymienia pięć produktów otrzymywanych z roślin uprawianych w strefie śródziemnomorskiej (A)	lasów równikowych (C); odczytuje z wykresu klimatycznego informacje dotyczące przebiegu temperatury powietrza i opadów w omawianych strefach (C); opisuje przystosowania wybranych zwierząt do życia w omawianych strefach (B); rozpoznaje na ilustracjach pięć roślin uprawianych w strefie śródziemnomorskiej (C); wymienia po kolei piętra roślinne w Tatrach (A)	wymienia charakterystyczne elementy krajobrazu pustynnego (A); opisuje cechy klimatu: śródziemnomorskiego, tundry, pustyń lodowych i wysokogórskiego (B); opisuje przystosowania drzew liściastych do zmian temperatury w ciągu roku i drzew iglastych do warunków klimatycznych tajgi (B); wyjaśnia pojęcia: step, pampa, preria (B); opisuje przystosowania ssaków do życia na obszarach polarnych (B); wymienia po kolei piętra roślinne w Alpach (A)	gorących, podając ich przykłady (B); opisuje cechy roślin tworzących makię śródziemnomorską (B); wyjaśnia pojęcie: roślinność twardolistna (B); porównuje strukturę lasu liściastego i wilgotnego lasu równikowego (C); podaje przykłady przekształcania stepów przez człowieka (A); porównuje Arktykę i Antarktydę (C); porównuje piętra roślinne Tatr i Alp (C)	
Dział 5. Poznajemy substancje i ich przemiany Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 6.1; 14.1; 14.2; 14.3; 14.5; 14.6				
wymienia przykłady mieszanin (A); wymienia sposoby rozdzielania mieszanin niejednorodnych (A); podaje przykłady wykorzystania różnych sposobów rozdzielania mieszania w życiu codziennym (B); nazywa	wyjaśnia, podając przykłady, pojęcia: mieszanina niejednorodna i mieszanina jednorodna (B); wymienia czynniki przyspieszające proces rozpuszczania (A); do podanych mieszanin dobiera sposób ich rozdzielania (C); wyjaśnia	opisuje cechy mieszaniny (B); do poznanych sposobów rozdzielania mieszanin dobiera przykłady z życia codziennego (C); opisuje składniki roztworu (B); wyjaśnia, czym są stopy (B); wyjaśnia, na czym	wyjaśnia, na czym polega rozpuszczanie (B); charakteryzuje powietrze jako jednorodną mieszaninę gazów (C); opisuje sposoby rozdzielania podanych mieszanin jednorodnych i niejednorodnych (B); opisuje spalanie jako przykład przemiany	wyjaśnia, dlaczego katastrofy tankowców stanowią zagrożenie dla organizmów morskich (B); opisuje sposób rozdzielenia składników naftowej podanej mieszaniny jednorodnej, której składnikami są ciecze (B)

ocena dopuszczająca Uczeń:	ocena dostateczna Uczeń:	ocena dobra Uczeń:	ocena bardzo dobra Uczeń:	ocena celująca. Uczeń:
przemiany stanów skupienia substancji (A)	różnice między rozpuszczaniem a topnieniem (B); podaje przykłady przemian nieodwracalnych zachodzących w najbliższym otoczeniu (A)	polega przemiana odwracalna i nieodwracalna (B)	nieodwracalnej (B); porównuje procesy utleniania i spalania (C)	
Dział 6. Odkrywamy, jak się zmienia Ziemia Treści nauczania (wymagania szczegółowe) z podstawy programowej: 5.2; 5.3; 5.4; 5.5				
wymienia przykłady zasobów przyrody (A); wymienia dwa przykłady globalnych skutków zanieczyszczeń środowiska (B); wymienia nazwy gazów cieplarnianych (A); proponuje dwa sposoby ratowania ginących gatunków roślin i zwierząt (B)	wyjaśnia pojęcia: zasoby przyrody, dziura ozonowa (B); podaje po dwa przykłady zasobów odnawialnych i nieodnawialnych (B); wymienia przyczyny zanieczyszczeń środowiska (A); na podstawie schematu opisuje powstawanie efektu cieplarnianego (B); podaje przykłady negatywnego wpływu kwaśnych opadów na stan środowiska (B); podaje przykłady pamiątek z podróży (przedmiotów), których przywożenie jest zabronione (B)	charakteryzuje wyczerpywalne i niewyczerpywalne zasoby przyrody (B); wyjaśnia, dlaczego zanieczyszczenia powietrza należą do szczególnie niebezpiecznych (B); wymienia czynniki wpływające na wzrost ilości gazów cieplarnianych w atmosferze (A); podaje przykłady działań na rzecz ochrony przyrody prowadzonych przez organizacje międzynarodowe (A)	wyjaśnia, podając przykłady, czym są odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody (B); opisuje rolę warstwy ozonowej (B); opisuje skutki wzrostu ilości gazów cieplarnianych dla środowiska przyrodniczego (B); podaje sposoby zapobiegania kwaśnym opadom (B); podaje przykłady zadań z zakresu ochrony przyrody wymagających międzynarodowej współpracy (A); podaje przykłady międzynarodowych konwencji na rzecz ochrony przyrody (A)	podaje przykłady wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie i życie ludzi w Polsce i na świecie (A)

HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

Kontrola i ocena osiągnięć uczniów w oddziałach IV- VI

Kontroli i ocenie podlegają prace pisemne, wypowiedzi ustne, prace praktyczne.
1. Pisemne :
- prace domowe
- prowadzenie zeszytu ćwiczeń i zeszytu przedmiotowego
- sprawdziany nauczycielskie (kartkówki : sprawdziany obejmujące materiał z ostatniej lekcji – 15min., testy sprawdzające: sprawdziany przeprowadzone po zakończeniu każdego działu)
2. Ustne :
- kilkuzdaniowa wypowiedź
- udział w dyskusji
- prezentacja pracy własnej i grupy
3. Praktyczne :
- gromadzenie i segregowanie materiałów
- posługiwanie się mapa, słownikiem, tekstem źródłowym
- niewerbalny wytwór pracy np. album
- współpraca w grupie

Przedmiotem oceny są :
WIADOMOŚCI
UMIEJETNOŚCI
POSTAWA - aktywność na lekcji (każdą aktywność oceniamy „+" , 5 plusów ocena bdb) , udział w konkursach szkolnych i międzyszkolnych

Ocena prac pisemnych

100%	wymaganych treści – celujący	
10 %	błędów	- bardzo dobry
30%	błędów	- dobry
50%	błędów	- dostateczny
60%	błędów	- dopuszczający

Prace pisemne są dane do wglądu uczniom i rodzicom, tak aby mogli się zapoznać z uwagami sprawdzającego.
Uczeń ma prawo poprawić ocenę uzyskaną ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem . Ocenę niedostateczną poprawia obowiązkowo. W przypadku nieobecności na sprawdzianie uczeń ma obowiązek napisania pracy w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Odpowiedzi ustne – nieprzygotowanie do lekcji uczeń zgłasza na początku zajęć posiadając pisemne usprawiedliwienie od rodziców.

Wymagania na poszczególne oceny w klasyfikacji śródrocznej i rocznej

OCENA CELUJĄCA
UCZEŃ:
- Opanował pełny zakres wiadomości przewidziany programem nauczania danej klasy
- Zna dzieje własnego regionu w stopniu wykraczającym poza materiał poznawany w czasie lekcji
- Umie powiązać dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi
- Biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę, by twórczo rozwiązywać nowe problemy
- Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania
- Bierze aktywny udział w konkursach historycznych – odnosi w nich sukcesy
- Aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym
- Samodzielnie rozwiązuje problemy omawiane w czasie lekcji

- Potrafi samodzielnie dotrzeć do różnych źródeł oraz informacji i w oparciu o nie rozszerzyć swą wiedzę historyczną
- Potrafi uporządkować zebrany materiał, przechowywać go i wykorzystać
- Potrafi na forum klasy zaprezentować wyniki swoich prac poznawczych
- Zna i rozumie podstawowe pojęcia historyczne, poprawnie posługuje się kategoriami historycznymi (myślenie przyczynowo-skutkowe)
- Wyraża samodzielny, krytyczny (w stopniu odpowiednim do wieku) stosunek do określonych zagadnień z przeszłości

OCENA BARDZO DOBRA

UCZEŃ:

- Opanował pełny zakres wiadomości przewidziany programem nauczania danej klasy
- Posiada wiedzę z dziejów własnego regionu w stopniu zadowalającym
- Sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji
- Wykazuje się aktywną postawą w trakcie lekcji
- Samodzielnie rozwiązuje postawione przez nauczyciela problemy i zadania, posługując się nabytymi umiejętnościami
- Rozwiązuje dodatkowe zadania o średnim stopniu trudności
- Potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo-skutkowych, wykorzystując wiedzę przewidzianą nie tylko z zakresu historii, ale również przedmiotów pokrewnych

OCENA DOBRA

UCZEŃ:

- Opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym
- Zna najważniejsze wydarzenia i postaci z dziejów regionu
- Potrafi korzystać ze wszystkich poznawanych w czasie lekcji źródeł informacji
- Umie samodzielnie rozwiązywać typowe zadania i problemy, natomiast zadania o stopniu trudniejszym wykonuje pod kierunkiem nauczyciela
- Jest aktywny w czasie lekcji
- Poprawnie rozumuje w kategoriach przyczynowo-skutkowych

OCENA DOSTATECZNA

UCZEŃ:

- Opanował podstawowe elementy wiadomości programowych pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień przewidzianych w programie
- Zna niektóre wydarzenia i postaci z dziejów regionu
- Potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji
- Potrafi wykonać proste zadania
- W czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadowalającym

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

UCZEŃ:

- Posiada poważne braki w wiedzy, które jednak nie przekraczają możliwości dalszej nauki
- Przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste zadania wymagające zastosowania podstawowych umiejętności

- Konstruuje krótkie, dwu-, trzyzdaniowe wypowiedzi

OCENA NIEDOSTATECZNA
UCZEŃ:
- Nie opanował podstawowych wiadomości, a braki są tak duże, że uniemożliwiają mu kontynuację nauki
- Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności

<u>Kryteria oceniania odpowiedzi ustnej z historii i społeczeństwa</u>

OCENA CELUJĄCA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Samodzielnie rozwiązuje problemy
- Umiejętnie posługuje się wiedzą i pojęciami przewidzianymi programem danej klasy i zdobytymi samodzielnie
- Poprawnie rozumuje kategoriami historycznymi (przyczyna-skutki)
- Wykorzystuje różne źródła informacji, do których dociera samodzielnie
- Potrafi powiązać problematykę historyczną z zagadnieniami poznanymi na innych przedmiotach
- Umie powiązać dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi
- Podejmuje się samodzielnej, krytycznej oceny zjawisk
- Potrafi uzasadnić swoje zdanie, używając odpowiedniej argumentacji
- Samodzielnie umieszcza fakty w czasie i przestrzeni
- Posługuje się poprawną polszczyzną

OCENA BARDZO DOBRA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Samodzielnie rozwiązuje problemy podstawowe oraz dodatkowe zadania o średnim stopniu trudności
- Umiejętnie posługuje się wiedzą i pojęciami przewidzianymi programem danej klasy
- Samodzielnie dostrzega przyczyny i skutki wydarzeń historycznych, wykorzystując wiedzę przewidzianą programem danej klasy z historii oraz przedmiotów pokrewnych
- Wykorzystuje źródła informacji wskazane przez nauczyciela
- Posługuje się wiedzą z dziejów regionu w stopniu zadowalającym (przewidzianą programem)
- Podejmuje się oceny zjawisk
- Potrafi umieścić fakty w czasie i przestrzeni
- Posługuje się poprawną polszczyzną

OCENA DOBRA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Samodzielnie rozwiązuje typowe zadania, a trudniejsze pod kierunkiem nauczyciela
- Rozwiązuje dodatkowe zadania przy pomocy nauczyciela
- Posługuje się wiedzą i pojęciami w stopniu zadowalającym (wiadomości podstawowe uzupełnione o nieco trudniejszą wiedzę rozszerzającą)

- Poprawnie rozumuje w kategoriach przyczynowo-skutkowych (samodzielnie odróżnia przyczyny od skutków)
- Posługuje się tylko źródłami informacji poznanymi na lekcjach
- Posługuje się wiedzą o najważniejszych wydarzeniach i postaciach regionu
- Przy pomocy nauczyciela potrafi umiejscowić fakty w czasie i przestrzeni
- Posługuje się poprawną polszczyzną

OCENA DOSTATECZNA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Potrafi rozwiązać podstawowe problemy przy pomocy nauczyciela
- Korzysta z podstawowych źródeł informacji pod kierunkiem nauczyciela
- Zna podstawowe fakty i pojęcia, które pozwalają mu na rozumienie najważniejszych zagadnień przewidzianych programem danej klasy
- Wykazuje się znajomością niektórych wydarzeń i postaci z dziejów regionu
- Potrafi umieścić fakty w czasie
- Popełnia błędy językowe i stylistyczne podczas odpowiedzi

OCENA DOPUSZCZAJĄCA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych wiadomości i umiejętności
- Zna podstawowe fakty, których znajomość jest niezbędna z punktu widzenia realizacji celów przedmiotu w danej klasie i nieodzowna do dalszego kształcenia
- Popełnia błędy językowe i stylistycznej

OCENA NIEDOSTATECZNA
PODCZAS WYPOWIEDZI USTNEJ UCZEŃ:
- Nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą
- Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń

WYMAGANIA EDUKACYJNE
ODDZIAŁ IV

według programu „Wczoraj i dziś” autorstwa dr. Tomasza Maćkowskiego (dostosowane do podręcznika o tym samym tytule, którego autorem jest dr Grzegorz Wojciechowski) Opracowanie: Dariusz Judek						
Badana czynność uczniów		Poziomy wymagań				
I. Ja i moje otoczenie		dp	ds	db	bd	c
Wiadomości	- wie, na czym polega odmienność i niepowtarzalność każdego człowieka		+			
	- potrafi wymienić ludzkie potrzeby		+			
	- zna sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywa rodzina w życiu każdego człowieka	+				
	- tłumaczy, czym jest rodzina niepełna i w jaki sposób ona powstaje				+	
	- podaje przykłady praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *rodzina dwupokoleniowa, rodzina wielopokoleniowa*			+		
	- wymienia osoby, które wchodzą w skład szkolnej społeczności	+				

	- zna uprawnienia władz szkolnych i statut szkoły		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *rada pedagogiczna*, *rada szkoły*, *rada samorządu uczniowskiego*			+		
	- wie, czym jest samorząd uczniowski		+			
	- podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego w swojej szkole		+			
	- zna swoje szkolne prawa i obowiązki	+				
	- wskazuje przyczyny konfliktów między ludźmi i przedstawia sposoby ich rozwiązywania		+			
	- rozumie, w czym przejawiają się uprzejmość i tolerancja	+				
	- wymienia korzyści, jakie można osiągnąć przez uprzejmość i tolerancję		+			
	- wie, na czym polega sprawiedliwe postępowanie			+		
	- tłumaczy znaczenie terminów: *ojczyzna*, *mała ojczyzna*, *naród*, *patriotyzm*, *patriotyzm lokalny*, *herb*		+			
	- omawia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju			+		
	- zna sposoby zdobywania wiedzy o historii małej ojczyzny			+		
	- wskazuje największe atuty swojej małej ojczyzny			+		
	- tłumaczy pochodzenie nazwy *Polska*	+				
	- wyjaśnia, co świadczy o tym, że Polacy należą do jednego narodu			+		
	- rozumie znaczenie terminów: *Rzeczpospolita Polska*, *mniejszość narodowa*, *mniejszość etniczna*, *Polonia*		+			
	- podaje przykłady dzieł sztuki i architektury, które należą do polskiego dziedzictwa narodowego			+		
	- objaśnia, dlaczego wybrane dzieła sztuki i architektury są ważną częścią naszej kultury narodowej				+	
	- zna daty najważniejszych polskich świąt państwowych	+				
	- wymienia wydarzenia, na pamiątkę których ustanowiono święta państwowe				+	
	- zna polskie symbole narodowe i najważniejsze miejsca pamięci narodowej	+				
	- recytuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”	+				
	- omawia okoliczności powstania tekstu „Mazurka Dąbrowskiego”		+			
	- wie, jaka jest symbolika barw polskiej flagi narodowej		+			
	- rozumie, dlaczego powinno się okazywać szacunek symbolom narodowym				+	
	- wyjaśnia, kim był Józef Wybicki			+		
	- wymienia regiony Polski	+				
	- podaje nazwy mniejszości narodowych i etnicznych żyjących w Polsce		+			
	- wylicza prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce			+		
	- wie, gdzie znajdują się główne skupiska Polaków na świecie			+		
	- wymienia mniejszości narodowe, które żyły w przedwojennej Polsce					+
Umiejętności	- potrafi określić sposoby zaspokajania różnych potrzeb człowieka		+			
	- wyjaśnia znaczenie praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- porównuje prawa i obowiązki poszczególnych członków rodziny			+		
	- omawia zalety i wady rodziny współczesnej oraz rodziny wielopokoleniowej			+		
	- charakteryzuje społeczność szkolną z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków		+			
	- określa szkołę jako wspólnotę uczniów, nauczycieli i rodziców			+		
	- ocenia, które prawa i obowiązki uczniów są najważniejsze			+		
	- potrafi opisać sytuację konfliktową i znajduje dla niej rozwiązanie			+		
	- omawia różnice między szkołą dawną a współczesną				+	

	- proponuje sposoby rozwiązania problemów własnej miejscowości		+			
	- odszukuje informacje o rozmaitych formach upamiętniania postaci i wydarzeń związanych z historią swojej małej ojczyzny		+			
	- wskazuje na planie swojej miejscowości siedzibę władz lokalnych		+			
	- zbiera informacje o władzy lokalnej i jej zadaniach		+			
	- prezentuje informacje związane z ważnymi postaciami i wydarzeniami z dziejów regionu		+			
	- opisuje wygląd herbów wybranych miejscowości			+		
	- analizuje tekst hymnu Polski i wyjaśnia znaczenie wybranych zwrotów					+
	- odnajduje na mapie główne regiony Polski	+				
	- opisuje główne regiony Polski		+			
	- analizuje, w jaki sposób mniejszości narodowe i etniczne mogą zachować swoją odrębność				+	
	- przedstawia na wybranych przykładach mniejszości narodowe zamieszkujące współczesną Polskę		+			
	- opisuje kulturę i tradycje wybranej mniejszości narodowej bądź etnicznej żyjącej w Polsce				+	
	- wskazuje główne skupiska Polonii na mapie świata		+			
	- porównuje strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej i współczesnej Polski					+
	- omawia na przykładach pochodzenie nazwisk i przydomków					+
II. Z historią na ty						
Wiadomości	- wie, czym zajmuje się historia jako nauka	+				
	- wymienia główne zadania historii			+		
	- wyjaśnia, kim jest historyk	+				
	- zna sposoby badania wydarzeń z przeszłości przez historyków		+			
	- wymienia przykłady postaci historycznych oraz bohaterów baśniowych i legendarnych			+		
	- zna podstawy myślenia przyczynowo-skutkowego dotyczącego wydarzeń historycznych		+			
	- wskazuje przebieg, przyczyny i skutki wybranych wydarzeń historycznych					+
	- podaje przykłady efektów pracy historyków		+			
	- wymienia filmy i książki o tematyce historycznej				+	
	- objaśnia znaczenie powiedzenia: *Historia jest nauczycielką życia*				+	
	- wie, czym są źródła historyczne, i podaje ich przykłady	+				
	- dokonuje podziału źródeł historycznych na materialne i niematerialne oraz wyróżnia wśród źródeł materialnych pisane i niepisane			+		
	- wymienia informacje, jakie można zdobyć na podstawie poszczególnych źródeł historycznych			+		
	- określa, czym zajmuje się archeologia			+		
	- zna sposoby badania wiarygodności źródeł historycznych			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *zabytek, muzeum, archiwum, skansen, ród, archeolog, pamiątka rodzinna, genealogia, drzewo genealogiczne*		+			
	- wie, gdzie gromadzi się źródła historyczne		+			
	- wskazuje podobieństwa i różnice między muzeum a skansenem			+		
	- rozpoznaje znak *Zabytek chroniony prawem* i wie, co on oznacza				+	
	- wyjaśnia, kim był prawdziwy święty Mikołaj					+
	- zna legendy związane z Mikołajem, biskupem Miry					+
	- przedstawia postać Henryka Schliemanna					+
Umiejętności	- potrafi na wybranych przykładach zaprezentować myślenie przyczynowo-skutkowe			+		
	- opowiada o wybranym wydarzeniu z życia klasy w sposób			+		

	potwierdzający opanowanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego					
	- przedstawia na przykładzie przenikanie się faktów historycznych z legendą				+	
	- odróżnia postacie historyczne od bohaterów baśniowych i legendarnych		+			
	- ocenia, jakie znaczenie dla współczesnej nauki mają odkrycia archeologiczne				+	
	- kwalifikuje różne źródła historyczne zgodnie z podziałem na źródła materialne (pisane, niepisane) i niematerialne		+			
	- uzasadnia, dlaczego należy dbać o źródła historyczne i chronić obiekty zabytkowe				+	
	- wymienia zasady prawidłowego zachowania się w muzeum			+		
	- potrafi zaplanować wycieczkę prezentującą najważniejsze miejsca i obiekty w najbliższej okolicy			+		
	- przedstawia pamiątki rodzinne i określa ich znaczenie		+			
	- odczytuje informacje o przodkach na podstawie poszczególnych pamiątek rodzinnych		+			
	- prezentuje swoją opinię na temat podtrzymywania tradycji rodzinnych		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób podtrzymywanie tradycji rodzinnych umacnia poczucie wspólnoty w rodzinie			+		
	- dociera do rodzinnych źródeł, które pozwalają mu sporządzić drzewo genealogiczne				+	
	- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny				+	
	- znajduje w internecie strony, które zawierają informacje pomocne przy tworzeniu drzewa genealogicznego					+
III. Czas i mapa w historii						
Wiadomości	- rozumie znaczenie terminów: *chronologia, data, era, rok, wiek, tysiąclecie, epoka historyczna, okres przed naszą erą* i *naszej ery*	+				
	- wyjaśnia, dlaczego mierzenie czasu jest ważne w pracy historyka		+			
	- wskazuje narodziny Jezusa z Nazaretu jako początek naszej ery	+				
	- wie, jakie jest pochodzenie słowa *kronikarz*			+		
	- zna przyczyny powstawania kronik i dostrzega w nich źródło ważnych informacji				+	
	- tłumaczy zasadę tworzenia osi czasu i sposób umieszczania na niej dat		+			
	- posługuje się cyframi rzymskimi i arabskimi w celu oznaczania jednostek czasu		+			
	- wymienia epoki historyczne oraz podaje ich daty graniczne		+			
	- wskazuje wydarzenia, które oznaczają początek i koniec poszczególnych epok historycznych				+	
	- rozumie, że daty graniczne poszczególnych epok mają charakter umowny			+		
	- dostrzega umowność rachuby czasu w kontekście przykładów z różnych kręgów kulturowych				+	
	- przedstawia, w jakich okolicznościach narodziła się tradycja zabaw sylwestrowych				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa, plan, legenda mapy*	+				
	- wie, czym zajmuje się kartografia				+	
	- wymienia elementy, z jakich składa się mapa historyczna		+			
	- tłumaczy, czym są legenda i skala mapy			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywa mapa w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych				+	
	- podaje przykład zastosowania GPS				+	
Umiejętności	- odczytuje skróty: *p.n.e.* i *n.e.*	+				
	- umie narysować linię chronologiczną i zaznaczyć na niej daty	+				
	- porządkuje daty na linii chronologicznej		+			

	- krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne				+	
	- oblicza upływ czasu między poszczególnymi wydarzeniami	+				
	- ustala wiek, w którym miało miejsce dane wydarzenie	+				
	- określa datę danego wydarzenia, używając określeń *I połowa* lub *II połowa danego wieku*		+			
	- dostrzega różnice w określaniu, do której połowy wieku należą daty przed naszą erą i naszej ery		+			
	- zapisuje cyframi rzymskimi liczby arabskie i na odwrót	+				
	- odczytuje z mapy podstawowe informacje		+			
	- porównuje mapy historyczną i geograficzną			+		
	- odróżnia mapę od planu			+		
	- rysuje plan najbliższej okolicy			+		
	- przedstawia ewolucję znaczenia terminu *mapa*				+	
	- opisuje, jak dawniej wyglądały mapy, i na tej podstawie określa, jakie wyobrażenie o świecie mieli ludzie w przeszłości				+	
	- wyjaśnia różnice w określaniu dat za pomocą kalendarzy juliańskiego i gregoriańskiego					+
	- omawia pochodzenie polskich nazw miesięcy					+
IV. Z najdawniejszych dziejów						
Wiadomości	- wie, jak zmieniał się wygląd człowieka					+
	- rozumie, jakie znaczenie dla praludzi miała umiejętność rozpalania ognia					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla rozwoju społeczności ludzkich miało posługiwanie się mową					+
	- przedstawia dokonania, które umożliwiły człowiekowi przejście do osiadłego trybu życia					+
	- zna dawne i współczesne sposoby wytopu żelaza					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *pięściak, ziemianka, dymarka, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza, cywilizacja, miasto-państwo, mumia, sarkofag, piramida, faraon, kanał nawadniający, Sumerowie, Babilon, Mezopotamia, Bliski Wschód*					+
	- wie, dlaczego pierwsze cywilizacje powstały nad wielkimi rzekami					+
	- podaje najważniejsze osiągnięcia pierwszych cywilizacji: system nawadniający, koło, koło garncarskie, szkło, cegłę, kalendarz					+
	- przedstawia podział ludności starożytnego Egiptu na warstwy społeczne	+				
	- wymienia najważniejsze zabytki starożytnych Mezopotamii i Egiptu					+
	- rozumie znaczenie terminów: *pismo obrazkowe, klinowe* i *alfabetyczne*	+				
	- wskazuje, jakie znaczenie dla rozwoju cywilizacji miał wynalazek pisma	+				
	- tłumaczy, jakie znaczenie miało wynalezienie pisma dla historii jako nauki			+		
	- wyjaśnia, dlaczego ludzie tworzyli malowidła naskalne				+	
	- wymienia materiały pisarskie, których używano od starożytności do współczesności		+			
	- wie, że alfabety grecki i łaciński stanowią podstawę, z której wywodzą się alfabety używane współcześnie w Europie			+		
	- wskazuje Fenicjan jako twórców pisma alfabetycznego				+	
	- tłumaczy, czym są piktogramy i w jakim celu stosuje się je współcześnie				+	
	- opowiada, w jakim celu wznoszono piramidy i w jaki sposób one powstawały					+
	- podaje najważniejsze fakty z życia faraona Ramzesa II					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżoną datę pojawienia się człowieka rozumnego oraz daty powstania pierwszych państw sumeryjskich					+

	- wskazuje na mapie tereny, na których pojawili się przodkowie człowieka, i zaznacza kierunki ich wędrówki					+
	- odnajduje na mapie starożytne Egipt i Mezopotamię, rzeki Eufrat, Tygrys i Nil oraz miasto Babilon					+
	- charakteryzuje koczowniczy i osiadły tryb życia					+
	- ocenia, który tryb życia człowieka – koczowniczy czy osiadły – był korzystniejszy dla praludzi					+
	- porównuje życie praludzi z życiem współczesnego człowieka					+
	- wskazuje różnice między stosowanymi dawniej i obecnie sposobami wytopu żelaza					+
	- ocenia dokonania ludów starożytnej Mezopotamii					+
	- omawia sposób działania kanałów nawadniających					+
	- dostrzega związek między umiejętnością budowy piramid a wysokim poziomem nauk ścisłych w starożytnym Egipcie					+
	- charakteryzuje warstwy społeczne starożytnego Egiptu					+
	- ocenia znaczenie odkrycia grobowca faraona Tutenchamona dla współczesnej nauki					+
	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżone daty wynalezienia pisma i powstania pierwszego pisma alfabetycznego		+			
	- rozpoznaje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne	+				
	- charakteryzuje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne, a także wskazuje różnice między nimi		+			
	- opisuje materiały pisarskie od starożytności do czasów współczesnych			+		
	- dostrzega podobieństwa i różnice między dawnym i obecnym sposobem przekazywania informacji			+		
	- przedstawia ewolucję materiałów pisarskich				+	
	- tworzy własne pismo obrazkowe oraz przedstawia zalety i wady takiego sposobu przekazywania informacji				+	
V. W starożytnej Grecji						
Wiadomości	- zna warunki geograficzne Grecji	+				
	- rozumie wpływ położenia geograficznego Grecji na zajęcia zamieszkującej ją ludności		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Hellada*, *Hellenowie*, *wielka kolonizacja*, *kolonia*, *Akropol*, *agora*, *polis*		+			
	- wymienia przyczyny i skutki wielkiej kolonizacji				+	
	- wie, kim był Perykles		+			
	- wymienia najważniejsze osiągnięcia Peryklesa				+	
	- podaje cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej	+				
	- tłumaczy znaczenie terminu *demokracja*		+			
	- przedstawia, w jaki sposób działał sąd skorupkowy				+	
	- wie, czym jest teatr, i wskazuje Grecję jako miejsce narodzin tej dziedziny sztuki	+				
	- zna genezę starożytnego teatru		+			
	- wyjaśnia, czym były Wielkie Dionizje			+		
	- podaje imiona najważniejszych tragedio- i komediopisarzy greckich (Sofokles, Arystofanes, Eurypides)				+	
	- wymienia rodzaje sztuk granych w greckim teatrze (tragedia, komedia)		+			
	- omawia różnice między tragedią i komedią			+		
	- opisuje, jaki był przebieg konkursów teatralnych w starożytnej Grecji				+	
	- rozumie, dlaczego dramaty antycznych twórców są wystawiane współcześnie				+	
	- tłumaczy znaczenie terminów: *filozofia*, *bogowie olimpijscy*, *mit*, *politeizm*, *heros*, *igrzyska olimpijskie*, *olimpiada*	+				

	- wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes)		+			
	- wie, jakimi dziedzinami życia opiekowali się poszczególni bogowie greccy oraz jakie były ich atrybuty			+		
	- zna postacie Heraklesa i Odyseusza jako bohaterów mitów greckich		+			
	- opowiada co najmniej jeden mit grecki				+	
	- podaje przykłady prac Heraklesa				+	
	- wie, kim był Homer			+		
	- wymienia dzieła Homera			+		
	- wyjaśnia, co oznaczają wyrażenia: *koń trojański*, *pięta Achillesa* i *stajnia Augiasza*				+	
	- wymienia najważniejszych filozofów greckich (Sokrates, Platon, Arystoteles)		+			
	- przedstawia poglądy Sokratesa, Platona i Arystotelesa				+	
	- wie, czym jest gimnazjon			+		
	- rozumie, jakie znaczenie miały gimnazjony dla sprawności fizycznej antycznych Greków				+	
	- podaje rok pierwszych igrzysk olimpijskich	+				
	- wskazuje, gdzie odbywały się najsłynniejsze igrzyska organizowane na cześć Zeusa		+			
	- wymienia dyscypliny wchodzące w skład pięcioboju olimpijskiego	+				
	- opisuje przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich			+		
	- tłumaczy, jaka była rola sportu w życiu starożytnych Greków			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywają igrzyska we współczesnym świecie			+		
	- wie, jak termin *olimpiada* rozumiano w starożytności, i objaśnia, co oznacza on współcześnie			+		
	- wymienia zalety i wady wychowania spartańskiego					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty: wojny trojańskiej, ukształtowania się greckich polis, rządów Peryklesa w Atenach, narodzin teatru greckiego, pierwszych igrzysk olimpijskich		+			
	- odnajduje na mapie starożytne Grecję i Ateny	+				
	- wskazuje na mapie główne kierunki wielkiej kolonizacji					+
	- opisuje na przykładzie starożytnych Aten wygląd greckiej polis		+			
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jaką rolę w Atenach odgrywał sąd skorupkowy			+		
	- wskazuje cechy, które wyróżniały Peryklesa jako dowódcę i polityka			+		
	- omawia podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją przedstawicielską					+
	- porównuje demokrację ateńską ze sposobem sprawowania władzy w starożytnym Egipcie					+
	- opisuje wygląd teatru greckiego i występujących w nim aktorów	+				
	- ocenia znaczenie teatru dla starożytnych Greków			+		
	- porównuje teatr współczesny ze starożytnym teatrem greckim				+	
	- dostrzega rolę „Iliady” i „Odysei” jako inspiracji dla literatury i sztuki greckiej				+	
	- wskazuje na rolę sportu w starożytnej Grecji jako tematu sztuki				+	
	- porównuje starożytne igrzyska olimpijskie ze współczesnymi olimpiadami				+	
	- ocenia osiągnięcia starożytnych Greków				+	
	- wyjaśnia, co oznaczają powiedzenia: *wrócić z tarczą* i *wrócić na tarczy*					+
	- tłumaczy, kim byli Spartanie					+
VI. W starożytnym Rzymie						
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Imperium Rzymskie*, *legionista*, *języki romańskie*, *bazylika*, *gladiator*, *prowincja*, *barbarzyńca*, *zgromadzenie*				+	

	ludowe, senat					
	- podaje rok założenia Rzymu opisanego w legendzie		+			
	- zna legendarne początki Rzymu			+		
	- tłumaczy, czym jest „Wilczyca kapitolińska”				+	
	- wie, że państwo rzymskie najpierw było królestwem, następnie republiką, a na końcu – cesarstwem			+		
	- wymienia grupy tworzące społeczeństwo starożytnego Rzymu			+		
	- omawia drogę państwa rzymskiego do potęgi oraz określa zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego				+	
	- nazywa poszczególne elementy stroju i uzbrojenia rzymskiego legionisty			+		
	- wie, co to jest Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukt, droga, łuk triumfalny, terma	+				
	- wyjaśnia, w jakim celu starożytni Rzymianie budowali drogi i wodociągi		+			
	- wskazuje cechy rzymskiego budownictwa			+		
	- wie, dlaczego starożytni Rzymianie budowali łuki triumfalne i termy			+		
	- rozumie znaczenie terminów: *prawo rzymskie, prawo XII tablic, kodeks, Kodeks Justyniana*		+			
	- przedstawia prawo rzymskie jako podstawę współczesnego prawa		+			
	- wymienia osiągnięcia starożytnych Rzymian, z których korzystamy współcześnie			+		
	- objaśnia znaczenia terminów: *mesjasz, apostoł, Ewangelia, Biblia, Stary* i *Nowy Testament, poganin*	+				
	- wskazuje Palestynę jako miejsce narodzin chrześcijaństwa	+				
	- wiąże początki chrześcijaństwa z postacią Jezusa z Nazaretu	+				
	- wie, że chrześcijanie wierzą w jednego Boga	+				
	- rozumie, na czym polega różnica między wiarą w jednego boga a wiarą w wielu bogów	+				
	- podaje najważniejsze zasady nauki Jezusa z Nazaretu		+			
	- zna przyczyny prześladowań chrześcijan w państwie rzymskim		+			
	- wymienia symbole pierwszych chrześcijan – chrystogram i rybę		+			
	- omawia genezę chrześcijańskich symboli				+	
	- wie, kim był Konstantyn Wielki		+			
	- opisuje okoliczności zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim w okresie panowania Konstantyna Wielkiego		+			
	- dostrzega związki chrześcijaństwa z religią judaistyczną				+	
	- wie, że w czasach późniejszych doszło do podziałów chrześcijaństwa				+	
	- wymienia różne odłamy chrześcijaństwa				+	
	- wskazuje Watykan jako współczesną siedzibę Kościoła katolickiego				+	
	- tłumaczy, czym był szlak bursztynowy					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty założenia Rzymu, zabójstwa Juliusza Cezara, ukrzyżowania Jezusa z Nazaretu, wydania edyktu mediolańskiego i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, a także określa, w którym wieku odbyły się poszczególne wydarzenia		+			
	- wskazuje na mapie Rzym, Kartaginę, Półwysep Apeniński (Italię), Palestynę i obszary objęte chrześcijaństwem u schyłku starożytności	+				
	- omawia różnice między republiką a cesarstwem		+			
	- charakteryzuje różne typy ustroju państwa rzymskiego: królestwo, republikę, cesarstwo				+	
	- opisuje grupy tworzące społeczeństwo rzymskie				+	
	- wymienia zasługi Rzymian w dziedzinie architektury i budownictwa, używając terminów: *Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukty, drogi, łuki triumfalne, termy*		+			
	- objaśnia, w jaki sposób budowano drogi w starożytnym Rzymie			+		

	- rozpoznaje na ilustracjach budowle wznoszone przez starożytnych Rzymian: akwedukty, łuki triumfalne, amfiteatry			+		
	- porównuje rozrywki starożytnych Greków i Rzymian				+	
	- określa znaczenie szlaku bursztynowego dla starożytnych Rzymian					+
	- omawia przyczyny i skutki funkcjonowania szlaku bursztynowego					+
	- ocenia dokonania Juliusza Cezara					+

ODDZIAŁ V

według programu „Wczoraj i dziś” autorstwa dr. Tomasza Maćkowskiego (dostosowane do podręcznika o tym samym tytule, którego autorem jest dr Grzegorz Wojciechowski) Opracowanie: Dariusz Judek						
Badana czynność uczniów		Poziomy wymagań				
I. Polska pierwszych Piastów		dp	ds	db	bd	c
Wiadomości	- wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian			+		
	- podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego				+	
	- wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn				+	
	- omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian				+	
	- zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *plemię, gród, drużyna, książę*	+				
	- wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna		+			
	- podaje lata panowania Mieszka I			+		
	- zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I					+
	- omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą		+			
	- tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski			+		
	- wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I			+		
	- zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha		+			
	- omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha			+		
	- wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *relikwie, koronacja*				+	
	- rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego	+				
	- tłumaczy, czym był Szczerbiec				+	
	- wie, kiedy Orzeł Biały stał się symbolem państwa polskiego				+	
	- omawia legendarne początki dynastii Piastów					+
	- przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I					+
Umiejętności	- zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście	+				
	- rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy	+				
	- wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona słowiańskie w X wieku			+		
	- charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I				+	
	- opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego			+		
	- wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I	+				
	- umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski		+			
	- opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna		+			
	- potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I				+	
	- wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I		+			
	- omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę			+		
	- ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią				+	
	- porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I					+
	- zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego		+			

	- wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego			+		
	- pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów				+	
	- przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III		+			
	- przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki Galla Anonima				+	
	- charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego				+	
	- opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego					+
	- prezentuje postać świętego Wojciecha					+
II. Społeczeństwo średniowiecza						
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: *klasztor, post, skryptorium, kopista, kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek*		+			
	- wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia		+			
	- wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor		+			
	- omawia przejawy średniowiecznej pobożności			+		
	- tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skryptorium				+	
	- zna rolę zakonów w czasach współczesnych					+
	- rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu		+			
	- wie, jaką drogę musiał przejść chłopiec, aby zostać rycerzem			+		
	- podaje cechy idealnego rycerza	+				
	- wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia		+			
	- wie, skąd wzięło się powiedzenie *polegać na kimś jak na Zawiszy* i co ono oznacza				+	
	- wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie			+		
	- wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej				+	
	- podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się obecnie zamki wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny				+	
	- wie, jakie funkcje pełnią zamki w dzisiejszych czasach					+
	- wyjaśnia znaczenie terminu *mieszczanie*	+				
	- podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu		+			
	- wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście		+			
	- wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej			+		
	- rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: *Szewska, Garncarska, Tkacka*				+	
	- wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza		+			
	- tłumaczy, jaki wpływ na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pługa			+		
	- wie, czym była lokacja				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *sołtys, pług, trójpolówka*				+	
	- wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi			+		
	- przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu					+
Umiejętności	- opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: *zakon, reguła, ubóstwo*	+				
	- charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu	+				
	- wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego *benedyktyńska praca* i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie				+	
	- potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim			+		
	- rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie					+
	- przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie					+

	- wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna					+
	- rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku		+			
	- opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy				+	
	- tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie					+
	- opisuje średniowieczne miasto		+			
	- charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście			+		
	- potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym					+
	- porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym					+
	- wskazuje różnice między losem chłopa a życiem rycerza lub mieszczanina		+			
	- omawia przebieg procesu lokacji wsi					+
	- opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego				+	
	- tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową					+
	- porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych					+
III. Polska i Krzyżacy						
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz*					+
	- dostrzega negatywne skutki rozbicia dzielnicowego					+
	- tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki					+
	- wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski					+
	- wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego					+
	- omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski					+
	- wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata Pomorza Gdańskiego					+
	- wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej		+			
	- opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminu *unia*				+	
	- tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły		+			
	- zna datę bitwy pod Grunwaldem	+				
	- podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim		+			
	- wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków					+
	- wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami					+
	- wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk		+			
	- pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork			+		
	- wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich				+	
	- ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego					+
	- wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka					+
	- tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski					+
	- ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz ich działalność na podbitych terenach					+
	- pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku					+
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim		+			
	- wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego		+			
	- tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek *Wielki*	+				
	- wyjaśnia sens powiedzenia: *Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*		+			

	- opowiada o uczcie u Wierzynka			+		
	- ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek *Wielki*			+		
	- omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego				+	
	- porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego					+
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, podpisania I i II pokoju toruńskiego			+		
	- wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	+				
	- wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej	+				
	- przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę		+			
	- podaje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie			+		
	- określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów				+	
	- omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem			+		
	- wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka			+		
	- tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie Pomorza Gdańskiego w 1466 roku				+	
	- porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii					+
	- opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie					+
IV. Europejczycy odkrywają świat						
Wiadomości	- rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata	+				
	- wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof Kolumb	+				
	- podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *karawela*, *Nowy Świat*, *Indianie*, *broń palna*, *konkwistador*		+			
	- zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana			+		
	- wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki			+		
	- wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro					+
	- zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga				+	
	- tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika	+				
	- wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów *renesans* i *humanizm*			+		
	- rozumie myśl Terencjusza: *Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce*				+	
	- podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych				+	
	- wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie					+
	- zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba	+				
	- pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa Kolumba	+				
	- wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamę i Ferdynanda Magellana			+		
	- opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: *karawela*, *Nowy Świat*, *Indianie*, *broń palna*		+			
	- wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami			+		
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof Kolumb zdobył zaufanie Indian				+	

	- opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu				+	
	- charakteryzuje życie na statku w XV wieku				+	
	- wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat				+	
	- tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie				+	
	- ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i ludów zamieszkujących Amerykę					+
	- formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten temat					+
	- pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy notatkę na temat tej postaci					+
	- tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: *Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię*	+				
	- opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając wyrażeń: *uczony, astronom, odkrycie naukowe*		+			
	- omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie			+		
	- rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych			+		
	- ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu					+
	- sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji					+
V. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: *dwór, paź, komnata, arras*	+				
	- zna datę hołdu pruskiego			+		
	- wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury	+				
	- wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu		+			
	- wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej			+		
	- omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej			+		
	- podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb*		+			
	- tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę		+			
	- wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej			+		
	- wymienia prawa i obowiązki szlachty			+		
	- rozumie znaczenie terminu *demokracja szlachecka*		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny				+	
	- dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej				+	
	- zna datę zatwierdzenia uchwały nihil novi				+	
	- wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *folwark, pańszczyzna, kmiecie*					+
	- wie, jakie znaczenie miał spław wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku	+				
	- omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego		+			
	- tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem			+		
	- wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów			+		
	- zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie					+
	- podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej	+				
	- omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej		+			
	- wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów			+		
	- wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej				+	

	- zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie			+		
	- tłumaczy, czym była reformacja			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *elekcja, pole elekcyjne, koronacja*				+	
	- zna datę pierwszej wolnej elekcji	+				
	- wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny		+			
	- wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich		+			
	- tłumaczy, na czym polegała zasada liberum veto				+	
	- zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku		+			
	- wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych			+		
	- rozumie znaczenie terminu *potop szwedzki*	+				
	- wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa	+				
	- podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku			+		
	- zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu				+	
	- wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej Rzeczypospolitej					+
	- tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy					+
	- podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI- i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej					+
	- zna dzieje dzwonu Zygmunt					+
	- umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego					+
Umiejętności	- ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej		+			
	- określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska					+
	- charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu				+	
	- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: loggia, arkady, attyka		+			
	- odnajduje w różnych źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego				+	
	- porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie					+
	- opisuje wygląd dworu szlacheckiego				+	
	- potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego		+			
	- charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty				+	
	- wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo				+	
	- porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem				+	
	- opisuje przebieg spławu wiślanego					+
	- wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku spławu wiślanego oraz rzeki, którymi spławiano towary			+		
	- opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku			+		
	- porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku				+	
	- umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej					+
	- wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku	+				
	- ocenia znaczenie unii lubelskiej		+			
	- porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie				+	
	- charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim					+
	- porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej				+	
	- wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce					+
	- umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej					+

	- omawia przebieg wolnej elekcji		+			
	- wskazuje różnice między pacta conventa i Artykułami henrykowskimi				+	
	- porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce			+		
	- zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683					+
	- pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku	+				
	- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu			+		
	- ocenia, jaką rolę odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655–1660				+	
	- wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego		+			
	- opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: *oblężenie, odsiecz, sułtan, husaria*			+		
	- analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie			+		
	- wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem			+		
	- opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji				+	
	- omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku				+	
	- porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski				+	
VI. Upadek Rzeczypospolitej						
Wiadomości	- zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I rozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej	+				
	- wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył	+				
	- wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku		+			
	- przedstawia postulaty konfederatów barskich			+		
	- rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej				+	
	- wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki					+
	- zna datę uchwalenia Konstytucji 3 maja	+				
	- podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II rozbioru Polski	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminu *konstytucja*		+			
	- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja			+		
	- zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja		+			
	- omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa			+		
	- wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj		+			
	- zna okoliczności ustanowienia Orderu Virtuti Militari przez Stanisława Augusta Poniatowskiego			+		
	- wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym			+		
	- podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego				+	
	- wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku	+				
	- wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński	+				
	- zna datę III rozbioru Rzeczypospolitej			+		
	- omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *barok, oświecenie, klasycyzm*		+			
	- wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej		+			

	- podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka		+			
	- wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim		+			
	- wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia			+		
	- tłumaczy, czym była *Wielka encyklopedia francuska*			+		
	- zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej					+
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773					+
Umiejętności	- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru	+				
	- wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego	+				
	- określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej		+			
	- dostrzega związek między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo				+	
	- umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793				+	
	- omawia reformy Sejmu Wielkiego		+			
	- ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej			+		
	- umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski					+
	- opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażeń: *naczelnik powstania*, *przysięga Kościuszki*, *kosynierzy*		+			
	- podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania w 1794 roku		+			
	- opisuje przebieg insurekcji kościuszkowskiej		+			
	- wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki				+	
	- omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim			+		
	- opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku					+
	- ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki				+	
	- porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze				+	
	- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada					+
	- tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia					+
	- ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego					+

Oddział VI

Badana czynność uczniów		Ocena				
I. Walka o odzyskanie niepodległości		dp	d	db	bd	c
Wiadomości	- wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest jednym z polskich symboli narodowych	+				
	- wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja, emigracja*		+			
	- rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie			+		
	- tłumaczy, kim był Józef Wybicki			+		
	- wie, czym była rewolucja francuska				+	
	- prezentuje postać Napoleona Bonapartego				+	
	- podaje datę powstania Księstwa Warszawskiego				+	
	- wie, jak zmieniały się granice Księstwa Warszawskiego				+	
	- wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć				+	
	- opowiada o zasługach księcia Józefa Poniatowskiego					+
	- omawia teorie na temat przyczyny śmierci Napoleona Bonapartego					+
	- podaje datę wybuchu powstania listopadowego	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *represje, konfiskata*		+			
	- zna najważniejsze wydarzenia z okresu wojny polsko-rosyjskiej w 1831 roku			+		
	- wie, że podczas powstania listopadowego sejm podjął uchwałę o barwach narodowych				+	
	- tłumaczy, jakie decyzje dotyczące ziem polskich podjęto na kongresie wiedeńskim				+	
	- wymienia miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania listopadowego				+	
	- tłumaczy, dlaczego Dzień Podchorążego przypada 29 listopada					+
	- podaje imiona i nazwiska wybitnych Polaków, którzy wyemigrowali po klęsce powstania listopadowego oraz w czasach późniejszych		+			
	- wie, czym była Wielka Emigracja		+			
	- wymienia wybitnych Polaków żyjących współcześnie na emigracji			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *romantyzm, emisariusz*				+	
	- wie, co wydarzyło się w Europie w 1848 roku				+	
	- podaje datę wybuchu powstania styczniowego i określa czas trwania tego zrywu	+				
	- przedstawia cele, jakie przyświecały powstańcom listopadowym i styczniowym	+				
	- tłumaczy, na czym polegała walka partyzancka		+			
	- podaje przykłady represji zastosowanych wobec Polaków po klęsce powstań narodowych		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *manifestacja, branka, katorga*			+		
	- wymienia przyczyny manifestacji patriotycznych Polaków w 1861 roku			+		
	- wie, kim był Romuald Traugutt			+		
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu daty: 1795, 1797, 1807	+				
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, na czym polegała rola gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w tworzeniu Legionów Polskich				+	
	- interpretuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”				+	
	- ocenia, jakie znaczenie dla dążeń niepodległościowych Polaków miała klęska Napoleona w wojnie z państwami zaborczymi				+	

	- wymienia elementy narodowe w umundurowaniu polskich legionistów					+
	- zaznacza na osi czasu okresy trwania powstań: listopadowego i styczniowego	+				
	- wskazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew stoczonych w trakcie powstania listopadowego i styczniowego		+			
	- wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego		+			
	- określa, dlaczego powstanie listopadowe zakończyło się klęską			+		
	- opowiada o represjach stosowanych wobec Polaków przez władze carskie po upadku powstań narodowych			+		
	- ocenia, czy decyzja o zorganizowaniu powstania listopadowego była słuszna					+
	- omawia na podstawie zebranych informacji zasługi Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza i Heleny Modrzejewskiej dla kultury polskiej		+			
	- rozpoznaje najważniejsze cechy utworów romantycznych					+
	- charakteryzuje sposób walki w czasie powstania styczniowego			+		
	- wyjaśnia sens tekstu pieśni „Boże, coś Polskę”				+	
	- opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego				+	
	- wskazuje na mapie obszary, na których podczas powstania styczniowego toczyły się walki partyzanckie				+	
	- porównuje powstanie listopadowe ze styczniowym					+
II. Pod zaborami		dp	d	db	bd	c
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja, germanizacja*	+				
	- omawia zasługi Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Wyspiańskiego, Jana Matejki, Stanisława Moniuszki oraz Heleny Modrzejewskiej dla rozwoju polskiej kultury	+				
	- zna przyczyny wybuchu strajku polskich dzieci we Wrześni		+			
	- tłumaczy, czym były rugi pruskie			+		
	- wie, jaką rolę odegrał Michał Drzymała w walce z germanizacją			+		
	- wymienia sposoby walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja przemysłowa, fabryka, manufaktura, maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf*		+			
	- opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce			+		
	- podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków w XIX wieku			+		
	- wie, w jaki sposób XIX-wieczni robotnicy walczyli o swoje prawa			+		
	- zna zasługi Hipolita Cegielskiego dla rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX wieku				+	
	- wymienia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie		+			
	- omawia zasługi Ignacego Łukasiewicza dla rozwoju polskiego przemysłu naftowego			+		
	- podaje daty: otwarcia pierwszej linii kolejowej, skonstruowania telefonu przez Aleksandra Grahama Bella, wynalezienia żarówki przez Tomasza Edisona				+	
	- wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena				+	
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu datę strajku polskich dzieci we Wrześni		+			
	- opowiada na podstawie tekstu źródłowego o prześladowaniach polskich uczniów w zaborze rosyjskim		+			
	- omawia na podstawie zebranych informacji rozwój polskiej kultury pod zaborami			+		

	- wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie postawy Michała Drzymały oraz strajku dzieci we Wrześni			+		
	- porównuje współczesne szkoły z tymi działającymi pod zaborami				+	
	- charakteryzuje sytuację Polaków w poszczególnych zaborach					+
	- rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne formy produkcji przemysłowej		+			
	- pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich		+			
	- wskazuje na mapie świata państwa, do których Polacy najczęściej emigrowali z przyczyn ekonomicznych		+			
	- wymienia przyczyny i skutki zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie			+		
	- omawia proces uprzemysłowienia w XIX wieku			+		
	- rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową			+		
	- przedstawia znaczenie Łodzi we współczesnej Polsce					+
	- porównuje sposoby podróżowania w XIX i XXI wieku				+	
	- charakteryzuje życie w mieście pod koniec XIX stulecia			+		
	- ocenia, które spośród XIX-wiecznych wynalazków wywarły największy wpływ na życie mieszkańców miast				+	
	- opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Skłodowskiej-Curie					+
III. Odrodzenie państwa polskiego						
Wiadomości	- podaje daty wybuchu I wojny światowej i jej zakończenia	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *państwa centralne, ententa, traktat wersalski, front*			+		
	- wie, kim byli bolszewicy			+		
	- wymienia społeczne i gospodarcze skutki I wojny światowej				+	
	- omawia zasługi postaci, które przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego	+				
	- wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości	+				
	- podaje datę Bitwy Warszawskiej		+			
	- wie, kogo nazywa się Orlętami Lwowskimi		+			
	- wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu niepodległości przez Polskę			+		
	- wyjaśnia, w jakich okolicznościach Polacy odbudowywali swoje państwo po zakończeniu I wojny światowej			+		
	- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące sprawy polskiej			+		
	- omawia proces kształtowania się granic II Rzeczypospolitej oraz wymienia wydarzenia, które zadecydowały o zasięgu terytorialnym Polski			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *plebiscyt, Wolne Miasto Gdańsk*			+		
	- tłumaczy, w jakim celu powołano Ligę Narodów					+
	- opowiada o działalności szpiegów na terytorium Wolnego Miasta Gdańska					+
	- zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918–1939	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *parlament, partia, opozycja*		+			
	- tłumaczy, na czym polegał ustrój utrwalony w Polsce przez konstytucję z 1921 roku			+		
	- wskazuje na wielonarodowy charakter społeczeństwa II Rzeczypospolitej			+		
	- wymienia mniejszości narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczpospolitą			+		
	- omawia trudności, z którymi zmagała się odrodzona Rzeczpospolita			+		

	- wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki				+	
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miała budowa portu w Gdyni oraz utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego				+	
	- wymienia najważniejsze kulturalne i sportowe osiągnięcia II Rzeczypospolitej				+	
	- określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa Gdynia					+
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu daty: 1914, 1918	+				
	- odnajduje na mapie państwa centralne oraz kraje należące do ententy			+		
	- wskazuje na mapie Europy obszary, na których toczyły działania wojenne podczas I wojny światowej				+	
	- rozpoznaje nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie wojny 1914–1918				+	
	- określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w 1917 roku					+
	- porównuje sytuację we współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie europejskim na początku XX wieku					+
	- zaznacza na osi czasu datę 11 listopada 1918 roku	+				
	- odszukuje informacje o zasługach Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla państwa polskiego		+			
	- porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dotyczące odzyskania niepodległości przez Polskę		+			
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności			+		
	- ocenia, jaki wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę miał wybuch konfliktu między państwami zaborczymi				+	
	- zaznacza na osi czasu okresy trwania powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego oraz datę Bitwy Warszawskiej		+			
	- omawia, jak kształtowały się granice Polski w latach 1918–1922, oraz wskazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne			+		
	- ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Rzeczypospolitej			+		
	- wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów	+				
	- zaznacza na osi czasu daty: uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta oraz zamachu majowego		+			
	- określa na podstawie mapy, jakie obszary II Rzeczypospolitej zamieszkiwali przedstawiciele poszczególnych mniejszości narodowych i religijnych			+		
	- wymienia przyczyny i skutki zamachu majowego				+	
	- charakteryzuje warstwy społeczne II Rzeczypospolitej					+
	- opowiada o problemach i sukcesach gospodarczych II Rzeczypospolitej			+		
	- wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce				+	
	- omawia na podstawie zebranych informacji sytuację gospodarczą swojego regionu w okresie międzywojennym					+
	- prezentuje postać Józefa Piłsudskiego		+			
IV. Świat między wojnami						
Wiadomości	- wymienia najważniejsze zmiany terytorialne, jakie dokonały się w Europie po I wojnie światowej			+		
	- prezentuje dokonania Charlesa Lindbergha, Aleksandra Fleminga oraz					+

	Alberta Einsteina					
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *penicylina, jazz, film animowany*					+
	- tłumaczy, jak rozwój nauki i techniki wpłynął na codzienne życie ludzi w okresie międzywojennym					+
	- rozwija skrót *ZSRR*	+				
	- omawia metody sprawowania władzy, które stosował Józef Stalin	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *totalitaryzm, propaganda, łagier*		+			
	- wie, kim był Adolf Hitler i jakie były jego poglądy	+				
	- tłumaczy znaczenie terminów: *nazizm, rasizm, obóz koncentracyjny, Hitlerjugend, ograniczenie praw obywatelskich, III Rzesza*			+		
	- rozumie, dlaczego nazistom udało się zdobyć władzę w Niemczech			+		
	- wyjaśnia, w jaki sposób Adolf Hitler umacniał swoją władzę			+		
	- wie, dlaczego we współczesnym świecie walczy się z rasizmem			+		
	- omawia metody kształtowania „nowego człowieka", które wykorzystywano w Związku Radzieckim i w nazistowskich Niemczech				+	
	- wymienia żądania wysuwane przez Hitlera wobec Polski pod koniec 1938 roku		+			
	- podaje datę zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow i tłumaczy, czego dotyczył ten dokument		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób Hitler łamał postanowienia traktatu wersalskiego			+		
	- rozumie, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej wynikało z zawarcia przez Niemcy i ZSRR paktu Ribbentrop-Mołotow			+		
	- tłumaczy, kim był Józef Beck				+	
	- wyjaśnia, dlaczego współcześnie funkcjonują organizacje międzynarodowe strzegące pokoju					+
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu datę podpisania traktatu wersalskiego	+				
	- wskazuje na mapie miejsce podpisania traktatu wersalskiego oraz państwa, które powstały w Europie po I wojnie światowej			+		
	- ocenia znaczenie odkrycia dokonanego przez Aleksandra Fleminga dla rozwoju medycyny					+
	- tworzy historyjkę obrazkową przedstawiającą jeden dzień z życia człowieka w epoce międzywojennej					+
	- zaznacza na osi czasu daty: 1922, 1932	+				
	- ocenia sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina			+		
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego warunki panujące w łagrach			+		
	- przedstawia Koreę Północną jako przykład współczesnego państwa totalitarnego				+	
	- porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym					+
	- omawia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób prześladowano Żydów w nazistowskich Niemczech		+			
	- uzasadnia konieczność walki z rasizmem we współczesnym świecie			+		
	- zaznacza na osi czasu datę 23 sierpnia 1939 roku	+				
	- wskazuje na mapie państwa, które w okresie międzywojennym padły ofiarą zaborczej polityki nazistowskich Niemiec			+		
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jakie było stanowisko Polski wobec żądań, które wysunął Hitler w 1939 roku			+		
	- umieszcza na osi czasu daty przyłączenia Austrii do III Rzeszy oraz rozbioru Czechosłowacji				+	
	- ocenia stanowisko polskich władz wobec żądań hitlerowskich Niemiec				+	
	- wyjaśnia, dlaczego pakt Ribbentrop-Mołotow jest nazywany IV					+

	rozbiorem Polski					
	- opowiada o życiu i dokonaniach Aleksandra Fleminga					+
V. II wojna światowa						
Wiadomości	- podaje daty wybuchu II wojny światowej oraz ataku ZSRR na Polskę	+				
	- wymienia ważne wydarzenia, które rozegrały się podczas kampanii wrześniowej: obronę półwyspu Westerplatte, obronę Poczty Polskiej w Gdańsku, bitwę nad Bzurą		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *kampania wrześniowa, wojna totalna, internowanie, Korpus Ochrony Pogranicza*		+			
	- wie, kim byli: Władysław Raczkiewicz, gen. Władysław Sikorski, gen. Franciszek Kleeberg, mjr Henryk Dobrzański „Hubal", Stefan Starzyński			+		
	- tłumaczy, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej				+	
	- podaje daty ataku III Rzeszy na ZSRR oraz agresji Japonii na Stany Zjednoczone			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *inwazja, państwa osi, alianci, koalicja antyhitlerowska, Pearl Harbor*			+		
	- wymienia najważniejsze działania wojenne prowadzone w Europie w latach 1940–1942				+	
	- opowiada o działaniach wojennych prowadzonych na Dalekim Wschodzie					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnych Amerykanów ma Pearl Harbor					+
	- podaje miejsca i daty najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje wojskowe		+			
	- wyjaśnia, kim byli: gen. Stanisław Sosabowski, gen. Władysław Anders, gen. Stanisław Maczek, gen. Zygmunt Berling			+		
	- podaje dokładną datę zakończenia II wojny światowej w Europie			+		
	- wie, co wydarzyło się w 1945 roku w Hiroszimie i Nagasaki					+
	- określa, kiedy zakończyła się II wojna światowa na Dalekim Wschodzie					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, sabotaż, mały sabotaż*	+				
	- rozwija skrót *AK*	+				
	- opisuje sytuację Polaków na terenach okupowanych przez III Rzeszę i ZSRR z użyciem terminów: *okupacja, łapanka, getto, robotnicy przymusowi*		+			
	- tłumaczy, czym była zbrodnia wołyńska		+			
	- podaje datę wybuchu powstania warszawskiego		+			
	- wyjaśnia, co wydarzyło się w Katyniu		+			
	- rozumie, dlaczego powstało Muzeum Powstania Warszawskiego				+	
	- opisuje warunki panujące w gettach w czasie II wojny światowej		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Holokaust, obóz zagłady, Auschwitz-Birkenau*		+			
	- podaje datę wybuchu powstania w getcie warszawskim			+		
	- wie, kim był Janusz Korczak			+		
	- wyjaśnia, na czym polegała działalność „Żegoty"			+		
	- omawia zasługi Ireny Sendlerowej			+		
	- tłumaczy, w jaki sposób upamiętnia się osoby, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej				+	
Umiejętności	- umieszcza na osi czasu daty: 1 września 1939 roku, 17 września 1939 roku	+				

	- wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku	+				
	- zaznacza na mapie linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR		+			
	- wymienia przyczyny i skutki klęski Polski w kampanii wrześniowej w 1939 roku		+			
	- opowiada o przebiegu kampanii wrześniowej			+		
	- opisuje na podstawie tekstu źródłowego przygotowania Polaków do obrony Grodna przed atakiem Armii Czerwonej			+		
	- ocenia postawę polskich żołnierzy i cywilów w pierwszych tygodniach wojny				+	
	- zdobywa informacje o losach swoich przodków w 1939 roku					+
	- tworzy mapę myśli dotyczącą kampanii wrześniowej					+
	- wskazuje na mapie państwa, które padły ofiarą niemieckiej agresji po 1939 roku, oraz kraje będące sojusznikami III Rzeszy			+		
	- ocenia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miało przyłączenie się Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego do walki po stronie aliantów				+	
	- zaznacza na osi czasu daty: ataku III Rzeszy na ZSRR, bitwy pod Kurskiem, inwazji na Normandię, kapitulacji Niemiec i Japonii				+	
	- wskazuje na mapie państwa zajęte przez Armię Czerwoną w latach 1944–1945			+		
	- omawia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej			+		
	- opowiada, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się polskich żołnierzy, którzy walczyli podczas II wojny światowej				+	
	- gromadzi informacje dotyczące 2. Korpusu Polskiego					+
	- ocenia, czy decyzja Amerykanów o użyciu broni atomowej była słuszna					+
	- przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka					+
	- zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania warszawskiego	+				
	- tłumaczy, w jaki sposób społeczeństwo polskie walczyło z okupantami		+			
	- przedstawia przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego		+			
	- wskazuje na mapie największe getta, hitlerowskie obozy koncentracyjne oraz miejsca na Wschodzie, w których zamordowano polskich oficerów		+			
	- charakteryzuje metody walki, które stosowali Polacy w trakcie powstania warszawskiego			+		
	- gromadzi informacje o sytuacji w swojej miejscowości w czasie II wojny światowej					+
	- opowiada na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób ratowano żydowskie dzieci żyjące w gettach		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób Polacy pomagali Żydom w czasie okupacji			+		
	- ocenia postawy, jakie przyjmowali Polacy wobec losu Żydów w trakcie II wojny światowej				+	
	- przedstawia sylwetkę Ireny Sendlerowej					+
VI. Polska Rzeczpospolita Ludowa						
Wiadomości	- podaje daty utworzenia NATO i Układu Warszawskiego					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *Układ Warszawski*, *Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO)*, *mur berliński*, *wyścig zbrojeń*					+
	- tłumaczy, czym była zimna wojna					+
	- wymienia współczesne cele NATO					+
	- omawia rolę, którą odgrywa Polska w Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego					+

	- wie, co oznacza skrót *PRL*	+				
	- przedstawia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez komunistów		+			
	- opowiada, w jaki sposób polskie społeczeństwo uczestniczyło w powojennej odbudowie kraju		+			
	- rozwija skróty: *PZPR, UB, MO*		+			
	- tłumaczy, jakie były skutki przesiedleń ludności w Polsce po zakończeniu II wojny światowej			+		
	- podaje datę uchwalenia konstytucji PRL			+		
	- wskazuje wady i zalety życia w Polsce czasów komunistycznych	+				
	- wyjaśnia, dlaczego rządy panujące w PRL określa się jako dyktaturę partii komunistycznej		+			
	- wymienia charakterystyczne cechy gospodarki PRL		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminu *cenzura*		+			
	- tłumaczy, dlaczego w historii Polski lata 1944–1956 są określane jako „czasy stalinowskie”			+		
	- rozumie termin *opozycja demokratyczna*	+				
	- omawia rolę, jaką odegrał Kościół katolicki w okresie PRL		+			
	- podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża		+			
	- wyjaśnia, dlaczego bojowników podziemia niepodległościowego określa się jako Żołnierzy Wyklętych			+		
	- podaje daty najważniejszych protestów Polaków przeciw władzy komunistycznej w latach 1956, 1970, 1976 i 1980			+		
	- wymienia zasługi kardynała Stefana Wyszyńskiego			+		
	- przedstawia formy oporu Polaków przeciwko komunistycznej władzy				+	
	- prezentuje zasługi Lecha Wałęsy i księdza Jerzego Popiełuszki dla odzyskania przez Polskę suwerenności		+			
	- podaje datę podpisania porozumień sierpniowych w Gdańsku		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *strajk, stan wojenny*		+			
	- rozwija skrót *SB*			+		
	- opisuje warunki życia Polaków w czasie stanu wojennego			+		
	- omawia działania opozycji demokratycznej z użyciem określenia *walka bez przemocy*			+		
	- wymienia postacie i organizacje, które działają współcześnie w obronie praw człowieka					+
Umiejętności	- wskazuje na mapie państwa europejskie, które w okresie zimnej wojny należały do NATO oraz do Układu Warszawskiego			+		
	- wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, czym była żelazna kurtyna				+	
	- zaznacza na osi czasu daty: utworzenia NATO, powstania Układu Warszawskiego oraz budowy muru berlińskiego					+
	- tłumaczy, na czym polegała rywalizacja ZSRR i Stanów Zjednoczonych w okresie zimnej wojny					+
	- porównuje mapę współczesnej Europy z mapą kontynentu europejskiego po 1945 roku					+
	- wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów	+				
	- porównuje granice II Rzeczypospolitej z granicami PRL		+			
	- umieszcza na osi czasu daty powstania PZPR oraz uchwalenia konstytucji PRL			+		
	- na podstawie tekstu źródłowego wymienia metody, które pozwoliły komunistom odnieść zwycięstwo wyborcze w 1947 roku				+	
	- wyjaśnia, z jakimi trudnościami zmagano się podczas odbudowy					+

	Warszawy po 1945 roku					
	- opowiada o społeczeństwie PRL z użyciem terminów: *likwidacja analfabetyzmu, awans społeczny, cenzura, ukryte bezrobocie, łamanie praw obywatelskich, propaganda sukcesu*			+		
	- opisuje życie codzienne mieszkańców PRL na podstawie relacji osób starszych					+
	- wskazuje różnice między PRL a współczesną Polską ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia codziennego					+
	- zaznacza na osi czasu daty protestów społecznych w PRL oraz datę wyboru Karola Wojtyły na papieża			+		
	- porównuje, czym różnią się współczesne strajki od demonstracji z czasów PRL				+	
	- ocenia, jakie znaczenie dla polskiego społeczeństwo stanowił wybór kardynała Karola Wojtyły na papieża					+
	- na podstawie zebranych informacji przedstawia sylwetkę wybranego żołnierza podziemia niepodległościowego					+
	- omawia przyczyny i skutki powstania NSZZ „Solidarność”		+			
	- tłumaczy, za jaką działalność jest przyznawana Pokojowa Nagroda Nobla, oraz wyjaśnia, dlaczego Lech Wałęsa otrzymał to wyróżnienie			+		
	- charakteryzuje na podstawie tekstu źródłowego politykę władz komunistycznych wobec opozycji demokratycznej w Polsce			+		
	- opowiada o działalności papieża Jana Pawła II					+
	- wymienia przyczyny strajków w 1980 roku				+	
	- wyjaśnia, na czym polegały prześladowania opozycji demokratycznej w czasach komunistycznych				+	
	- na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację dotyczącą księdza Jerzego Popiełuszki					+
	- proponuje zmiany, jakie należy wprowadzić w szkole w celu poprawy warunków nauki					+
VII. Współczesna Polska						
Wiadomości	- określa, od kiedy państwo polskie jest nazywane III Rzeczpospolitą	+				
	- wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu		+			
	- omawia rolę, jaką odegrał Tadeusz Mazowiecki w okresie przemian w 1989 roku		+			
	- wyjaśnia, co oznacza termin *wolne wybory*		+			
	- podaje nazwisko pierwszego prezydenta Polski wybranego w wyborach powszechnych			+		
	- przedstawia najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się w Europie z latach 1989–1992: upadek muru berlińskiego, zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR i rozpad Jugosławii				+	
	- rozumie, że wraz z upadkiem ZSRR zakończyła się zimna wojna				+	
	- wymienia zmiany, które dokonały się w polskim szkolnictwie na skutek przeobrażeń politycznych po 1989 roku				+	
	- tłumaczy, czym był „Jarmark Europa”					+
	- podaje oficjalną nazwę państwa polskiego	+				
	- określa w przybliżeniu powierzchnię Polski oraz omawia podział administracyjny kraju		+			
	- zna datę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej		+			
	- tłumaczy, w jakich dziedzinach życia przejawia się demokratyczny charakter państwa polskiego		+			

	- wymienia najważniejsze organy władzy państwowej w Polsce: prezydenta RP, premiera i Radę Ministrów, Sejm i Senat, sądy		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *konstytucja, wolne media, wolność słowa, opinia publiczna*			+		
	- omawia zadania poszczególnych organów władzy państwowej oraz władz samorządowych			+		
	- wskazuje, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na organizację życia szkoły			+		
	- wymienia prezydentów III Rzeczypospolitej				+	
	- tłumaczy, dlaczego sądy w Polsce są niezależne od pozostałych organów władzy				+	
	- podaje przykłady konkretnych działań podejmowanych przez samorząd w miejscu swojego zamieszkania					+
	- określa rodzinę jako podstawową grupę społeczną	+				
	- wymienia uczniowskie prawa i obowiązki	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminu *prawa człowieka*		+			
	- rozumie, w jakim celu powołano urzędy Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka		+			
	- podaje przykłady instytucji, do których można się zwrócić w przypadku łamania praw dziecka			+		
	- rozwija skrót *ONZ* i określa, czym zajmuje się Organizacja Narodów Zjednoczonych				+	
	- wie, za jakie zasługi przyznaje się *Order Uśmiechu*				+	
	- wymienia przykłady działań mających na celu ochronę praw człowieka na świecie					+
	- wskazuje pracę jako jedną z podstawowych form działalności człowieka	+				
	- podaje przykłady grup społecznych		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie*			+		
	- rozumie, że funkcjonowanie społeczeństwa możliwe jest dzięki odpowiedniemu podziałowi pracy			+		
	- wie, czym są kwalifikacje zawodowe			+		
	- wymienia skutki emigracji zarobkowej Polaków			+		
	- tłumaczy, dlaczego wciąż powstają nowe zawody, a niektóre zajęcia są coraz rzadziej wykonywane				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminu *Unia Europejska*	+				
	- podaje daty powstania Unii Europejskiej oraz wstąpienia Polski do tej organizacji		+			
	- tłumaczy, co oznaczają terminy: *integracja europejska, europejska solidarność*		+			
	- przedstawia rolę, jaką w procesie integracji europejskiej odegrał Robert Schuman			+		
	- określa, ile państw należy do Unii Europejskiej			+		
	- omawia działania podejmowane przez państwa członkowskie UE w celu integracji gospodarczej, rozwoju regionalnego i ochrony środowiska			+		
	- wyjaśnia, czym była Europejska Wspólnota Gospodarcza, oraz podaje, w którym roku powstała ta organizacja				+	
	- wymienia władców, którzy podejmowali w średniowieczu próby zjednoczenia Europy					+
	- przedstawia najważniejsze wydarzenia w procesie integracji Polski z UE			+		
	- podaje przykłady argumentów, które wysuwali zwolennicy i przeciwnicy				+	

	wstąpienia Polski do Unii Europejskiej					
	- określa, jakie znaczenie dla Polaków miało przystąpienie Rzeczypospolitej do strefy Schengen				+	
	- tłumaczy, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne					+
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu daty: 4 czerwca 1989 roku, 1990 rok, 2 kwietnia 1997 roku	+				
	- ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 roku w procesie przemian demokratycznych w Polsce		+			
	- wskazuje na mapie państwa europejskie, które powstały lub odrodziły się po upadku komunizmu		+			
	- przedstawia przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu			+		
	- opowiada, jak doszło do powstania „Jarmarku Europa”					+
	- odnajduje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz województwo, w którym mieszka	+				
	- wskazuje fragmenty Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, które świadczą o demokratycznym charakterze państwa polskiego			+		
	- omawia na podstawie schematu procedurę powoływania władz samorządowych w Polsce				+	
	- wymienia problemy miejscowości lub gminy, które są najistotniejsze z punktu widzenia mieszkańców					+
	- wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywateli RP			+		
	- tłumaczy, jakie są zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka			+		
	- ocenia, jakie znaczenie miało uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka				+	
	- określa znaczenie pracy w życiu człowieka		+			
	- wyjaśnia, na czym polegały reformy gospodarcze w Polsce po upadku komunizmu			+		
	- omawia role, jakie odgrywają poszczególne grupy społeczne we współczesnym społeczeństwie				+	
	- wymienia na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł (np. w trakcie rozmów z osobami starszymi) najistotniejsze problemy współczesnej Polski				+	
	- ocenia przemiany gospodarcze po 1989 roku					+
	- na podstawie infografiki określa, jakie kwalifikacje są potrzebne do wykonywania różnych zawodów					+
	- rozpoznaje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn („Odę do radości”)	+				
	- zaznacza na osi czasu datę powstania Unii Europejskiej		+			
	- tłumaczy, na czym polega polityka otwartych granic w Unii Europejskiej			+		
	- opowiada o początkach integracji europejskiej				+	
	- omawia na podstawie mapy etapy poszerzania wspólnoty europejskiej o kolejne państwa				+	
	- umieszcza na osi czasu datę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej	+				
	- przedstawia przyczyny i skutki wstąpienia Polski do UE		+			
	- opisuje zmiany, jakie dokonały się w Polsce po przyjęciu do Unii Europejskiej			+		
	- wymienia korzyści oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej			+		
	- ocenia, jak przynależność Polski do UE może wpłynąć na życie młodych ludzi				+	
	- prezentuje sylwetkę Roberta Schumana					+

VIII. Problemy ludzkości						
Wiadomości	- wymienia nowoczesne środki transportu	+				
	- tłumaczy, co oznacza powiedzenie „świat stał się mniejszy”, oraz wskazuje przyczyny określanego w ten sposób zjawiska		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *podbój kosmosu*, *lądowanie człowieka na Księżycu*, *wahadłowiec*, *sztuczny satelita*, *nawigacja GPS*		+			
	- podaje daty najważniejszych wydarzeń związanych z podbojem kosmosu			+		
	- wie, kim był Jurij Gagarin			+		
	- określa, w jaki sposób katastrofy ekologiczne wpływają na zanieczyszczenie środowiska naturalnego			+		
	- omawia działania, które są podejmowane w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska				+	
	- wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych	+				
	- wyjaśnia znaczenie terminów: *komputer osobisty*, *internet*, *portale społecznościowe*		+			
	- podaje zasady, których powinni przestrzegać użytkownicy internetu		+			
	- rozumie, czym jest kultura masowa			+		
	- tłumaczy, dlaczego współczesny świat określa się jako „globalną wioskę”			+		
	- omawia podstawowe problemy krajów Trzeciego Świata	+				
	- podaje przykłady działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe w celu pomocy najbiedniejszym krajom		+			
	- dostrzega różnice dzielące współczesny świat na bogatą Północ i biedne Południe			+		
	- wymienia nazwy organizacji, które niosą pomoc mieszkańcom krajów Trzeciego Świata lub działają w obronie praw człowieka			+		
	- podaje przykłady problemów, z którymi borykają się dzieci mieszkające w państwach biednego Południa			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminu *wojna lokalna*		+			
	- opowiada o tym, co wydarzyło się w Nowym Jorku 11 września 2001 roku			+		
	- tłumaczy, jakie działania są podejmowane w celu zapobiegania konfliktom na świecie			+		
	- wskazuje na zagrożenia, jakie dla międzynarodowego pokoju stwarza terroryzm				+	
	- wymienia przyczyny konfliktu palestyńsko-izraelskiego					+
Umiejętności	- zaznacza na osi czasu daty związane z podbojem kosmosu: lata 1961 i 1969	+				
	- omawia na podstawie infografiki pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego we współczesnym świecie		+			
	- na podstawie tekstu źródłowego wymienia skutki niszczenia środowiska naturalnego		+			
	- ocenia wpływ człowieka na środowisko naturalne			+		
	- opowiada, jak wyobraża sobie postęp w technice w najbliższych latach					+
	- na podstawie artykułu wymienia argumenty wysuwane przez osoby twierdzące, że Amerykanie w 1969 roku nie wylądowali na Księżycu, oraz przez osoby, które są przekonane o powodzeniu misji Apolla 11, a następnie wyraża własną opinię na omawiany temat					+
	- tłumaczy, w jaki sposób wykorzystuje się nowoczesne technologie w szkołach		+			
	- na podstawie tekstu źródłowego podaje zasady bezpiecznego korzystania		+			

	z internetu					
	- określa wpływ kultury amerykańskiej na życie ludzi na całym świecie			+		
	- na podstawie własnych obserwacji opisuje metody wykorzystywane przez media w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców				+	
	- wskazuje na mapie świata obszary, na których odsetek ludzi cierpiących głód jest najwyższy, oraz tereny, na których jest on najniższy			+		
	- wyjaśnia, z czego wynikają problemy państw biednego Południa				+	
	- wskazuje formy pomocy udzielanej państwom biednego Południa, które uważa za najskuteczniejsze				+	
	- na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z organizacji charytatywnych					+
	- zaznacza na osi czasu datę ataku terrorystycznego na USA z 11 września 2001 roku	+				
	- tłumaczy, dlaczego konflikty należy rozwiązywać drogą dialogu		+			
	- wskazuje na mapie świata regiony, w których wybucha współcześnie najwięcej konfliktów zbrojnych			+		
	- wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych			+		
	- wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy, a następnie proponuje sposób jego rozwiązania					+
	- na podstawie zebranych informacji omawia wybrany współczesny konflikt zbrojny					+
	- tłumaczy, jaki wkład w rozwój nowoczesnych technologii wniósł Steve Jobs					+

MATEMATYKA
Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania z matematyki
Oddział IV- VI
Kryteria oceniania poszczególnych form aktywności

1. Ocenie podlegają: prace klasowe, sprawdziany, odpowiedzi ustne, prace domowe, ćwiczenia praktyczne, praca ucznia na lekcji, prace dodatkowe oraz szczególne osiągnięcia.
2. Prace klasowe przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu danego działu.

• Prace klasowe planuje się na zakończenie każdego działu.
• Uczeń jest informowany o planowanej pracy klasowej z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.
• Przed każdą pracą klasową nauczyciel podaje jej zakres programowy.
• Każdą pracę klasową poprzedza lekcja (lub dwie lekcje) powtórzeniowa, podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu.
•Praca klasowa umożliwia sprawdzenie wiadomości i umiejętności na wszystkich poziomach wymagań edukacyjnych – od koniecznego do wykraczającego.
• Zadania z pracy klasowej są przez nauczyciela omawiane i poprawiane po oddaniu prac.

3. Sprawdziany (kartkówki**)** przeprowadza się w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu programowego 2, 3 ostatnich jednostek lekcyjnych.

• Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym sprawdzianu.
• Sprawdzian jest tak skonstruowany, by uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut.
• Sprawdzian jest oceniany w skali punktowej,
• Umiejętności i wiadomości objęte sprawdzianem wchodzą w zakres pracy klasowej przeprowadzanej po zakończeniu działu i tym samym zła ocena ze sprawdzianu może zostać poprawiona pracą klasową.
• Zasady przechowywania sprawdzianów reguluje WSO.

4. Odpowiedź ustna obejmuje zakres programowy aktualnie realizowanego działu. Oceniając odpowiedź ustną, nauczyciel bierze pod uwagę:

• zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
• prawidłowe posługiwanie się pojęciami,
• zawartość merytoryczną wypowiedzi,
• sposób formułowania wypowiedzi.

5. Praca domowa jest pisemną lub ustną formą ćwiczenia umiejętności i utrwalania wiadomości zdobytych przez ucznia podczas lekcji.

• Pisemną pracę domową uczeń wykonuje w zeszycie, w zeszycie ćwiczeń lub w formie zleconej przez nauczyciela.
•Błędnie wykonana praca domowa jest sygnałem dla nauczyciela, mówiącym o konieczności wprowadzenia dodatkowych ćwiczeń utrwalających umiejętności i nie może być oceniona negatywnie.
• Przy wystawianiu oceny za pracę domową nauczyciel bierze pod uwagę samodzielność, poprawność i estetykę wykonania.

6. Aktywność i praca ucznia na lekcji są oceniane zależnie od ich charakteru, za pomocą plusów i minusów.

• Plus uczeń może uzyskać m.in. za samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, krótką prawidłową odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązaniu problemu, przygotowanie do lekcji.
• Minus uczeń może uzyskać m.in. za brak przygotowania do lekcji (np. brak przyrządów, zeszytu, zeszytu ćwiczeń), brak zaangażowania na lekcji.

7. Ćwiczenia praktyczne obejmują zadania praktyczne, które uczeń wykonuje podczas lekcji. Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę:

• wartość merytoryczną,
• dokładność wykonania polecenia,
• staranność i estetykę,
• w wypadku pracy w grupie stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia.

8. Prace dodatkowe obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, przygotowanie gazetki ściennej, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.:

• wartość merytoryczną pracy,
• estetykę wykonania,
• wkład pracy ucznia,
• sposób prezentacji,
• oryginalność i pomysłowość pracy.

9. Szczególne osiągnięcia uczniów, w tym udział w konkursach przedmiotowych, szkolnych i międzyszkolnych, są oceniane na ocenę celującą.

Kryteria wystawiania oceny śródrocznej oraz rocznej

Zasady uzupełniania braków i poprawiania ocen

1. Uczeń może poprawić każdą ocenę.
2. Oceny ze sprawdzianów poprawiane są na sprawdzianach poprawkowych lub ustnie w terminie tygodnia po omówieniu sprawdzianu i wystawieniu ocen,
3. Oceny z kartkówek poprawiane są na sprawdzianach.
4. Oceny z odpowiedzi ustnych mogą być poprawione ustnie lub na sprawdzianach.
5. Ocenę z pracy domowej lub ćwiczenia praktycznego uczeń może poprawić wykonując tę pracę ponownie.
6. Uczeń może uzupełnić braki w wiedzy i umiejętnościach, biorąc udział w zajęciach wyrównawczych lub drogą indywidualnych konsultacji z nauczycielem.

Zasady badania wyników nauczania

Badanie wyników nauczania ma na celu diagnozowanie efektów kształcenia.
Badanie to odbywa się w trzech etapach:

• diagnozy wstępnej,
• diagnozy na zakończenie I semestru nauki,
• diagnozy na koniec roku szkolnego.

1. Oceny uzyskane przez uczniów podczas tych diagnoz nie mają wpływu na ocenę semestralną i roczną.

Wymagania edukacyjne z matematyki w oddziale IV szkoły podstawowej

1. W zakresie sprawności rachunkowej uczeń:

• wykonuje proste działania pamięciowe na liczbach naturalnych,
• zna i stosuje algorytmy działań pisemnych (oprócz dzielenia) oraz wykorzystuje te umiejętności w sytuacjach praktycznych,
• wykonuje dzielenie z resztą liczb naturalnych,
• stosuje wygodne dla niego sposoby ułatwiające obliczenia, w tym przemienność i łączność dodawania i mnożenia,
• rozpoznaje liczby naturalne podzielne przez 2, 3, 5, 9, 10,
• oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych,
• dodaje i odejmuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach,
• dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne (w prostych przykładach),
• stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
• szacuje wyniki działań,
• posługuje się kalkulatorem,
• interpretuje liczby naturalne na osi liczbowej,
• porównuje liczby naturalne,

• mnoży ułamki zwykłe przez liczby naturalne,
• wykonuje obliczenia związane z czasem oraz jednostkami masy i pieniędzy,
• dokonuje prawidłowego wyboru modelu matematycznego w celu rozwiązania zadania tekstowego (na poziomie elementarnym).

2. W zakresie wykorzystania i tworzenia informacji uczeń:

• interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, liczbowe, graficzne, w tabelach i na diagramach,
• rozumie i interpretuje odpowiednie pojęcia matematyczne,
• zna podstawową terminologię,
• formułuje odpowiedzi i prawidłowo zapisuje wyniki.

3. W zakresie modelowania matematycznego uczeń:

• dobiera odpowiedni model matematyczny do nieskomplikowanej sytuacji,
• korzysta z prostych wzorów, w których występują oznaczenia literowe, zamienia wzór na formę słowną,
• oblicza pola kwadratów i prostokątów przedstawionych na rysunkach oraz w sytuacjach praktycznych,
• stosuje jednostki długości i ich zamianę,
• przetwarza tekst zadania na działania arytmetyczne.

4. W zakresie kształcenia wyobraźni geometrycznej uczeń:

• sprawnie posługuje się przyrządami matematycznymi, wykonując rysunki,
• rozpoznaje i nazywa podstawowe figury geometryczne, w tym wielokąty,
• rozpoznaje odcinki, proste prostopadłe i równoległe,
• rozpoznaje i nazywa wielokąty oraz zna ich najważniejsze własności,
• wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościany i sześciany.

5. W zakresie rozumowania i tworzenia strategii uczeń:

• czyta ze zrozumieniem prosty tekst zawierający informacje liczbowe,
• odczytuje dane ilościowe przedstawione w różny sposób (tabele, rysunki, mapy, diagramy),
• dostrzega zależności matematyczne w otaczającym świecie,
• ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu,
• dostrzega zależności między podanymi informacjami,
• dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne, poprawne, wygodne dla niego strategie rozwiązania,
• do rozwiązania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje zdobytą wiedzę z zakresu arytmetyki i geometrii, nabyte umiejętności rachunkowe oraz własne poprawne metody,
• weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania.

6. W zakresie praktycznego zastosowania matematyki uczeń:

• dokonuje właściwego wyboru metod rozwiązywania problemów,
• wykonuje proste obliczenia zegarowe na godzinach, minutach i sekundach,
• wykonuje proste obliczenia kalendarzowe dotyczące dni, tygodni, miesięcy, lat.

Wymagania na poszczególne oceny

Wymagania na ocenę dopuszczającą obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.

Po I semestrze:

Uczeń:

• dodaje liczby bez przekraczania progu dziesiątkowego,
• odejmuje liczby w zakresie 100 bez przekraczania progu dziesiątkowego,
• mnoży liczby jednocyfrowe,
• odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych na osi liczbowej (proste przypadki),
• rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia,
• zamienia jednostki czasu (godziny na minuty, minuty na sekundy, kwadranse na minuty, godziny na kwadranse),

• zapisuje słownie godziny przedstawione na zegarze,
• oblicza upływ czasu, np. od 12.30 do 12.48,
• podaje czas trwania roku zwykłego i roku przestępnego (liczbę dni),
• spośród podanych liczb wybiera liczby podzielne przez 10, przez 5, przez 2,
• przedstawia drugą i trzecią potęgę za pomocą iloczynu takich samych czynników,
• oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń arytmetycznych,
• odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi (w zakresie 1 000 000),
• zapisuje cyframi liczby podane słowami (w zakresie 1 000 000),
• mnoży i dzieli liczby zakończone zerami przez liczby jednocyfrowe
• szacuje wynik dodawania dwóch liczb dwu- lub trzycyfrowych,
• dodaje i odejmuje pisemnie liczby z przekraczaniem kolejnych progów dziesiątkowych,
• mnoży pisemnie liczbę wielocyfrową przez liczbę jednocyfrową,
• rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
• rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia liczby wielocyfrowej przez liczbę jednocyfrową,

Na koniec roku szkolnego:
• rozpoznaje podstawowe figury geometryczne: punkt, odcinek, prostą,
• wskazuje punkty należące do odcinka i do prostej,
• wskazuje na rysunku proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe,
• rysuje odcinek o podanej długości,
• rozróżnia wśród czworokątów prostokąty i kwadraty,
• rysuje prostokąty, których wymiary są wyrażone taką samą jednostką,
• rysuje kwadraty o podanych wymiarach,
• rysuje przekątne prostokątów,
• wyróżnia wśród innych figur wielokąty i podaje ich nazwy,
• wymienia różne jednostki długości,
• oblicza obwód wielokąta, którego długości boków są wyrażone taką samą jednostką,
• wybiera spośród podanych figur te, które mają oś symetrii,
• wskazuje środek, promień i średnicę koła i okręgu,
• rysuje okrąg i koło o danym promieniu i o danej średnicy,
• rysuje odcinek o podanej długości w podanej skali,
• wskazuje i nazywa: licznik, mianownik, kreskę ułamkową,
• odczytuje i zapisuje ułamki zwykłe (słownie i cyframi),
• porównuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach,
• przedstawia ułamek właściwy w postaci ilorazu,
• zapisuje iloraz w postaci ułamka zwykłego,
• rozszerza i skraca ułamek zwykły przez podaną liczbę,
• dodaje i odejmuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach bez przekraczania jedności,
• odczytuje i zapisuje ułamek dziesiętny,
• dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym,
• mierzy i porównuje pola figur za pomocą kwadratów jednostkowych,
• wymienia podstawowe jednostki pola,
• wskazuje przedmioty, które mają kształt: prostopadłościanu, sześcianu, graniastosłupa, walca, stożka, kuli,
• wymienia podstawowe jednostki objętości.

Wymagania na ocenę dostateczną obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Po I semestrze:

Uczeń poza umiejętnościami na ocenę dopuszczającą:
• zaznacza podane liczby naturalne na osi liczbowej,
• dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100 z przekraczaniem progu dziesiątkowego,
• stosuje prawa łączności i przemienności dodawania,

- oblicza składnik, gdy jest podana suma i drugi składnik (w zakresie 100),
- oblicza odjemną, gdy jest podany odjemnik i różnica (w zakresie 100),
- oblicza odjemnik, gdy jest podana odjemna i różnica (w zakresie 100),
- oblicza jeden czynnik, gdy dany jest drugi czynnik i iloczyn (w zakresie 100),
- oblicza dzielną, gdy dane są dzielnik i iloraz (w zakresie 100),
- oblicza dzielnik, gdy dane są dzielna i iloraz (w zakresie 100),
- wymienia dzielniki danej liczby dwucyfrowej,
- wykonuje dzielenie z resztą (w zakresie 100),
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia lub dzielenia z resztą,
- dzieli liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową (w zakresie 100),
- oblicza upływ czasu, np. od 14.29 do 15.25,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczeń kalendarzowych i zegarowych,
- przypisuje podany rok do odpowiedniego stulecia,
- oblicza kwadrat i sześcian liczby naturalnej,
- zapisuje iloczyn takich samych dwóch lub trzech czynników za pomocą potęgi,
- podaje przykłady liczb podzielnych przez 10, przez 5, przez 2,
- wybiera spośród podanych liczb liczby podzielne przez 9, przez 3,
- odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi,
- zapisuje cyframi liczby podane słowami, zapisuje słownie i cyframi kwoty złożone z banknotów i monet o podanych nominałach,
- mnoży i dzieli liczby z zerami na końcu,
- oblicza wartości trójdziałaniowych wyrażeń arytmetycznych,
- szacuje wynik odejmowania dwóch liczb (dwucyfrowych, trzycyfrowych),
- mnoży pisemnie przez liczby dwucyfrowe,
- mnoży pisemnie liczby zakończone zerami,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe,
- sprawdza poprawność wykonanych działań

Na koniec roku szkolnego:

- rysuje prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej,
- rozwiązuje elementarne zadania z wykorzystaniem własności boków i kątów prostokąta i kwadratu,
- podaje liczbę przekątnych w wielokącie,
- zamienia jednostki długości, np. metry na centymetry, centymetry na milimetry,
- rysuje osie symetrii figury,
- podaje zależność między promieniem a średnicą koła i okręgu,
- oblicza wymiary figur geometrycznych i obiektów w skali wyrażonej niewielkimi liczbami naturalnymi,
- oblicza w prostych przypadkach rzeczywistą odległość na podstawie mapy ze skalą mianowaną,
- zamienia ułamki niewłaściwe na liczby mieszane,
- zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe,
- dodaje ułamki zwykłe do całości,
- odejmuje ułamki zwykłe od całości,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i z zastosowaniem odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach,
- mnoży ułamek zwykły przez liczbę naturalną bez przekraczania jedności,
- porównuje ułamki dziesiętne,
- mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000,
- zamienia ułamek dziesiętny na ułamek zwykły, a ułamek zwykły na ułamek dziesiętny,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000,
- oblicza pole prostokąta i kwadratu, których wymiary są wyrażone tą samą jednostką,

• rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania pola i obwodu prostokąta,
• opisuje prostopadłościan i sześcian, wskazując wierzchołki, krawędzie, ściany,
• opisuje graniastosłup, wskazując ściany boczne, podstawy, krawędzie, wierzchołki,
• mierzy objętość sześcianu sześcianem jednostkowym.

Wymagania na cenę dobrą obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń (jak na ocenę dostateczną i ponadto) :

Po I semestrze:

• dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne z przekraczaniem progu dziesiątkowego,
• mnoży w pamięci liczby jednocyfrowe przez liczby dwucyfrowe (w zakresie 100),
• rozwiązuje zadania z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia,
• wykonuje obliczenia zegarowe i kalendarzowe,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem cech podzielności przez 10, przez 5, przez 2,
• oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych,
• zapisuje i odczytuje liczby wielocyfrowe, w których kilkakrotnie występuje cyfra zero,
• rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia liczb zakończonych zerami,
• mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe,
• korzysta z obliczeń pisemnych do wyznaczenia odjemnej, gdy są podane odjemnik i różnica,
• korzysta z obliczeń pisemnych do wyznaczenia odjemnika, gdy są podane odjemna i różnica,
• rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania i mnożenia przez liczby jednocyfrowe sposobem pisemnym

Na koniec roku:

• rysuje odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka,
• wymienia własności boków i kątów prostokąta i kwadratu,
• rysuje wielokąty spełniające określone warunki,
• oblicza długość boku prostokąta przy danym obwodzie i drugim boku,
• rysuje figurę mającą dwie osie symetrii,
• oblicza rzeczywiste wymiary obiektów, znając ich wymiary w podanej skali,
• zaznacza na osi liczbowej ułamki zwykłe i dziesiętne,
• dodaje lub odejmuje liczby mieszane o takich samych mianownikach,
• porównuje ułamki zwykłe o takich samych licznikach,
• rozwiązuje zadania, wykorzystując rozszerzanie i skracanie ułamków zwykłych,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach oraz mnożenia ułamków zwykłych przez liczby naturalne
• zamienia liczby mieszane na ułamki dziesiętne,
• porządkuje ułamki dziesiętne według podanych kryteriów,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000,
• zamienia jednostki długości i masy z wykorzystaniem ułamków dziesiętnych,
• oblicza pole prostokąta, którego wymiary podano w różnych jednostkach,
• szacuje wymiary oraz pole powierzchni określonych obiektów,
• rysuje figurę o danym polu,
• rysuje rzut sześcianu.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń :

Po I semestrze:

• ustala jednostkę na osi liczbowej na podstawie podanych współrzędnych punktów,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe,
• wyznacza liczbę naturalną, znając jej kwadrat, np. 25, 49,

- oblicza wartość wielodziałaniowego wyrażenia arytmetycznego, również z zastosowaniem działań pisemnych,
- stosuje cechy podzielności przy wyszukiwaniu liczb spełniających dany warunek,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem cech podzielności przez 9 i przez 3,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia liczb zakończonych zerami,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności wielokątów, koła i okręgu,
- rysuje figurę symetryczną z zadanymi osiami symetrii,
- dobiera skalę do narysowanych przedmiotów,
- wyznacza rzeczywistą odległość między obiektami na planie i na mapie, posługując się skalą mianowaną i liczbową,
- porównuje liczby mieszane z ułamkami niewłaściwymi,
- doprowadza ułamki do postaci nieskracalnej,
- zamienia liczby mieszane na ułamki dziesiętne metodą rozszerzania,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany ułamków,
- oblicza odjemnik, gdy różnica i odjemna są podane w postaci ułamków dziesiętnych,

Na koniec roku:

- oblicza obwód kwadratu przy danym polu,
- rozwiązuje zadania tekstowe wymagające obliczenia pola kwadratu lub prostokąta,
- rysuje rzut prostopadłościanu i graniastosłupa,
- określa objętość prostopadłościanu za pomocą sześcianów jednostkowych,
- rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wyznaczenia objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych,
- porównuje własności graniastosłupa z własnościami ostrosłupa.

Wymagania na ocenę celującą– stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych.

Wymagania edukacyjne z matematyki w oddziale V

1. W zakresie sprawności rachunkowej uczeń:
   - wykonuje proste działania pamięciowe na liczbach naturalnych, całkowitych i ułamkach,
   - zna i stosuje algorytmy działań pisemnych oraz wykorzystuje te umiejętności w sytuacjach praktycznych,
   - wykonuje dzielenie z resztą liczb naturalnych,
   - przedstawia w systemie dziesiątkowym liczby zapisane w systemie rzymskim, a zapisane w systemie dziesiątkowym przedstawia w systemie rzymskim (w zakresie do 30),
   - stosuje wygodne dla niego sposoby ułatwiające obliczenia, w tym przemienność i łączność dodawania i mnożenia,
   - rozpoznaje liczby naturalne podzielne przez 2, 3, 5, 9, 10, 100,
   - rozpoznaje liczbę złożoną na podstawie tabliczki mnożenia w zakresie 100, a także, gdy na istnienie dzielnika wskazuje poznana cecha podzielności,
   - rozkłada liczby dwucyfrowe na czynniki pierwsze,
   - oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych,
   - stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
   - szacuje wyniki działań,
   - interpretuje liczby całkowite na osi liczbowej,
   - porównuje liczby całkowite,
   - podaje praktyczne przykłady stosowania liczb ujemnych,
   - dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki zwykłe o mianownikach jedno- lub dwucyfrowych, a także liczby mieszane,
   - dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki dziesiętne w pamięci (w najprostszych przykładach), pisemnie i za pomocą kalkulatora (w trudniejszych przykładach),
   - oblicza ułamek danej liczby naturalnej.

2. W zakresie wykorzystania i tworzenia informacji uczeń:
   • interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, liczbowe, graficzne, w tabelach i na diagramach,
   • rozumie i interpretuje odpowiednie pojęcia matematyczne,
   • zna podstawową terminologię,
   • formułuje odpowiedzi i prawidłowo zapisuje wyniki.
3. W zakresie modelowania matematycznego uczeń:
   • dobiera odpowiedni model matematyczny do prostej sytuacji,
   • korzysta z nieskomplikowanych wzorów, w których występują oznaczenia literowe, zamienia wzór na formę słowną,
   • oblicza pola: kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trójkąta, trapezu przedstawionych na rysunku oraz w sytuacjach praktycznych,
   • stosuje jednostki pola: m^2, cm^2, km^2, mm^2, dm^2, ar, hektar (bez zamiany jednostek w trakcie obliczeń),
   • oblicza objętość i pole powierzchni prostopadłościanu przy danych długościach krawędzi,
   • przetwarza tekst zadania na działania arytmetyczne.
4. W zakresie kształcenia wyobraźni geometrycznej uczeń:
   • rozpoznaje i nazywa figury: punkt, prosta, półprosta, odcinek,
   • rozpoznaje odcinki i proste prostopadłe i równoległe,
   • mierzy kąty mniejsze od 180° z dokładnością do 1°,
   • rysuje kąt o mierze mniejszej niż 180°,
   • rozpoznaje kąt prosty, ostry i rozwarty,
   • porównuje kąty,
   • rozpoznaje kąty wierzchołkowe i kąty przyległe oraz korzysta z ich własności,
   • rozpoznaje i nazywa trójkąty ostrokątne, prostokątne i rozwartokątne, równoboczne i równoramienne,
   • ustala możliwość zbudowania trójkąta (na podstawie nierówności trójkąta),
   • stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta,
   • rozpoznaje i nazywa kwadrat, prostokąt, romb, równoległobok, trapez, zna najważniejsze własności tych figur,
   • wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościany i sześciany, uzasadnia swój wybór,
   • rozpoznaje siatki graniastosłupów prostych,
   • rysuje siatki prostopadłościanów.
5. W zakresie rozumowania i tworzenia strategii uczeń:
   • czyta ze zrozumieniem prosty tekst zawierający informacje liczbowe,
   • ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu,
   • dostrzega zależności między podanymi informacjami,
   • dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne, poprawne, wygodne dla niego strategie rozwiązania,
   • do rozwiązywania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje poznaną wiedzę z zakresu arytmetyki i geometrii oraz nabyte umiejętności rachunkowe, a także własne poprawne metody,
   • weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania.
6. W zakresie praktycznego zastosowania matematyki uczeń:
   • interpretuje 100% danej wielkości jako całość, 50% – jako połowę, 25% – jako jedną czwartą, 10% – jako jedną dziesiątą, a 1% – jako setną część danej wielkości liczbowej,
   • w przypadkach osadzonych w kontekście praktycznym oblicza procent danej wielkości w stopniu trudności typu 50%, 10%, 20%,
   • wykonuje proste obliczenia zegarowe na godzinach, minutach i sekundach,
   • wykonuje proste obliczenia kalendarzowe na dniach, tygodniach, miesiącach, latach,
   • odczytuje temperaturę (dodatnią i ujemną),
   • zamienia i prawidłowo stosuje jednostki długości, stosuje podstawowe jednostki pola i objętości.

Wymagania na poszczególne oceny

Wymagania na ocenę dopuszczającą obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.
Uczeń:

Po I semestrze:

- dodaje, odejmuje liczby naturalne w zakresie 200,
- mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie 100,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
- odczytuje drugie i trzecie potęgi,
- zapisuje iloczyn dwóch lub trzech tych samych czynników w postaci potęgi,
- zna i stosuje właściwą kolejność działań w wyrażeniach dwudziałaniowych,
- zna cyfry rzymskie (I, V, X),
- zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi do 39,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy- i czterocyfrowe,
- sprawdza wynik odejmowania poprzez dodawanie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- mnoży pisemnie liczby dwu- i trzycyfrowe,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- podaje wielokrotności danej liczby jednocyfrowej,
- wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady),
- zna i stosuje cechy podzielności przez 2, 5 i 10,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe,
- zna pojęcie prostej, półprostej i odcinka,
- rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek,
- rozróżnia wzajemne położenia dwóch prostych na płaszczyźnie,
- wskazuje proste lub odcinki równoległe i prostopadłe,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów,
- rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty ostre, proste, rozwarte,
- posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów wypukłych,
- rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny,
- zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie,
- rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny,
- oblicza długości boków trójkąta równobocznego przy danym obwodzie,
- rozpoznaje odcinki, które są wysokościami w trójkącie,
- wskazuje wierzchołek, z którego wychodzi wysokość, i bok, na który jest opuszczona,
- rysuje przy użyciu ekierki wysokość w trójkącie ostrokątnym,
- wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe, przekątne w prostokątach i równoległobokach,
- oblicza obwód rombu, równoległoboku,
- rozpoznaje wysokości równoległoboku,
- rysuje co najmniej jedną wysokość równoległoboku,
- wskazuje trapezy wśród innych figur,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstaw,
- zapisuje ułamek w postaci dzielenia,
- zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane,
- porównuje ułamki o tym samym mianowniku,
- rozszerza ułamki do wskazanego mianownika,
- skraca ułamki w prostych przypadkach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o jednakowych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem do wspólnego mianownika jednego z ułamków,

- mnoży ułamek lub liczbę mieszaną przez liczbę naturalną, z wykorzystaniem skracania przy mnożeniu,
- mnoży ułamki stosując przy tym skracanie,
- znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych,
- dzieli ułamki, stosując przy tym skracanie

Na koniec roku:

- zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego,
- zamienia ułamek zwykły na dziesiętny poprzez rozszerzanie ułamka,
- odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne,
- słownie zapisane ułamki dziesiętne zapisuje cyframi (proste przypadki),
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych,
- mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000,
- mnoży pisemnie ułamki dziesiętne,
- dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez jednocyfrową liczbę naturalną,
- zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie), długości i zależności między nimi,
- zamienia mniejsze jednostki na większe,
- oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara bez przekraczania godziny,
- oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny bez przekraczania godziny,
- oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb naturalnych,
- odczytuje dane z tabel,
- zamienia procenty na ułamki,
- określa czy zamalowano 50% figury,
- oblicza pozostałą ilość jako procent całości,
- odczytuje dane z diagramów w prostych przypadkach,
- zna i rozumie pojęcie pola figury jako liczby kwadratów jednostkowych,
- oblicza pole prostokąta jako iloczyn długości boków,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola równoległoboku,
- oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości,
- odczytuje liczby całkowite z osi liczbowej,
- zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite,
- rozróżnia i wskazuje krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy brył,
- rozróżnia graniastosłupy, ostrosłupy, prostopadłościany w otoczeniu i na rysunkach,
- zna podstawowe jednostki objętości,
- oblicza objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych,
- oblicza objętość prostopadłościanu, złożonego z sześcianów jednostkowych.

Wymagania na ocenę dostateczną obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań na dopuszczający):

Po I semestrze:

- zna i stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania i mnożenia,
- stosuje rozdzielność mnożenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe,
- mnoży liczby zakończone zerami, pomijając zera przy mnożeniu i dopisując w wyniku,
- dzieli liczby zakończone zerami, pomijając tyle samo zer w dzielnej i dzielniku,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
- zapisuje potęgę w postaci iloczynu,
- zapisuje iloczyn tych samych czynników w postaci potęgi,
- oblicza potęgi liczb, także z wykorzystaniem kalkulatora,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania,

- oblicza wartość trójdziałaniowego wyrażenia arytmetycznego,
- dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego,
- zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 39),
- szacuje wynik pojedynczego działania dodawania lub odejmowania poprzez stosowanie zaokrągleń liczb,
- stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych (czy starczy pieniędzy na zakup, ile pieniędzy zostanie),
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- zna i stosuje cechy podzielności przez 3, 9,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą i interpretuje wynik działania stosownie do treści zadania,
- wskazuje w zbiorze liczb liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 5, 10,
- zapisuje liczbę dwucyfrową w postaci iloczynu czynników pierwszych,
- znajduje brakujący czynnik w iloczynie, dzielnik lub dzielną w ilorazie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów,
- rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe,
- rozpoznaje kąty wierzchołkowe i przyległe,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów,
- szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku,
- rysuje kąty o zadanej mierze, mniejszej niż 180°,
- rozwiązuje elementarne zadania rysunkowe dotyczące obliczania miar kątów,
- stosuje nierówność trójkąta,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów w trójkącie,
- oblicza obwody trójkątów, mając dane zależności między bokami,
- wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów,
- rysuje różne rodzaje trójkątów,
- rysuje przy użyciu ekierki wysokości w trójkącie ostrokątnym i prostokątnym,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem wysokości trójkąta,
- rysuje kwadrat o danym obwodzie, prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku,
- oblicza miary kątów w równoległoboku,
- oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie,
- rysuje równoległobok przy danym boku i danej wysokości prostopadłej do tego boku,
- rozpoznaje rodzaje trapezów,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstaw i wysokości,
- oblicza długości brakujących odcinków w trapezie,
- wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur,
- wykorzystuje twierdzenie o sumie kątów w czworokącie do obliczania miary brakujących kątów w czworokącie,
- zapisuje w postaci ułamka rozwiązania elementarnych zadań tekstowych,
- doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci,
- porównuje ułamki o tym samym liczniku,
- rozszerza ułamki do wskazanego licznika,
- znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu,
- sprowadza ułamki do wspólnego mianownika,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach,

- oblicza ułamek liczby naturalnej,
- mnoży liczby mieszane, stosując przy tym skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków, liczb mieszanych,
- dzieli liczby mieszane, stosując przy tym skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując przy tym ułatwienia (przemienność, skracanie)

Po II semestrze:

- słownie zapisane ułamki dziesiętne zapisuje przy pomocy cyfr (trudniejsze sytuacje, np. trzy i cztery setne),
- zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej,
- porównuje ułamki dziesiętne,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci,
- znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do pełnych całości,
- oblicza składnik sumy w dodawaniu, odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z dodawaniem i odejmowaniem ułamków dziesiętnych,
- odczytuje z osi liczbowej brakujące ułamki dziesiętne,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych,
- dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego,
- zamienia jednostki zapisane ułamkiem dziesiętnym na jednostki mieszane lub mniejsze jednostki,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek (np. koszt zakupu przy danej cenie za kg lub metr),
- oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara z przekraczaniem godziny,
- oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny z przekraczaniem godziny (bez przekraczania doby),
- oblicza datę po upływie podanej ilości dni od podanego dnia,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące czasu, z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu,
- oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych,
- rozwiązuje zadania tekstowe polegające na obliczaniu średniej arytmetycznej (np. średnia odległość, waga),
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem danych przedstawionych w tabeli,
- określa, jaki procent figury zamalowano (10%, 25%, 100%),
- oblicza 1%, 10%, 25%, 50% i 100% z liczby naturalnej,
- oblicza pola figur znajdujących się na kratownicy przy wielkości kratki 1 cm^2 oraz przy wielkości 1/4cm^2,
- wykorzystuje pole prostokąta do obliczania pól innych figur,
- mierzy przedmioty o kształcie prostokąta i oblicza ich pole,
- oblicza pole i obwód prostokąta przy danym jednym boku i zależności (ilorazowej lub różnicowej) drugiego boku,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- oblicza pole równoległoboku i rombu narysowanych na kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych wymiarów,
- oblicza pole i obwód równoległoboku na podstawie danych długości boków i wysokości,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola rombu z wykorzystaniem długości przekątnych,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola trójkąta,
- oblicza pole trójkąta umieszczonego w kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych długości,
- oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych,

- zna i stosuje wzór na obliczanie pola trapezu,
- oblicza pole trapezu umieszczonego w kratownicy z możliwymi do odczytania potrzebnymi długościami odcinków,
- wyznacza liczby przeciwne do danych,
- porównuje liczby całkowite,
- rozwiązuje zadania w oparciu o dane zestawione w tabeli, na mapie pogody,
- dodaje liczby całkowite jednocyfrowe,
- określa znak sumy dwóch liczb całkowitych wielocyfrowych,
- oblicza za pomocą osi liczbowej różnicę między liczbami całkowitymi,
- oblicza różnicę między temperaturami wyrażonymi za pomocą liczb całkowitych,
- wykonuje proste działania dodawania, mnożenia i dzielenia liczb całkowitych,
- rysuje rzuty prostopadłościanów, graniastosłupów i ostrosłupów,
- dobiera jednostkę do pomiaru objętości podanego przedmiotu,
- oblicza objętości prostopadłościanu i sześcianu jako iloczynu długości krawędzi,
- rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu,
- rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi.

Wymagania na ocenę dobrą obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń (oprócz spełniania ww. wymagań):

Po I półroczu:

- stosuje rozdzielność mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu i dzieleniu liczb kilkucyfrowych przez jednocyfrowe,
- zapisuje liczbę postaci 10^n bez użycia potęgowania,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem potęgowania,
- zapisuje wyrażenia arytmetyczne do prostych treści zadaniowych,
- dopisuje treść zadania do prostego wyrażenia arytmetycznego,
- zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia,
- zapisuje liczby cyframi rzymskimi,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe,
- zna pojęcie wielokrotności liczb,
- zna pojęcia liczby pierwszej i złożonej,
- zapisuje liczbę w postaci iloczynu czynników pierwszych,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwucyfrowe,
- rozwiązuje zadania związane z mierzeniem kątów,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów,
- oblicza miary kątów w trójkącie z podanych w zadaniu zależności między kątami,
- wskazuje osie symetrii trójkąta,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności trójkątów,
- rozwiązuje zadania związane z rysowaniem, mierzeniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach,
- rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby,
- wskazuje w zbiorze ułamków ułamki nieskracalne przy wykorzystaniu cech podzielności,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- porównuje ułamki o różnych mianownikach,
- oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego,
- oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka,
- oblicza brakujący czynnik w iloczynie,
- mnoży liczby mieszane i wyniki doprowadza do najprostszej postaci,

- rozwiązuje zadania z zastosowaniem odwrotności liczb,
- oblicza dzielnik lub dzielną przy danym ilorazie,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem dzielenia liczb mieszanych,
- oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych

Na koniec roku:

- porównuje ułamki dziesiętne ze zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych,
- zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów (np. 2,5 tys.),
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych,
- oblicza dzielną lub dzielnik w ilorazie ułamków dziesiętnych,
- wyraża w jednej jednostce sumę wielkości podanych w różnych jednostkach,
- porównuje wielkości podane w różnych jednostkach,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące czasu, z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu,
- oblicza na jaką ilość towaru wystarczy pieniędzy pry podanej cenie jednostkowej,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego, wykorzystując dane z tabel,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania wielkości procentowych,
- oblicza, jakim procentem całości jest dana wielkość
- oblicza na podstawie diagramów o ile więcej, ile razy więcej,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- podaje możliwe wymiary prostokąta o danym polu,
- oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i długości boku,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem pól i obwodów równoległoboku i rombu,
- rozwiązuje zadania z praktycznym wykorzystaniem pola trójkąta,
- oblicza pola figur umieszczonych w kratownicy, które dadzą się podzielić na prostokąty, równoległoboki i trójkąty,
- oblicza pole trapezu przy podanej zależności między bokami i wysokością,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu,
- oblicza pole wielokąta umieszczonego w kratownicy, który można podzielić na trapezy o łatwych do obliczenia polach,
- wyraża pole powierzchni figury o danych wymiarach w różnych jednostkach,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola,
- porządkuje liczby w zbiorze liczb całkowitych,
- oblicza temperaturę po spadku o podaną liczbę stopni,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania liczb całkowitych,
- wskazuje liczbę całkowitą, różniącą się od danej o podaną liczbę naturalną,
- mnoży i dzieli liczby całkowite,
- oblicza wartości wyrażeń złożonych z dwóch lub trzech działań na liczbach całkowitych,
- podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków,
- podaje przykłady brył których ściany spełniają dany warunek,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem objętości prostopadłościanu i sześcianu,
- rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi,
- dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu,
- ocenia, czy rysunek przedstawia siatkę prostopadłościanu,
- oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki,
- nazywa graniastosłupy na podstawie siatek,
- rysuje siatki graniastosłupów przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi,

• dobiera siatkę do modelu graniastosłupa.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych,

Uczeń:

Po I semestrze:

• rozwiązuje zadania z zastosowaniem potęgowania,
• oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (także z potęgowaniem), stosując odpowiednią kolejność działań,
• zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia,
• uzupełnia nawiasami wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawało podany wynik,
• odczytuje liczby zapisane cyframi rzymskimi,
• szacuje wynik wyrażenia zawierającego więcej niż jedno działanie,
• rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w liczbach w działaniu dodawania pisemnego,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
• rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w działaniu mnożenia pisemnego,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
• rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb,
• rozkłada na czynniki pierwsze liczby kilkucyfrowe,
• rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porównywania ilorazowego,
• rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostej, półprostej i odcinka na płaszczyźnie,
• wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach,
• oblicza miary kątów przedstawionych na rysunku (trudne przykłady),
• oblicza miary kątów między wskazówkami zegara o określonej godzinie (pełne kwadranse),
• rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów,
• rysuje romb przy użyciu linijki i cyrkla,
• rysuje równoległobok przy danych przekątnych i kącie między nimi,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności trapezów,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności czworokątów,
• porównuje ułamki, wykorzystując relacje między ułamkami o takich samych licznikach lub o takich samych mianownikach,
• rozwiązuje nietypowe zadnia tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych,
• rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków zwykłych,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków zwykłych,
• rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych

Po II semestrze:

• porównuje ułamki zwykłe o mianowniku równym 8 z ułamkami dziesiętnymi,
• rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych,
• odczytuje brakujące liczby z osi liczbowej, gdy podane liczby różnią się liczbą miejsc po przecinku,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z dodawaniem i odejmowaniem ułamków dziesiętnych,
• rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych,
• rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem przeliczania jednostek,
• rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych,
• rozwiązuje zadania z wykorzystaniem rozkładu jazdy,
• rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza,
• rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkość reszty,
• rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej liczb wyrażonych różnymi jednostkami,

- oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej,
- oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach,
- rozwiązuje zadania, wykorzystując dane przedstawione na diagramie słupkowym,
- rozwiązuje zadania praktyczne związane z obliczaniem pól prostokątów,
- oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów, umieszczonych na kratownicy, odczytując potrzebne wymiary,
- rozwiązuje zadania praktyczne związane z polem trójkąta,
- oblicza wysokości trójkąta prostokątnego przy danych trzech bokach,
- oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu,
- oblicza drugą podstawę trapezu przy danej wysokości, podstawie i polu,
- rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola,
- porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach,
- zamienia jednostki pola,
- oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych,
- rozwiązuje zadania dotyczące odczytywania z osi liczbowej liczb różniących się od podanych o daną wielkość,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem objętości,
- oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej objętości i krawędziach podstawy,
- rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem siatki sześcianu,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów.

Wymagania na ocenę celującą

– stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych

Wymagania edukacyjne z matematyki w oddziale VI

1. W zakresie sprawności rachunkowej uczeń:

- wykonuje działania pamięciowe na liczbach naturalnych, całkowitych i ułamkach,
- zna i stosuje algorytmy działań pisemnych oraz potrafi wykorzystać te umiejętności w sytuacjach praktycznych,
- wykonuje dzielenie z resztą liczb naturalnych,
- wykonuje zamianę ułamków zwykłych na dziesiętne nieskończone okresowe, dzieląc licznik przez mianownik ułamka zwykłego,
- stosuje wygodne dla niego sposoby ułatwiające obliczenia, w tym przemienność i łączność dodawania i mnożenia,
- rozpoznaje liczby naturalne podzielne przez 2, 3, 5, 9, 10, 100,
- rozpoznaje liczbę złożoną na podstawie tabliczki mnożenia w zakresie 100 oraz gdy na istnienie dzielnika wskazuje znana cecha podzielności,
- oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych, liczb całkowitych, prostych ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb mieszanych,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki zwykłe o mianownikach jedno- lub dwucyfrowych, a także liczby mieszane,
- dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli ułamki dziesiętne w pamięci (w prostych przykładach), pisemnie i za pomocą kalkulatora (w trudniejszych przykładach),
- stosuje reguły dotyczące kolejności wykonywania działań,
- szacuje wyniki działań,
- zaokrągla ułamki dziesiętne,
- posługuje się kalkulatorem,
- interpretuje liczby wymierne dodatnie i ujemne na osi liczbowej,
- porównuje liczby wymierne dodatnie i ujemne,

• oblicza ułamek danej liczby wymiernej dodatniej,
• wykonuje obliczenia związane z czasem oraz jednostkami masy i pieniędzy,
• dokonuje właściwego wyboru modelu matematycznego w celu rozwiązania zadania tekstowego.

2. W zakresie wykorzystania i tworzenia informacji uczeń:

• interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, liczbowe, graficzne, w tabelach, na diagramach i wykresach,
• rozumie i interpretuje odpowiednie pojęcia matematyczne,
• zna podstawową terminologię,
• formułuje odpowiedzi i poprawnie zapisuje wyniki.

3. W zakresie modelowania matematycznego uczeń:

• dobiera odpowiedni model matematyczny do nieskomplikowanej sytuacji,
• korzysta z prostych wzorów, w których występują oznaczenia literowe, zamienia wzór na formę słowną,
• oblicza pola trójkątów i czworokątów przedstawionych na rysunkach oraz w sytuacjach praktycznych,
• zamienia i poprawnie stosuje jednostki pola, włącznie z arami i hektarami,
• zamienia i poprawnie stosuje jednostki pojemności i objętości, włącznie z litrem i mililitrem,
• oblicza objętość i pole powierzchni graniastosłupa przy danych długościach krawędzi,
• przetwarza tekst zadania na działania arytmetyczne.

4. W zakresie kształcenia wyobraźni geometrycznej uczeń:

• sprawnie posługuje się przyrządami matematycznymi w celu sporządzania rysunków,
• rozpoznaje i nazywa podstawowe figury geometryczne, w tym wielokąty,
• rozpoznaje odcinki, proste prostopadłe i równoległe, również w figurach płaskich i przestrzennych,
• rozpoznaje, mierzy i rysuje kąty o podanej mierze,
• rozpoznaje kąty wierzchołkowe i kąty przyległe oraz korzysta z ich własności,
• rozpoznaje kąty odpowiadające i kąty naprzemianległe oraz korzysta z ich własności,
• rozpoznaje i nazywa wszystkie rodzaje trójkątów,
• stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta,
• rozpoznaje i nazywa czworokąty oraz zna ich najważniejsze własności,
• wskazuje wśród graniastosłupów prostopadłościany i sześciany, uzasadnia swój wybór,
• rozpoznaje i rysuje siatki graniastosłupów prostych,
• rozpoznaje i rysuje siatki ostrosłupów.

5. W zakresie rozumowania i tworzenia strategii uczeń:

• czyta ze zrozumieniem prosty tekst zawierający informacje liczbowe,
• odczytuje dane przedstawione w różny sposób (tabele, rysunki, mapy, diagramy),
• dostrzega zależności matematyczne w otaczającym świecie,
• ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu,
• dostrzega zależności między podanymi informacjami,
• dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne poprawne oraz wygodne dla niego strategie rozwiązania,
• do rozwiązania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje zdobytą wiedzę z zakresu arytmetyki i geometrii, nabyte umiejętności rachunkowe oraz własne poprawne metody,
• weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania.

6. W zakresie praktycznego zastosowania matematyki uczeń:

• dokonuje właściwego wyboru metod rozwiązywania problemów,
• interpretuje 100% danej wielkości jako całość, 50% – jako połowę, 25% – jako jedną czwartą, 10% – jako jedną dziesiątą, 1% – jako setną część danej wielkości,
• w przykładach osadzonych w kontekście praktycznym oblicza procent danej wielkości,
• wykonuje obliczenia zegarowe na godzinach, minutach i sekundach,
• zapisuje minuty jako dziesiętne części godziny,
• wykonuje proste obliczenia kalendarzowe dotyczące dni, tygodni, miesięcy, lat,
• zamienia i poprawnie stosuje jednostki: monetarne, długości, masy, pola, objętości i pojemności,

- oblicza zależności między prędkością, drogą i czasem w ruchu jednostajnym, stosuje różne jednostki prędkości,
- w przykładach osadzonych w kontekście praktycznym oblicza: koszty zakupów, remontu mieszkania, czasu i kosztów podróży, liczbę kalorii artykułów spożywczych,
- przedstawia dane na diagramach kołowych, słupkowych i w tabelach oraz je odczytuje,
- wykonuje obliczenia na podstawie planów i map oraz tabel.

Wymagania na poszczególne oceny

a) **Wymagania na ocenę dopuszczającą** obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.
Uczeń:
- odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi i odwrotnie,
- odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych na osi liczbowej,
- dodaje i odejmuje liczby naturalne w zakresie do 200,
- mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie do 100,
- zapisuje liczby za pomocą cyfr rzymskich (w zakresie do 39),
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
- oblicza drugie i trzecie potęgi liczb naturalnych jedno- i dwucyfrowych,
- zna i stosuje właściwą kolejność działań w wyrażeniach dwudziałaniowych,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy- i czterocyfrowe,
- sprawdza wynik odejmowania przez dodawanie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- mnoży pisemnie liczby dwu- i trzycyfrowe,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady),
- zna i stosuje cechy podzielności przez 2, 5 i 10,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe,
- zna, rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek,
- rozróżnia wzajemne położenie dwóch prostych i odcinków na płaszczyźnie,
- wskazuje, w prostych przykładach, odcinki prostopadłe i równoległe w figurach płaskich,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów,
- rysuje koła i okręgi,
- wskazuje i nazywa elementy koła i okręgu: środek, promień, średnicę, cięciwę, łuk,
- rozpoznaje, wskazuje, rysuje i mierzy kąty ostre, proste i rozwarte,
- posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów wypukłych,
- podaje przykłady figur płaskich,
- wskazuje i nazywa elementy wielokątów: boki, wierzchołki, przekątne, kąty wewnętrzne,
- rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny,
- zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie,
- rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny,
- oblicza długości boków trójkąta równobocznego przy danym obwodzie,
- rozpoznaje odcinki, które są wysokościami w trójkącie,
- wskazuje wierzchołek, z którego poprowadzona jest wysokość, i bok, do którego jest ona prostopadła,
- rysuje za pomocą ekierki wysokości w trójkącie ostrokątnym,
- wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe i przekątne w prostokątach i równoległobokach,
- oblicza obwody czworokątów,
- rozpoznaje i rysuje wysokości równoległoboku, trapezu,
- wskazuje trapezy wśród innych figur,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstaw,

- wybiera spośród podanych figur te, które mają oś symetrii,
- zapisuje ułamek w postaci dzielenia,
- zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane,
- porównuje ułamki o tym samym mianowniku,
- rozszerza ułamki do wskazanego mianownika,
- skraca ułamki w prostych wypadkach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o jednakowych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- w prostych przykładach dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem ich do wspólnego mianownika,
- mnoży ułamek lub liczbę mieszaną przez liczbę naturalną z wykorzystaniem skracania,
- mnoży ułamki z wykorzystaniem skracania,
- znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych,
- dzieli ułamki z wykorzystaniem skracania,
- zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego,
- zamienia ułamek zwykły na dziesiętny przez rozszerzanie ułamka,
- odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne,
- w prostych wypadkach zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych,
- mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000,
- mnoży pisemnie ułamki dziesiętne,
- dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez jednocyfrową liczbę naturalną,
- potrafi posługiwać się kalkulatorem (bez wykorzystywania funkcji pamięci),
- zamienia jednostki czasu (godziny na minuty, minuty na sekundy, kwadranse na minuty, godziny na kwadranse),
- zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie) i długości,
- zamienia mniejsze jednostki na większe,
- oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych,
- odczytuje dane z tabeli,
- zamienia procenty na ułamki,
- określa, czy zamalowano 25%, 50%, 75%, 100% figury,
- oblicza pozostałą część jako procent całości,
- odczytuje dane z diagramów w prostych wypadkach,
- oblicza pole prostokąta jako iloczyn długości boków,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola równoległoboku,
- oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości,
- odczytuje liczby całkowite z osi liczbowej,
- zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite,
- rozróżnia i wskazuje elementy brył: krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy,
- rozróżnia graniastosłupy i ostrosłupy w otoczeniu oraz na rysunkach,
- zna podstawowe jednostki objętości,
- oblicza objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych,
- oblicza objętość prostopadłościanu złożonego z sześcianów jednostkowych.

Wymagania na ocenę dostateczną obejmują wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia ww. wymagań):

- zaznacza na osi liczbowej punkty spełniające określone warunki,
- zna i rozumie istotę zapisu dziesiętnego i pozycyjnego,
- potrafi stosować skróty w zapisie liczb naturalnych (np. 3 tys.; 1,54 mln),
- odczytuje liczby zapisane cyframi rzymskimi,

- zapisuje wiek na podstawie podanego roku,
- zna i stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania oraz mnożenia,
- stosuje rozdzielność mnożenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu liczb dwucyfrowych przez liczby jednocyfrowe,
- mnoży liczby zakończone zerami, pomijając zera przy mnożeniu i dopisując je w wyniku,
- dzieli liczby zakończone zerami, pomijając taką samą liczbę zer na końcu w dzielnej i dzielniku,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych,
- zapisuje potęgi w postaci iloczynu,
- zapisuje iloczyn tych samych czynników w postaci potęgi,
- oblicza potęgi liczb, także z wykorzystaniem kalkulatora,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania,
- oblicza wartość trzydziałaniowego wyrażenia arytmetycznego, zawierającego również nawiasy,
- dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego,
- szacuje wynik pojedynczego działania dodawania lub odejmowania przez stosowanie zaokrągleń liczb,
- stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- zna i stosuje cechy podzielności przez 3 i 9,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą i interpretuje wynik działania stosownie do treści zadania,
- wskazuje w zbiorze liczb liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 5, 10,
- zapisuje liczbę dwucyfrową w postaci iloczynu czynników pierwszych,
- znajduje brakujący czynnik w iloczynie oraz dzielnik lub dzielną w ilorazie,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące punktów, odcinków, półprostych i prostych,
- wskazuje odcinki przystające,
- znajduje odległość między dwoma punktami,
- rozumie definicję koła i okręgu,
- stosuje znane własności koła i okręgu do rozwiązywania prostych zadań geometrycznych,
- rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe i wypukłe,
- rozpoznaje kąty wierzchołkowe, przyległe i dopełniające do 360°,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów,
- szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku,
- rysuje kąty o danej mierze, mniejszej niż 180°,
- rozwiązuje elementarne zadania rysunkowe dotyczące obliczania miar kątów,
- oblicza wymiary figur geometrycznych i obiektów w skali,
- stosuje nierówność trójkąta,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów w trójkącie, stosując twierdzenie o sumie ich miar,
- oblicza obwód trójkąta, mając dane zależności między jego bokami,
- wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów,
- rysuje różne rodzaje trójkątów,
- rysuje za pomocą ekierki wysokości w trójkącie ostrokątnym i prostokątnym,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem wysokości trójkąta,
- rysuje kwadrat o danym obwodzie oraz prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku,
- oblicza miary kątów w równoległoboku,
- oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie,
- rysuje równoległobok przy danym boku i danej wysokości prostopadłej do tego boku,
- rozpoznaje rodzaje trapezów,
- rysuje trapezy przy danych długościach podstawi wysokości,

- oblicza długości brakujących odcinków w trapezie,
- wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur,
- wykorzystuje twierdzenie o sumie miar kątów w czworokącie do obliczania brakujących miar kątów w czworokącie,
- zapisuje w postaci ułamków rozwiązania elementarnych zadań tekstowych,
- doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci,
- porównuje ułamki o takich samych licznikach,
- rozszerza ułamki do wskazanego licznika,
- znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu,
- sprowadza ułamki do wspólnego mianownika,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o jednakowych mianownikach,
- dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach,
- oblicza ułamek liczby naturalnej,
- mnoży liczby mieszane, stosując skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych,
- dzieli liczby mieszane, stosując skracanie,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując ułatwienia – przemienność i skracanie,
- zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie,
- zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej,
- porównuje ułamki dziesiętne,
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne skończone,
- dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci,
- znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do pełnych całości,
- oblicza składnik sumy w dodawaniu oraz odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z dodawaniem i odejmowaniem ułamków dziesiętnych,
- odczytuje z osi liczbowej brakujące ułamki dziesiętne,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych,
- dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- dzieli pisemnie ułamki dziesiętne przez liczbę naturalną,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego,
- zamienia jednostki zapisane za pomocą ułamka dziesiętnego na jednostki mieszane lub mniejsze jednostki,
- wykonuje działania na ułamkach dziesiętnych, posługując się kalkulatorem,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek, np.: koszt zakupu przy danej cenie za kilogram lub metr,
- przelicza jednostki masy, długości i czasu,
- oblicza upływ czasu między wskazaniami zegara z przekroczeniem godziny,
- rozwiązuje elementarne zadania dotyczące czasu z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach, na diagramach i w kalendarzu,
- rozwiązuje elementarne zadania z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach, na rysunkach, diagramach, mapach i planach,
- oblicza rzeczywistą odległość na podstawie mapy ze skalą mianowaną,
- oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych,
- rozwiązuje zadania tekstowe polegające na obliczeniu średniej arytmetycznej,

- określa, jaki procent figury zamalowano,
- oblicza 1%, 10%, 25%, 50%, 75% i 100% liczby naturalnej,
- zamienia procent na ułamek w prostych wypadkach,
- oblicza procent liczby z wykorzystaniem kalkulatora,
- redukuje jednomiany podobne znajdujące się po jednej stronie równania,
- oblicza wartości liczbowe prostych wyrażeń algebraicznych,
- sprawdza, czy dana liczba jest pierwiastkiem równania,
- rozwiązuje równania typu $2 \cdot x + 3 = 7$,
- na płaszczyźnie z wprowadzonym kartezjańskim układem współrzędnych odczytuje i zaznacza punkty o danych współrzędnych całkowitych,
- oblicza pola figur znajdujących się na kratownicy,
- wykorzystuje pole prostokąta do obliczania pól innych figur,
- mierzy przedmioty w kształcie prostokąta i oblicza ich pole,
- oblicza pole i obwód prostokąta przy danym jednym boku i zależności (ilorazowej lub różnicowej) drugiego boku,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- oblicza pole równoległoboku i rombu narysowanych na papierze w kratkę z możliwością odczytania potrzebnych wymiarów,
- oblicza pole i obwód równoległoboku na podstawie danych długości boków i wysokości,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola rombu z wykorzystaniem długości przekątnych,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola trójkąta,
- oblicza pole trójkąta umieszczonego na kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych długości,
- oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych,
- zna i stosuje wzór na obliczanie pola trapezu,
- oblicza pole trapezu umieszczonego na kratownicy z możliwością odczytania potrzebnych długości,
- wyznacza liczby przeciwne do danych,
- porównuje liczby całkowite,
- rozwiązuje zadania na podstawie danych przedstawionych w tabeli, na mapie pogody,
- dodaje liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe,
- określa znak sumy dwóch liczb całkowitych wielocyfrowych,
- oblicza za pomocą osi liczbowej różnicę między liczbami całkowitymi,
- oblicza różnicę między wartościami temperatury wyrażonej za pomocą liczb całkowitych,
- wykonuje proste działania dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb całkowitych,
- rysuje rzuty graniastosłupów i ostrosłupów,
- dobiera jednostkę do pomiaru objętości danego przedmiotu,
- oblicza objętość prostopadłościanu i sześcianu jako iloczyn długości krawędzi,
- rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu,
- rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi.

Wymagania na ocenę dobrą obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń:

- stosuje rozdzielność mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu i dzieleniu liczb wielocyfrowych przez jednocyfrowe,
- zapisuje liczbę postaci podaną z 10n bez użycia potęgowania,
- wyznacza liczbę naturalną, znając jej kwadrat, np. 25, 49,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania,
- zapisuje wyrażenia arytmetyczne do prostych treści zadaniowych,
- dopisuje treść zadania do prostego wyrażenia arytmetycznego,
- zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego wyrażenia kilkudziałaniowego,
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe,
- zna pojęcie wielokrotności liczb,

- zna pojęcia liczby pierwszej i liczby złożonej,
- zapisuje liczbę w postaci iloczynu czynników pierwszych,
- dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwucyfrowe,
- znajduje i mierzy odległość punktu od prostej i odległość między prostymi równoległymi,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności koła i okręgu,
- rozwiązuje zadania związane z mierzeniem kątów,
- wskazuje kąty równe, które powstaną, gdy dwie proste równoległe przetniemy trzecią prostą,
- rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów,
- rozumie pojęcie kątów przystających,
- oblicza miary kątów w trójkącie na podstawie podanych zależności między kątami,
- wskazuje osie symetrii trójkąta,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności trójkątów,
- zna własności równoległoboku, rombu, trapezu, deltoidu i potrafi narysować ich wszystkie wysokości,
- rozwiązuje zadania związane z rysowaniem, mierzeniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach,
- rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach,
- potrafi klasyfikować czworokąty,
- podaje przykłady wielokątów foremnych i określa ich własności,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby,
- wskazuje w zbiorze ułamków ułamki nieskracalne przy wykorzystaniu cech podzielności,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach,
- porównuje ułamki o różnych mianownikach,
- oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach,
- rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego,
- oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka,
- oblicza brakujący czynnik w iloczynie,
- mnoży liczby mieszane i doprowadza wynik do najprostszej postaci,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem odwrotności liczb,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem dzielenia liczb mieszanych,
- oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych,
- porównuje ułamki dziesiętne ze zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5,
- zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne nieskończone okresowe,
- oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych,
- zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów, np. 2,5 tys.,
- zaokrągla ułamki dziesiętne z określoną dokładnością,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych,
- oblicza dzielną lub dzielnik przy danym ilorazie,
- potrafi posługiwać się kalkulatorem, wykorzystując funkcję pamięci,
- wyraża w jednej jednostce sumę wielkości podanych w różnych jednostkach,
- porównuje wielkości podane w różnych jednostkach,
- zamienia jednostki długości i masy z wykorzystaniem liczb dziesiętnych,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące czasu z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu,
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem danych zapisanych w różnych źródłach,
- oblicza, ile towaru można kupić za określoną kwotę przy podanej cenie jednostkowej,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego na podstawie danych z tabel,

- wykonuje obliczenia na podstawie planów i map,
- oblicza rzeczywiste wymiary obiektów, znając ich wymiary w podanej skali,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania wielkości procentowych,
- rozumie pojęcie procentu jako ułamka całości,
- oblicza w prostych wypadkach, jakim procentem całości jest dana wielkość,
- zamienia procent na ułamek dziesiętny, a następnie ułamek dziesiętny na ułamek zwykły nieskracalny,
- zapisuje ułamek dziesiętny i ułamek zwykły o mianowniku 100 w postaci procentu,
- wykonuje obliczenia dotyczące porównywania ilorazowego i różnicowego, z wykorzystaniem danych z diagramów,
- przedstawia dane na diagramach,
- rozwiązuje równania typu $5 \cdot x - 1 = 3 \cdot x + 7$,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem zależności między prędkością, drogą i czasem w ruchu jednostajnym,
- na płaszczyźnie z narysowanym kartezjańskim układem współrzędnych zaznacza punkty, których współrzędne spełniają określone warunki,
- rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta,
- podaje możliwe wymiary prostokąta o danym polu,
- oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i długości boku,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem pól i obwodów równoległoboku, rombu oraz deltoidu,
- rozwiązuje zadania z praktycznym wykorzystaniem pola trójkąta,
- oblicza pola figur umieszczonych na kratownicy, które dadzą się podzielić na prostokąty, równoległoboki i trójkąty,
- oblicza pole trapezu przy podanej zależności między jego bokami a wysokością,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu,
- oblicza pole wielokąta umieszczonego na kratownicy, który da się podzielić na trapezy o łatwych do obliczenia polach,
- wyraża pole powierzchni figury o wymiarach danych w różnych jednostkach,
- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola,
- porządkuje liczby w zbiorze liczb całkowitych,
- oblicza temperaturę po spadku o podaną liczbę stopni,
- oblicza wartość bezwzględną liczby,
- rozwiązuje elementarne zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb całkowitych,
- wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej liczby o podaną liczbę naturalną,
- mnoży i dzieli liczby całkowite,
- oblicza wartości wyrażeń złożonych z dwóch lub trzech działań na liczbach całkowitych,
- podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków,
- podaje przykłady brył, których ściany spełniają dany warunek,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem objętości prostopadłościanu i sześcianu,
- rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi,
- dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu,
- ocenia, czy rysunek przedstawia siatkę prostopadłościanu,
- oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki,
- nazywa graniastosłupy na podstawie siatek,
- rysuje siatkę graniastosłupa przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi,
- dobiera siatkę do modelu graniastosłupa.

Wymagania na ocenę bardzo dobrą obejmują wiadomości i umiejętności złożone, o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń (jak wyżej i jeszcze):

- rozwiązuje zadania z zastosowaniem potęgowania,

- oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (także z potęgowaniem), stosuje odpowiednią kolejność działań,
- zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porównania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia,
- uzupełnia nawiasami wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawało podany wynik,
- szacuje wynik wyrażenia zawierającego więcej niż jedno działanie,
- rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w liczbach, w działaniu dodawania pisemnego,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego,
- rozszyfrowuje cyfry ukryte pod literami w działaniu mnożenia pisemnego,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb,
- rozkłada na czynniki pierwsze liczby wielocyfrowe,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porównywania ilorazowego,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostej, półprostej i odcinka na płaszczyźnie,
- wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach,
- oblicza miary kątów przedstawionych na rysunku (trudne przykłady),
- oblicza miary kątów między wskazówkami zegara o określonej godzinie,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów,
- rysuje romb za pomocą cyrkla i linijki,
- rysuje równoległobok przy danych przekątnych i zawartym między nimi kącie,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem własności czworokątów,
- porównuje ułamki, wykorzystując relacje między ułamkami o tych samych licznikach lub o takich samych mianownikach,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych,
- porównuje ułamki zwykłe z ułamkami dziesiętnymi,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych,
- odczytuje brakujące liczby na osi liczbowej, gdy podane liczby różnią się liczbą miejsc po przecinku,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z dodawaniem, odejmowaniem, mnożeniem i dzieleniem liczb dziesiętnych,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem przeliczania jednostek,
- rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych,
- rozwiązuje praktyczne zadania wymagające obliczenia pola i obwodu wielokąta,
- rozwiązuje praktyczne zadania wymagające wyznaczenia objętości brył,
- rozwiązuje zadania z wykorzystaniem rozkładu jazdy,
- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza,
- rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkości reszty,
- wykorzystuje funkcję pamięci w kalkulatorze do szybkiego obliczania wartości wyrażeń,
- potrafi wymyślić strategię rachunkową w oparciu o prawa działań,
- wyznacza rzeczywistą odległość między obiektami występującymi na planie i na mapie, posługując się skalą mianowaną i liczbową,
- oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej liczb wyrażonych różnymi jednostkami,
- oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej,
- oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach,
- rozwiązuje zadania na podstawie danych przedstawionych na diagramie słupkowym i kołowym,
- wyraża prędkość za pomocą różnych jednostek,
- podaje liczby spełniające daną równość,
- rozwiązuje proste równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą,
- rozwiązuje zadania praktyczne związane z obliczaniem pól prostokątów,

- oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów umieszczonych na kratownicy, odczytuje potrzebne wymiary,
- rozwiązuje zadania praktyczne związane z polem trójkąta,
- oblicza wysokości trójkąta prostokątnego przy danych trzech bokach,
- oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu,
- oblicza drugą podstawę trapezu, gdy dane są: wysokość, podstawa i pole,
- rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola,
- porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach,
- zamienia jednostki pola,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych,
- rozwiązuje zadania polegające na odczytywaniu z osi liczbowej liczb różniących się od podanych o daną wielkość,
- oblicza potęgi liczb całkowitych o wykładniku naturalnym,
- rozwiązuje zadania z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych, również z wartością bezwzględną,
- rysuje siatki graniastosłupów i ostrosłupów, również z zastosowaniem skali,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów,
- porównuje własności graniastosłupa z własnościami ostrosłupa,
- zamienia jednostki objętości,
- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem objętości,
- oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej objętości i krawędziach podstawy,
- rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem siatki sześcianu,
- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów.

e) **Wymagania na ocenę celującą** – stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych

JĘZYK ANGIELSKI

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania .

Ocenie podlegają:

1. Odpowiedź ustna
   - Materiał bieżący- obejmuje trzy ostatnie lekcje z wykorzystaniem nabytej wcześniej wiedzy i umiejętności,

2. Odpowiedź pisemna

Testy/sprawdziany- obejmują one większe partie materiału, są zapowiadane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem oraz poprzedzone powtórką wiadomości z lekcji poprzednich

Kryteria oceniania testu:
100%-91%- bardzo dobry
90%-75%- dobry
74%-51%- dostateczny
50%-31%-dopuszczający
30%-0%- niedostateczny

Kartkówki- mogą być niezapowiedziane, żeby sprawdzić wiedzę i systematyczność wszystkich uczniów jednocześnie. Zakres materiału nie wykracza poza trzy ostatnie lekcje. Należy jednak pamiętać, że nauka języka obcego wymaga umiejętnego łączenia nabytej wcześniej wiedzy.

Kryteria oceniania kartkówki:
100%-91%- bardzo dobry
90%-75%- dobry
74%-51%- dostateczny
50%-31%-dopuszczający
30%-0%- niedostateczny

Zadane prace pisemne wykonywane na lekcji lub w formie zadania domowego np. ćwiczenia z zeszytu ćwiczeń, krótkie wypracowanie, list, tłumaczenie tekstu, projekt itd. Brak zadania domowego jest podstawą do otrzymania cząstkowej oceny niedostatecznej.

Oceniając odpowiedź pisemną nauczyciel bierze pod uwagę zgodność komunikatu z poleceniem, sposób i logikę przekazania komunikatu, znajomość i dobór materiału leksykalnego, poprawność gramatyczną oraz wymaganą ilość słów/zdań. Ponadto ważna jest ortografia oraz interpunkcja.

3. Wkład pracy na zajęciach: wykonywanie poleceń nauczyciela, zaangażowanie, koncentracja, motywacja i zapał do pracy, umiejętność pracy samodzielnej i zespołowej (w parach i grupach) są podstawą do otrzymania oceny cząstkowej.
4. Zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń (wybrane części, ćwiczenia).
5. Udział w olimpiadach i konkursach.

Kryteria oceniania w oddziale IV- VI

	Słuchanie	**Mówienie**	**Czytanie**	**P**	**Stosunek do przedmiotu**
OCENA CELUJĄCA	Doskonale rozumie nawet dłuższe wypowiedzi nauczyciela. Rozumie teksty wykraczające zakresem słownictwa i gramatyki poza materiał programu	Swobodnie rozmawia na tematy interesujące dziecko w jego wieku. Zasób słownictwa i znajomość struktur gramatycznych znacznie	Czyta teksty wykraczające zasobem słownictwa i formami gramatycznymi poza zakres materiału. Potrafi szybko wyszukać informacje w	Pisząc wypracowania używa bogatego zasobu słownictwa i form gramatycznych. Potrafi napisać tekst spójny i interesujący na tematy, które	Uczeń zawsze doskonale przygotowany do lekcji. Korzysta z dodatkowych źródeł (słowniki, czasopisma, książki anglojęzyczne). Na lekcji jest bardzo aktywny, umie

	nauczania.	wykracza poza materiał przerabiany w klasie.	nieznanym tekście. Rozumie ogólny sens trudnego tekstu i umie domyślić się znaczenia niektórych nieznanych wyrazów z kontekstu.	dotyczą dziecko w tym wieku.	pomóc słabszym kolegom przy pracy w parach, umie pokierować kolegami w czasie pracy grupowej.
OCENA BARDZO DOBRA	Rozumie wszystkie polecenia nauczyciela (w zakresie poznanego słownictwa). Rozumie wszystkie poznane zwroty. Rozumie pytania dotyczące przerobionego materiału. Rozumie ogólny sens słuchanego tekstu i bez kłopotów umie wyszukać w nim potrzebne informacje.	Zapamiętuje i samodzielnie powtarza nowe wyrażenia. Poprawnie odpowiada na pytania i nie robi błędów przy sta-wianiu pytań. Tworzy samodzielne wypowiedzi na wszystkie omawiane wcześniej tematy. Poprawnie wymawia wszystkie głoski i nie popełnia błędów w wymowie poznanych wyrazów.	Czyta poprawnie wszystkie poznane wyrazy. Płynnie i z odpowiednią intonacją czyta przerabiane teksty. Potrafi znaleźć w tekście konkretne informacje. Praca ze słownikiem nie sprawia mu kłopotów.	Pisze starannie i czytelnie. Pisząc ze słuchu nie popełnia błędów. W wypowiedziach pisemnych stosuje pełny zakres poznanego słownictwa i form gramatycznych, w których nie popełnia błędów.	Uczeń jest zawsze bardzo dobrze przygotowany do lekcji, nie ma żadnych zaległości w nauce. Na lekcji zgłasza się do odpowiedzi, jest aktywny w czasie pracy w parach i grupach.
OCENA DOBRA	Rozumie polecenia nauczyciela dotyczące pracy na lekcji. Rozumie poznane zwroty. Rozumie większość pytań dotyczących przerobionego materiału. Rozumie ogólny sens słuchanego	Potrafi powtórzyć za wzorem nawet skomplikowane wyrażenie. Odpowiada na pytania pełnym zdaniem. W zakresie przerobionego materiału zadaje pytania – na ogół poprawne gramatycznie.	Czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne. Może mieć kłopoty z przeczytaniem trudnych / długich wyrazów. Rozumie	Pisze starannie i czytelnie. Pisząc ze słuchu popełnia błędy tylko w trudniejszych wyrazach. Pisze samodzielne wypowiedzi, np. listy o sobie i najbliższym otoczeniu pełnymi	Uczeń zawsze ma podręcznik, zeszyt przedmiotowy, materiały ćwiczeniowe .. Sporadycznie zdarza mu się nie odrobić pracy domowej lub być nieprzygotowanym do lekcji. Stara się szybko nadrobić zaległości

	tekstu i umie wyszukać w nim niektóre informacje.	Umie sformułować kilkuzdaniową poprawną wypowiedź o sobie i najbliższym otoczeniu. Pamięta prawie wszystkie poznane słowa i zwroty. Poprawnie wymawia głoski angielskie, a błędy w wymowie zdarzają mu się tylko w trudniejszych wyrazach.	ogólny sens tekstu w zakresie przerobionego materiału. Na ogół potrafi wyszukać w tekście konkretne informacje. Pracując ze słownikiem ma problemy tylko ze słówkami o wielu znaczeniach.	zdaniami – prostymi ale bez większych błędów gramatycznych i ortograficznych.	spowodowane np. nieobecnością w szkole. Starannie wykonuje wszystkie polecenia, w miarę możliwości zgłasza się do odpowiedzi. Stara się jak najlepiej pracować w parach i grupach.
OCENA DOSTATECZNA	Rozumie proste polecenia nauczyciela. Rozumie proste zwroty grzecznościowe, stosowane na lekcji. Rozumie proste pytania. Rozumie ogólny sens słuchanego tekstu.	Potrafi powtórzyć za wzorem nieznane wcześniej wyrażenia. Na proste pytania odpowiada pełnym zdaniem. Potrafi zadać proste pytania. Umie powiedzieć kilka zdań o sobie i najbliższym otoczeniu bez większych błędów. Zasób słów pozwala na porozumiewanie się w zakresie przerobionego materiału. Wymawia poprawnie większość głosek angielskich, błędy w wymowie nie utrudniają zrozumienia jego wypowiedzi.	Większość wyrazów czyta poprawnie. Umie przeczytać prosty tekst tak, aby był zrozumiały. Rozumie ogólny sens prostego tekstu. Z trudnością wyszukuje w tekście potrzebne informacje. Na ogół potrafi znaleźć w słowniku słowo, którego nie rozumie.	Nie używa polskich liter. Nie popełnia błędów przy przepisywaniu. Pisze starannie i czytelnie. Pisząc ze słuchu popełnia liczne błędy. Konstruuje samodzielnie krótkie wypowiedzi pisemne, zrozumiałe pomimo błędów ortograficznych i / lub gramatycznych.	Rzadko zdarza mu się nie przynieść podręcznika, zeszytu przedmiotowego, materiałów ćwiczeniowych. Zdarza mu się nie odrobić pracy domowej, czasami jest nieprzygotowany do odpowiedzi ustnych. Wykonuje polecenia nauczyciela, zgłasza się do prostych odpowiedzi. W czasie pracy w parach / grupach zdarza mu się zajmować czymś innym.

OCENA DOPUSZCZJĄCA	Rozumie proste polecenia nauczyciela, poparte gestem. Rozumie proste zwroty grzecznościowe i proste pytania.	Bez większego trudu powtarza za wzorem (nauczyciel, płyta).Odpowiada na proste pytania jednym słowem. Próbuje opowiedzieć o sobie i najbliższym otoczeniu (rodzina, szkoła), lecz zdania są błędnie budowane, a błędna wymowa utrudnia zrozumienie jego wypowiedzi. Ma bardzo ograniczony zasób słownictwa. Ma trudności w wymawianiu głosek angielskich.	Często zapomina o różnicy pomiędzy pisownią a wymową. Wiele wyrazów czyta tak, jak są napisane. Rozumie proste zdania. Nie potrafi wyszukać w tekście potrzebnej informacji. Próbuje korzystać ze słownika, ale ma z tym duże kłopoty i często korzysta z pomocy nauczyciela.	Przeważnie pamięta o tym, aby nie używać polskich liter. Przy przepisywaniu popełnia czasami błędy. Stara się pisać starannie. Ze słuchu pisze poprawnie tylko proste wyrazy. Nie potrafi napisać samodzielnej wypowiedzi.	Czasami nie przynosi podręcznika, zeszytu przedmiotowego, materiału ćwiczeniowego. Zdarza mu się nie odrobić pracy domowej pisemnej, często nieprzygotowany do odpowiedzi ustnych. W czasie lekcji bierze udział tylko w niektórych ćwiczeniach. Zdarza mu się nie pisać notatki, sporadycznie zgłasza się do odpowiedzi. Czas przeznaczony na pracę w parach / grupach traktuje jako przerwę w nauce.
OCENA NIEDOSTATECZNA	Nie rozumie prostych poleceń nauczyciela, prostych pytań, ani poznanych do tej pory zwrotów grzecznościowych.	Nie potrafi powtórzyć wyrazów / krótkiego zdania za nauczycielem. Nie umie odpowiedzieć na proste pytania.	Nie pamięta o różnicy między pisownią a wymową. Czyta tekst tak, jak jest napisany. Z tekstu rozumie tylko pojedyncze słowa. Nie umie korzystać ze słownika.	Nie zna różnic między alfabetem angielskim i polskim. Pisząc używa polskich liter. Pisze niestarannie. Pisze wyrazy tak, jak je słyszy. Popełnia błędy przy przepisywaniu.	Często nie przynosi książki, zeszytu przedmiotowego, materiałów ćwiczeniowych , nie odrabia prac domowych pisemnych. Nagminnie nieprzygotowany do odpowiedzi ustnych. W czasie lekcji jest całkowicie bierny – nie pisze, nie powtarza za nauczycielem, nie zgłasza sie do odpowiedzi.

PLASTYKA

Wymagania edukacyjne z plastyki
(z uwzględnieniem głównych tematów zajęć)

Oddział IV

Lp	Temat Lekcji	Wymagania na ocenę				
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
pierwsze półrocze						
1.	Na początku była linia	Posługuje się kreską w pracy plastycznej	Buduje kompozycje plastyczne za pomocą kresek	Dokładnie odtwarza kształt z natury lub z podanego wzoru	Zwraca uwagę na estetykę wykonywanej pracy, dobiera odpowiednie narzędzia do realizacji pracy	Analizuje i dokonuje własnej interpretacji obrazu, dostrzega wartości dzieła sztuki
2.	Kreska jako kontur	Potrafi wskazać na kreskę konturową w pracy plastycznej	Wykonuje rysunek konturowy, posługując się określonym narzędziem rysunkowym	Prawidłowo posługuje się terminem *kreska konturowa* i wykorzystuje tę wiedzę w pracach plastycznych	Tworzy różne rodzaje konturu w obrazie za pomocą wielu narzędzi rysunkowych	Umie wskazać na przykłady dzieł wykorzystujących kontur
3.	Martwa natura	Umie wyjaśnić termin *martwa natura*	Dostrzega zmiany w kompozycjach martwych natur na przestrzeni dziejów	Obserwuje i maluje różne kształty naczyń	Buduje poprawnie kompozycje zwracając uwagę na kształt i proporcje	Wzbogaca prace interesującymi rozwiązaniami walorowymi
4.	Nadawanie kształtów	Wie jaka rolę spełnia kształt w obrazie	Wykonuje proste ćwiczenia rysunkowe	Stosuje w praktyce wiadomości o barwie i konturze	W sposób twórczy rozwiązuje zadania plastyczne	Porównuje i poddaje analizie efekty swojej pracy
5.	Kreska fakturowa: puszyste, miękkie, kolczaste	Określa rodzaj faktury	Precyzyjnie wyjaśnia pojęcie *faktura*	Dostrzega zależności między używanym narzędziem a fakturą dzieła	Określa rodzaj faktury w różnych dziełach plastycznych	Świadomie w sposób twórczy stosuje fakturę we własnych pracach
6.	Na desce, monecie, liściu	Wyjaśnia pojęcie *frotaż*	Wykonuje proste kompozycje wykorzystując technikę frotażu	Dba o estetykę wykonanej pracy z zastosowaniem frotażu	Umie w sposób ciekawy dobrać przedmioty wykorzystywane przy tworzeniu obrazu w technice frotażu	Wskazuje na przykłady znanych dzieł wykonanych za pomocą techniki frotażu
7.	Kontrast faktur	Wie jaką rolę spełnia faktura w obrazie	Wykonuje ćwiczenia rysunkowe w technice collage	Stosuje w praktyce wiadomości o fakturze	W sposób twórczy rozwiązuje zadania plastyczne	Porównuje i poddaje analizie efekty swojej pracy

8.	Układanie, łączenie, odbijanie	Umie wyjaśnić pojęcie *kompozycja*	Rozumie na czym polega rytm w kompozycji plastycznej	Wskazuje na rodzaje rytmów w pracach plastycznych	Wykonuje złożone kompozycje rytmiczne	Wskazuje i analizuje różnorodne elementy rytmiczne w swoim otoczeniu
9.	Kompozycja otwarta i zamknięta	Potrafi wyjaśnić pojęcia *kompozycja otwarta, kompozycja zamknięta*	Wykonuje otwarte i zamknięte kompozycje obrazu	Wskazuje na przykłady poprawnych oraz złych kompozycji w pracach plastycznych	Zna różnice między kompozycją otwartą a kompozycją zamkniętą	Umie omówić rodzaj kompozycji w oglądanych dziełach sztuki
10.	Podwodny świat	Tworzy proste układy kompozycyjne	Dba o estetykę wykonywanej pracy	Wykonuje kompozycje otwarte lub zamknięte na określone tematy	Wzbogaca swój obraz wieloma środkami wyrazu plastycznego	Rozwija własne zainteresowania sztuką i przyrodą
11.	Kompozycja symetryczna	Umie wyjaśnić termin *kompozycja symetryczna*	Rozpoznaje układy symetryczne w dziełach sztuki	Tworzy obrazy symetryczne jednoosiowe i wieloosiowe	Rozpoznaje i analizuje elementy symetryczne w naturze	Wykonuje projekty przedmiotów w oparciu o zasady symetrii
12.	Wycinanka ludowa	Potrafi wyznaczyć prosty układ symetryczny	Posługuje się zdobytą wiedza podczas projektowania wycinanki symetrycznej	Komponuje układy otwarte lub zamknięte	Wykonuje kompozycje symetryczne zgodnie z lokalną tradycją	Pogłębia zainteresowania sztuką ludową regionu
drugie półrocze						
13.	Barwy podstawowe i pochodne	Rozróżnia barwy podstawowe i pochodne	Potrafi wykorzystując barwy podstawowe uzyskać barwy pochodne	Zna termin *koło barw,* i umie przedstawić graficznie jego schemat	Rozumie przyczynę powstawania barw pochodnych	Potrafi uzyskać różne tonacje barw pochodnych w kompozycji malarskiej
14.	Barwy ciepłe i zimne. Gama barwna	Rozróżnia barwy ciepłe i zimne	Potrafi wskazać barwy składujące się na gamy barw ciepłych i zimnych	Umie określić gamę barwną w pracy plastycznej	Potrafi wyjaśnić definicję *gamy barwnej* i zilustrować ją w wybranej technice malarskiej	Dostrzega różne sposoby posługiwania się farbami i zna właściwości poszczególnych rodzajów farb
15.	Kraina słońca – kraina wiecznych mrozów	Stosuje w praktyce gamy kolorów ciepłych i	Wykonuje kompozycje krajobrazowe w gamie barw	Tworzy gamy barwne w różnych tonacjach	Tworzy kompozycje plastyczne wykorzystując	Operuje odpowiednimi środkami wyrazu plastycznego dla

		zimnych	ciepłych i zimnych		oryginalne zestawienia kolorystyczne	oddania klimatu i nastroju obrazu
16.	Nie pasujemy do siebie	Wie na czym polega kontrast w plastyce	Rozpoznaje rodzaje kontrastów występujących w plastyce	Prawidłowo interpretuje kontrasty form w rysunku, malarstwie , rzeźbie	Buduje oryginalne kompozycje oparte na zestawieniach kontrastowych	Poszerza swoją wiedzę o różne dziedziny plastyczne
17.	Akcent kolorystyczny	Potrafi wyjaśnić terminy: *portret, akcent barwny*	Wskazuje na różnicę między portretem a autoportretem	Umie wskazać akcent kolorystyczny w dziele plastycznym	Wskazuje przykłady portretów oraz autoportretów w malarstwie	Rozumie jaką rolę odgrywa portret we współczesnej sztuce
18.	Portret z wiersza	Próbuje stosować akcent barwny w praktyce	Dba o estetykę wykonywanej pracy plastycznej	Tworzy kompozycje plastyczne inspirowane poezją	Oddaje nastrój utworu literackiego w tworzonej kompozycji	Tworzy oryginalne wizje plastyczne
19.	Warsztat malarza	Potrafi wyjaśnić pojęcia: *akwarela, farba plakatowa, , farba olejna*	Zna różne właściwości farb malarskich	Potrafi określić rodzaje farb użytych w oglądanych dziełach sztuki	Zna rolę i znaczenie różnych technik plastycznych	Wykorzystuje różne techniki plastyczne w pracy twórczej
20.	Od bryły do formy	Wyjaśnia pojęcie: *rzeźba*	Określa materiały z których powstają rzeźby	Rozumie jaką funkcję pełnią spotykane przez niego rzeźby	Potrafi wypowiadać się na temat dzieł rzeźbiarskich	Potrafi wymienić znanych artystów rzeźbiarzy i ich dzieła
21.	Płaskorzeźba	Umie wyjaśnić termin: *płaskorzeźba*	Dostrzega różnicę miedzy płaskorzeźbą a rzeźbą pełną	Potrafi omówić płaskorzeźbę, rzeźbę i relief	Zauważa różnorodne formy w dziełach rzeźbiarskich	Gromadzi informacje o dziełach rzeźbiarskich na przestrzeni dziejów sztuki
22.	Informacje ukryte w kształtach	Prawidłowo posługuje się wyrażeniem *znak plastyczny*	Rozróżnia znaki plastyczne jedno i wieloelementowe	Rozumie istotę połączenia treści i formy znaku plastycznego	Podaje przykłady znaków plastycznych w swoim środowisku	Rozumie rolę sztuki użytkowej w życiu codziennym człowieka
23.	Oznaczamy pracownię szkolną	Wie jaką funkcję pełni znak plastyczny	Prawidłowo odczytuje treści znaków plastycznych	Odpowiednio dobiera barwę i kształt do treści znaku plastycznego	Projektuje oryginalne znaki plastyczne które przekazują określone informacje	Docenia społeczną rolę znaku plastycznego
24.	Plakat	Wyjaśnia pojęcie: *plakat*	Dostrzega rolę informacyjną plakatu	Łączy w sposób twórczy obraz z napisem	Rozumie treść i znaczenie współczesnych plakatów reklamowych	Zna różnych twórców plakatów
			Roczną ocenę dostateczną może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę	**Roczną ocenę dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej**	**Roczną ocenę bardzo dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę**	**Roczną ocenę celującą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę bardzo dobrą**

			dopuszczającą	**ocenę dostateczną**	**dobrą**	

Oddział V

Lp	Temat Lekcji	Wymagania na ocenę				
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
pierwsze półrocze						
1.	Barwy podstawowe i pochodne	Rozróżnia barwy podstawowe i pochodne.	Potrafi, wykorzystując barwy podstawowe uzyskać barwy pochodne.	Zna koło barw, umie przedstawić schemat koła barw.	Rozumie przyczynę powstawania barw pochodnych.	Potrafi uzyskać różne tonacje barw pochodnych w kompozycji malarskiej.
2.	Barwy dopełniające	Umie uzyskać barwy dopełniające	Rozumie istotę powstawania barw dopełniających	Potrafi wyjaśnić pojęcie *nasycenie*	Poprawnie posługuje się terminami: *barwy dopełniające i nasycenie*	Podaje najważniejsze podziały barw
3.	Podróż pierwsza: *Wehikułem czasu do prehistorii*	Potrafi określić tematykę pierwszych dzieł sztuki	Zna najstarsze wytwory sztuki z epok paleolitu, neolitu, brązu i żelaza	Szczegółowo wyjaśnia pojęcia *paleolit, neolit*	Umie odszukać oraz gromadzić informacje o zabytkach sztuki prehistorycznej, rozumie potrzebę ochrony zabytków sztuki	Przedstawia chronologicznie rozwój artystyczny prehistorycznego człowieka, poszukuje informacji o zdobniczej sztuce prehistorycznej w regionie
4.	Podróż druga: *W krainie wiecznego słońca*	Zna najważniejsze zabytki starożytnego Egiptu	Potrafi wyjaśnić pojęcia: *kanon, hieroglify, piramida*	Rozumie potrzebę ochrony zabytków sztuki egipskiej	Wykonuje prace inspirowane zabytkami z kraju faraonów, wyszukuje i gromadzi wiadomości o kulturze starożytnego Egiptu	Prezentuje wypowiedzi na temat starożytnego Egiptu, dostrzega wkład kultury egipskiej w kulturę światową
5.	Rodzaje plam barwnych	Potrafi wskazać różne rodzaje plam barwnych	Umie wyjaśnić pojęcia: *plama otoczona konturem, plama ostra, plama miękka*	Prawidłowo posługuje się terminami plastycznymi dotyczącymi barw	Określa rodzaj plam barwnych w różnych dziełach sztuki	Gromadzi dodatkowe informacje o technikach malarskich
6.	Barwy ciepłe i zimne. Gama barwna	Rozróżnia barwy ciepłe i zimne	Potrafi wskazać barwy składające się na gamy barw ciepłych i zimnych	Umie określić gamę barwną w pracy plastycznej	Potrafi wyjaśnić definicję gamy barwnej i zilustrować ją w wybranej technice malarskiej	Dostrzega różne sposoby posługiwania się farbami, zna właściwości poszczególnych rodzajów farb
7.	Płaskorzeźba	Umie wyjaśnić termin: *płaskorzeźba*	Dostrzega różnice między płaskorzeźbą a rzeźbą pełną	Potrafi omówić proces powstawania reliefu	Zauważa różnorodną formę i funkcję dzieła, jakim jest	Gromadzi informację o płaskorzeźbach powstałych na

					płaskorzeźba	przestrzeni dziejów sztuki
8.	Od figury do kształtu	Rozumie znaczenie pojęcia: *kształt*	Wykorzystuje w praktyce wiadomości o konturze	Umie narysować przedmiot przedstawiając go za pomocą figur geometrycznych	Z powodzeniem tworzy wieloelementowe kompozycje rysunkowe	Potrafi narysować dowolny przedmiot w oparciu o „metodę geometryczną" i wzbogacić obraz walorowo
drugie półrocze						
9.	Martwa natura	Umie wyjaśnić termin *martwa natura*	Dostrzega zmiany w kompozycjach martwych natur	Obserwuje i maluje kształty naczyń	Buduje poprawnie kompozycje, zwracając uwagę na kształt i proporcje	Wzbogaca pracę interesującymi rozwiązaniami walorowymi
10.	W świetle i mroku	Wyjaśnia pojęcie *światłocień*	Wskazuje światłocień w rysunku, obrazie	Twórczo posługuje się światłocieniem w konstruowaniu pracy plastycznej	Stara się uwzględniać światło, jego natężenie i kierunek w swoich pracach	Wzbogaca swoją wiedze przez lekturę publikacji o sztuce
11.	Świetlna gama	Wyjaśnia termin *walor*	Określa kierunek oraz źródło światła w pracy plastycznej	Poprawnie stosuje walor w kompozycji obrazu	Rozumie, jaką rolę w sztuce pełni odpowiednie oświetlenie elementów dzieła	Dokonuje analizy wybranego dzieła plastycznego
12.	Przez różowe okulary	Stosuje rozwiązania walorowe	Dba o estetykę wykonywanej pracy	Wykorzystuje wiedzę teoretyczną w praktyce	Poprawnie określa źródło i kierunek światła w dziele sztuki	Stosuje odpowiednie proporcje walorowe
13.	Podróż trzecia: W*śród greckich świątyń i posągów*	Potrafi wymienić najważniejsze zabytki sztuki starożytnej Grecji	Potrafi wyjaśnić pojęcia: *kolumna, fryz, tympanom*	Umie wskazać i omówić porządki w architekturze greckiej, potrafi wymienić style malarstwa wazowego antycznej Grecji	Zna najwybitniejszych twórców sztuki greckiej i ich dzieła	Wyszukuje i gromadzi materiały o kulturze greckiej, przygotowuje wypowiedzi na temat antycznej Grecji
14.	Warsztat architekta	Wyjaśnia pojęcia: *architektura, architekt*	Zna rodzaje materiałów wykorzystywanych przy wznoszeniu budowli	Wypowiada się na temat formy i funkcji architektury	Dostrzega zmiany w stosowaniu materiałów budowlanych na przestrzeni dziejów	Zna przykłady licznych znanych dzieł architektury światowej
15.	Od bryły do formy	Wyjaśnia pojęcie *rzeźba*	Określa materiały, z których powstają rzeźby	Rozumie, jakie funkcje pełnią spotykane przez niego rzeźby	Wypowiada się na temat dzieł rzeźbiarskich, poddając je analizie formy i treści	Potrafi wymienić znanych artystów rzeźbiarzy i ich dzieła
16.	Plastyczny kompozytor	Potrafi wykonać układ statyczny i dynamiczny z podobnych	Dba o estetykę wykonywanej pracy	Umie wykorzystać kształt i barwę w tworzeniu statyki lub	Wprowadza oryginalne rozwiązania plastyczne w swojej pracy	Rozwija własne zainteresowania strukturą dzieła plastycznego

		elementów		dynamiki		
17.	Podróż czwarta: *Wokół Forum Romanum*	Zna najsłynniejsze budowle rzymskie	Dostrzega charakterystyczne cechy architektury rzymskiej	Rozróżnia pojęcia *idealizm i realizm*	Dostrzega związki między kulturą grecką i rzymską,	Gromadzi informacje o sztuce Rzymian, rozumie potrzebę ochrony zabytków rzymskich
			Roczną ocenę dostateczną może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dopuszczającą	**Roczną ocenę dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dostateczną**	**Roczną ocenę bardzo dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dobrą**	**Roczną ocenę celującą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę bardzo dobrą**

Oddział VI

Lp	Temat Lekcji	Wymagania na ocenę				
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
pierwsze półrocze						
1.	Złudzenia – przywidzenia-powidok	Umie wymienić pary barw kontrastowych	Wie, na czym polega kontrast barwny	W swoich wypowiedziach używa terminu *powidok*	Potrafi szczegółowo omówić zjawisko powidoku	Wykonuje ćwiczenia malarskie związane z zagadnieniem powidoku
2.	Podróż pierwsza: *Sztuka czasów rycerskich*	Wie, jakie style obowiązywały w sztuce średniowiecza	Zna najważniejsze przykłady sztuki średniowiecznej, umie wyjaśnić pojęcia: *nawa, prezbiterium, fresk, portal*	Prawidłowo posługuje się terminami: *arkady, absyda transept hełm*	Zna okoliczności powstawania dzieł sztuki w średniowieczu, ich związku z Kościołem katolickim	Poszukuje zabytków średniowiecza w swojej okolicy, rozumie potrzebę ochrony dzieł sztuki
3.	Konserwacja i ochrona dzieł sztuki	Wie, na czym polega ochrona dzieł sztuki	Prawidłowo posługuje się terminami: *renowacja, konserwacja i rekonstrukcja*	Zna czynności służąca zabezpieczeniu dzieł sztuki przed zniszczeniem	Potrafi omówić warsztat konserwatora dzieł sztuk	Rozumie potrzebę ochrony narodowych skarbów kultury
4.	Perspektywa malarska	Potrafi wyjaśnić pojęcie: *perspektywa malarska*	Umie wskazać sposób w jaki można przedstawić przestrzeń w obrazie	Potrafi wskazać dzieła sztuki , w których zastosowano perspektywę malarską	Wykorzystuje w praktyce zasady przedstawiania przestrzeni za pomocą odpowiedniego zestawu kolorów	Rozpoznaje w dziełach sztuki perspektywę malarską oraz poddaje je analizie formy i treści
5.	Perspektywa kulisowa	Umie wyjaśnić pojęcie: *perspektywa kulisowa*	Potrafi wskazać, jakimi sposobami można przedstawiać przestrzeń w obrazie	Wskazuje dzieła sztuki w których zastosowano perspektywę kulisową, wie jaką rolę pełnią kulisy na scenie	Wykonuje oryginalne prace z zastosowaniem perspektywy kulisowej	Rozpoznaje układy kulisowe w sztuce i w swoim otoczeniu, czerpiąc inspiracje do

				teatralnej		twórczej pracy
6.	Podróż druga: *Bliżej nieba – epoka katedr*	Wie, jakie style obowiązywały w sztuce gotyckiej	Zna najważniejsze przykłady sztuki gotyckiej, umie wyjaśnić pojęcia: *łuk ostry, portal*	Prawidłowo posługuje się terminami *fasada, witraż, rozeta, maswerk*	Zna przykłady sztuki gotyckiej w Polsce	Poszukuje zabytków sztuki gotyckiej w swojej okolicy, rozumie potrzebę ochrony dzieł sztuki
7.	Witraż	Zna pojęcie: *witraż*	Wie, na czym polega funkcja witraży, ich wykorzystanie w sztuce i życiu codziennym	Zgodnie z przyjętymi, zasadami projektuje witraże o określonej tematyce	Wprowadza w swojej pracy atrakcyjny kształt i kolor	Potrafi wskazać znane mu witraże i dokonać ich analizy pod względem plastycznym
8.	Perspektywa czołowa i krawędziowa	Wie, czym jest perspektywa zbieżna	Potrafi wyjaśnić pojęcia: *perspektywa czołowa, perspektywa krawędziowa brył*	Zna zasady wykreślania perspektywy czołowej i krawędziowej brył	Wykorzystuje w praktyce swoją wiedzę teoretyczną, tworząc układy przestrzenne metodą perspektywy zbieżnej	Wskazuje dzieła sztuki w których zastosowano perspektywę czołową i krawędziową
drugie półrocze						
9.	Plakat	Wyjaśnia pojęcie *plakat*	Dostrzega rolę informacyjną plakatu	Łączy w sposób twórczy obraz z napisem	Rozumie treść i znaczenie współczesnych plakatów reklamowych	Zna twórców plakatu i potrafi dokonać analizy wybranego dzieła
10.	Podróż trzecia: *W kraju wielkich mistrzów*	*Zna charakterystyczne elementy sztuki renesansu*	Umie wymienić największych twórców odrodzenia i podać przykłady ich dzieł	wyjaśnia terminy: *renesans, pilaster, rotunda,, dziedziniec, krużganek, attyka*	Gromadzi informacje o osiągnięciach kultury renesansu porównuje elementy sztuki odrodzenia z wzorcami antyku	Wyraża się z szacunkiem o kulturze odrodzenia w Europie, rozumie potrzebę ochrony dzieł sztuki
11.	Widok z okna	Wyjaśnia pojęcie: *perspektywa powietrzna*	Rozpoznaje dzieła sztuki w których zastosowano perspektywę powietrzną	Tworzy kompozycję obrazu stosując zasady perspektywy powietrznej	Zwraca uwagę na jakość plastyczną wykonywanej pracy	Pogłębia swoją wiedzę na temat sposobów pokazywania przestrzeni na płaszczyźnie
12.	Warsztat rzeźbiarza	Zna rodzaje materiałów rzeźbiarskich	Wie o istnieniu różnych metod wykonywania rzeźb	Zna rodzaje narzędzi i przyborów, którymi posługują się rzeźbiarze	Używa terminu *pracownia rzeźbiarska, ceramika, model*, rozwija zainteresowania sztuką	Odnajduje prace rzeźbiarskie w swoim otoczeniu i dokonuje ich analizy plastycznej
13.	Światło i barwy	Umie wskazać na funkcję światła w pracy plastycznej	Wie, w jaki sposób, utworzyć światłocień w	Podkreśla nastrój i charakter sceny	Twórczo wykorzystuje wiedzę o	W sposób oryginalny łączy formę i

			obrazie	odpowiednim zestawieniem kolorów	barwach w pracy plastycznej	treść w kompozycji obrazu
14.	Człowiek idealny	Rozpoznaje poszczególne części ciała ludzkiego na rysunku	Zwraca uwagę na kształty i proporcje w budowie ciała na rysunku	Tworzy symetryczne obrazy postaci ludzkiej ze światłocieniem	Rozpoznaje i analizuje budowę człowieka posługując się światłocieniem	Pogłębia swoją wiedze na temat dynamizmu postaci ludzkiej
15.	Kompozycja statyczna i dynamiczna	Umie wyjaśnić pojęcia: *kompozycja statyczna, dynamiczna,*	Wskazuje na przykłady układów statycznych i dynamicznych w malarstwie	Stara się dostosować formę obrazu do jego treści	Wykonuje złożone statyczne i dynamiczne kompozycje plastyczne	Dostrzega i analizuje różnice między kompozycjami statycznymi a dynamicznymi
16.	Taniec ognia	Łączy w pracy plastycznej elementy rysunkowe i malarskie	Ilustruje wybrane fragmenty utworów muzycznych	Dostrzega związki między nastrojem utworu muzycznego a ilustrującym go obrazem	W sposób twórczy opisuje „językiem plastyki" dźwięki muzyczne	Wykorzystuje ekspresję barwną dla wzmocnienia siły wyrazu pracy plastycznej
17.	Graffiti	Wyjaśnia pojęcie *graffiti*	Rozpoznaje oryginalne rozwiązania plastyczne z kręgu graffiti	Odróżnia sztukę graffiti od wandalizmu, tworzy proste kompozycje graffiti	Tworzy oryginalne kompozycje graffiti	Docenia walory estetyczne obrazów graffiti, rozumie potrzebę ich tworzenia
			Roczną ocenę dostateczną może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dopuszczającą	**Roczną ocenę dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dostateczną**	**Roczną ocenę bardzo dobrą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę dobrą**	**Roczną ocenę celującą może otrzymać uczeń który uzyskał na pierwsze półrocze co najmniej ocenę bardzo dobrą**

MUZYKA

STANDARDY WYMAGAŃ

1.Uczeń jest zobowiązany być obecnym na lekcji i aktywnie w niej uczestniczyć.
2.Uczeń ma obowiązek posiadać potrzebne do lekcji pomoce takie jak: podręcznik, zeszyt ćwiczeń, zeszyt przedmiotowy.
3.Uczeń powinien być przygotowany do każdej lekcji i mieć odrobioną, o ile była zadana, pracę domową.
4.W razie nieobecności na lekcji, uczeń jest zobowiązany do uzupełnienia zeszytu i ćwiczeniówki oraz wykonania pracy domowej.
5.W przypadku dłuższej absencji uczeń ma obowiązek nadrobienia zaległości w ciągu dwóch tygodni.
6.Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do zajęć dwa razy w ciągu semestru. Nie przygotowanie należy zgłosić na początku lekcji. Nie może ono dotyczyć zapowiedzianej wcześniej kartkówki.
7.Za każde kolejne nie przygotowanie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
8.W ciągu semestru przewiduje się 2 kartkówki sprawdzające stopień opanowania materiału. Kartkówki będą zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem. W razie nieobecności na kartkówce uczeń zalicza objęty nią materiał ustnie lub pisemnie w ciągu dwóch tygodni.
9.Uczeń może poprawić ocenę niedostateczną, jeżeli uzupełni braki, które tę ocenę spowodowały.
10.Uczeń może poprawić niedostateczną ocenę śródroczną lub roczną przedstawiając uzupełniony zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń oraz zaliczając wyznaczoną przez nauczyciela partię materiału jak również wykonując określone pieśni lub piosenki.

FORMY SPRAWDZANIA WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW.

1. Krótkie odpowiedzi ustne: 1 raz w semestrze.
2. Kartkówki: 2 razy w semestrze.
3. Prace domowe: 1-2 razy w semestrze.
4. Uczestnictwo w zajęciach: szczególna aktywność na lekcji nagradzana jest oceną bardzo dobrą.
5. Udział w konkursach lub występach chóru szkolnego jest premiowany oceną celującą.
6. Prace dodatkowe: nie więcej niż 1 w semestrze.
7. Inne: zeszyt przedmiotowy: 1 raz w semestrze, śpiew: 1-2 razy w semestrze, gra na instrumencie: 1 raz w semestrze.

KRYTERIA OCENIANIA Z MUZYKI W ODDZIALE IV

Ze względu na różnice w uzdolnieniach muzycznych uczniów, na ocenę z tego przedmiotu w znacznym stopniu będzie wpływać:
- aktywność ucznia na lekcji
- postawa wobec stawianych zadań
- wysiłek wkładany w ich wykonywanie

OCENA CELUJĄCA

Wiedza i umiejętności ucznia znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania. Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: - samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania w obrębie tego przedmiotu, bierze udział w szkolnych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych oraz w zajęciach pozalekcyjnych typu zespół wokalny' podejmuje działalność kulturalną i prezentuje wysoki poziom artystyczny; posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określany programem nauczania dla oddziału IV.

Ekspresja muzyczna - potrafi zaśpiewać z pamięci pieśni obowiązkowe, wybrane pieśni z zakresu patriotycznych, narodowych i innych w sposób poprawny intonacyjnie z właściwym podparciem oddechowym i postawą śpiewaczą oraz zalecaną interpretacją
- wykazuje umiejętność śpiewania w grupie kanonów 2 i 3 głosowych
- akompaniuje do piosenek na instrumentach perkusyjnych
- potrafi zagrać na flecie gamę C-dur
- zna podstawowe kroki poloneza i krakowiaka
- improwizuje rytm i melodię do podanych tekstów
- bardzo dobrze rozpoznaje takie wartości rytmiczne jak: cała nuta, półnuta, ćwierćnuta, ósemka
- bierze aktywny udział w lekcji

Percepcja muzyki - rozpoznaje budowę utworów dwu-, trzyczęściowych, ronda i zapisuje jego budowę literowo
- potrafi wypowiedzieć się na temat charakteru słuchanego utworu
- rozróżnia brzmienie instrumentów perkusyjnych i potrafi je nazwać
- rozpoznaje polskie tańce narodowe
- odróżnia głosy męskie od żeńskich
- wskazuje na powtórzenia, podobieństwa i różnice w słuchanym utworze
- rozpoznaje bezbłędnie muzykę F. Chopina
- rozpoznaje utwory z wysłuchanej literatury muzycznej

Wiedza o muzyce - zna historię powstania hymnu państwowego oraz jego autorów
- potrafi wyjaśnić znaczenie podstawowych pojęć, symboli muzycznych zapisu nutowego i skrótów notacji muzycznej
- poprawnie zapisuje i odczytuje zapis muzyczny
- grupuje wartości rytmiczne w taktach 2/4, 3/4, 4/4 i potrafi wypełnić je dowolnymi wartościami
- potrafi wskazać cechy charakterystyczne polskich tańców narodowych
- potrafi powiedzieć kim był F. Chopin i jakie utwory komponował
- zna instrumenty perkusyjne, ich nazwy, budowę, sposób wydobycia dźwięku

OCENA DOBRA

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania oddziału IV.

Ekspresja muzyczna - potrafi zaśpiewać z pamięci pieśni obowiązkowe, wybrane pieśni z zakresu patriotycznych, narodowych i innych z zalecaną interpretacją i właściwą postawą śpiewaczą
- potrafi wykonać w grupie wybrane kanony 2 głosowe
- akompaniuje do piosenek na instrumentach perkusyjnych - potrafi zagrać na flecie gamę C-dur
- zna kroki poloneza i krakowiaka
- rozpoznaje podstawowe wartości rytmiczne

Percepcja muzyki - potrafi rozpoznać 2 i 3 częściowy utwór oraz rondo i zapisać jego budowę literowo
- określa nastrój oraz charakter słuchanych utworów
- rozpoznaje brzmienie większości instrumentów perkusyjnych i potrafi je nazwać
- próbuje interpretować treści pozamuzyczne w utworach programowych i ilustracyjnych
- rozpoznaje muzykę F. Chopina wśród innych kompozytorów
- wskazuje na podobieństwa, różnicę i powtórzenia w utworach
- rozpoznaje rytmy polskich tańców narodowych i potrafi je nazwać
- rozpoznaje niektóre utwory z wysłuchanej literatury muzycznej

Wiedza o muzyce - zna historię powstania hymnu państwowego oraz jego autorów
- potrafi wyjaśnić znaczenie podstawowych pojęć i symboli muzycznych zapisu nutowego oraz skrótów notacji muzycznej
- grupuje wartości rytmiczne w taktach 2/4, 3/4 i 4/4 i potrafi je wypełnić
- wskazuje cechy polskich tańców narodowych
- potrafi powiedzieć kilka zdań o F. Chopinie
- zapisuje na pięciolinii podane wysokości dźwięków i ich wartości rytmiczne
- potrafi wymienić instrumenty perkusyjne

OCENA DOSTATECZNA
Uczeń opanował podstawę programową, lecz czasem wykonuje pewne zadania z pomocą nauczyciela.
Ekspresja muzyczna - potrafi wykonać z pamięci pieśni obowiązkowe oraz niektóre wybrane pieśni patriotyczne, narodowe czy inne z właściwą postawą śpiewaczą; śpiewa w grupie kanon 2 głosowy ; gra na flecie przy pomocy nauczyciela gamę C-dur ; rozpoznaje poznane wartości rytmiczne
Percepcja muzyki - z pomocą nauczyciela rozpoznaje budowę utworu 2 i 3 częściową oraz rondo; potrafi rozpoznać instrumenty perkusyjne wśród innych instrumentów i wymienić niektóre z nich; próbuje określić nastrój i charakter piosenki (utworu); rozpoznaje muzykę F. Chopina; potrafi odróżnić głosy męskie od żeńskich; rozpoznaje i nazywa niektóre tańce narodowe; próbuje wskazywać podobieństwa i różnice w utworach
Wiedza o muzyce - wie kto jest autorem hymnu państwowego i w jakim państwie powstał; potrafi podać nazwy nut na pięciolinii, określić ich wartości rytmiczne; z pomocą nauczyciela wskaże cechy charakterystyczne polskich tańców narodowych; grupuje proste wartości rytmiczne w takcie 2/4, 3/4 i 4/4 ;potrafi powiedzieć kim był F. Chopin; wymienia nazwy kilku instrumentów perkusyjnych
OCENA DOPUSZCZAJĄCA
Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności: - potrafi zaśpiewać z pamięci niektóre pieśni obowiązkowe oraz wybrane pieśni patriotyczne - z pomocą nauczyciela wykona prosty akompaniament perkusyjny do piosenki - z pomocą nauczyciela potrafi zagrać na flecie gamę C-dur - wymienia nazwy polskich tańców narodowych - wie gdzie powstał hymn państwowy - zna podstawowe wartości rytmiczne, nazwy nut oraz ich położenie na pięciolinii w obrębie oktawy - odróżnia głosy męskie od żeńskich - potrafi powiedzieć kim był F. Chopin
OCENA NIEDOSTATECZNA
Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości objętych programem nauczania w oddziale IV:
- nie potrafi wykonać żadnej pieśni obowiązkowej na pamięć, ani przy pomocy nut
- nie zna nazw i wartości rytmicznych dźwięków
- nie bierze udziału w lekcji
- ma lekceważący stosunek do przedmiotu

KRYTERIA OCENIANIA Z MUZYKI W ODDZIALE V

Ze względu na różnice w uzdolnieniach muzycznych uczniów, na ocenę z tego przedmiotu w znacznym stopniu będzie wpływać:
- aktywność ucznia na lekcjach
- postawa wobec stawianych zadań oraz
- wysiłek wkładany w wykonywanie ich

OCENA CELUJĄCA
Wiedza i umiejętności ucznia znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania. Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania w obrębie tego przedmiotu; bierze udział w szkolnych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych oraz w zajęciach pozalekcyjnych typu chór, zespół wokalny ; podejmuje działalność kulturalną i prezentuje wysoki poziom artystyczny ; posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej
OCENA BARDZO DOBRA
Uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla oddziału V
Ekspresja muzyczna - potrafi wykonać z pamięci pieśni obowiązkowe i piosenki w sposób poprawny intonacyjnie, z prawidłowym podparciem oddechowym oraz z zalecaną interpretacją i odpowiednią postawą śpiewaczą, potrafi zagrać na flecie gamę C-dur, bierze aktywny udział w lekcji
Percepcja muzyki - rozpoznaje budowę utworu dwu-, trzyczęściowego oraz ronda i wariacji i potrafi oznaczyć ją literowo
- poprawnie rozpoznaje brzmienie instrumentów strunowych i nazywa je

- potrafi wypowiedzieć się na temat nastroju oraz charakteru słuchanego utworu - wskazuje na powtórzenia, podobieństwa i różnice w słuchanym utworze
- rozpoznaje różne rodzaje muzyki w tym muzykę taneczną, ludową, poważną, rozrywkową, jazzową
- potrafi określić brzmienie głosów żeńskich i męskich oraz nazwać je
- rozpoznaje rodzaj zespołu wokalnego wykonującego utwór i potrafi go nazwać - poprawnie odróżnia brzmienie tonacji dur od moll
- w słuchanych utworach wskazuje na elementy muzyki i określa je
- odróżnia muzykę S. Moniuszki (arie, pieśni) od muzyki innych kompozytorów - rozpoznaje utwory z wysłuchanej literatury muzycznej

Wiedza o muzyce - wie skąd pochodzi muzyka do hymnu Europy
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć i symboli muzycznych zapisu nutowego oraz skrótów i znaków w notacji muzycznej
- poprawnie zapisuje i odczytuje zapis muzyczny w obrębie oktawy

potrafi wyjaśnić rolę znaków chromatycznych i zastosować je;
wypełnia i grupuje wartości rytmiczne w różnych taktach ;
zna instrumenty strunowe, ich budowę, sposób wydobycia dźwięku i potrafi je nazwać, wymienia typy zespołów wokalnych oraz rodzaje głosów , wie, kim był Oskar Kolberg i jaki jest dorobek jego życia, potrafi powiedzieć kilka zdań na temat S. Moniuszki i jego twórczości ,wymienia części opery oraz wie, kto bierze w niej udział, potrafi wymienić elementy muzyki oraz scharakteryzować każdy z nich .

OCENA DOBRA

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie V.

Ekspresja muzyczna - potrafi zaśpiewać z pamięci pieśni obowiązkowe i piosenki z zalecaną interpretacją i właściwą postawą śpiewaczą
- potrafi zagrać na flecie gamę w tonacji C-dur

Percepcja muzyki - umie rozpoznać dwu-,
trzyczęściową budowę utworu oraz rondo i wariacje
- rozpoznaje brzmienie niektórych instrumentów strunowych i nazywa je
- określa nastrój i charakter słuchanego utworu
- wskazuje na podobieństwa, różnice i powtórzenia w piosenkach lub utworach
- określa brzmienie głosów wokalnych i nazywa je
- rozpoznaje rodzaj zespołu wokalnego i podaje jego nazwę
- odróżnia brzmienie tonacji dur od moll
- potrafi rozpoznać różne rodzaje muzyki i nazwać je
- rozpoznaje muzykę S. Moniuszki od innych kompozytorów
- w słuchanych utworach wskazuje na niektóre elementy muzyki i określa je
- rozpoznaje niektóre utwory z wysłuchanej literatury muzycznej

Wiedza o muzyce - wie skąd pochodzi muzyka do hymnu Europy
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć i symboli muzycznych zapisu nutowego oraz skrótów i znaków w notacji muzycznej
- zna nazwy dźwięków w obrębie oktawy oraz ich wartości rytmiczne
- potrafi wymienić znaki chromatyczne i wie jaką pełnią rolę - grupuje wartości rytmiczne w taktach 2/4, 3/4 i 4/4
- potrafi wymienić instrumenty strunowe i opowiedzieć o nich
- wymienia rodzaje głosów i typy zespołów wokalnych
- wie kim był Oskar Kolberg i czym się zajmował
- umie powiedzieć kilka zdań o S. Moniuszce
- potrafi wskazać różnicę między muzyką ludową, a stylizowaną - wymienia części opery i wie kto bierze w niej udział
- zna elementy muzyki i charakteryzuje je

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń opanował podstawę programową, lecz czasami wykonuje pewne zadania z pomocą nauczyciela.

Ekspresja muzyczna
- potrafi wykonać z pamięci pieśni obowiązkowe i niektóre piosenki z właściwą postawą
- potrafi przy pomocy nauczyciela zagrać na flecie gamę w tonacji C-dur

Percepcja muzyki
- z pomocą nauczyciela rozpozna budowę dwu-, trzyczęściową utworu oraz ronda i wariacji
- potrafi rozpoznać instrumenty strunowe wśród innych i wymienić niektóre z nich - próbuje określić nastrój i charakter piosenki lub utworu
- określa brzmienie głosów żeńskich i męskich i nazywa niektóre z nich
- odróżnia brzmienie tonacji dur i moll
- rozpoznaje rodzaje muzyki i nazywa je
- próbuje wskazywać podobieństwa i różnice w utworach - rozpoznaje wśród innej muzykę S. Moniuszki
- określa niektóre elementy muzyki w słuchanych utworach

Wiedza o muzyce
- wie, kto jest kompozytorem muzyki do hymnu Europy
- potrafi podać nazwy nut na pięciolinii i określić ich wartości rytmiczne
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć, symboli i skrótów muzycznych
- grupuje proste wartości rytmiczne w takcie 2/4, 3/4 i 4/4
- wymienia nazwy kilku instrumentów strunowych i potrafi o nich opowiedzieć - wie, kim był Oskar Kolberg - podaje nazwy głosów wokalnych i wysokość ich brzmienia
- potrafi powiedzieć kilka zdań o S. Moniuszce
- wymienia elementy muzyki

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności:
- potrafi zaśpiewać z pamięci niektóre pieśni obowiązkowe oraz przy pomocy nut niektóre piosenki
- gra z błędami na flecie gamę C-dur
- zna podstawowe wartości rytmiczne i potrafi podać nazwy dźwięków
- wie, kim był O. Kolberg i S. Moniuszko
- potrafi wymienić kilka instrumentów strunowych
- potrafi wymienić niektóre głosy wokalne, rodzaje muzyki oraz jej elementy

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości objętych programem nauczania w klasie V:
- nie potrafi wykonać żadnej pieśni obowiązkowej
- nie zna nazw i wartości rytmicznych dźwięków
- nie bierze udziału w lekcji
- ma lekceważący stosunek do przedmiotu.

KRYTERIA OCENIANIA Z MUZYKI W ODDZIALE VI

Ze względu na różnice w uzdolnieniach muzycznych uczniów, na ocenę z tego przedmiotu w znacznym stopniu będzie wpływać: - aktywność ucznia na lekcjach - postawa wobec stawianych zadań oraz - wysiłek wkładany w wykonywanie ich

OCENA CELUJĄCA

Wiedza i umiejętności ucznia znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania. Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: - samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania w obrębie tego przedmiotu
- bierze udział w szkolnych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych oraz w zajęciach pozalekcyjnych typu zespół wokalny
- podejmuje działalność kulturalną i prezentuje wysoki poziom artystyczny
- posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla oddziału VI.

Ekspresja muzyczna
- potrafi wykonać z pamięci pieśni obowiązkowe, patriotyczno-narodowe oraz inne także 2-głosowe w sposób poprawny intonacyjnie, z prawidłowym podparciem z prawidłowym podparciem oddechowym oraz zalecaną interpretacją i właściwą postawą śpiewaczą
- improwizuje melodię i rytm do podanych tekstów - podaje propozycje wykonawcze do ilustracji muzycznych wiersza, zjawisk przyrody
- wykazuje umiejętność śpiewania kanonów 2, 3 i 4 głosowych
- śpiewa piosenki z taktowaniem na 2, 3 i 4
- potrafi zagrać interwał oktawy od dowolnego dźwięku
- akompaniuje do piosenek na instrumentach perkusyjnych lub melodycznych
- bierze aktywny udział w lekcji Percepcja muzyki - rozpoznaje rytmy polskich tańców narodowych
- potrafi zauważyć różnicę między utworem homofonicznym, a polifonicznym
- rozpoznaje budowę utworu
- potrafi określić nastrój i charakter słuchanego utworu
- wskazuje podobieństwa, różnice i powtórzenia w słuchanym utworze
- rozpoznaje brzmienie instrumentów dętych drewnianych i blaszanych
- rozpoznaje brzmienie organów - potrafi odróżnić muzykę I. J. Paderewskiego i J. S. Bacha od muzyki innych kompozytorów
- rozróżnia tonację dur od moll
- rozpoznaje i nazywa głosy i zespoły wokalne
- wskazuje na odgłosy przyrody w słuchanych utworach ilustracyjnych
- odróżnia brzmienie orkiestry symfonicznej od innych aparatów wykonawczych

Wiedza o muzyce
- potrafi wymienić tytuły najstarszych pieśni polskich pochodzących z okresu średniowiecza
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć z zakresu wiedzy muzycznej oraz skrótów i znaków w notacji muzycznej
- poprawnie zapisuje i odczytuje zapis muzyczny w obrębie dwóch oktaw - wskazuje różnicę między homofonią, a polifonią
- wymienia instrumenty dęte drewniane i blaszane oraz zna ich budowę i sposób wydobycia dźwięku
- potrafi wypełnić różnymi wartościami rytmicznymi takty ćwierćnutowe i ósemkowe
- podaje cechy charakterystyczne muzyki epoki średniowiecza i renesansu
- potrafi wymienić pierwszych kompozytorów polskich epoki średniowiecza i renesansu - zna kompozytorów, którzy pisali utwory na głosy wokalne (pieśni, opery)
- umie powiedzieć kilka zdań o J. S. Bachu oraz I. J. Paderewskim i ich twórczości
- potrafi wymienić znanych dyrygentów

OCENA DOBRA
.Ekspresja muzyczna
- potrafi wykonać z pamięci pieśni obowiązkowe, wybrane pieśni patriotyczno-narodowe oraz inne z zalecaną interpretacją i właściwą postawą śpiewaczą
- podaje propozycje wykonawcze do ilustracji muzycznych wiersza, zjawisk przyrody
- wykazuje umiejętność śpiewania kanonów 2, 3 i 4 głosowych
- potrafi samodzielnie zrytmizować podany tekst i ułożyć prostą melodię
- śpiewa piosenki z taktowaniem na 2 i 3
- potrafi zagrać interwał oktawy od dowolnego dźwięku
- wykonuje akompaniament melodyczny lub perkusyjny do piosenek

Percepcja muzyki
- rozpoznaje budowę utworu 2 i 3 częściowego
- potrafi określić charakter i nastrój słuchanego utworu
- wskazuje na podobieństwa, różnice i powtórzenia w słuchanym utworze
- rozpoznaje utwór homofoniczny i polifoniczny
- rozróżnia brzmienie niektórych instrumentów dętych drewnianych i blaszanych oraz organów
- rozpoznaje rytmy polskich tańców narodowych

- potrafi odróżnić muzykę I. J. Paderewskiego oraz J. S. Bacha od utworów innych kompozytorów
- potrafi rozpoznać brzmienie orkiestry symfonicznej - rozpoznaje i nazywa głosy i zespoły wokalne
- odróżnia tonację dur od moll
- rozpoznaje niektóre utwory z wysłuchanej literatury muzycznej
- próbuje wskazywać odgłosy przyrody zawarte w utworach ilustracyjnych

Wiedza o muzyce
- wymienia tytuły najstarszych pieśni polskich
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć z zakresu wiedzy muzycznej oraz skrótów i symboli pisowni muzycznej
- poprawnie nazywa i odczytuje dźwięki w obrębie dwóch oktaw
- potrafi wyjaśnić różnicę między muzyką homofoniczną a polifoniczną
- wymienia instrumenty dęte drewniane i blaszane oraz potrafi o nich opowiedzieć
- wypełnia różnymi wartościami rytmicznymi takty ćwierćnutowe i ósemkowe
- zna cechy charakterystyczne muzyki średniowiecza i renesansu
- potrafi wymienić kilku kompozytorów polskich w/w epok
- wymienia kilku kompozytorów pieśni i oper - umie powiedzieć kilka zdań o I. J. Paderewskim i J. S. Bachu

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń opanował podstawę programową lecz czasami wykonuje pewne zadania z pomocą nauczyciela.

Ekspresja muzyczna - potrafi zaśpiewać z pamięci pieśni obowiązkowe oraz niektóre pieśni patriotyczno-narodowe i inne z właściwą postawą śpiewaczą
- przy pomocy nauczyciela rytmizuje tekst i układa prostą melodię
- potrafi zaśpiewać w kanonie 2 głosowym
- podaje propozycje wykonawcze do ilustracji muzycznych wiersza, zjawisk przyrodniczych
- śpiewa piosenki z taktowaniem na 2 i 3
- wykonuje prosty akompaniament do piosenki
- potrafi zagrać interwał oktawy od podanego dźwięku Percepcja muzyki
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje budowę utworu
- próbuje określić nastrój i charakter piosenki
- potrafi rozpoznać instrumenty dęte drewniane i blaszane wśród innych instrumentów - rozpoznaje muzykę J. S. Bacha oraz I. J. Paderewskiego
- rozpoznaje rytmy niektórych polskich tańców narodowych
- z pomocą nauczyciela rozpozna utwór homofoniczny i polifoniczny
- próbuje wskazywać podobieństwa i różnice w utworach
- rozpoznaje brzmienie organów i orkiestry symfonicznej Wiedza o muzyce
- potrafi podać nazwy nut na pięciolinii w obrębie dwóch oktaw oraz określić ich wartości rytmiczne
- wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć, symboli muzycznych i skrótów w pisowni muzycznej
- potrafi grupować proste wartości rytmiczne w taktach - wymienia nazwy kilku instrumentów dętych drewnianych i blaszanych
- potrafi powiedzieć kilka zdań o I. J. Paderewskim i J. S. Bachu
- wymienia niektóre tytuły najstarszych pieśni polskich oraz pierwszych kompozytorów epoki średniowiecza i renesansu
- z pomocą nauczyciela wyjaśnia różnicę między utworem homofonicznym a polifonicznym

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności: - potrafi wykonać z pamięci niektóre pieśni obowiązkowe oraz przy pomocy nut wybrane pieśni patriotyczne i inne
- z pomocą nauczyciela wykona prosty akompaniament do piosenki
- potrafi wymienić tańce narodowe
- podaje nazwy kilku instrumentów dętych drewnianych i blaszanych
- zna podstawowe wartości rytmiczne i nazwy dźwięków na pięciolinii
- wie, kim był I. J. Paderewski i J. S. Bach - wymienia niektóre głosy wokalne
- potrafi wymienić niektóre tytuły najstarszych pieśni polskich

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości objętych programem nauczania w klasie VI: - nie potrafi wykonać żadnej pieśni obowiązkowej na pamięć ani przy pomocy nut
- nie zna nazw dźwięków i ich położenia na pięciolinii oraz wartości rytmicznych
- nie bierze udziału w lekcji - ma lekceważący stosunek do przedmiotu

WYCHOWANIE FIZYCZNE

I. OGÓLNE WYMAGANIA OCENIANIA UCZNIA Z PRZEDMIOTU WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

1. Każdy uczeń jest oceniany z zasadami sprawiedliwości.
2. Oceny są jawne zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców (prawnych opiekunów).
3. Uczeń zobowiązany jest przynieść na każdą lekcję strój sportowy: obuwie, koszulkę, spodenki, dresy.
4. Przy ocenie z przedmiotu nauczyciel uwzględnia: czynne uczestnictwo w lekcji, sumienne i staranne wywiązywanie się z obowiązków wynikających z przedmiotu, zaangażowanie w przebieg lekcji, przygotowanie do zajęć, właściwy stosunek do przeciwnika i własnego ciała, opanowanie wiadomości i umiejętności przewidzianych dla poszczególnych klas zgodnie z indywidualnymi możliwościami i predyspozycjami, dokonywanie samooceny i samokontroli własnej sprawności fizycznej, aktywności na lekcji, udział w konkursach sportowych szkolnych i poza szkolnych oraz udział w zajęciach klubu sportowego.
5. Uczeń ma prawo dwa razy w semestrze zgłosić nieprzygotowanie do zajęć lekcyjnych rozumiane jako brak stroju, co nauczyciel odnotowuje jako „minus" w rubryce „postawa wobec w-f i zdrowego ciała". Każde następne nieprzygotowanie daję ocenę niedostateczną.
6. Postępy ucznia nauczyciel odnotowuje w dzienniku lekcyjnym oraz w swoim zeszycie pomocniczym.
7. Testy sprawności fizycznej, sprawdziany wiadomości i umiejętności ruchowych oraz odpowiedzi ustne są obowiązkowe.
8. Sprawdziany umiejętności ruchowych i wiadomości są zapowiadane z wyprzedzeniem wraz z zakresem materiału jaki będzie oceniany.
9. Uczeń ma prawo do poprawienia oceny niedostatecznej ze sprawdzianu umiejętności. Poprawioną ocenę odnotowujemy w dzienniku lekcyjnym obok oceny poprawionej, przy czym ta ostatnia jest brana pod uwagę przy wystawieniu oceny semestralnej i końcowej.
10. O ocenach cząstkowych nauczyciel przedmiotu wychowanie fizyczne informuje rodziców poprzez wpisanie do tabeli ocen dwa razy w semestrze.
11. Uczeń, jeżeli nie ma przeciwwskazań lekarskich powinien uczestniczyć we wszystkich formach zajęć na lekcji wychowania fizycznego.
12. W przypadku zwolnienia całkowitego z wychowania fizycznego w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „zwolniony".
13. Rodzic może jednorazowo zwolnić ucznia z czynnego brania udziału w lekcji z powodu niedyspozycji zdrowotnej.
14. Ocenę roczną wystawia się na podstawie ocen uzyskanych w całym roku szkolnym.
15. proponowanej ocenie rodzice (opiekunowie) i uczniowie są informowani zgodnie z Ocenianiem Wewnątrzszkolnym
16. Ocenę celującą uzyskuje uczeń ,który spełnia wymagania na co najmniej ocenę bardzo dobrą z wymienionych obszarów aktywności, uzyskał punktowane miejsce na zawodach sportowych na etapie gminy.

OCENIANIE ODBYWA SIĘ ZA POMOCĄ:

1. Obserwacji ucznia: przygotowanie do lekcji-strój sportowy, współdziałanie w grupie, przygotowywanie dodatkowych ćwiczeń i materiałów, pomoc w rozkładaniu i sprzątaniu sprzętu sportowego
2. Testów sprawności fizycznej i wiadomości
3. Sprawdzianów umiejętności ruchowych
4. Aktywności
5. Udziału w konkursach sportowych
6. Udziału w imprezach sportowych na terenie gminy.

Forma aktywności
Postawa wobec wychowania fizycznego i zdrowego ciała: - strój, - zaangażowanie w lekcję.
Postęp w rozwoju fizycznym : -Test sprawności fizycznej
Umiejętności ruchowe: - Sprawdzian umiejętności ruchowych
Wiadomości : - Sprawdzian wiadomości, - Odpowiedzi ustne
Aktywność: - Aktywność na lekcji - Udział w zawodach sportowych - Udział w zajęciach klubu sportowego

II. SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA NA OCENY Z POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW AKTYWNOSCI:

1) POSTAWA WOBEC WYCHOWANIA FIZCZNEGO I ZDROWEGO CIAŁA

1. Uczeń nie opuścił ani jednej lekcji wychowania fizycznego. 2. Zawsze nosi strój sportowy (nie wykorzystał limitu 2 nieprzygotowań do lekcji) 3. Stosuje zasadę „czystej gry”, jego postawa wobec nauczyciela i kolegów stanowi wzór do naśladowania.	***OCENA CELUJĄCA***
1. Uczeń opuścił kilka lekcji wychowania fizycznego, ale są one usprawiedliwione. 2. Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). 3. Jego postawa społeczna , zaangażowanie i stosunek do zajęć edukacyjnych wychowanie fizyczne nie budzą żadnych zastrzeżeń. 4. Zachowuje należytą dyscyplinę na lekcji, szanuje sprzęt. 5. Posiada nawyki higieniczno- zdrowotne.	***OCENA BARDZO DOBRA***
1. Uczeń opuścił do 10 lekcji wychowania fizycznego, ale są one usprawiedliwione. 2. Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). 3. Jego postawa społeczna , stosunek do wychowania fizycznego nie budzi większych zastrzeżeń (chętnie ćwiczy, stosuje zasady higieny).	***OCENA DOBRA***
1. Opuszcza lekcje wychowania fizycznego i zdarza mu się je nie usprawiedliwiać. 2. Zdarza mu się nie nosić stroju sportowego. 3. Przejawia pewne luki w zakresie wychowania społecznego: ma niechętny stosunek do ćwiczeń, nie zachowuje dyscypliny, przeszkadza w lekcji, nie szanuje sprzętu sportowego.	***OCENA DOSTATECZNA***
1. Często opuszcza lekcje wychowania fizycznego nie usprawiedliwiając ich. 2. Bardzo często nie przynosi stroju sportowego. 3. Ma niechętny stosunek do ćwiczeń , często nie stosuje poleceń nauczyciela, nie zachowuje dyscypliny.	***OCENA DOPUSZCZAJĄCA***
1. Notorycznie opuszcza lekcje wychowania fizycznego nie usprawiedliwiając ich. **2.** Ma lekceważący stosunek do zajęć : brak stroju (więcej niż 2 razy), nie słucha poleceń nauczyciela , przeszkadza kolegom, swoim zachowaniem stwarza zagrożenie bezpieczeństwa ćwiczących**.**	***OCENA NIEDOSTATECZNA***

2) POSTĘP W ROZWOJU FIZYCZNYM

1. Uczeń osiągnął sprawność fizyczną znacznie przekraczającą stawiane wymagania na ocenę bardzo dobrą. 2. Uczeń potrafi samodzielnie dokonać samooceny sprawności fizycznej na podstawie testów sprawności fizycznej. **3.** Uczeń poczynił znaczne postępy w osobistym usprawnianiu. Wykazuje się wynikami wyższymi od stawianych wymagań w dyscyplinach realizowanych na lekcji.	***OCENA CELUJĄCA***

1. Uczeń osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę bardzo dobrą. 2. Uczeń wykorzystuje test sprawności fizycznej do określenia swojej samooceny sprawności fizycznej. **3.** Doskonali swoją sprawność fizyczną.	***OCENA BARDZO DOBRA***
1. Uczeń osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dobrą . 2. Uczeń wykorzystuje 4 próby z testu sprawności fizycznej do samooceny sprawności fizycznej. 3. Nie potrzebuje zachęty ze strony nauczyciela do pracy nad osobistym usprawnieniem.	***OCENA DOBRA***
1. Uczeń osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dostateczną. 2. Potrafi wykorzystać 2 próby z testu sprawności fizycznej do określenia własnej sprawności fizycznej. **3.** Wykazuje pewne postępy w usprawnianiu motorycznym.	***OCENA DOSTATECZNA***
1. Uczeń w małym stopniu spełnił wymagania sprawnościowe na ocenę dostateczną. 2. Nie potrafi wykonać prostych zadań związanych z samooceną sprawności fizycznej. 3. Wykazuje nikłe postępy w osobistym usprawnianiu motorycznym. **4.** Nie dba o swoje postępy w rozwoju sprawności fizycznej.	***OCENA DOPUSZCZAJĄCA***
1. Uczeń nie spełnia wymagań sprawnościowych stawianych przez szkołę. 2. Nie potrafi dokonać samooceny i samokontroli sprawności fizycznej (nie posługuje się żadnym testem sprawności fizycznej **3.** Nie wykazuje postępów w usprawnianiu fizycznym.	***OCENA NIEDOSTATECZNA***

3) UMIEJĘTNOŚCI RUCHOWE

1. Uczeń opanował wszystkie umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe oraz wykraczające poza te wymagania. (uczeń posiada umiejętności ruchowe z klasy programowo wyższej). 2. Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką , lekko, ekonomicznie, pewnie co wykorzystuje w praktyce (grze zespołowej) . 3. Uczeń w dużym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. 4. Potrafi samodzielnie sędziować rozgrywki klasowe.	***OCENA CELUJĄCA***
1. Uczeń opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe. 2. Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką, pewnie, w odpowiednim tempie i dokładnie, wkładając duży wysiłek w osiągnięcie celu. 3. Prawidłowo realizuje założenia taktyczne i przepisy dyscyplin sportowych zawartych w wymaganiach ponadpodstawowych. 4. Próbuje sędziować rozgrywki klasowe. 5. Przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. 6. Stosuje wyuczone umiejętności w grze zespołowej.	***OCENA BARDZO DOBRA***
1. Uczeń opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe w stopniu dobrym z małymi błędami. 2. Ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość lekko i dokładnie oraz z małymi błędami technicznymi. 3. W pewnym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę.	***OCENA DOBRA***
1. Uczeń opanował umiejętności ruchowe określane jako wymagania podstawowe, czyli wystarczające . 2. Ćwiczenia wykonuje niepewnie i z większymi błędami technicznymi. 3. Uczestniczy w zabawach , grach, ćwiczeniach, ale mało się stara. 4. Ma problemy z wykorzystaniem nabytych umiejętności w grze.	***OCENA DOSTATECZNA***
1. Uczeń ledwie spełnia umiejętności ruchowe określone jako wymagania podstawowe. 2. Ćwiczenia wykonuje z dużymi błędami technicznymi i niechętnie. 3. Nabyte umiejętności nie przedkładają się na wyniki. 4. Poziom opanowania umiejętności technicznych ćwiczeń, gier i zabaw jest niewystarczający. 5. Nie wykorzystuje nabytych umiejętności w praktyce.	***OCENA DOPUSZCZAJĄCA***
1. Uczeń daleki jest od spełnienia umiejętności ruchowych określanych jako wymagania podstawowe. 2. Wykonuje jedynie najprostsze ćwiczenia i to z rażącymi błędami. 3. Nie wykazuje postępów w umiejętnościach ruchowych. 4. Nie potrafi opanować podstawowych umiejętności technicznych, ćwiczeń i gier.	***OCENA NIEDOSTATECZNA***

5. Wyniki osiągane z poszczególnych dyscyplin są poniżej przewidzianego minimum	

4) AKTYWNOŚĆ NA ZAJĘCIACH

1. Uczeń aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły, w różnych formach działalności związanych z wychowaniem fizycznym (SKS, UKS). 2. Zajmuje punktowane miejsca w zawodach sportowych powiatowych i gminnych. 3. Potrafi zagospodarować czas wolny na działalność sportową. 4. Organizuje gry i zabawy dla siebie i kolegów.	***OCENA CELUJĄCA***
1. Uczeń aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły (lekcje, zajęcia pozalekcyjne) 2. Bierze udział w zawodach gminnych oraz uczestniczy w zawodach sportowych szkolnych zajmując i nich punktowane miejsca. 3. Potrafi czynnie spędzać czas wolny. 4. Pomaga nauczycielowi w organizowaniu i przeprowadzaniu lekcji. 5. Chętnie przygotowuje rozgrzewkę, grę, zabawę wykazując swoją pomysłowość. 6. Potrafi zorganizować przybory do ćwiczeń.	***OCENA BARDZO DOBRA***
1. Uczeń korzysta z organizowanych imprez rekreacyjnych. 2. Potrafi zagospodarować swój czas, aby spędzić go czynnie. 3. Angażuje się w organizowanie różnych form rywalizacji, pomaga nauczycielowi w organizowaniu zajęć (pomoce do lekcji, rozkładanie i sprzątanie sprzętu).	***OCENA DOBRA***
Uczeń bardzo rzadko bierze udział w życiu sportowym szkoły. Nie wykazuje aktywności na lekcjach, tylko biernie w niej uczestniczy. 3. Swój wolny czas spędza jako kibic.	***OCENA DOSTATECZNA***
1. Uczeń bardzo słabo interesuje się sportem i rekreacją . 2. Nie podejmuje żadnych działań na lekcji. 3. Unika czynnego sposobu spędzania czasu wolnego –ma niechętny stosunek do ćwiczeń. 4. Unika pomocy nauczycielowi w organizowaniu lekcji np. rozłożenie sprzętu, sprzątnięcie go .	***OCENA DOPUSZCZAJĄCA***

WYMAGANIA EDUKACYJNE I SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

1) Sprawdziany umiejętności - ocena poprawności wykonania określonych elementów technicznych gier zespołowych i ćwiczeń gimnastycznych. Pod uwagę brany jest wysiłek jaki uczeń włożył w stosunku do swych możliwości po to, by jego wyniki były jak najlepsze.
2) Sprawdziany motoryczności - ocenianie wg testów z uwzględnieniem postępów jakie uczeń uczynił w toku nauki.
3) Praca na lekcji - szczególna obserwacja i ocena aktywności.
4) Przygotowanie do lekcji (strój sportowy) - zezwalamy na 2-krotny brak stroju w semestrze; za trzecim i kolejnym razem - ocena niedostateczna. Uczniowie, którzy zawsze ćwiczą na lekcjach wychowania fizycznego, wykazali się 100% obecnością, oceniani są na koniec semestru bądź całego roku oceną przynajmniej dobrą, bez względu na poziom sprawności.
5) Dyscyplina na lekcji - podporządkowanie się poleceniom nauczyciela, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa!
6) Wiadomości - sprawdzenie zdobytych wiadomości w działaniu praktycznym, prowadzenie rozgrzewki lub innego fragmentu lekcji, sędziowanie.
7) Aktywność pozalekcyjna - premiowane oceną celującą jest uczestnictwo w zawodach międzyszkolnych jako reprezentant naszej szkoły.
8) Stosunek do przedmiotu - wysiłek jaki uczeń włożył w to, by jego wyniki w stosunku do swoich możliwości, wkładu pracy i innych uwarunkowań były bardzo wysokie, premiowane są oceną bardzo

Opis sprawdzianów oraz kryteria oceniania uczniów w obszarze „umiejętności” i „wiadomości”.

Oddział IV

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania marszowo – biegowy test Coopera, mierzy tętno w spoczynku i po wysiłku**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
1	***Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie przystąpił do sprawdzianu ani do poprawki.***	
2	Uczeń maszeruje wyznaczoną trasą, bez zatrzymania przez 12 minut, podejmuje próby truchtu, mierzy tętno po zakończeniu zadania i podaje wynik pomiaru	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc chwilami do marszu, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.
3	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc systematycznie do marszu, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc do marszu nie więcej jak trzy razy, przy czym łączny czas marszu nie przekracza 3 minut, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.
4	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc do marszu nie więcej jak trzy razy, przy czym łączny czas marszu nie przekracza 3 minut, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.	Uczeń przez 12 minut pokonuje bez zatrzymania, truchtem wyznaczoną trasę, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok w dal techniką naturalną (kontroluje poszczególne elementy: rozbieg, odbicie ze strefy, lot, zeskok)**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje próby skoku zaznaczając fazę rozbiegu, odbicia i zeskoku, ma jednak problemy z płynnością przechodzenia z jednej fazy w drugą, z tempem rozbiegu, z trafieniem w strefę odbicia, odbija się z dwóch nóg, lub zeskok wykonuje na jedną nogę. Słabo angażuje się w ćwiczenia podczas lekcji.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.
3	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
4	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
5	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.
6	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry 50 centymetrów.

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń układa ręce w tzw. koszyczek, wyrzuca piłkę nad głową i próbuje ją chwycić z zachowaniem prawidłowego ułożenia dłoni	Uczeń układa ręce w tzw. koszyczek, wyrzuca piłkę nad głową i próbuje ją chwycić z zachowaniem prawidłowego ułożenia dłoni
3	Uczeń dziesięciokrotnie wyrzuca i chwyta piłkę w tzw. koszyczek, próbuje zachować prawidłową pozycję siatkarską i pracę nóg	Uczeń dziesięciokrotnie wyrzuca i chwyta piłkę w tzw. koszyczek, próbuje zachować prawidłową pozycję siatkarską i pracę nóg. Uczeń dokonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym, z własnego podrzutu, w dowolnym kierunku
4	Uczeń dziesięciokrotnie wyrzuca i chwyta piłkę w tzw. koszyczek, próbuje zachować prawidłową pozycję siatkarską i pracę nóg. Uczeń dokonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym, z własnego podrzutu, w dowolnym kierunku	Uczeń odbija po podaniu (podrzucie) piłkę do współpartnera, zachowuje przy tym prawidłową pozycję siatkarską, ułożenie RR i dłoni (z 20 prób, co najmniej 15 jest prawidłowych i celnych). Ćwiczenie wykonywane jest przez siatkę zawieszoną na wysokości 215 cm
5	Uczeń odbija po podaniu (podrzucie)	Uczeń po wykonaniu próby na ocenę „4” przystępuje

	piłkę do współpartnera, zachowuje przy tym prawidłową pozycję siatkarską, ułożenie RR i dłoni (z 20 prób, co najmniej 15 jest prawidłowych i celnych). Ćwiczenie wykonywane jest przez siatkę zawieszoną na wysokości	do kolejnej próby: odbija piłkę sposobem oburącz górnym nad głową 12 razy
6	Uczeń po wykonaniu próby na ocenę „5” przystępuje do kolejnej próby: odbija piłkę sposobem oburącz górnym nad głową 15 razy	Uczeń po wykonaniu próby na ocenę „4”, odbija piłkę sposobem oburącz górnym nad głową, w kole o średnicy 4 metrów 20 razy (5x nisko, 5x wysoko, 5x nisko, 5x wysoko)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową, mierzy i interpretuje uzyskany wynik**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa
3	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa
4	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne. Uzyskuje odległość co najmniej 20 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
5	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, bez większych błędów technicznych. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
6	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 40 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje kozłowanie piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu**	
ocena	**oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)
3	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak problemy podczas zmiany ręki i kierunku biegu, często gubi piłkę i traci rytm kozłowania	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak problemy podczas zmiany ręki i kierunku biegu, gubi piłkę (max. 2x w ciągu slalomu)

4	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz w wolnym tempie, zwiększając tempo gubi piłkę i rytm kozłowania	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz nie osiąga wyznaczonego na pokonanie slalomu czasu
5	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, utrzymuje dobre tempo, ćwiczenie kończy rzutem o tablicę, nie łamie przy tym przepisów gry	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do kosza (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie
6	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do kosza (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do kosza (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w czasie krótszym o 5 sekund niż wyznaczony na „5”

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut osobisty do kosza ze zmniejszonej odległości**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją
3	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 2,5 metra. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 6x na 10 rzutów	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 3 metrów. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 7x na 10 rzutów
4	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 3 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
5	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
6	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 8 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 9 jest celnych

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje podania oburącz sprzed klatki piersiowej i chwyty piłki w miejscu i w biegu**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje podanie oburącz w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki po podaniu przez partnera	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje podanie oburącz w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki po podaniu przez partnera
3	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje podanie oburącz (w miejscu) w kierunku współpartnera, ma jednak problem z koordynacją ruchów RR i tułowia podczas rzutu, rzut bywa za słaby (rozstawienie zawodników ok.8m.). Uczeń gubi piłkę po przyjęciu	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje podanie oburącz (w miejscu) w kierunku współpartnera, ma jednak problem z koordynacją ruchów RR i tułowia podczas rzutu, rzut bywa za słaby (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń przyjmuje piłkę po podaniu
4	Uczeń wykonuje podanie oburącz sprzed klatki piersiowej do współpartnera (w truchcie), ma jednak problem z koordynacją ruchów RR i tułowia podczas rzutu, rzut bywa za słaby (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń chwyta piłkę lecz często gubi ją po niedokładnym przyjęciu	Uczeń wykonuje celne podanie oburącz sprzed klatki piersiowej do współpartnera w truchcie (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń chwyta piłkę lecz często gubi ją po niedokładnym przyjęciu
5	Uczeń wykonuje celne chwyty i podania oburącz sprzed klatki piersiowej ze współćwiczącym, w truchcie wzdłuż sali gimnastycznej (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń nie popełnia błędu kroków, kończy ćwiczenie rzutem w kierunku tablicy.	Uczeń wykonuje celne chwyty i podania oburącz sprzed klatki piersiowej ze współćwiczącym, w truchcie wzdłuż sali gimnastycznej (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń nie popełnia błędu kroków, kończy ćwiczenie rzutem o tablicę. Uczeń mieści się w wyznaczonym przez prowadzącego czasie wykonania ćwiczenia
6	Uczeń wykonuje celne chwyty i podania oburącz sprzed klatki piersiowej ze współćwiczącym, w truchcie wzdłuż sali gimnastycznej (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń nie popełnia błędu kroków, kończy ćwiczenie rzutem do kosza (rzut celny, lub piłka trafia w obręcz). Uczeń mieści się w wyznaczonym przez prowadzącego czasie wykonania ćwiczenia	Uczeń wykonuje celne chwyty i podania oburącz sprzed klatki piersiowej ze współćwiczącym, w truchcie wzdłuż sali gimnastycznej (rozstawienie zawodników ok.9m.). Uczeń nie popełnia błędu kroków, kończy ćwiczenie rzutem do kosza (rzut celny, lub piłka trafia w obręcz). Uczeń mieści się w czasie krótszym o 5 sek. niż czas wskazany na „5”

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje podania ze współpartnerem wewnętrzną i zewnętrzna częścią stopy**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera
3	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką
4	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy w truchcie, większość podań jest precyzyjna, podczas przyjęcia zdarza się, że gubi piłkę. Ćwiczenie wykonuje w swoim tempie. Gubi się gdy zwiększa tempo wykonywania ćwiczenia	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w swoim tempie, podczas przyspieszenia nie panuje nad piłką
5	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, podczas przyspieszenia na ogół panuje nad piłką. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z dowolnej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji
6	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie krótszym o 10 sek. od czasu wyznaczonego na „5”. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji

Treść sprawdzianu	**Uczeń komponuje w zespole klasowym układ taneczny do muzyki z wykorzystaniem poznanych kroków polki**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń uczestniczy w zajęciach i stara się opanować podstawowe kroki polki	Uczeń uczestniczy w zajęciach i stara się opanować podstawowe kroki polki
3	Uczeń opanował podstawowe kroki polki, ma jednak problemy z wykorzystaniem tych umiejętności podczas układu tanecznego, myli kroki, gubi rytm, wyraźnie nie współdziała z zespołem	Uczeń opanował podstawowe kroki polki, ma jednak problemy z wykorzystaniem tych umiejętności podczas układu tanecznego, myli kroki, gubi rytm, wyraźnie nie współdziała z zespołem
4	Uczeń bez większych błędów wykonuje układ taneczny, jednak estetyka wykonania figur i zaangażowanie ucznia odstaje od grupy	Uczeń bez większych błędów wykonuje układ taneczny, jednak estetyka wykonania figur i zaangażowanie ucznia odstaje od grupy
5	Uczeń z zaangażowaniem wykonuje układ taneczny, nie popełnia błędów, pilnuje rytmu, dba o estetykę wykonania	Uczeń z zaangażowaniem wykonuje układ taneczny, nie popełnia błędów, pilnuje rytmu, dba o estetykę wykonania
6	Uczeń z zaangażowaniem wykonuje układ taneczny, nie popełnia błędów, pilnuje rytmu, dba o estetykę wykonania. Podczas prób starał się poszukiwać nowych rozwiązań, dbał o wizerunek całego układu, pomagał kolegom w opanowaniu zadania, pogłębiał wiedzę o tańcu	Uczeń z zaangażowaniem wykonuje układ taneczny, nie popełnia błędów, pilnuje rytmu, dba o estetykę wykonania. Podczas prób starał się poszukiwać nowych rozwiązań, dbał o wizerunek całego układu, pomagał kolegom w opanowaniu zadania, pogłębiał wiedzę o tańcu

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje przewrót w przód**	
ocena	**Oddziały ogólne**	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową do wykonania przewrotu w przód, jednak odmawia dalszych prób wykonania ćwiczenia	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak nie potrafi wykonać ćwiczenia samodzielnie, wykonuje przewrót z dużą pomocą nauczyciela
3	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak nie potrafi wykonać ćwiczenia samodzielnie, wykonuje przewrót z dużą pomocą nauczyciela	Uczeń samodzielnie wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego, do dowolnej pozycji końcowej, jednak podczas wykonywania ćwiczenia popełnia błędy (np. przewrót przez bark, na głowie)
4	Uczeń samodzielnie wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego, do dowolnej pozycji końcowej, jednak podczas wykonywania ćwiczenia popełnia błędy (np. przewrót przez bark, na głowie)	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego, do dowolnej pozycji końcowej.
5	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego, do dowolnej pozycji końcowej	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego, do przysiadu podpartego. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotu
6	Uczeń łączy co najmniej trzy przewroty w przód w dobrym tempie, ostatni do postawy. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotów oraz ładne rozpoczęcie i zakończenie ćwiczenia	Uczeń łączy co najmniej trzy przewroty w przód w dobrym tempie, pierwszy z pozycji równoważnej (jaskółka), ostatni do postawy. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotów, utrzymanie pozycji wyjściowej oraz ładne zakończenie ćwiczenia

Opis sprawdzianów uzupełniających (oddziały sportowe) oraz kryteria oceniania uczniów w obszarze „umiejętności" i „wiadomości"

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje po treningu, starcie ćwiczenia uspokajające (roztruchtanie)**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń stara się w miarę poprawnie wykonywać ćwiczenia uspokajające prezentowane przez prowadzącego
3	Uczeń z zaangażowaniem wykonuje wszystkie ćwiczenia uspokajające prezentowane przez prowadzącego
4	Uczeń wykonuje samodzielnie ćwiczenia wcześniej prezentowane przez prowadzącego lub podpatruje współćwiczących. Nie ma jednak dużego zasobu i ćwiczeń lub nie są one utrwalone
5	Uczeń proponuje ćwiczenia wcześniej poznane na lekcjach wf, ma bogaty zasób tych ćwiczeń, prezentuje ćwiczenia w sposób prawidłowy przed grupą współćwiczących
6	Uczeń proponuje ćwiczenia wcześniej poznane na lekcjach wf, ma bogaty zasób tych ćwiczeń, prezentuje ćwiczenia w sposób prawidłowy przed grupą współćwiczących. Poszukuje nowych rozwiązań w różnych źródłach proponuje je współćwiczącym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje stanie na RR przy drabinkach lub ze współpartnerem**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową do wykonania ćwiczenia (unik podparty) a następnie

	odbicie i zamach, jednak nie dochodzi do pionu i nie jest w stanie wykonać stania na RR
3	Uczeń przyjmuje pozycję wyjściową do wykonania ćwiczenia (unik podparty) a następnie odbicie i zamach, z niewielką pomocą nauczyciela dochodzi do pionu (podparcie na drabinkach) jednak nie utrzymuje pozycji stania na RR
4	Uczeń z dowolnej pozycji wykonuje stanie na RR z niewielką pomocą nauczyciela (z podparciem NN na drabinkach lub o współćwiczącego), utrzymuje pozycję dłużej niż 3 sekundy
5	Uczeń z dowolnej pozycji, samodzielnie wykonuje stanie na RR (z podparciem NN na drabinkach lub o współćwiczącego), utrzymuje pozycję dłużej niż 3 sekundy
6	Uczeń wykonuje stanie na RR z postawy, zamachem jednonóż lub siłowo, a następnie utrzymuje pozycję stania bez podparcia NN co najmniej 3 sekundy

Opis sprawdzianów oraz kryteria oceniania uczniów w obszarze „umiejętności" i „wiadomości".

oddział V

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową, mierzy i interpretuje uzyskany wynik**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa
3	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa
4	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne. Uzyskuje odległość co najmniej 20 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
5	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, bez większych błędów technicznych. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
6	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje

	pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	odległość co najmniej 40 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok w dal techniką naturalną (kontroluje poszczególne elementy: rozbieg, odbicie ze strefy, lot, zeskok)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje próby skoku zaznaczając fazę rozbiegu, odbicia i zeskoku, ma jednak problemy z płynnością przechodzenia z jednej fazy w drugą, z tempem rozbiegu, z trafieniem w strefę odbicia, odbija się z dwóch nóg, lub zeskok wykonuje na jedną nogę. Słabo angażuje się w ćwiczenia podczas lekcji.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.
3	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
4	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
5	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.
6	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry 50 centymetrów.
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bieg krótki ze startu niskiego (ustawia bloki startowe, zna i stosuje komendy startowe, mierzy czas kolegom, prawidłowo go zapisuje, porównuje i interpretuje wyniki)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń ustawia się do sprawdzianu na przygotowanym dla niego torze, wykonuje start z bloków startowych zgodnie z komendami, lecz z pewnym opóźnieniem, pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie	Uczeń ustawia się do sprawdzianu na przygotowanym dla niego torze, wykonuje start z bloków startowych zgodnie z komendami, lecz z pewnym opóźnieniem, pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie
3	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami.

	z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem	Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat
4	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości i omawia tą cechę swoimi słowami	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w dobrym tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę
5	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w dobrym tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości, omawia ją swoimi słowami oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę. Pomaga w sędziowaniu konkurencji.	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w mocnym tempie, dobrze prezentuje się na tle klasy, jest bardzo zaangażowany podczas lekcji. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę. Pamięta swoje dotychczasowe rezultaty. Analizuje swoje postępy, porównuje je do innych wyników w klasie i nie tylko. Samodzielnie mierzy i zapisuje wyniki.
6	Uczeń spełnia wszystkie wymagania na „5”. Bierze udział w zawodach (konkurencje lekkoatletyczne – bieg krótki) na poziomie co najmniej ogólnoszkolnym, współuczestniczy w organizacji zawodów klasowych, lub między klasowych	Uczeń spełnia wszystkie wymagania na „5”. Bierze udział w zawodach (konkurencje lekkoatletyczne – bieg krótki) na poziomie co najmniej międzyszkolnym, aktywnie współuczestniczy w organizacji zawodów ogólnoszkolnych, międzyszkolnych. Dobrze orientuje się w roli sędziego

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut osobisty do kosza ze zmniejszonej odległości**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją
3	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 2,5 metra. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 6x na 10 rzutów	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 3 metrów. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 7x na 10 rzutów
4	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 3 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
5	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
6	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 8 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 9 jest celnych
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje podania ze współpartnerem wewnętrzną i zewnętrzna częścią stopy**	

ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera
3	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką
4	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy w truchcie, większość podań jest precyzyjna, podczas przyjęcia zdarza się, że gubi piłkę. Ćwiczenie wykonuje w swoim tempie. Gubi się gdy zwiększa tempo wykonywania ćwiczenia	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w swoim tempie, podczas przyspieszenia nie panuje nad piłką
5	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, podczas przyspieszenia na ogół panuje nad piłką. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z dowolnej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji
6	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie krótszym o 10 sek. od czasu wyznaczonego na „5”. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji

Treść sprawdzianu	**Uczeń wprowadza prawidłowo piłkę do gry (zagrywa) dowolnym sposobem**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń prawidłowo ustawia się do zagrywki i próbuje wykonać ją dowolnym sposobem	Uczeń prawidłowo ustawia się do zagrywki i próbuje wykonać ją dowolnym sposobem
3	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę jednak nie przebija jej przez siatkę z odległości 5 metrów	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę jednak nie przebija jej przez siatkę z odległości 6 metrów
4	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 5 metrów	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 6 metrów
5	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m (6/10 poprawnych)	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m (8/10 poprawnych)
6	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m, trafiając przy tym kolejno w wyznaczone po drugiej stronie siatki kwadraty 3mx3m (7/10 poprawnych)	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę (215 i 235 cm) z odległości 7 m, trafiając przy tym kolejno w wyznaczone po drugiej stronie siatki kwadraty 3mx3m (9/10 poprawnych)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń dokonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym, z własnego podrzutu, w dowolnym kierunku. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską, jednak gubi ją podczas ćwiczenia	Uczeń wykonuje co najmniej trzy odbicia sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia
3	Uczeń wykonuje co najmniej trzy odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia	Uczeń wykonuje co najmniej pięć odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia
4	Uczeń wykonuje co najmniej pięć odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Podczas wykonywania ćwiczenia uczeń utrzymuje prawidłową pozycję siatkarską	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie osiem odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo trzykrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana
5	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie 15 odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo trzykrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie 15 odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo dwukrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana
6	Uczeń odbija piłkę sposobem oburącz górnym przez 45 sekund w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń na polecenie nauczyciela zmienia siłę (wysokość) odbicia	Uczeń odbija piłkę sposobem oburącz górnym przez 1 minutę w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń na polecenie nauczyciela zmienia siłę (wysokość) odbicia

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje kozłowanie P i LR ze zmianą tempa i kierunku biegu (piłka ręczna)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)
3	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak problemy podczas zmiany ręki

	problemy podczas zmiany ręki i kierunku biegu, często gubi piłkę i traci rytm kozłowania	i kierunku biegu, gubi piłkę (max. 2x w ciągu slalomu)
4	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz w wolnym tempie, zwiększając tempo gubi piłkę i rytm kozłowania	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), kończy rzutem w kierunku bramki, ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz nie osiąga wyznaczonego na pokonanie slalomu czasu
5	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, utrzymuje dobre tempo, ćwiczenie kończy rzutem w kierunku bramki, nie łamie przy tym przepisów gry	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do bramki (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie
6	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do bramki (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do bramki (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w czasie krótszym o 5 sekund niż wyznaczony na „5”

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń stara się wykonać rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Ćwiczenie rozpoczyna z miejsca, rzut na ogół jest niecelny, a w trakcie ćwiczenia uczeń często popełnia błąd kroków	Uczeń stara się wykonać rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Ćwiczenie rozpoczyna z miejsca, rzut na ogół jest niecelny, a w trakcie ćwiczenia uczeń często popełnia błąd kroków
3	Uczeń wykonuje rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Rzut na ogół jest niecelny, uczeń nie popełnia jednak błędu kroków. Zdarza się, że piłka jest wyrzucona przed wykonaniem pełnego „dwutaktu”.	Uczeń wykonuje rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Rzut na ogół jest niecelny, uczeń wykonuje jednak poprawny „dwutakt”, nie popełnia błędu kroków.
4	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Nie mieści się jednak w limicie czasowym, popełnia drobne błędy np. zatrzymuje się lub wyraźnie zwalnia przed rozpoczęciem „dwutaktu”. Ćwiczenie kończy celnym rzutem co najmniej w 50%	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Nie mieści się jednak w limicie czasowym, przechodzenie od kozłowania do biegu i rzutu nie jest płynne. Ćwiczenie kończy celnym rzutem co najmniej w 60%
5	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie. Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 60%. Podejmuje próby wykonania ćwiczenia	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie. Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 70% . Podejmuje próby wykonania ćwiczenia na słabszą rękę.

	na słabszą rękę.	
6	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie (taki jak na 5). Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 80% . Wykonuje również poprawnie techniczne ćwiczenie na słabszą rękę (nie ma limitu czasowego i kryterium celności rzutu)	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie (taki jak na 5). Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 90% . Wykonuje również poprawnie techniczne ćwiczenie na słabszą rękę (nie ma limitu czasowego a kryterium celności rzutu wynosi 40%)
Treść sprawdzianu	**Uczeń dba o własną postawę, wymienia i demonstruje ćwiczenia wzmacniające poszczególne mm posturalne odpowiadające za utrzymanie prawidłowej postawy ciała**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń na polecenie nauczyciela próbuje przyjąć prawidłową postawę ciała	Uczeń na polecenie nauczyciela próbuje przyjąć prawidłową postawę ciała
3	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje jedno ćwiczenie wzmacniające mm. brzucha, lub grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia
4	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po jednym ćwiczeniu wzmacniającym mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po dwa ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła
5	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po dwa ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła
6	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Ma podstawową wiedzę z zakresu budowy, odcinków kręgosłupa, zna grupy mięśniowe (posturalne). Zna kilka ćwiczeń na kształtowanie prawidłowej stopy. Definiuje pojęcie siła i wskazuje praktyczne wykorzystanie tej cechy w codziennym życiu	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Ma podstawową wiedzę z zakresu budowy, odcinków kręgosłupa, zna grupy mięśniowe (posturalne). Zna kilka ćwiczeń na kształtowanie prawidłowej stopy. Zna ogólnie budowę mięśnia. Definiuje pojęcie siła i wskazuje praktyczne wykorzystanie tej cechy w codziennym życiu. Podczas zajęć wychowania fizycznego wykazuje nieustanną dbałość o prawidłową postawę ciała

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, jednak przechodząc z marszu do przewrotu zatrzymuje się, przewrót wykonuje z dużą	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, jednak przechodząc z marszu do przewrotu zatrzymuje się, przewrót wykonuje z niewielką pomocą

	pomocą nauczyciela, nie pozostaje w leżeniu tyłem po wykonaniu przewrotu	nauczyciela, nie pozostaje w leżeniu tyłem po wykonaniu przewrotu
3	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, popełnia błędy techniczne podczas przewrotu, nie trzyma prawidłowej pozycji końcowej	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, popełnia drobne błędy techniczne podczas przewrotu, bezpośrednio po przewrocie nie trzyma pozycji końcowej, koryguje ją później
4	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, przewrót wykonuje poprawnie technicznie, bezpośrednio po przewrocie nie trzyma pozycji końcowej, koryguje ją później	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ma jednak problem z płynnością przechodzenia z jednego elementu w drugi lub nie trzyma pozycji końcowej bezpośrednio po przewrocie
5	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ćwiczenie wykonuje płynnie, może mieć pewne problemy uzyskaniem leżenia tyłem bezpośrednio po przewrocie, koryguje natychmiast pozycję końcową	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ćwiczenie wykonuje płynnie, bezpośrednio po przewrocie zachowuje pozycję leżenie tyłem. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotu
6	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ćwiczenie wykonuje płynnie, bezpośrednio po przewrocie zachowuje pozycję leżenie tyłem. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotu	Uczeń łączy co najmniej trzy przewroty w przód w dobrym tempie, pierwszy z marszu, ostatni do leżenia tyłem. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotów, oraz siłę mm. brzucha podczas przechodzenia do leżenia tyłem

Treść sprawdzianu	**Uczeń uczestniczy lub organizuje w gronie rówieśników zabawę lub grę rekreacyjną, ustala reguły i stosuje je w trakcie danej aktywności, korzysta bezpiecznie ze sprzętu i urządzeń**	
ocena	**y oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń uczestniczy, lecz nie we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy, lecz nie we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
3	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
4	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Zna reguły i stara się je respektować podczas gry. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Zna reguły i stara się je respektować podczas gry. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
5	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Stosuje zasady fair play	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Stosuje zasady fair play
6	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Interesuje się różnymi formami aktywnego wypoczynku, szuka i proponuje kolegom nowe formy aktywności rekreacyjnej	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Interesuje się różnymi formami aktywnego wypoczynku, szuka i proponuje kolegom nowe formy aktywności rekreacyjnej

Treść sprawdzianu	**Uczeń przygotowuje wraz z kolegami i pokonuje terenowy tor przeszkód z elementami biegu, wieloskoku, skoku w dal i nad przeszkodą, stosuje przy tym podstawowe zasady bezpieczeństwa**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń stara się pokonać w swoim tempie terenowy tor przeszkód, ma problem z niektórymi przeszkodami	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód
3	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, podchodzi po raz kolejny do zadania z zamiarem jego poprawienia
4	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, podchodzi po raz kolejny do zadania z zamiarem jego poprawienia. Pomaga podczas przygotowywania toru.	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, nie uzyskuje jednak limitu czasowego. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, proponuje sposoby poprawienia wykonania zadania. Poprawia rezultat w określonym wspólnie z nauczycielem terminie. Pomaga podczas przygotowywania toru.
5	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, mieści się w wyznaczonym limicie czasowym. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, proponuje sposoby samodoskonalenia swojej sprawności i dąży do poprawienia wykonania zadania. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, mieści się w wyznaczonym limicie czasowym. Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód
6	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody uzyskuje czas lepszy o 6 sekund od wyznaczonego limitu czasowym na „5”. Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód, ma swoje ciekawe propozycje	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody uzyskuje czas lepszy o 10 sekund od wyznaczonego limitu czasowym na „5”. Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód, ma swoje ciekawe propozycje

Kryteria sprawdzianów uzupełniających (V odział sportowy)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje w zespole bieg rozstawny**
ocena	**Oddział sportowe**
2	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w marszu
3	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w truchcie, prawidłowo układa rękę podczas ćwiczenia, ćwiczenie wykonuje dowolną ręką
4	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w truchcie, w swoim tempie i w wybranym przez siebie momencie, zmienia rękę na polecenie nauczyciela, prawidłowo układa rękę podczas ćwiczenia,
5	Uczeń poprawnie technicznie pokonuje swoją zmianę w trakcie biegu rozstawnego 4x100 m. Utrzymuje mocne tempo biegu, zmiany dokonuje w wyznaczonej strefie

6	Uczeń poprawnie technicznie pokonuje swoją zmianę w trakcie biegu rozstawnego 4x100 m. Utrzymuje mocne tempo biegu, zmiany dokonuje w wyznaczonej strefie. Doskonale współpracuje z drużyną, wykazując się dużym zaangażowaniem podczas lekcji, opracowuje strategię, chętnie przeznacza dodatkowy czas na doskonalenie wykonania zadania, zna przepisy dotyczące biegu rozstawnego. Jest w pełni przygotowany do startu w zawodach w tej konkurencji lub do jej zorganizowania
Treść sprawdzianu	**Uczeń sędziuje podczas konkurencji biegowych (wydaje komendy startowe, mierzy i zapisuje czas, ustala kolejność, poucza lub dyskwalifikuje w razie nieprawidłowości)**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń pomaga podczas organizowania klasowych zajęć z LA (biegi). Wykonuje polecenia nauczyciela
3	Uczeń uczestniczy w organizacji klasowych zawodów LA (biegi). Mierzy czas, zapisuje wyniki, ustala ranking zawodników, podaje komendy startowe
4	Uczeń współorganizuje klasowe, szkolne lub wyższej rangi zawody LA. Zna przepisy LA w zakresie konkurencji biegowych. Sprawnie obsługuje stoper (mierzy międzyczasy), zapisuje wyniki i przedstawia je w formie rankingu
5	Uczeń współorganizuje zawody LA szkolne lub wyższej rangi. Wyznacza trasę, ustawia prawidłowo bloki startowe. Zna przepisy LA w zakresie konkurencji biegowych. Sprawnie obsługuje stoper (mierzy międzyczasy), zapisuje wyniki i przedstawia je w formie rankingu, wydaje komendy startowe.
6	j.w. Uczeń wykazuje szczególne zainteresowanie organizowaniem zawodów i promowaniem LA w środowisku szkolnym.

Opis sprawdzianów oraz kryteria oceniania uczniów w obszarze „umiejętności" i „wiadomości".

Oddział VI

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową, mierzy i interpretuje uzyskany wynik**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową jednorącz z miejsca, ma duży problem z koordynacją i techniką. Dokonuje pomiaru odległości oraz zachowuje zasady bezpieczeństwa
3	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa	Uczeń wykonuje rzut piłeczką palantową z rozbiegu, ma jednak problemy z płynnością rozbiegu i rzutu, nie rzuca technicznie przez co nie wykorzystuje swoich możliwości motorycznych i osiąga słabą odległość rzutu. Jego zaangażowanie podczas zajęć budzi zastrzeżenia nauczyciela. Uczeń zachowuje zasady bezpieczeństwa
4	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, ma jednak problem optymalnym kątem i wykończeniem rzutu. Nie angażuje wszystkich potrzebnych partii mięśniowych, czyli są jeszcze braki techniczne. Uzyskuje odległość co najmniej 20 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć

5	Uczeń wykonuje rzut płynnie po rozbiegu, bez większych błędów technicznych. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
6	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 30 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć	Uczeń wykonuje rzut prawidłowo technicznie oraz płynnie po rozbiegu. Angażuje potrzebne partie mięśniowe. Kontroluje odległość, stara się analizować swoje rzuty w celu samodoskonalenia i poprawienia wyniku. Jest kulturalny i pomocny dla kolegów. Uzyskuje odległość co najmniej 40 metrów. Stosuje zasady bezpieczeństwa podczas zajęć
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok w dal techniką naturalną (kontroluje poszczególne elementy: rozbieg, odbicie ze strefy, lot, zeskok)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje próby skoku zaznaczając fazę rozbiegu, odbicia i zeskoku, ma jednak problemy z płynnością przechodzenia z jednej fazy w drugą, z tempem rozbiegu, z trafieniem w strefę odbicia, odbija się z dwóch nóg, lub zeskok wykonuje na jedną nogę. Słabo angażuje się w ćwiczenia podczas lekcji.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.
3	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, jednak ma problem z płynnością przechodzenia z jednej fazy do drugiej. Uczeń próbuje wykonywać wszystkie polecenia nauczyciela z zaangażowaniem, pomaga w dokonywaniu pomiaru skoków.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
4	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, ma jednak problem z utrzymaniem odpowiedniego tempa rozbiegu i wykonaniem optymalnego odbicia. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.
5	Uczeń wykonuje skok z zachowaniem poszczególnych faz, odbija się jednonóż, ląduje na dwie nogi, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, utrzymuje dobre tempo rozbiegu, po którym wykonuje optymalne odbicie jednonóż. Uczeń samodzielnie dokonuje pomiaru skoku.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.
6	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry.	Uczeń podchodzi do zadania z dużym zaangażowaniem. Systematycznie poprawia technikę wykonania skoku, płynnie przechodzi z jednej fazy w drugą, stosuje prawidłowe tempo rozbiegu, po którym wykonuje dynamiczne odbicie jednonóż, walczy o odległość w locie, ląduje na dwie nogi. Mierzy odległość i uzyskuje wynik co najmniej 3 metry 50 centymetrów.

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania marszowo – biegowy test Coopera, mierzy tętno w spoczynku i po wysiłku**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc systematycznie do marszu, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc do marszu nie więcej jak trzy razy, przy czym łączny czas marszu nie przekracza 3 minut, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.
3	Uczeń przez 12 minut, bez zatrzymania pokonuje trasę truchtem, przechodząc do marszu nie więcej jak trzy razy, przy czym łączny czas marszu nie przekracza 3 minut, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru.	Uczeń przez 12 minut pokonuje bez zatrzymania, truchtem wyznaczoną trasę, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru, zna zależność między wartością tętna, a stopniem wytrenowania.
4	Uczeń przez 12 minut pokonuje bez zatrzymania, truchtem wyznaczoną trasę, mierzy tętno po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiaru, zna zależność między wartością tętna, a stopniem wytrenowania	Uczeń pokonuje w ciągu 12 minut dystans 2600-2200 m – ***chłopcy*** Uczennica pokonuje w ciągu 12 minut dystans 2300-1900 m – ***dziewczęta*** Mierzy tętno przed i po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiarów, swoimi słowami interpretuje wyniki. Podaje co najmniej jeden przykład ćwiczenia kształtującego wytrzymałość
5	Uczeń pokonuje w ciągu 12 minut dystans ok. 3 km – ***chłopcy*** Uczennica pokonuje w ciągu 12 minut dystans ok. 2,8 km – ***dziewczęta*** Mierzy tętno przed i po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiarów, swoimi słowami interpretuje wyniki.	Uczeń pokonuje w ciągu 12 minut dystans co najmniej 2700 m - ***chłopcy*** Uczennica pokonuje w ciągu 12 minut dystans co najmniej 2400 m - ***dziewczęta*** Rozkłada siły słuchając wskazówek nauczyciela, mierzy tętno przed i po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiarów. Proponuje sposoby samodoskonalenia w zakresie wytrzymałości
6	Uczeń pokonuje w ciągu 12 minut dystans ok. 3,5 km – ***chłopcy*** Uczennica pokonuje w ciągu 12 minut dystans ok. 3,2 km – ***dziewczęta*** Mierzy tętno przed i po zakończeniu zadania, podaje definicję tętna oraz wynik pomiarów, analizuje wyniki sprawdzianu i pomiarów tętna. Proponuje sposoby samodoskonalenia w zakresie wytrzymałości	Uczeń pokonuje w ciągu 12 minut dystans około 3,2 km – ***chłopcy*** Uczennica pokonuje w ciągu 12 minut dystans około 2500 m – ***dziewczęta*** Rozkłada siły podczas biegu, mierzy tętno przed i po zakończeniu zadania, analizuje wyniki sprawdzianu i pomiarów tętna. Proponuje sposoby samodoskonalenia w zakresie wytrzymałości. Bierze udział w zawodach proponowanych przez nauczyciela, walczy o poprawienie wyników
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bieg krótki ze startu niskiego (ustawia bloki startowe, zna i stosuje komendy startowe, mierzy czas kolegom, prawidłowo go zapisuje, porównuje i interpretuje wyniki)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń ustawia się do sprawdzianu na przygotowanym dla niego torze, wykonuje start z bloków startowych zgodnie z komendami, lecz z pewnym opóźnieniem, pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie	Uczeń ustawia się do sprawdzianu na przygotowanym dla niego torze, wykonuje start z bloków startowych zgodnie z komendami, lecz z pewnym opóźnieniem, pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie

3	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat
4	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w swoim tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości i omawia tą cechę swoimi słowami	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w dobrym tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę
5	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w dobrym tempie. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości, omawia ją swoimi słowami oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę. Pomaga w sędziowaniu konkurencji.	Uczeń przygotowuje bloki startowe. Wykonuje start niski, zgodnie z wydawanymi komendami. Pokonuje dystans 60 metrów w mocnym tempie, dobrze prezentuje się na tle klasy, jest bardzo zaangażowany podczas lekcji. Uzyskany wynik porównuje z uzyskanym wcześniej czasem i z wynikami kolegów. Stara się poprawić rezultat. Podaje definicję szybkości oraz prezentuje co najmniej 3 ćwiczenia kształtujące tą cechę. Pamięta swoje dotychczasowe rezultaty. Analizuje swoje postępy, porównuje je do innych wyników w klasie i nie tylko. Samodzielnie mierzy i zapisuje wyniki.
6	Uczeń spełnia wszystkie wymagania na „5”. Bierze udział w zawodach (konkurencje lekkoatletyczne – bieg krótki) na poziomie co najmniej ogólnoszkolnym, współuczestniczy w organizacji zawodów klasowych, lub między klasowych	Uczeń spełnia wszystkie wymagania na „5”. Bierze udział w zawodach (konkurencje lekkoatletyczne – bieg krótki) na poziomie co najmniej międzyszkolnym, aktywnie współuczestniczy w organizacji zawodów ogólnoszkolnych, międzyszkolnych. Dobrze orientuje się w roli sędziego

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut osobisty do kosza ze zmniejszonej odległości**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją	Uczeń podejmuje próby wykonania rzutu osobistego do kosza z dowolnie wybranego miejsca, próbuje przyjąć prawidłową pozycję wyjściową do rzutu, ma jednak duże problemy z techniką i koordynacją
3	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 2,5 metra. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 6x na 10 rzutów	Uczeń wykonuje rzut o tablicę z odległości 3 metrów. Przyjmuje prawidłową pozycję wyjściową, jednak gubi technikę podczas wykonywania rzutu. Celuje w tablicę co najmniej 7x na 10 rzutów
4	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 3 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
5	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 6 jest celnych
6	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 8 jest celnych	Uczeń wykonuje rzut osobisty z odległości 4 metrów, nie popełnia większych błędów technicznych. Na 10 rzutów co najmniej 9 jest celnych

Treść sprawdzianu	**Uczeń wprowadza prawidłowo piłkę do gry (zagrywa) dowolnym sposobem**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń prawidłowo ustawia się do zagrywki i próbuje wykonać ją dowolnym sposobem	Uczeń prawidłowo ustawia się do zagrywki i próbuje wykonać ją dowolnym sposobem
3	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę jednak nie przebija jej przez siatkę z odległości 5 metrów	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę jednak nie przebija jej przez siatkę z odległości 6 metrów
4	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 5 metrów	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 metrów
5	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m (6/10 poprawnych)	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m (8/10 poprawnych)
6	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem oburącz dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę z odległości 7 m, trafiając przy tym kolejno w wyznaczone po drugiej stronie siatki kwadraty 3mx3m (7/10 poprawnych)	Uczeń prawidłowo ustawia się i zagrywa piłkę sposobem dolnym lub górnym, trafia w piłkę i przebija ją przez siatkę (215 i 235 cm) z odległości 7 m, trafiając przy tym kolejno w wyznaczone po drugiej stronie siatki kwadraty 3mx3m (9/10 poprawnych)
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń dokonuje odbicia piłki sposobem oburącz górnym, z własnego podrzutu, w dowolnym kierunku. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską, jednak gubi ją podczas ćwiczenia	Uczeń wykonuje co najmniej trzy odbicia sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia
3	Uczeń wykonuje co najmniej trzy odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia	Uczeń wykonuje co najmniej pięć odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Przed wykonaniem ćwiczenia przyjmuje prawidłową pozycję siatkarską i stara się ją utrzymać podczas ćwiczenia
4	Uczeń wykonuje co najmniej pięć odbić sposobem oburącz górnym nad głową. Podczas wykonywania ćwiczenia uczeń utrzymuje prawidłową pozycję siatkarską	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie osiem odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo trzykrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana
5	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie 15 odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo trzykrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana	Uczeń wykonuje poprawnie technicznie 15 odbić w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń ma prawo dwukrotnie przystąpić do sprawdzianu, co najmniej 1 próba musi być udana
6	Uczeń odbija piłkę sposobem oburącz górnym przez 45 sekund w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń na polecenie nauczyciela zmienia siłę (wysokość) odbicia	Uczeń odbija piłkę sposobem oburącz górnym przez 1,5 minutę w kole o promieniu 180 centymetrów. Uczeń na polecenie nauczyciela zmienia siłę (wysokość) odbicia
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje podania ze współpartnerem wewnętrzną i zewnętrzna częścią stopy**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią	Uczeń podejmuje próby wykonania podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy.

	stopy. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera	Ćwiczenie wykonuje w miejscu, nie panuje jednak nad siłą i celnością podania, ma problemy z przyjęciem piłki, gubi ją po podaniu przez partnera
3	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy, przyjmuje ją bez większych problemów. Ćwiczenie wykonuje w miejscu, podczas wykonywania ćwiczenia w truchcie nie panuje nad piłką
4	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy w truchcie, większość podań jest precyzyjna, podczas przyjęcia zdarza się, że gubi piłkę. Ćwiczenie wykonuje w swoim tempie. Gubi się gdy zwiększa tempo wykonywania ćwiczenia	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w swoim tempie, podczas przyspieszenia nie panuje nad piłką
5	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, podczas przyspieszenia na ogół panuje nad piłką. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z dowolnej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji
6	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie wyznaczonym przez prowadzącego. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji	Uczeń wykonuje podania zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy oraz przyjmuje ją. Ćwiczenie wykonuje w ruchu, w dobrym tempie, w czasie krótszym o 10 sek. od czasu wyznaczonego na „5”. Kończy ćwiczenie celnym strzałem do bramki z określonej pozycji

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje kozłowanie P i LR ze zmianą tempa i kierunku biegu (piłka ręczna)**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)	Uczeń podejmuje próby kozłowania piłki ze zmianą ręki i kierunku biegu (slalom)
3	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak problemy podczas zmiany ręki i kierunku biegu, często gubi piłkę i traci rytm kozłowania	Uczeń pokonuje trasę slalomu z kozłowaniem P i LR, ma jednak problemy podczas zmiany ręki i kierunku biegu, gubi piłkę (max. 2x w ciągu slalomu)
4	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz w wolnym tempie, zwiększając tempo gubi piłkę i rytm kozłowania	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), kończy rzutem w kierunku bramki, ćwiczenie wykonuje poprawnie lecz nie osiąga wyznaczonego na pokonanie slalomu czasu
5	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, utrzymuje dobre tempo, ćwiczenie kończy rzutem w kierunku bramki, nie łamie przy tym przepisów gry	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do bramki (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie
6	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje	Uczeń pokonuje trasę slalomu kozłując piłkę na zmianę L i PR, zgodnie z wcześniejsza instrukcją (ręka dalsza od przeszkody), ćwiczenie wykonuje poprawnie technicznie,

	poprawnie technicznie, ćwiczenie kończy rzutem do bramki (brak celności nie wpływa na ocenę), nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie	ćwiczenie kończy celnym rzutem do bramki , nie łamie przy tym przepisów gry, mieści się w wyznaczonym czasie
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza**	
ocena	**Klasy ogólne**	**Klasy sportowe**
2	Uczeń stara się wykonać rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Ćwiczenie rozpoczyna z miejsca, rzut na ogół jest niecelny, a w trakcie ćwiczenia uczeń często popełnia błąd kroków	Uczeń stara się wykonać rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Ćwiczenie rozpoczyna z miejsca, rzut na ogół jest niecelny, a w trakcie ćwiczenia uczeń często popełnia błąd kroków
3	Uczeń wykonuje rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Rzut na ogół jest niecelny, uczeń nie popełnia jednak błędu kroków. Zdarza się, że piłka jest wyrzucona przed wykonaniem pełnego „dwutaktu”.	Uczeń wykonuje rzut bieżny w kierunku kosza w rytmie dwóch kroków (dwutakt). Rzut na ogół jest niecelny, uczeń wykonuje jednak poprawny „dwutakt”, nie popełnia błędu kroków.
4	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Nie mieści się jednak w limicie czasowym, popełnia drobne błędy np. zatrzymuje się lub wyraźnie zwalnia przed rozpoczęciem „dwutaktu”. Ćwiczenie kończy celnym rzutem co najmniej w 50%	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Nie mieści się jednak w limicie czasowym, przechodzenie od kozłowania do biegu i rzutu nie jest płynne. Ćwiczenie kończy celnym rzutem co najmniej w 70%
5	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie. Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 60%. Podejmuje próby wykonania ćwiczenia na słabszą rękę.	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie. Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 80% . Podejmuje próby wykonania ćwiczenia na słabszą rękę.
6	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie (taki jak na 5). Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 80% . Wykonuje również poprawnie techniczne ćwiczenie na słabszą rękę (nie ma limitu czasowego i kryterium celności rzutu)	Uczeń wykonuje rzut bieżny do kosza w rytmie dwóch kroków, po uprzednim pokonaniu slalomu z kozłowaniem P i LR. Ćwiczenie wykonuje w wyznaczonym przez nauczyciela czasie (taki jak na 5). Płynnie przechodzi z jednego elementu do drugiego. Skuteczność rzutów wynosi co najmniej 90% . Wykonuje również poprawnie techniczne ćwiczenie na słabszą rękę (nie ma limitu czasowego a kryterium celności rzutu wynosi 50%)
Treść sprawdzianu	**Uczeń dba o własną postawę, wymienia i demonstruje ćwiczenia wzmacniające poszczególne mm posturalne odpowiadające za**	

	utrzymanie prawidłowej postawy ciała	
ocena	**Klasy oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń na polecenie nauczyciela próbuje przyjąć prawidłową postawę ciała	Uczeń na polecenie nauczyciela próbuje przyjąć prawidłową postawę ciała
3	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje jedno ćwiczenie wzmacniające mm. brzucha, lub grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia
4	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po jednym ćwiczeniu wzmacniającym mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po dwa ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła
5	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po dwa ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Definiuje pojęcie siła
6	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Ma podstawową wiedzę z zakresu budowy, odcinków kręgosłupa, zna grupy mięśniowe (posturalne). Zna kilka ćwiczeń na kształtowanie prawidłowej stopy. Definiuje pojęcie siła i wskazuje praktyczne wykorzystanie tej cechy w codziennym życiu	Uczeń na polecenie nauczyciela przyjmuje w miarę możliwości prawidłową postawę ciała, demonstruje po trzy ćwiczenia wzmacniające mm. brzucha i grzbietu z zachowaniem zasad bezpiecznego wykonywania ćwiczenia. Ma podstawową wiedzę z zakresu budowy, odcinków kręgosłupa, zna grupy mięśniowe (posturalne). Zna kilka ćwiczeń na kształtowanie prawidłowej stopy. Zna ogólnie budowę mięśnia. Definiuje pojęcie siła i wskazuje praktyczne wykorzystanie tej cechy w codziennym życiu. Podczas zajęć wychowania fizycznego wykazuje nieustanną dbałość o prawidłową postawę ciała
Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, jednak przechodząc z marszu do przewrotu zatrzymuje się, przewrót wykonuje z dużą pomocą nauczyciela, nie pozostaje w leżeniu tyłem po wykonaniu przewrotu	Uczeń podchodzi do sprawdzianu, jednak przechodząc z marszu do przewrotu zatrzymuje się, przewrót wykonuje z niewielką pomocą nauczyciela, nie pozostaje w leżeniu tyłem po wykonaniu przewrotu
3	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, popełnia błędy techniczne podczas przewrotu, nie trzyma prawidłowej pozycji końcowej	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, popełnia drobne błędy techniczne podczas przewrotu, bezpośrednio po przewrocie nie trzyma pozycji końcowej, koryguje ją później
4	Uczeń wykonuje zadanie, ma jednak pewne problemy z zachowaniem płynności pomiędzy poszczególnymi elementami, przewrót wykonuje poprawnie technicznie, bezpośrednio po przewrocie nie trzyma pozycji końcowej, koryguje ją później	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do przysiadu podpartego. Ma jednak problem z płynnością przechodzenia z jednego elementu w drugi lub nie trzyma pozycji końcowej bezpośrednio po przewrocie
5	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ćwiczenie wykonuje płynnie, może mieć pewne problemy uzyskaniem leżenia tyłem	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do przysiadu podpartego. Ćwiczenie wykonuje płynnie, bezpośrednio po przewrocie zachowuje pozycję

	bezpośrednio po przewrocie, koryguje natychmiast pozycję końcową	przysiadu podpartego. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotu
6	Uczeń samodzielnie i poprawnie wykonuje przewrót w przód z marszu do leżenia. Ćwiczenie wykonuje płynnie, bezpośrednio po przewrocie zachowuje pozycję leżenie tyłem. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotu	Uczeń łączy co najmniej trzy przewroty w przód w dobrym tempie, pierwszy z marszu, ostatni do przysiadu podpartego. Zwraca uwagę na estetykę wykonania przewrotów, oraz siłę mm. brzucha podczas przechodzenia do leżenia tyłem
Treść sprawdzianu	**Uczeń uczestniczy lub organizuje w gronie rówieśników zabawę lub grę rekreacyjną, ustala reguły i stosuje je w trakcie danej aktywności, korzysta bezpiecznie ze sprzętu i urządzeń**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń uczestniczy, lecz nie we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy, lecz nie we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
3	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
4	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Zna reguły i stara się je respektować podczas gry. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach. Zna reguły i stara się je respektować podczas gry. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń
5	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Stosuje zasady fair play	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Stosuje zasady fair play
6	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Interesuje się różnymi formami aktywnego wypoczynku, szuka i proponuje kolegom nowe formy aktywności rekreacyjnej	Uczeń uczestniczy we wszystkich proponowanych grach i zabawach zgodnie z regułami. Dba o bezpieczeństwo podczas ćwiczeń. Pełni rolę sędziego, aktywnie uczestniczy w organizacji wybranych gier: wyznacza i sprawdza teren, przygotowuje potrzebne przybory, dokonuje podziału na zespoły. Interesuje się różnymi formami aktywnego wypoczynku, szuka i proponuje kolegom nowe formy aktywności rekreacyjnej
Treść sprawdzianu	**Uczeń przygotowuje wraz z kolegami i pokonuje terenowy tor przeszkód z elementami biegu, wieloskoku, skoku w dal i nad przeszkodą, stosuje przy tym podstawowe zasady bezpieczeństwa**	
ocena	**oddziały ogólne**	**oddziały sportowe**
2	Uczeń stara się pokonać w swoim tempie terenowy tor przeszkód, ma problem z niektórymi przeszkodami	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód
3	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, podchodzi po raz kolejny do zadania z zamiarem jego poprawienia
4	Uczeń w swoim tempie pokonuje cały terenowy tor przeszkód. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, podchodzi po raz kolejny do zadania z zamiarem jego poprawienia. Pomaga podczas	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, nie uzyskuje jednak limitu czasowego. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, proponuje sposoby poprawienia wykonania zadania. Poprawia rezultat w określonym wspólnie z nauczycielem

	przygotowywania toru.	terminie. Pomaga podczas przygotowywania toru.
5	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, mieści się w wyznaczonym limicie czasowym. Interesuje się uzyskanym rezultatem, porównuje go z innymi wynikami, proponuje sposoby samodoskonalenia swojej sprawności i dąży do poprawienia wykonania zadania. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody, mieści się w wyznaczonym limicie czasowym. Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód
6	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody uzyskuje czas lepszy o 6 sekund od wyznaczonego limitu czasowym na „5". Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód, ma swoje ciekawe propozycje	Uczeń płynnie pokonuje przeszkody uzyskuje czas lepszy o 10 sekund od wyznaczonego limitu czasowym na „5". Interesuje się uzyskanym rezultatem, analizuje jakie cechy motoryczne są ważne podczas wykonywania zadania, proponuje sposoby samodoskonalenia tych cech. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu toru przeszkód, ma swoje ciekawe propozycje

Kryteria sprawdzianów uzupełniających (VI oddział sportowy)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje w zespole bieg rozstawny**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w marszu
3	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w truchcie, prawidłowo układa rękę podczas ćwiczenia, ćwiczenie wykonuje dowolną ręką
4	Uczeń wykonuje podanie i odbiór pałeczki sztafetowej w truchcie, w swoim tempie i w wybranym przez siebie momencie, zmienia rękę na polecenie nauczyciela, prawidłowo układa rękę podczas ćwiczenia,
5	Uczeń poprawnie technicznie pokonuje swoją zmianę w trakcie biegu rozstawnego 4x100 m. Utrzymuje mocne tempo biegu, zmiany dokonuje w wyznaczonej strefie
6	Uczeń poprawnie technicznie pokonuje swoją zmianę w trakcie biegu rozstawnego 4x100 m. Utrzymuje mocne tempo biegu, zmiany dokonuje w wyznaczonej strefie. Doskonale współpracuje z drużyną, wykazując się dużym zaangażowaniem podczas lekcji, opracowuje strategię, chętnie przeznacza dodatkowy czas na doskonalenie wykonania zadania, zna przepisy dotyczące biegu rozstawnego. Jest w pełni przygotowany do startu w zawodach w tej konkurencji lub do jej zorganizowania

Treść sprawdzianu	**Uczeń sędziuje podczas konkurencji biegowych (wydaje komendy startowe, mierzy i zapisuje czas, ustala kolejność, poucza lub dyskwalifikuje w razie nieprawidłowości)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pomaga podczas organizowania klasowych zajęć z LA (biegi). Wykonuje polecenia nauczyciela
3	Uczeń uczestniczy w organizacji klasowych zawodów LA (biegi). Mierzy czas, zapisuje wyniki, ustala ranking zawodników, podaje komendy startowe
4	Uczeń współorganizuje klasowe, szkolne lub wyższej rangi zawody LA. Zna przepisy LA w zakresie konkurencji biegowych. Sprawnie obsługuje stoper (mierzy międzyczasy), zapisuje wyniki i przedstawia je w formie rankingu
5	Uczeń współorganizuje zawody LA szkolne lub wyższej rangi. Wyznacza trasę, ustawia prawidłowo bloki startowe. Zna przepisy LA w zakresie konkurencji biegowych. Sprawnie

	obsługuje stoper (mierzy międzyczasy), zapisuje wyniki i przedstawia je w formie rankingu, wydaje komendy startowe.
6	j.w. Uczeń wykazuje szczególne zainteresowanie organizowaniem zawodów i promowaniem LA w środowisku szkolnym.

Kryteria sprawdzianów uzupełniających z zajęć sportowych oddziały IV

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy do stylu grzbietowego i kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy w miejscu
3	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy z leżenia i wykonuje odbicie się od ścianki basenu
4	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy po napłynięciu do ścianki na samych nogach bez ruchów ramion i odbicie się od ścianki basenu na brzuchu lub plecach w zależności od stylu
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej płynnie przechodząc do pływania sprawdzanym stylem
6	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej z pracą nóg pod wodą i wypłynięciem co najmniej po 6 metrach

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami wzdłuż tułowia
3	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową
4	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu z ramionami wyprostowanymi za głową z pozycji startowej z zaznaczeniem fazy lotu i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu po komendach startowych w pozycji torpedowej z zaznaczeniem fazy lotu i przepłynięciem pod wodą z nogami co najmniej 8 metrów , płynnym wynurzeniem się z wody i przejściem do pływania stylem grzbietowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka do kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą i płynnym wynurzeniem i przejściem do pływania kraulem

6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania kraulem

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem grzbietowym**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg dystans 50m
3	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką" do stylu grzbietowego dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na plecach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg z obicia od ścianki basenu
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem na ściance jedną ręką poniżej 1 minuty.
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy do stylu grzbietowego z zaznaczeniem fazy lotu, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem dystansu na ściance jedną ręką poniżej 45 sekund .

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów kraulem**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach dystans 50 metrów z naprzemianstronną pracą nóg
3	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką" do kraula dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na piersiach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg ,z obicia od ścianki basenu , z wdechem co 3 ruch ramion
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka, pokonuje dystans 50 metrów kraulem z wdechem na bok co 3 ruch ramion poniżej 45 sekund z prawidłowym nawrotem koziołkowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej, pokonuje dystans 50 metrów kraulem poniżej 35 sekund z wdechem na bok z prawidłowym nawrotem koziołkowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok z różnych wysokości**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje skok na nogi z brzegu basenu
3	Uczeń wykonuje skok na nogi ze słupka startowego
4	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 1 metrowej
5	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 3 metrowej
6	Uczeń wykonuje opad tułowia trampoliny 3 metrowej

Treść sprawdzianu	**Gra w piłkę wodną**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną
3	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w

	wodzie
4	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu
5	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki
6	Zna przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki, potrafi zorganizować grupę i przeprowadzić wraz z sędziowaniem mecz piłki wodnej

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje proste figury w wodzie (elementy pływania synchronicznego)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń potrafi pracą nóg i rąk utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
3	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
4	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu oraz potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała
5	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku,
6	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku, na sygnał potrafi zanurkować z głową w dół utrzymując wyprostowane nogi ponad taflę wody od kolan i co najmniej przez 5 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje test Coopera w wodzie**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem, w trakcie pokonywanego dystansu może zatrzymać się 3- krotnie lecz nie dłużej niż przez 10 sekund
3	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem z jedną przerwą nie dłuższą niż 10 sekund
4	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem
5	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem pokonując dystans 500metrów
6	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem , z nawrotami odpowiednio do danego stylu , pokonuje dystans ponad 500 metrów

Kryteria sprawdzianów uzupełniających z zajęć sportowych
Oddział V

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy do stylu grzbietowego i kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy w miejscu
3	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy z leżenia i wykonuje odbicie się od ścianki basenu

4	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy po napłynięciu do ścianki na samych nogach bez ruchów ramion i odbicie się od ścianki basenu na brzuchu lub plecach w zależności od stylu
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej płynnie przechodząc do pływania sprawdzanym stylem
6	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej z pracą nóg pod wodą i wypłynięciem co najmniej po 6 metrach

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami wzdłuż tułowia
3	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową
4	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu z ramionami wyprostowanymi za głową z pozycji startowej z zaznaczeniem fazy lotu i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu po komendach startowych w pozycji torpedowej z zaznaczeniem fazy lotu i przepłynięciem pod wodą z nogami co najmniej 8 metrów , płynnym wynurzeniem się z wody i przejściem do pływania stylem grzbietowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka do kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą i płynnym wynurzeniem i przejściem do pływania kraulem
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania kraulem

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem grzbietowym**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg dystans 50 metrów
3	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką” do stylu grzbietowego dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na plecach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg z obicia od ścianki basenu

5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem na ściance jedną ręką poniżej 1 minuty.
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy do stylu grzbietowego z zaznaczeniem fazy lotu, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem dystansu na ściance jedną ręką poniżej 45 sekund .

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów kraulem**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach dystans 50 metrów z naprzemianstronną pracą nóg
3	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką” do kraula dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na piersiach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg ,z obicia od ścianki basenu , z wdechem co 3 ruch ramion
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka, pokonuje dystans 50 metrów kraulem z wdechem na bok co 3 ruch ramion poniżej 45 sekund z prawidłowym nawrotem koziołkowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej, pokonuje dystans 50 metrów kraulem poniżej 35 sekund z wdechem na bok z prawidłowym nawrotem koziołkowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót do stylu klasycznego (żabka)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót z leżenia z odbiciem od ścianki basenu
3	Uczeń wykonuje nawrót z napłynięcia do ścianki i wykonuje odbicie się od ścianki basenu
4	Uczeń wykonuje nawrót po napłynięciu do ścianki , ułożeniu dwóch rąk jednocześnie na ściance basenu i odbiciu się od ścianki obunóż pod wodą z wyprostowanymi ramionami i przechodzi do pływania stylem klasycznym
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem klasycznym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje cykl ramion i nóg pod wodą po czym przechodzi do pływania stylem klasycznym
6	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem klasycznym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem z jednoczesnym przerzuceniem jednego ramienia nad wodą, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje cykl ramion i nóg pod wodą , wynurza się co najmniej po 7 metrach, po czym przechodzi do pływania stylem klasycznym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka w stylu klasycznym (żabka)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi , po wynurzeniu przechodzi do pływania stylem klasycznym

5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie z zachowaniem cyklu ramion i nóg pod wodą z płynnym wynurzeniem się i przejściem do pływania stylem klasycznym (żabką)
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z zachowaniem cyklu ramion i nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania stylem klasycznym (żabką)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem klasycznym (żabką)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym z głową nad wodą bez koordynacji ramion i nóg
3	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym z zachowaniem wydechu pod wodą bez koordynacji ramion i nóg
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym po odbiciu od ścianki basenu z pełną koordynacją ramion i nóg z zachowaniem wydechu pod wodą w pełnym cyklu pracy ramion i nóg
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z za chowaniem prawidłowego cyklu ramion i nóg pod wodą, z prawidłowo wykonanym nawrotem do stylu klasycznego i zakończeniem dystansu jednocześnie oburącz na ściance basenu, z prawidłową koordynacją pracy ramion i nóg podczas pływania
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej z zachowaniem prawidłowego cyklu ramion i nóg pod wodą, z prawidłowo wykonanym nawrotem do stylu klasycznego, zakończenie dystansu oburącz jednocześnie na ścianie basenu , z prawidłową koordynacją pracy ramion i nóg podczas pływania , pokonuje dystans 50 metrów poniżej 45 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok z różnych wysokości**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje skok na nogi z brzegu basenu
3	Uczeń wykonuje skok na nogi ze słupka startowego
4	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 1 metrowej
5	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 3 metrowej
6	Uczeń wykonuje opad tułowia trampoliny 3 metrowej

Treść sprawdzianu	**Gra w piłkę wodną**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną
3	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w wodzie
4	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu
5	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki

6	Zna przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki, potrafi zorganizować grupę i przeprowadzić wraz z sędziowaniem mecz piłki wodnej

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje proste figury w wodzie (elementy pływania synchronicznego)**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń potrafi pracą nóg i rąk utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
3	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
4	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu oraz potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała
5	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku,
6	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku, na sygnał potrafi zanurkować z głową w dół utrzymując wyprostowane nogi ponad taflę wody od kolan i co najmniej przez 5 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje test Coopera w wodzie**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem, w trakcie pokonywanego dystansu może zatrzymać się 3- krotnie lecz nie dłużej niż przez 10 sekund
3	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem z jedną przerwą nie dłuższą niż 10 sekund
4	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem
5	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem pokonując dystans 600metrów
6	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem , z nawrotami odpowiednio do danego stylu , pokonuje dystans ponad 600 metrów

Kryteria sprawdzianów uzupełniających z zajęć sportowych oddział VI sportowych

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy do stylu grzbietowego i kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy w miejscu
3	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy z leżenia i wykonuje odbicie się od ścianki basenu
4	Uczeń wykonuje nawrót koziołkowy po napłynięciu do ścianki na samych nogach bez ruchów ramion i odbicie się od ścianki basenu na brzuchu lub plecach w zależności od stylu
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej płynnie przechodząc do pływania sprawdzanym stylem

6	Uczeń poprawnie technicznie napływa odpowiednim stylem do ścianki basenu i wykonuje nawrót koziołkowy z odbiciem od ścianki basenu w zależności od stylu z głową schowaną pod rękami w pozycji torpedowej z pracą nóg pod wodą i wypłynięciem co najmniej po 6 metrach

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami wzdłuż tułowia
3	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową
4	Uczeń wykonuje odbicie od ścianki na plecach z ramionami prostymi za głową i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu z ramionami wyprostowanymi za głową z pozycji startowej z zaznaczeniem fazy lotu i przechodzi do pływania stylem grzbietowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje odbicie od ścianki basenu po komendach startowych w pozycji torpedowej z zaznaczeniem fazy lotu i przepłynięciem pod wodą z nogami co najmniej 8 metrów , płynnym wynurzeniem się z wody i przejściem do pływania stylem grzbietowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka do kraula**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą i płynnym wynurzeniem i przejściem do pływania kraulem
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania kraulem

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem grzbietowym**
ocena	**Oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg dystans 50 metrów
3	Uczeń pokonuje w pozycji na plecach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką” do stylu grzbietowego dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na plecach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg z obicia od ścianki basenu
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy do stylu grzbietowego, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem na ściance jedną ręką poniżej 1 minuty.
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy do stylu grzbietowego z zaznaczeniem fazy lotu, pokonuje dystans 50 metrów stylem grzbietowym z prawidłowym nawrotem koziołkowym i z zakończeniem dystansu na ściance jedną ręką poniżej 45 sekund .

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów kraulem**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach dystans 50 metrów z naprzemianstronną pracą nóg
3	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach z naprzemianstronną pracą nóg i„dokładanką" do kraula dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na piersiach z naprzemianstronną pracą ramion i nóg ,z obicia od ścianki basenu , z wdechem co 3 ruch ramion
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka, pokonuje dystans 50 metrów kraulem z wdechem na bok co 3 ruch ramion poniżej 45 sekund z prawidłowym nawrotem koziołkowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej, pokonuje dystans 50 metrów kraulem poniżej 35 sekund z wdechem na bok z prawidłowym nawrotem koziołkowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót do stylu klasycznego (żabka)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót z leżenia z odbiciem od ścianki basenu
3	Uczeń wykonuje nawrót z napłynięcia do ścianki i wykonuje odbicie się od ścianki basenu
4	Uczeń wykonuje nawrót po napłynięciu do ścianki , ułożeniu dwóch rąk jednocześnie na ściance basenu i odbiciu się od ścianki obunóż pod wodą z wyprostowanymi ramionami i przechodzi do pływania stylem klasycznym
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem klasycznym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje cykl ramion i nóg pod wodą po czym przechodzi do pływania stylem klasycznym
6	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem klasycznym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem z jednoczesnym przerzuceniem jednego ramienia nad wodą, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje cykl ramion i nóg pod wodą , wynurza się co najmniej po 7 metrach, po czym przechodzi do pływania stylem klasycznym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka w stylu klasycznym (żabka)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi , po wynurzeniu przechodzi do pływania stylem klasycznym
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie z zachowaniem cyklu ramion i nóg pod wodą z płynnym wynurzeniem się i przejściem do pływania stylem klasycznym (żabką)
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z zachowaniem cyklu ramion i nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania stylem klasycznym (żabką)

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem klasycznym (żabką)**
ocena	**oddziały sportowe**

2	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym z głową nad wodą bez koordynacji ramion i nóg
3	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym z zachowaniem wydechu pod wodą bez koordynacji ramion i nóg
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów stylem klasycznym po odbiciu od ścianki basenu z pełną koordynacją ramion i nóg z zachowaniem wydechu pod wodą w pełnym cyklu pracy ramion i nóg
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z za chowaniem prawidłowego cyklu ramion i nóg pod wodą, z prawidłowo wykonanym nawrotem do stylu klasycznego i zakończeniem dystansu jednocześnie oburącz na ściance basenu, z prawidłową koordynacją pracy ramion i nóg podczas pływania
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej z zachowaniem prawidłowego cyklu ramion i nóg pod wodą, z prawidłowo wykonanym nawrotem do stylu klasycznego, zakończenie dystansu oburącz jednocześnie na ścianie basenu , z prawidłową koordynacją pracy ramion i nóg podczas pływania , pokonuje dystans 50 metrów poniżej 45 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok startowy ze słupka do stylu motylkowego**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka siedząc z wyprostowanymi ramionami
3	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w przysiadzie w wyprostowanymi ramionami
4	Uczeń wykonuje wślizg do wody ze słupka w staniu z ramionami wyprostowanymi
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą i płynnym wynurzeniem i przejściem do pływania stylem motylkowym
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka na komendy startowe z zaznaczeniem fazy lotu i przyjęciem pozycji torpedowej w locie i w wodzie, z pracą nóg pod wodą, z płynnym wynurzeniem się co najmniej po 10 metrach i przejściem do pływania stylem motylkowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje nawrót do stylu motylkowego**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje nawrót z leżenia z odbiciem od ścianki basenu
3	Uczeń wykonuje nawrót z napłynięcia na piersiach nogami do stylu motylkowego i wykonuje odbicie się od ścianki basenu
4	Uczeń wykonuje nawrót po napłynięciu do ścianki , ułożeniu dwóch rąk jednocześnie na ściance basenu i odbiciu się od ścianki obunóż pod wodą z wyprostowanymi ramionami i przechodzi do pływania stylem motylkowym
5	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem motylkowym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje co najmniej 3 uderzenia nogami pod wodą po czym przechodzi do pływania stylem motylkowym
6	Uczeń poprawnie technicznie napływa stylem motylkowym do ścianki basenu, układa jednocześnie dwie ręce na ściance i wykonuje obrót bokiem z jednoczesnym przerzuceniem jednego ramienia nad wodą, układa się pod wodą w pozycji torpedowej i po odbiciu obunóż wykonuje ponad 5 uderzeń nogami pod wodą , wynurza się co najmniej po 7 metrach, po czym przechodzi do pływania stylem motylkowym

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje bez zatrzymania dystans 50 metrów stylem motylkowym**

ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach dystans 50 metrów z prawidłową pracą nóg do stylu motylkowego
3	Uczeń pokonuje w pozycji na piersiach z prawidłową pracą nóg i nieregularną pracą ramion do stylu motylkowego dystans 50 metrów
4	Uczeń pokonuje dystans 50 metrów na piersiach z zachowaną częstotliwością pracy ramion (1 ruch) i pracą nóg (2uderzenia) ,z obicia od ścianki basenu , z wdechem co 1 ruch ramion
5	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje skok startowy ze słupka, wykonuje co najmniej 3 uderzenia nogami pod wodą, pokonuje dystans 50 metrów stylem motylkowym z zachowaniem prawidłowego cyklu pracy ramion i nóg z wdechem co 1 ruch ramion i prawidłowym nawrotem do stylu motylkowego
6	Uczeń poprawnie technicznie wykonuje na komendy startowe skok startowy ze słupka z zaznaczeniem fazy lotu w pozycji torpedowej, pod wodą wykonuje co najmniej 5 uderzeń nogami z wypłynięciem po 10 metrach, pokonuje dystans 50 metrów z zachowaniem prawidłowego cyklu pracy ramion i nóg z wdechem co 2 ruch ramion i prawidłowym nawrotem w czasie poniżej 40 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje skok z różnych wysokości**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń wykonuje skok na nogi z brzegu basenu
3	Uczeń wykonuje skok na nogi ze słupka startowego
4	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 1 metrowej
5	Uczeń wykonuje skok na nogi z trampoliny 3 metrowej
6	Uczeń wykonuje opad tułowia trampoliny 3 metrowej

Treść sprawdzianu	**Gra w piłkę wodną**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną
3	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w wodzie
4	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę prostych podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu
5	Zna podstawowe przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki
6	Zna przepisy gry w piłkę wodną, zna technikę podań i chwytów piłki w wodzie, potrafi wykonać rzut na bramkę z miejsca bez dotykania nogami dna basenu, potrafi poruszać się w wodzie z głową nad wodą z piłką i bez piłki, potrafi zorganizować grupę i przeprowadzić wraz z sędziowaniem mecz piłki wodnej

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje proste figury w wodzie (elementy pływania synchronicznego)**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń potrafi pracą nóg i rąk utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
3	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę nad wodą bez dotykania dna basenu
4	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu oraz potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała

5	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku,
6	Uczeń potrafi samą pracą nóg utrzymać głowę oraz dłonie i przedramiona nad wodą bez dotykania dna basenu, potrafi wykonać obrót wokół osi własnego ciała oraz przemieścić się w określonym kierunku, na sygnał potrafi zanurkować z głową w dół utrzymując wyprostowane nogi ponad taflę wody od kolan i co najmniej przez 5 sekund

Treść sprawdzianu	**Uczeń wykonuje test Coopera w wodzie**
ocena	**oddziały sportowe**
2	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem, w trakcie pokonywanego dystansu może zatrzymać się 3- krotnie lecz nie dłużej niż przez 10 sekund
3	Uczeń podejmuje próbę przepłynięcia bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem z jedną przerwą nie dłuższą niż 10 sekund
4	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem
5	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem pokonując dystans 600metrów
6	Uczeń przepływa bez zatrzymywania się 12 minut dowolnym stylem , z nawrotami odpowiednio do danego stylu , pokonuje dystans ponad 700 metrów

ZAJĘCIA KOMPUTEROWE

KRYTERIA OCENIANIA Z ZAJĘĆ KOMPUTEROWYCH W ODDZIAŁACH IV -VI

Kryteria oceniania poszczególnych form aktywności

Ocenie podlegają:

1. Prace klasowe (sprawdziany),
2. Kartkówki,
3. ćwiczenia praktyczne,
4. odpowiedzi ustne,
5. prace domowe,
6. praca ucznia na lekcji,
7. prace dodatkowe.

1. Prace klasowe (sprawdziany teoretyczne i sprawdziany praktycznych umiejętności pracy na komputerze)

- ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia. Prace klasowe planuje się na zakończenie działu, który obejmuje treści teoretyczne. Uczeń jest informowany o planowanej pracy klasowej z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. Przed prace klasowe nauczyciel podaje jej zakres programowy. Prace klasowe może poprzedzać lekcja powtórzeniowa, podczas której nauczyciel zwraca uwagę uczniów na najważniejsze zagadnienia z danego działu.

Zadania z pracy klasowej są przez nauczyciela omawiane i poprawiane po oddaniu prac.

2. Kartkówki- są przeprowadzane w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu programowego z ostatniej lekcji (ostatniego tematu w przypadku realizacji jednego tematu na kilku jednostkach lekcyjnych - maksymalnie trzech).

Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki. Kartkówka powinna być tak skonstruowana, aby uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż15 minut.

Kartkówka jest oceniana w skali punktowej, a liczba punktów jest przeliczana na ocenę.

3. Ćwiczenia praktyczne- obejmują zadania praktyczne, które uczeń wykonuje podczas lekcji. Oceniając je, nauczyciel bierze pod uwagę stopień zaangażowania w wykonanie ćwiczenia, dokładność wykonania polecenia, staranność i estetykę, obejmuje zakres programowy aktualnie realizowanego działu.

4. Odpowiedź ustna- bierze pod uwagę:

Zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem, prawidłowe posługiwanie się pojęciami, sposób formułowania wypowiedzi.

Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie dwa razy w półroczu. Kolejne (trzecie) nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną.

5. Praca domowa -Pracę domową uczeń wykonuje na komputerze i zapisuje ją w odpowiednim miejscu wskazanym przez nauczyciela. Przy wystawianiu oceny za pracę domową nauczyciel bierze pod uwagę samodzielność, poprawność i estetykę wykonania. Uczeń ma prawo do dwukrotnego w ciągu półrocza braku pracy domowej, co zgłasza nauczycielowi na początku lekcji. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną

6. Aktywność i praca ucznia na lekcji

Są oceniane, zależnie od ich charakteru, za pomocą plusów i minusów.

Plus uczeń może uzyskać m.in. za samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązywaniu problemu, przygotowanie do lekcji. Za pięć zgromadzonych plusów uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą.

Minus uczeń może uzyskać m.in. za brak przygotowania do lekcji (np. brak zeszytu, zbioru zadań, plików potrzebnych do wykonania zadania, brak zaangażowania na lekcji, niewykonywanie poleceń nauczyciela, zadań. Pięć minusów to ocena niedostateczna.

7. Prace dodatkowe- obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, przygotowanie gazetki szkolnej, wykonanie pomocy dydaktycznych, prezentacji (np. multimedialnej). Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę

m.in.:
Stopień zaangażowania w wykonanie pracy,
Estetykę wykonania,
Wkład pracy ucznia,
Sposób prezentacji,
Oryginalność i pomysłowość pracy.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA
ODDZIAŁ IV

Wymagania edukacyjne z zajęć komputerowych w oddziale IV szkoły podstawowej

1. W zakresie bezpiecznego posługiwania się komputerem i oprogramowaniem uczeń:

przestrzega podstawowych zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze,
zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania z komputera,
prawidłowo interpretuje znaczenie komunikatów wyświetlanych przez programy,
korzysta z pomocy dostępnej w programach,
prawidłowo zapisuje i przechowuje swoje prace wykonane na komputerze,
prawidłowo posługuje się różnymi nośnikami elektronicznymi obsługiwanymi przez komputer,
stosuje zasady tworzenia bezpiecznych haseł dostępu do poczty elektronicznej,
przestrzega zasad bezpiecznego korzystania z Internetu (komunikowanie się z innymi użytkownikami, przesyłanie plików, pobieranie zasobów z Internetu).

2. W zakresie opracowywania rysunków za pomocą komputera uczeń:

wybiera odpowiednie narzędzia edytora grafiki potrzebne do wykonania rysunku,
tworzy obrazy za pomocą edytora grafiki (posługuje się gotowymi kształtami, barwami, przekształcaniem obrazu, fragmentami innych obrazów),
dopasowuje rozmiary obrazu do potrzeb zadania,
tworzy krótkie teksty w edytorze grafiki,
uatrakcyjnia graficznie teksty napisane w edytorze grafiki,
pracuje w kilku oknach edytora grafiki,
zna i stosuje skróty klawiszowe ułatwiające pracę w edytorze grafiki,
importuje obrazy do edytora grafiki,
zapisuje w różnych formatach prace wykonane w edytorze grafiki.

3. W zakresie komunikowania się za pomocą komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych

Uczeń:

komunikuje się za pomocą poczty elektronicznej,
przestrzega zasad etykiety w komunikacji elektronicznej,
wysyła pliki za pomocą poczty elektronicznej,
korzysta z poczty elektronicznej i z czatu przy realizacji projektów (np. klasowych),
korzysta z internetowego kalendarza,
korzysta z narzędzi w chmurze przy realizacji projektów (np. klasowych).

4. W zakresie wykorzystania informacji z różnych źródeł elektronicznych uczeń:

wyszukuje informacje i zasoby w różnych źródłach elektronicznych (zasoby Internetu, słowniki online, encyklopedie online itp.),
selekcjonuje, porządkuje i właściwie zapisuje znalezione informacje i zasoby,
wykorzystuje znalezione informacje w swoich pracach, przestrzegając zasad prawa autorskiego,
w odpowiedni sposób zapisuje znalezione zasoby,
rozpoznaje najpopularniejsze formaty zapisów plików

5. W zakresie opracowywania tekstów za pomocą komputera uczeń:

opracowuje krótkie teksty, wykorzystując podstawowe funkcje edytora tekstu,
dodaje do tekstu grafiki zaczerpnięte z Internetu,
dodaje do tekstu hiperłącza do konkretnych stron internetowych,
zapisuje prace wykonane w edytorze tekstu.

6. W zakresie praktycznego zastosowania informatyki uczeń:

korzysta z komputera, jego oprogramowania i zasobów elektronicznych do realizacji zagadnień

z wybranych przedmiotów,
samodzielnie dokonuje właściwego wyboru programów i metod w celu rozwiązania problemów.

II. Wymagania na poszczególne oceny obejmują wiadomości i umiejętności

1. *Ocena dopuszczająca*

Uczeń:

- Wymienia zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni i stosuje je w codziennej pracy przy komputerze,
- Podaje definicje komputera i zestawu komputerowego,
- Podaje definicje folderu/katalogu i pliku,
- Rozpoznaje systemy operacyjne znajdujące się na szkolnym i domowym komputerze,
- Tworzy foldery we wskazanym przez nauczyciela miejscu na dysku,
- Przenosi pliki do wskazanych przez nauczyciela folderów,
- Kopiuje foldery i pliki,
- Wyjaśnia, do czego służy Internet,
- Wymienia zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu,
- Zna i stosuje zasady bezpiecznego korzystania z Internetu,
- Wyjaśnia, do czego służy przeglądarka internetowa,
- Tworzy w programie Paint proste rysunki, korzystając z pędzli i kolorów,
- tworzy w programie Paint rysunki, korzystając z opcji odbicia i obrotu wybranego fragmentu obrazu,
- korzysta z narzędzia Tekst w programie Paint,
- zapisuje prace wykonane w programie Paint w formacie png,
- wyjaśnia pojęcie poczta elektroniczna

2. *Ocena dostateczna*

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań powyższych:

- wymienia najważniejsze wydarzenia z historii powstania komputera,
- wymienia elementy zestawu komputerowego,
- wymienia trzy dowolne elementy budowy komputera,
- wymienia po jednym przykładzie urządzeń wejścia i wyjścia,
- wyjaśnia pojęcie system operacyjny
- rozróżnia pliki i foldery,
- porządkuje swój folder na szkolnym komputerze,
- podaje przykłady zastosowania Internetu w życiu codziennym,
- odróżnia przeglądarkę od wyszukiwarki internetowej,
- znajduje proste hasła i strony wskazane w podręczniku za pomocą wyszukiwarki google.pl,
- wymienia ogólne zasady korzystania z materiałów z Internetu,
- wyszukuje zdjęcia w Internecie,
- tworzy prostą notatkę z wykorzystaniem treści znalezionych w Internecie,
- korzysta z serwisu maps.google.pl w celu rozwiązania danego zadania,
- tworzy rysunki w programie Paint, korzystając z podstawowych narzędzi tego programu,
- tworzy rysunki w programie Paint, korzystając z narzędzia Krzywa,
- kopiuje fragmenty obrazu i wkleja je do innego obrazu programu Paint,
- tworzy tekst w programie Paint z zastosowaniem efektu cienia,
- wyjaśnia, z jakich elementów składa się adres e-mail,
- zna procedurę wstawiania załączników do e-maili,

3. *Ocena dobra*

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych i podstawowych):

- wyjaśnia zastosowanie trzech dowolnych elementów budowy komputera,

- wymienia po trzy przykłady urządzeń wejścia i wyjścia,
- podaje po trzy przykłady systemów operacyjnych komputerów i urządzeń mobilnych,
- wyjaśnia różnicę między komercyjnym a niekomercyjnym programem komputerowym,
- wyjaśnia różnicę między plikiem a folderem,
- samodzielnie porządkuje swój folder na szkolnym komputerze,
- wyjaśnia (w prosty sposób) pojęcie *Internet*
- wymienia podstawowe fakty z historii powstania Internetu,
- podaje przykłady, co najmniej dwóch przeglądarek internetowych i dwóch wyszukiwarek internetowych,
- wyszukuje konkretne informacje, korzystając z wyszukiwarek internetowych,
- korzysta z usługi Tłumacza Google w celu przetłumaczenia podanych słów,
- korzysta z zaawansowanych opcji wyszukiwania zdjęć przez wyszukiwarkę google.pl,
- wyjaśnia, co jest legalne, a co nielegalne podczas korzystania z plików pobranych z Internetu,
- tworzy w edytorze tekstu notatkę wzbogaconą o materiały znalezione w Internecie,
- kopiuje fragmenty stron internetowych do dokumentu MS Word,
- sprawnie korzysta z wielu narzędzi programu Paint w celu stworzenia rysunku,
- edytuje i dodaje własne kolory w programie Paint,
- sprawnie wykorzystuje narzędzie Krzywa w celu stworzenia rysunku w programie Paint,
- kopiuje i wkleja fragmenty obrazu do nowego dokumentu programu Paint z zastosowaniem obrotu obiektów,
- tworzy w programie Paint tekst i wzbogaca go o efekt cienia oraz dodaje do niego tło,
- komunikuje się z innymi osobami za pomocą poczty elektronicznej,
- grupuje kontakty na swoim koncie poczty elektronicznej,
- dodaje nowe kontakty do grup kontaktów na koncie poczty elektronicznej,
- załącza pliki do e-maili,

4. *Ocena bardzo dobra*

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych i podstawowych):

- wyjaśnia zastosowanie pięciu wybranych elementów budowy komputera,
- wymienia po minimum pięć przykładów urządzeń wejścia i wyjścia,
- tworzy notatkę w edytorze tekstu wzbogaconą o zdjęcia z odnośnikami do materiałów multimedialnych w Internecie,
- korzysta z funkcji zaawansowanych, przenoszenia i kopiowania elementów do obrazu w programie Paint,
- tworzy staranne prace w programie Paint, dbając o szczegóły rysunku,
- samodzielnie wykonuje rysunki w programie Paint, korzystając z opcji zwielokrotniania i przekształcania obiektów,
- tworzy w programie Paint tekst z efektem 3D i starannie rysuje efektowne tło tekstu,
- zakłada konto pocztowe,
- swobodnie komunikuje się za pomocą e-maili, używając pojedynczych kontaktów,

5. Ocena celująca

- Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych i podstawowych):
- osiąga sukcesy w konkursach informatycznych (szkolnych)
- bierze udział w pozaszkolnych konkursach informatycznych wykonuje zadania dodatkowe na ocenę celującą
- samodzielnie pogłębia swoją wiedzę i rozwija umiejętności, prezentuje swoje uzdolnienia podczas zajęć komputerowych na forum klasy,
- obsługuje programy inne niż poznane i wykorzystywane na lekcjach

Oddział V

Wymagania edukacyjne z zajęć komputerowych w oddziale 5 szkoły podstawowej

1. W zakresie opracowywania tekstów w programie Word uczeń:

- opracowuje i redaguje różne teksty, wykorzystując liczne funkcje edytora tekstu,
- zna i stosuje zasady poprawnego formatowania tekstów,
- wykorzystuje w dokumentach listy numerowane i wielopoziomowe,
- dodaje do tekstu grafiki i formatuje je,
- zapisuje informacje tekstowe w tabelach i je formatuje,
- zna i stosuje skróty klawiszowe ułatwiające pracę w edytorze tekstu,
- zapisuje prace wykonane w edytorze tekstu.

2. W zakresie opracowywania prezentacji multimedialnych w programach PowerPoint uczeń:

- zna i stosuje zasady tworzenia przejrzystych prezentacji multimedialnych,
- opracowuje prezentacje multimedialne,
- stosuje w prezentacji animacje obiektów,
- dodaje do prezentacji dźwięk i pliki wideo,
- formatuje obrazy oraz pliki dźwiękowe i wideo stawione do prezentacji,
- zapisuje stworzone prezentacje i odtwarza je.

3. W zakresie praktycznego zastosowania informatyki uczeń:

- korzysta z komputera, jego oprogramowania i zasobów elektronicznych do realizacji zagadnień
- z wybranych przedmiotów,
- samodzielnie dokonuje właściwego wyboru programów i metod w celu rozwiązania problemów.

II. Wymagania na poszczególne oceny

1. **Ocena dopuszczająca**

- wymagania konieczne obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych na lekcjach i wykonywać prostych zadań nawiązujących do życia codziennego.

Uczeń:

- wymienia i stosuje podstawowe skróty klawiszowe w programie Word: kopiuj, wklej, zapisz,
- sporządza w programie Word prostą notatkę np. o filmie,
- przygotowuje (z pomocą nauczyciela) w programie Word proste menu, np. na przyjęcie urodzinowe,
- tworzy (z pomocą nauczyciela) w programie Word prosty scenariusz bez zastosowania list numerowanych,
- tworzy (z pomocą nauczyciela) w programie Word prosty plan lekcji, używając opcji Utwórz tabelę,
- wykonuje w programie Word prosty prospekt oraz osadza obiekt WordArt, rysunek i wstawia
- kształt,
- zapisuje prace wykonane w edytorze tekstu,
- uruchamia program PowerPoint,

2. **Ocena dostateczna**

- wymagania podstawowe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych):

- używa podstawowych skrótów klawiszowych w programie Word,
- pisze prostą notatkę o filmie, stosując proste formatowanie tekstu (pogrubienie, pochylenie) w programie Word,

- stosuje opcję „pokaż wszystko”, by sprawdzać poprawne formatowanie dokumentu programu Word,
- używa wyśrodkowania tekstu w dokumentach programu Word,
- wstawia obiekt WordArt do dokumentu programu Word,
- tworzy (w programie Word) scenariusz z zastosowaniem listy numerowanej, ale bez zastosowania stylów,
- samodzielnie tworzy w programie Word plan lekcji (praca może być niestaranna),
- formatuje (w dokumencie programu Word) zdjęcie, nadając mu obramowanie,
- dodaje obramowanie strony dokumentu programu Word,
- zmienia schemat kolorów motywu prezentacji programu PowerPoint,
- dodaje kolejne slajdy w prezentacji programu PowerPoint,
- wstawia obiekt WordArt jako tytuł albumu prezentacji programu PowerPoint,
- dodaje animację tekstu w prezentacji programu PowerPoint,
- osadza w prezentacji programu PowerPoint klip wideo,

3. **Ocena dobra**

wymagania rozszerzające obejmują wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych i podstawowych):

- stosuje skróty klawiszowe związane z formatowaniem tekstu w programie Word,
- nie popełnia błędów typograficznych (np. podwójny odstęp między wyrazami) w edytorze tekstu,
- wyjaśnia pojęcia „twarda spacja” oraz „miękki Enter”,
- zmienia opcje WordArt dla edytowanego tekstu w programie Word, tworzy scenariusz z zastosowaniem jednopoziomowej listy numerowanej z wykorzystaniem stylów w programie Word,
- tworzy w programie Word plan lekcji z wykorzystaniem formatowania komórek (m.in. zmiana
- krawędzi),
- formatuje obiekt WordArt wstawiony do dokumentu programu Word,
- formatuje kształt wstawiony do dokumentu programu Word,
- wstawia grafikę do prezentacji programu PowerPoint,
- formatuje zdjęcia wstawione do prezentacji programu PowerPoint,

4. **Ocena bardzo dobra**

- wymagania o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych, podstawowych i rozszerzających):

- sprawnie stosuje popularne skróty klawiszowe programu Word,
- przemieszcza się między otwartymi okna mi programu Word za pomocą skrótu Alt + Tab,
- tworzy poprawnie sformatowane teksty w programie Word,
- używa wcięć do oddzielenia akapitów w dokumencie programu Word,
- korzysta ze skrótów klawiszowych, aby zastosować „twardą spację” oraz „miękki Enter” w dokumencie programu Word,
- tworzy w programie Word przejrzyste i ciekawe menu (np. na przyjęcie) zastosowaniem formatowania tekstu,
- tworzy w programie Word przejrzysty i czytelny scenariusz z wykorzystaniem wielopoziomowych, list numerowanych,
- tworzy w programie Word plan lekcji z wykorzystaniem „ręcznego” formatowania wybranych komórek (m.in. wyróżnienia kolorem wypełnienia),
- tworzy w programie Word estetyczny prospekt zawierający formatowanie wszystkich elementów,
- tworzy w programie PowerPoint przejrzystą prezentację z zastosowaniem grafiki,
- modyfikuje zdjęcia wstawione do prezentacji programu PowerPoint, używając opcji artystycznych (kolorowanie, efekty),
- usuwa tło zdjęcia wstawionego do prezentacji programu PowerPoint,

- modyfikuje animacje obiektów w prezentacji programu PowerPoint,
- wstawia efekty dźwiękowe podczas odtwarzania animacji w prezentacji programu PowerPoint,
- zapisuje przygotowaną prezentację programu PowerPoint jako plik wideo,

5. **Ocena celująca**

Uczeń (oprócz spełnienia wymagań koniecznych, podstawowych i rozszerzających i dopełniających):

- osiąga znaczące sukcesy w szkolnych konkursach informatycznych
- bierze udział w pozaszkolnych konkursach informatycznych
- wykonuje zadania dodatkowe na ocenę celującą
- samodzielnie pogłębia swoją wiedzę i rozwija umiejętności, prezentuje swoje uzdolnienia podczas zajęć komputerowych na forum klasy
- obsługuje programy inne niż poznane i wykorzystywane na lekcjach, np. graficzne (nie dotyczy prostych aplikacji dostępnych np. z systemem operacyjnym Windows)
- biegle posługuje edytorem tekstu typu MS Word, zna dodatkowe funkcje programu i wykorzystuje je w swoich pracach
- tworzy ciekawe prezentacje w programie PowerPoint

Oddział VI

Wymagania edukacyjne z zajęć komputerowych w oddziale VI szkoły podstawowej

1. W zakresie opracowywania tekstów w programie Word uczeń:

- opracowuje i redaguje różne teksty, wykorzystując liczne funkcje edytora tekstu,
- zna i stosuje zasady poprawnego formatowania tekstów,
- wykorzystuje w dokumentach listy numerowane i wielopoziomowe,
- dodaje do tekstu grafiki i formatuje je,
- zapisuje informacje tekstowe w tabelach i je formatuje,
- zna i stosuje skróty klawiszowe ułatwiające pracę w edytorze tekstu,
- zapisuje prace wykonane w edytorze tekstu.

2. W zakresie opracowywania prezentacji multimedialnych w programach PowerPoint uczeń:

- zna i stosuje zasady tworzenia przejrzystych prezentacji multimedialnych,
- opracowuje prezentacje multimedialne,
- stosuje w prezentacji animacje obiektów,
- dodaje do prezentacji dźwięk i pliki wideo,
- formatuje obrazy oraz pliki dźwiękowe i wideo stawione do prezentacji,
- zapisuje stworzone prezentacje i odtwarza je.

3. W zakresie praktycznego zastosowania informatyki uczeń:

- korzysta z komputera, jego oprogramowania i zasobów elektronicznych do realizacji zagadnień
- z wybranych przedmiotów,
- samodzielnie dokonuje właściwego wyboru programów i metod w celu rozwiązania problemów.

II. Wymagania na poszczególne oceny

1. **Ocena dopuszczająca**

- wymagania konieczne obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych na lekcjach i wykonywać prostych zadań nawiązujących do życia codziennego.

Uczeń:

- posługuje się myszą i klawiaturą;
- określa typ komputera, który stoi w pracowni komputerowej (np. IBM , Macintosh);
- z pomocą nauczyciela poprawnie loguje się do szkolnej sieci komputerowej i kończy pracę z komputerem
- pisze krótki tekst, zawierający wielkie i małe litery oraz polskie znaki diakrytyczne;
- wyjaśnia pojęcia: spacja, wiersz tekstu, kursor tekstowy;

- zaznacza blok tekstu;
- pod kierunkiem nauczyciela zmienia krój, rozmiar i kolor czcionki;
- usuwa znaki za pomocą klawisza Backspace
- wymienia niektóre sposoby prezentowania informacji;
- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje i zapisuje prostą prezentację składającą się z kilku slajdów ;
- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje proste obliczenia na kalkulatorze komputerowym;
- pod kierunkiem nauczyciela numeruje komórki w kolumnie lub wierszu;
- na polecenie nauczyciela zaznacza odpowiedni zakres komórek;
- pod kierunkiem nauczyciela wypełnia danymi tabelę arkusza

2. Ocena dostateczna

- wymagania podstawowe obejmują wiadomości i umiejętności stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
- omawia zasady zachowania siê w pracowni komputerowej i przestrzega ich;
- rozróżnia elementy zestawu komputerowego, podaje ich przeznaczenie;
- potrafi samodzielnie i poprawnie zalogować się do szkolnej sieci komputerowej i wylogować się;
- wyjaśnia, do czego służy edytor tekstu;
- porusza się po tekście za pomocą kursora myszy;
- wyjaśnia pojęcia: strona dokumentu tekstowego, margines;
- usuwa znaki za pomocą klawisza Backspace i Delete;
- wyrównuje akapity do lewej, do prawej, do środka; zmienia krój, rozmiar i kolor czcionki;
- wstawia do tekstu prostą tabelę i wypełnia ją treścią;
- pod kierunkiem nauczyciela wstawia do tekstu rysunki ClipArt i obiekty WordArt
- pod kierunkiem nauczyciela wstawia do tekstu prostą tabelę i wypełnia ją treścią
- wymienia i omawia sposoby prezentowania informacji;
- podaje przykłady urządzeń umożliwiających przeprowadzenie prezentacji;
- wykonuje i zapisuje prostą prezentację składającą się z kilku slajdów zawierających tekst i grafikę;
- pod kierunkiem nauczyciela uruchamia pokaz slajdów
- wykonuje proste obliczenia na kalkulatorze komputerowym;
- zna budowę tabeli arkusza kalkulacyjnego: wiersz, kolumna, komórka, zakres komórek, adres
- komórki, formuła;
- rozumie, czym jest zakres komórek;
- pod kierunkiem nauczyciela stosuje funkcję Suma do dodawania liczb zawartych w kolumnie lub wierszu;
- samodzielnie numeruje komórki w kolumnie lub wierszu;
- pod kierunkiem nauczyciela korzysta z Kreatora wykresów do wykonania wykresu dla dwóch serii danych;
- wymienia typy wykresów
- pod kierunkiem nauczyciela projektuje proste animacje;

3. Ocena dobra

wymagania rozszerzające trudności, które są przydatne na kolejnych poziomach kształcenia.

Uczeń:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę dostateczną, a ponadto:
- omawia ogólne przeznaczenie elementów zestawu komputerowego;
- wymienia elementy komputera znajdujące się w jednostce centralnej i nośniki pamięci masowej;
- wie, na czym polega uruchomienie komputera i programu komputerowego;
- wyjaśnia pojęcia: akapit, wcięcie, parametry czcionki;
- prawidłowo stosuje spacje przy znakach interpunkcyjnych;
- porusza się po tekście za pomocą kursora myszy i klawiszy sterujących kursorem;
- wyjaśnia pojęcie: justowanie; justuje akapity;
- pod kierunkiem nauczyciela dodaje obramowanie i cieniowanie tekstu i akapitu;
- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje operacje na fragmencie tekstu: zaznaczanie, wycinanie,

- kopiowanie i wklejanie go w inne miejsce w tym samym dokumencie;
- wymienia rodzaje umieszczenia obrazu względem tekstu;
- pod kierunkiem nauczyciela formatuje tabelę;
- pod kierunkiem nauczyciela wstawia do tekstu fragment obrazu zapisanego w pliku oraz Autokształty;
- wymienia etapy i zasady przygotowania prezentacji multimedialnej;
- wykonuje i zapisuje prezentację składającą się z kilku slajdów zawierających tekst i grafikę;
- dodaje animacje do elementów slajdu;
- samodzielnie uruchamia pokaz slajdów ;
- wymienia elementy okna arkusza kalkulacyjnego;
- pod kierunkiem nauczyciela tworzy tabelę w arkuszu kalkulacyjnym;
- potrafi wstawić nowy wiersz lub kolumnę do tabeli arkusza;
- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje obramowanie komórek tabeli;
- wypełnia danymi tabelę arkusza;
- pod kierunkiem nauczyciela wpisuje proste formuły do przeprowadzania obliczeń na konkretnych liczbach;
- wprowadza napisy do komórek tabeli;
- pod kierunkiem nauczyciela dostosowuje szerokość kolumn do ich zawartości;
- samodzielnie stosuje funkcję Suma do dodawania liczb zawartych w kolumnie lub wierszu; omawia przeznaczenie wykresu kolumnowego i kołowego;
- pod kierunkiem nauczyciela umieszcza na wykresie tytuł, legendę i etykiety danych;

4. Ocena bardzo dobra

- wymagania o wyższym stopniu trudności, wykorzystywane do rozwiązywania zadań problemowych.

Uczeń:

- spełnia kryteria na ocenę dobrą, a ponadto:
- omawia przeznaczenie elementów zestawu komputerowego;
- wie, czym jest pamięć operacyjna;
- omawia elementy komputera znajdujące się w jednostce centralnej;
- wie, czym jest system operacyjny;
- zna jednostki pamięci;
- wybraną metodę samodzielnie kopiuje pliki na zewnętrzny nośnik danych;
- samodzielnie pracuje z dwoma jednocześnie uruchomionymi oknami programów;
- zna i stosuje podstawowe skróty klawiaturowe;
- wskazuje użyteczność zastosowania komputera do usprawnienia uczenia się; korzysta z programów
- edukacyjnych;
- samodzielnie otwiera istniejący dokument z pliku zapisanego w określonym folderze;
- przegląda dokument, zmienia i ponowne zapisuje pod tą samą lub inną nazwą;
- samodzielnie obsługuje programy za pomocą myszy, klawiszy sterujących kursorem i skrótów klawiaturowych;
- samodzielnie korzysta ze Schowka do kopiowania, wycinania i wklejania;
- samodzielnie dodaje obramowanie i cieniowanie tekstu i akapitu;
- samodzielnie wykonuje operacje na fragmencie tekstu: zaznaczanie, wycinanie, kopiowanie i wklejanie go w inne miejsce w tym samym dokumencie oraz do innego dokumentu;
- samodzielnie redaguje formatuje tekst;
- samodzielnie wstawia do tekstu fragment obrazu zapisanego w pliku oraz Autokształty, rysunki ClipArt, obiekty WordArt;
- omawia etapy i zasady przygotowania prezentacji multimedialnej;
- omawia urządzenia do przeprowadzenia prezentacji multimedialnych;
- dba o zachowanie właściwego doboru kolorów tła i tekstu na slajdzie;
- dobiera właściwy krój i rozmiar czcionki;

- prawidłowo rozmieszcza elementy na slajdzie;
- ustawia parametry animacji;
- dodaje przejścia slajdów;
- wyjaśnia, czym jest hiperłącze;
- omawia przeznaczenie poszczególnych elementów okna przeglądarki internetowej;
- samodzielnie korzysta z wyszukiwarki internetowej; wyszukuje hasła w encyklopediach multimedialnych i słownikach;
- stosuje zasady redagowania listów elektronicznych;
- wymienia i omawia podstawowe zasady ochrony komputera przed wirusami i innymi zagrożeniami
- przenoszonymi przez pocztę elektroniczną;
- samodzielnie tworzy tabelę w arkuszu kalkulacyjnym;
- samodzielnie wykonuje obramowanie komórek tabeli;
- samodzielnie wpisuje proste formuły do przeprowadzania obliczeń na konkretnych liczbach;
- wprowadza napisy do komórek tabeli;
- samodzielnie dostosowuje szerokość kolumn do ich zawartości;
- samodzielnie umieszcza na wykresie tytuł legendę i etykiety danych;
- projektuje i tworzy proste animacje;
- samodzielnie zapisuje i odtwarza animacje;

5. Ocena celująca

obejmują stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

Uczeń:

- spełnia kryteria na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
- osiąga znaczące sukcesy w szkolnych konkursach informatycznych
- bierze udział w pozaszkolnych konkursach informatycznych
- wykonuje zadania dodatkowe na ocenę celującą
- samodzielnie pogłębia swoją wiedzę i rozwija umiejętności, prezentuje swoje uzdolnienia na forum klasy podczas zajęć komputerowych
- obsługuje programy inne niż poznane i wykorzystywane na lekcjach, np. graficzne (nie dotyczy prostych aplikacji dostępnych np. z systemem operacyjnym Windows)
- sprawnie posługuje się arkuszem kalkulacyjnym, wykonuje zadania o wyższym stopniu trudności (na ocenę celującą)
- biegle posługuje edytorem tekstu typu MS Word, zna dodatkowe funkcje programu i wykorzystuje je w swoich pracach, tworzy ciekawe prezentacje w programie PowerPoint

Uwaga!

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, nie wykonuje nawet najprostszych poleceń nauczyciela.

ZAJĘCIA TECHNICZNE

1. Przy ocenianiu zajęć praktycznych będą brane pod uwagę:
   - przygotowanie stanowiska pracy i przestrzeganie zasad BHP
   - organizacja pracy
   - ład i porządek w miejscu pracy
   - sprawność w posługiwaniu się narzędziami
   - oszczędne gospodarowanie narzędziami
   - estetyka wykonanej pracy
   - samodzielność pracy
2. Przy ocenianiu prac pisemnych i rysunkowych będą brane pod uwagę:
   - spójność merytoryczna i językowa
   - zastosowanie języka stosowanego w przedmiocie
   - dbałość o poprawność użycia języka ojczystego
   - prawidłowość i estetyka wykonanych rysunków(właściwa grubość linii rysunkowych, odstępy między liniami, strzałki rysunkowe, zastosowanie przyborów rysunkowych
3. Przy ocenianiu prac dodatkowych będą brane pod uwagę:
   - pomysłowość i inwencja twórcza, nowatorstwo
   - samodzielność, zaangażowanie oraz ilość włożonej pracy
   - różnorodność zastosowanych technik

I. Uczeń może być nieprzygotowany do lekcji z powodów osobistych(2 razy) ale musi to być udokumentowane przez rodzica lub prawnego opiekuna.

II. Nieobecność ucznia na zajęciach nie zwalnia go z opanowania materiału realizowanego na lekcjach.

III. Brak zeszytu przedmiotowego, wykazanie się nieprzygotowaniem jest ukarane znakiem (-),uzyskanie trzykrotnego znaku minus jest równoważne z otrzymaniem oceny **ndst**.

IV. Brak pracy na lekcji oraz wykonanie zadania niezgodnie z zasadami powoduje otrzymanie oceny **ndst**.

V Aktywność ucznia podczas zajęć lekcyjnych może być nagrodzona znakiem(+),trzykrotne uzyskanie znaku plus powoduje wpisanie oceny **bdb**.

VI. Reprezentowanie szkoły w konkursach i olimpiadach przedmiotowych pozwala uzyskać ocenę **bdb** za każdy udział a ocenę celującą za zajęcie miejsca punktowanego lub wyróżnienia.

VII. Uczeń ma prawo poprawić ocenę cząstkową w formie i terminie uzgodnionym z nauczycielem (dłuższa nieobecność np. choroba w ciągu 2 tygodni, pozostałe w ciągu 1 tygodnia).

VIII. Uczeń ma obowiązek przestrzegania regulaminu zajęć technicznych, w przypadku jego łamania może być ukarany znakiem (-) a w skrajnych przypadkach oceną **ndst**.
Przed wykonaniem pracy podlegającej ocenie uczniowi zostają przypomniane zasady uzyskania oceny za konkretną pracę np. podając na tablicy punktację za odpowiedz pisemną lub sprawdzian , który podsumowuje określoną część materiału

IX. Sprawdziany z większej partii materiału odbywają się z conajmniej 1 tygodniowym zapowiedzeniem . Odpowiedzi pisemne odbywają się bez zapowiedzi np. kartkówki na 10-15min . Przy co najmniej 50% poprawnych odpowiedzi uzyskujesię ocenę dostateczną, 60% ocenę dst +, 70% db, 80% db+, 90% bdb-, 95%-100% bdb.

X. Sprawdzian wiadomości i umiejętności obejmuje zagadnieniadotyczące zasad ruchu drogowego pieszych i rowerzystów, których opanowanie jest konieczne do uzyskania karty rowerowej (sprawdzenie wiedzy uczniów odbywa się pisemnie po przeprwadzeniu 2-3 lekcji).

XI. Test teoretyczny (kwalifikacyjny) polega na jego rozwiązaniu:
0- 1 błędów – ocena bdb (zaliczony)
do 2 błędów – ocena db (zaliczony)

do 3 błędów - ocena dst (zaliczony)
do 4 błędów – ocena dop (nie zaliczony – poprawka)
do 5 i więcej błędów ndst (nie zaliczony – poprawka)

Test teoretyczny może być powtórzony przez uczniów, którzy zgłoszą gotowość do jego rozwiązania.

XII. Dla klas IV- VI przewidziane są odpowiedzi pisemne w każdym półroczu, które sprawdzają poziom opanowania wiedzy z za-kresu wychowania komunikacyjnego oraz informacji technicznej: wymiarowanie przedmiotów płaskich, rzutowanie prostokątne, przekroje brył.

XIII. Z zajęć technicznych przewidziane zostało uzyskanie 4-5 ocen cząstkowych w półroczu, które są podstawą do ustalenia oceny na I semestr oraz na zakończenie roku szkolnego.

XIV. Uczniowie, do których stwierdzono trudności w opanowaniu materiału (opinia, orzeczenie z Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej) wykonują ćwiczenia na miarę swoich możliwości wybrane z rozkładu materiału dla danej klasy w celu realizacji podstawy programowej zgodnie z zaleceniami tej poradni.

Wymagania edukacyjne z przedmiotu zajęcia techniczne oddziały IV-VI program nauczania DKOS-4014-19/02

Ocena celująca

Informacja techniczna

-uczeń zna znaki bezpieczeństwa stosowane w różnych budynkach oraz znaki bhp
-uczeń zna symbole stosowane w konserwacji odzieży
-potrafi zgromadzić przykłady piktogramów i zademonstrować na zajęciach z techniki
-potrafi wykonywać rzutowanie prostokątne przedmiotów bardziej złożonych np. O kształcie złożonym

Wychowanie komunikacyjne

-zna wybrane przepisy ruchu drogowego dotyczące innych pojazdów
-zna znaki i sygnały drogowe dotyczące innych pojazdów
-odczytuje pozostałe gesty rąk osób kierujących ruchem
-potrafi bezbłędnie ustalić pierwszeństwo przejazdu przez skrzyżowanie
-potrafi ocenić wpływ warunków panujących na drodze na zagrożenie w ruchu drogowym
-wie w jaki sposób wezwać pomoc poza swoją miejscowością
-potrafi zabezpieczyć miejsce wypadku
-potrafi dokonać napraw roweru
-prawidłowo reaguje na różne sytuacje na drodze podczas ruchu drogowego
-z własnej woli stosuje kask ochronny podczas jazdy rowerem
-potrafi bezbłędnie poruszać się po torze zręcznościowym
-wiedza z zakresu wychowania komunikacyjnego wykracza poza program szkoły podstawowej

Materiałoznawstwo

-potrafi wymienić rodzaje drzew
-zna rodzaje papieru i jego zastosowanie
-zna rodzaje tworzyw sztucznych stosowanych w życiu codziennym
-potrafi odróżnić rodzaje wyrobów włókienniczych na podstawie próbek materiałów przyniesionych na zajęcia
-potrafi z własnych obserwacji i na podstawie wiadomości uzyskanych poza zajęciami wskazać wady i zalety znanych materiałów włókienniczych
-potrafi ustawić odpowiedni zakres temperatur na żelazku w zależności od rodzaju tkaniny

Ekologia

-uczeń bierze udział w akcjach sprzątania świata
-widzi potrzebę sortowania i utylizacji śmieci
-dba o środowisko naturalne i wie , że degradacja środowiska ma niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka i jego sprawność
-przygotuje referat na temat ochrony środowiska i przedstawi go na zajęciach

Ocena bardzo dobra

Informacja techniczna

-uczeń zna znaki bezpieczeństwa oraz znaki bhp
-zna rodzaje papieru i jego zastosowanie
-uczeń prawidłowo odczytuje symbole w konserwacji odzieży
-potrafi odnaleźć symbole graficzne umieszczone na metkach
-wykonuje poprawnie rzutowanie prostokątne i wymiarowanie przedmiotów z zeszytów ćwiczeń

Wychowanie komunikacyjne

-uczeń zna przepisy ruchu drogowego dotyczące pieszych i rowerzystów
-zna wybrane znaki i sygnały drogowe dotyczące ruchu pieszych rowerzystów
-zna zasady pierwszeństwa przejazdu przez skrzyżowanie
-prawidłowo reaguje na różne sytuacje na drodze podczas ruchu drogowego
-bezbłędnie porusza się po torze zręcznościowym na rowerze
-potrafi udzielić pomocy poszkodowanemu (założenie prostych opatrunków)
-potrafi ocenić wpływ warunków drogowych na bezpieczeństwo w ruchu drogowym
-zna nr telefonów dla wezwania pomocy
-bezbłędnie rozwiązuje test sprawdzający wiedzę BRD
-zna obowiązkowe wyposażenie roweru

Materiałoznawstwo

-uczeń potrafi wymienić materiały włókiennicze stosowane w przemyśle
-zna rodzaje tworzyw sztucznych i ich zastosowanie
-zna wady i zalety ubrań wykonanych z różnych materiałów naturalnych i syntetycznych
-potrafi wskazać ubrania wykonane z tworzyw sztucznych i naturalnych

Ekologia

-zna pozytywne i negatywne skutki oddziaływania techniki na środowisko
-wie ,że rower jest ekologicznym środkiem transportu
-widzi potrzebę zbierania i przetwarzania makulatury i tworzyw sztucznych
-zdaje sobie sprawę z niszczenia lasów jako zagrożenia środowiska

Ocena dobra

Informacje techniczna

-uczeń zna rodzaje drewna stosowane w przemyśle produkcyjnym
-uczeń potrafi rozpoznać większość symboli graficznych stosowanych w konserwacji odzieży
-wykonać rzutowanie prostokątne z wymiarowaniem z niewielka pomocą nauczyciela

Wychowanie komunikacyjne

-uczeń opanował podstawowa wiedzę z zakresu BRD dla uzyskania karty rowerowej
-opanował podstawowe wiadomości w zakresie bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym
-rozwiązał test sprawdzający co najmniej na ocenę dobrą
-zaliczył praktyczny sprawdzian na torze zręcznościowym pokonując go rowerem

-zna obowiązkowe wyposażenie roweru

Materiałoznawstwo

-potrafi wymienić większość gatunków drewna
-potrafi wymienić większość nazw tworzyw sztucznych poznanych na zajęciach
-uczeń zna podstawowe materiały włókiennicze
-zna wady i zalety materiałów pochodzenia sztucznego i naturalnego

Ekologia

-uczeń zdaje sobie sprawę z potrzeby dbania o własne środowisko
-widzi potrzebę zbierania i przetwarzania tworzyw sztucznych i makulatury
-z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązuje test dotyczący ochrony środowiska i segregowania odpadków

Ocena dostateczna

Informacja techniczna

-uczeń ma problemy z określeniem znaczenia poznanych znaków bezpieczeństwa i bhp
-potrafi wykonać rzutowanie prostokątne z wymiarowaniem z częsta pomocą nauczyciela
-nie zachowuje odpowiednich linii rysunkowych
-nie potrafi rozpoznać większości symboli stosowanych w konserwacji odzieży

Wychowanie komunikacyjne

-uczeń miał problemy ze zdobyciem niezbędnej wiedzy z zakresu BRD
-miał problemy z uzyskaniem karty rowerowej
-rozwiązał test sprawdzający co najmniej na ocenę dostateczną
-nie od razu zaliczył test sprawnościowy (jazda rowerem)
-zna obowiązujące wyposażenie roweru

Materiałoznawstwo

-uczeń potrafi wymienić tylko niektóre gatunki drewna i tworzyw sztucznych
-uczeń ma problemy z określeniem materiałów włókienniczych
-bez pomocy nauczyciela ma trudności z określeniem wad i zalet materiałów włókienniczych

Ekologia

-przykłada niewielką wagę do dbania o własne środowisko
-segregacja odpadów nie stanowi dla niego dużego problemu
-potrafi rozwiązać test dotyczący ochrony środowiska z dużą pomocą nauczyciela

Ocena dopuszczająca

Informacje techniczna

-uczeń nie potrafi bez pomocy nauczyciela wskazać i nazwać poznanych znaków bezpieczeństwa i bhp
-nie potrafi bez pomocy nauczyciela wykonać najprostszego rysunku technicznego
-nie zachowuje grubości linii rysunkowych
-ma trudności z rozpoznaniem symboli stosowanych w rysunku technicznym
-bardzo mało uwagi poświęca wykonywaniu rysunków
-często nie stosuje przyborów rysunkowych

Wychowanie komunikacyjne

-uczeń posiada duże braki w zakresie BRD
-nie zaliczył testu z zakresu BRD

-nie potrafi bez pomocy nauczyciela podać obowiązkowego wyposażenia roweru

Materiałoznawstwo

- uczeń w większości nie potrafi wymienić rodzajów drewna i tworzyw sztucznych
-uczeń w większości przypadków błędnie określa rodzaje wyrobów włókienniczych
-ma duże trudności w określeniu cech wyrobów włókienniczych
-poprawne odpowiedzi wymagają wielu naprowadzeń przez nauczyciela

Ekologia

-bardzo mało uwagi poświęca ochronie środowiska
-mało uwagi poświęca zagadnieniom segregacji odpadów
-jest mało zainteresowany ochrona środowiska wokół szkoły i miejsca zmieszkania

Ocena niedostateczna

Informacja techniczna

-nie zna symboli stosowanych w konserwacji odzieży
-nie opanował wiadomości i umiejętności niezbędnych do wykonywania rysunków technicznych
-nie używa przyborów rysunkowych
-nie potrafi wykonać rysunku z pomocą nauczyciela
-nie zna linii rysunkowych ani symboli stosowanych przy wykonywaniu rysunku technicznego
-nie zna znaków bezpieczeństwa i znaków bhp

Wychowanie komunikacyjne

-uczeń nie zna podstawowych określeń stosowanych w ruchu drogowym
-nie zaliczył testu z przepisów ruchu drogowego
-nie uzyskał karty rowerowej
-nie zna zasad bezpiecznego zachowanie się pieszych i rowerzystów
-brak wiedzy z tego zakresu uniemożliwia mu zdobywanie dalszej wiedzy

M*ateriałoznawstwo*

-nie potrafi wymienić nazw wyrobów włókienniczych
-nie zna cech tych wyrobów
-lekceważy zdobywanie wiedzy z tego działy techniki
-nie zna gatunków drewna stosowanych w przemyśle i tworzyw sztucznych z życia codziennego

Ekologia

-uczeń nie jest zainteresowany problemem ochrony środowiska
-nie widzi potrzeby zbiórki makulatury i przetwarzania tworzyw sztucznych
- nie dba o środowisko naturalne wokół szkoły i miejsca zamieszkania

RELIGIA
ODDZIAŁ IV

Rozdział I CZY PRZYJA NI SI Z PANEM JEZUSEM?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Uczeń: - charakteryzuje postawę przyjaciela Jezusa; - wymienia przykazania Dekalogu; - potrafi scharakteryzować znaki liturgiczne i postawy wykonywane podczas Eucharystii; - wyjaśnia, dlaczego nie należy spóźniać się na Mszę Świętą; - mówi z pamięci teksty aktu pokuty ze Mszy Świętej; - wymienia etapy sakramentu pokuty i je wyjaśnia; - wyjaśnia, jaka jest różnica między aktem pokuty a sakramentem pojednania; - wie, że katolicy w różny sposób na Mszy Świętej uwielbiają Boga; - wyjaśnia znaczenie kolekty mszalnej.	Uczeń: - wymienia warunki przyjaźni z Jezusem na podstawie J 15, 12-17; - wyjaśnia, co znaczą poszczególne przykazania dla ucznia klasy IV; - odróżnia postawy od gestów i znaków; - wymienia znaki świadczące o tym, że na Mszy Świętej gromadzimy się w imię Boga; - wyjaśnia sens aktu pokuty na początku Mszy Świętej; - wymienia skutki sakramentu pokuty; - pamięta tekst hymnu Chwała na wysokości Bogu; - charakteryzuje rolę kapłana i naszą rolę w modlitwie kolekty wyrażoną w słowie „Amen”.	Uczeń: - prezentuje sposoby umacniania przyjaźni z Jezusem; - wyjaśnia związek pomiędzy ofiarą i przyjaźnią; - wyjaśnia, dlaczego uczestnicy liturgii wykonują te same gesty i znaki; - wyjaśnić znaczenie znaku krzyża i słowa „Amen”; - wymienia sposoby umożliwiające przyczynienie się do tworzenia wspólnoty; - uzasadnia, dlaczego człowiek wierzący powinien często korzystać z sakramentu pokuty i pojednania; - wyjaśnia rolę hymnu we Mszy Świętej; - wyróżnia w tekście części składowe kolekty	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie Mszy Świętej dla rozwijania przyjaźni z Jezusem; - wyjaśnia związek pomiędzy Eucharystią i Dekalogiem; - wyjaśnia znaczenie poprawnie wykonywanych gestów i postaw dla owocnego uczestnictwa we Mszy Świętej; - uzasadnia potrzebę gromadzenia się na Mszy Świętej; - wyjaśnia, dlaczego przeproszenie, przebaczenie jest konieczne do budowania wspólnoty; - wyjaśnia sens odprawiania pierwszych piątków miesiąca; - charakteryzuje postawy wyrażane w hymnie Chwała na wysokości Bogu ; - porządkuje przebieg obrzędów wstępnych Mszy Świętej.

Rozdział II KIEDY POZNAJĘ PANA BOGA?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Uczeń: - definiuje pojęcie „Objawienia”; - wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa Biblia; - wskazuje część Mszy Świętej, w której czytane jest Pismo Święte; - wie, że katecheta jest nauczycielem wiary, któremu biskup powierza zadanie przekazywania Bożego Objawienia; - wie, że poznając wydarzenia i postaci Starego Testamentu, odkrywamy, co dzisiaj Bóg mówi do ludzi o Sobie i Swoich oczekiwaniach względem każdego człowieka; - na podstawie tekstów wybranych psalmów wskazuje, co mówią one o Bogu; - wyjaśnia, co znaczy Dobra Nowina o	Uczeń: - opisuje sposoby objawiania się Boga człowiekowi; - wyjaśnia, dlaczego Pismo Święte jest nazywane księgą miłości Boga do człowieka; - wymienia, z jakich części składa się Pismo Święte; - wymienia formy nauczania Kościoła; - wymienia sposoby przemawiania Boga do człowieka; - na podstawie tekstów wybranych psalmów wymienia postawy człowieka, o których piszą ich autorzy; - określa, kiedy na Mszy Świętej czytana jest Ewangelia; - wyjaśnia, dlaczego jedna Dobra Nowina została zapisana w czterech księgach; zna odpowiedzi na wezwania	Uczeń: - integruje wydarzenia biblijne z rokiem liturgicznym; - wyjaśnia, że autorem ksiąg Pisma Świętego jest zarówno Bóg, jak i człowiek; - wyjaśnia dlaczego warto czytać i starać się zrozumieć teksty Pisma Świętego; - wyjaśnia pojęcie: Urząd Nauczycielski Kościoła; - wskazuje różnicę pomiędzy poznawaniem postaci historycznych i wydarzeń Starego Testamentu; - wyjaśnia znaczenie psalmów w Liturgii Słowa; - wyjaśnia dlaczego psalm śpiewany podczas Mszy Świętej nazywamy responsoryjnym; - wyjaśnia, dlaczego Ewangelia jest Dobrą	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego chrześcijanin powinien poznawać Objawienie i nauczanie Kościoła; - wyjaśnia istotę natchnienia ksiąg Pisma Świętego; - wyjaśnia znaczenie poszczególnych części sigli; - wyjaśnia, dlaczego papież i biskupi mają prawo wyjaśniania Bożego Objawienia; - wyjaśnia istotę tekstów liturgicznych jako dialogu Boga z człowiekiem; - wyjaśnia związek treści psalmów z życiem człowieka wierzącego; - wie po co we Mszy Świętej czytamy fragmenty Ewangelii; - charakteryzuje poszczególne zapisy

zbawieniu; - wie, że jedna Dobra Nowina została zapisana na cztery różne sposoby; - wie, że dla podkreślenia ważności czytanej Ewangelii śpiew „Alleluja” jest wykonywany uroczyście, a obecni na Mszy Świętej włączają się w niego w postawie stojącej; - przyporządkowuje Dzieje Apostolskie, listy i Apokalipsę do właściwej części Pisma Świętego; - definiuje pojęcie „homilia”; - wie, że ludzie wyrażają swą wiarę w ciągu wieków na różne sposoby; - charakteryzuje „modlitwę powszechną”.	kapłana podczas czytania Ewangelii; - definiuje pojęcia: „Alleluja” „Ewangeliarz”; - przyporządkowuje poznane księgi Nowego Testamentu do właściwej części Mszy Świętej; - wyjaśnia, dlaczego wierzący słuchają homilii; - recytuje wspólnie Credo mszalne; - uzasadnia dlaczego jest ważne, aby modlić się za innych.	Nowiną o zbawieniu w Jezusie; - przyporządkowuje symbole ewangelistom i wyjaśnić ich znaczenie; - definiuje pojęcia: „Alleluja” „Ewangeliarz”; - wyjaśnia, że poprzez poznawanie ksiąg Nowego Testamentu rozwijamy przyjaźń z Panem Jezusem; - analizuje tekst Mt 19, 16-22 oraz treść opowiadania ks. Kazimierza Wójtowicza Ziarna przyjaźni; - wymienia prawdy wiary zawarte w wyznaniu wiary; - wyjaśnia potrzebę modlitwy powszechnej we Mszy Świętej.	Ewangelii; - analizuje ludzkie zachowania w świetle słowa Bożego (na podstawie poznanych fragmentów Pisma Świętego); - charakteryzuje zawartość treściową Dziejów Apostolskich, listów i Apokalipsy; - przyporządkowuje treść homilii do swoich możliwości wypełniania Bożych przykazań; - wyjaśnia artykuły wyznania wiary; - wymienia elementy składowe wezwań kierowanych do Boga w modlitwie powszechnej.

Rozdział III DLACZEGO MAM KOCHAĆ PANA BOGA I LUDZI?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Uczeń: - wyjaśnia, na czym polega istota daru; - wyjaśnia, na czym polega wyjątkowość człowieka w świecie roślin i zwierząt; - rozróżnia wytwory kultury materialnej od wytworów kultury duchowej; - wyjaśnia, co to znaczy być ofiarnym; - wskazuje osoby i czyny, poprzez które inni okazali się ofiarni wobec niego; - wie, że człowiek wybierając zło - grzech jest w niewoli zła i grzechu; - pamięta dialog pojawiający się przed prefacją i Święty; - opowiada, co dzieje się podczas przeistoczenia; - określa, w jaki sposób można okazywać miłość w działaniu; - wyjaśnia, czym jest Msza Święta i dlaczego powinniśmy w niej uczestniczy; - podaje nazwę modlitwy, której Pan Jezus nauczył swoich przyjaciół - Apostołów; - wie, że znak pokoju przekazujemy podaniem ręki lub skinięciem głowy	Uczeń: - wymienia dary naturalne otrzymane od Stwórcy; - wymienia dary duchowe i wyjaśnia ich znaczenie; - wyjaśnia różnicę między tym, że Bóg stwarza, a człowiek tworzy; - wymienia część Mszy Świętej, która jest wezwaniem do postawy ofiarności wobec innych; - wymienia, jakie dary składamy Bogu w czasie Eucharystii; - opowiada, w jaki sposób Jezus wyzwala ludzi z niewoli grzechu; - wyjaśnia, dlaczego podczas Mszy Świętej dziękujemy Bogu za Jego dary; - wyjaśnia, że przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa dokonuje się mocą Ducha Świętego; - podaje sytuacje z życia, przez które człowiek mówi Bogu „tak”; - wyjaśnia, dlaczego w Modlitwie Pańskiej nazywamy Boga Ojcem; - wymienia, o co prosimy w Modlitwie Pańskiej; - interpretuje gest przekazywanego znaku	Uczeń: - nazywa część Mszy Świętej, w której wykorzystujemy dary stworzone przez Boga; - wyjaśnia, co to znaczy, że człowiek posiada godność; - wyjaśnia, na czym polega chrześcijański wymiar kultury; - wymienia uczynki miłosierdzia co do ciała i duszy i proponuje, jak je wypełnia, by być ofiarnym wobec innych; - wymienić ofiary czasów Starego Testamentu; - wyjaśnia, dlaczego grzech prowadzi do wewnętrznej niewoli; - wymienia części Mszy Świętej, w których w szczególny sposób składamy Panu Bogu wdzięczność i uwielbienie; - uzasadnia, dlaczego oddanie życia uznawane jest za znak największej miłości; - wyjaśnia znaczenie słowa „Amen” kończącego modlitwę eucharystyczną; - nazywa część Mszy Świętej, w	Uczeń: - interpretuje tekst Rdz 1, 1.3.5.9.11.16. 20.25- 26; - uzasadnia, że każdy jest odpowiedzialny za otrzymane dary; - analizuje tekst Dekalogu św. Franciszka z Asyżu; - opowiada perykopę Łk 9, 12-17, patrząc na te wydarzenia z perspektywy Apostołów, Jezusa i tłumu; - potrafi odszukać w Piśmie Świętym wskazany fragment; - wyjaśnia związek Eucharystii z ofiarą Jezusa na krzyżu; - wymienia dary, za które dziękujemy Panu Bogu w prefacji; - wyjaśnia związek ofiary złożonej w Wieczerniku, na krzyżu i podczas Mszy Świętej; - definiuje słowo „doksologia”; - wyjaśnia, dlaczego należy odmawiać Modlitwę Pańską; - charakteryzuje postawy, gesty, słowa, które pomagają budować pokój; - wyjaśnia, dlaczego należy przyjmować

i słowami: pokój z Tobą; - wyjaśnia, kiedy możemy przyjmować Komunię Świętą; - wie, że ważne jest dziękczynienie po przyjęciu Komunii świętej.	pokoju, który czynimy podczas Mszy Świętej; - wie, że w dialogu przed przyjęciem Komunii świętej wyznajemy wiarę w zbawczą moc Jezusa Chrystusa.	której odmawiamy Modlitwę Pańską; - wyjaśnia, dlaczego prosimy Pana Jezusa o pokój podczas Mszy Świętej; − wymienia powody, dla których należy brać udział, w niedzielnej Eucharystii.	przemieniony podczas Eucharystii w Ciało Chrystusa chleb.

Rozdział IV DOKĄD ZMIERZAM, IDĄC ZA PANEM JEZUSEM?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
Uczeń: - umie nazwać cel życia chrześcijanina; - wyjaśnia, kim Jezus jest dla wierzących; - wie, że służąc potrzebującym służy samemu Panu Jezusowi; - wskazuje, w kim dostrzegamy najwyraźniejszą troskę Pana Boga o człowieka; - wie, że Pan Bóg pozwala ludziom z Sobą współpracować, a ważne jest to, by ci zechcieli współpracować z Panem Bogiem i z sobą nawzajem; - wskazuje, w którym momencie Mszy Świętej kapłan udziela błogosławieństwa; - wie, że Pan Bóg nie pozostawia człowieka samego i zawsze udziela mu swego błogosławieństwa; - wie dlaczego ludzie pielgrzymowali i ciągle pielgrzymują do miejsc świętych; - wyjaśnia, co to znaczy być posłanym; - wyjaśnia, co to znaczy być świadkiem Pana Jezusa; - wymienia przykłady osób poświęcających swoje życie dla głoszenia Ewangelii: św. Szczepan, Paweł Apostoł, Jan Paweł II; - wie, że grzech niszczy przyjaźń chrześcijanina między nim a Panem Bogiem oraz między nim a drugim człowiekiem.	Uczeń: - wyjaśnia, kto daje człowiekowi życie wieczne; - wyjaśnia, czym jest wiara w życiu człowieka; - podaje konkretne przykłady realizacji uczynków miłosiernych w codziennym życiu; - wyjaśnia, w czym wyraża się Opatrzność Boża nad człowiekiem i światem; - przedstawia działalność szkolnych kół Caritas; - definiuje pojęcie: błogosławieństwo; - wyjaśnia, dlaczego ludzie proszą Pana Boga o błogosławieństwo; - porównuje życie człowieka z pielgrzymką; - wskazuje, że przez błogosławieństwo i słowa „Idźcie w pokoju” Pan Jezus posyła nas do ludzi z Ewangelią; - wie, ze życie chrześcijańskie jest jednym ze sposobów dzielenia się Dobrą Nowiną; - podaje sposoby głoszenia Dobrej Nowiny w swoim środowisku; - wyjaśnia, dlaczego konieczne jest korzystanie z sakramentu pokuty i pojednania w drodze do Boga Ojca.	Uczeń: - wymienia określenia „nieba”: dom Boga Ojca życie wieczne, zbawienie; - odpowiada na pytania dotyczące tekstu J 14, 8- 10; - wyjaśnia, dlaczego wierzący powinni podejmować czyny miłości; - wyjaśnia, że chrześcijanie wierzą, iż Pan Bóg nawet złe zamiary człowieka potrafi przemieniać w dobro; - wyjaśnia związek pomiędzy działalnością dobroczynną ludzi a Bożą Opatrznością; - wyjaśnia, dlaczego błogosławieństwo jest darem Boga dla człowieka; - uzasadnia, dlaczego Boże błogosławieństwo wymaga od człowieka wiary; - uzasadnia, dlaczego Jezus jest koniecznym przewodnikiem ludzi w trakcie pielgrzymki do domu Boga Ojca; - wymienia, jakie polecenie oraz obietnicę otrzymali uczniowie od Pana Jezusa zmartwychwstałego; - opowiada treść misji, jaką otrzymało 72 biblijnych uczniów Pana Jezusa; - wymienia najważniejsze (3) fakty z życia: św. Szczepana, Pawła Apostoła, Jana Pawła II; - na przykładzie biblijnych bohaterów (ukazuje trudności i postawy wobec przyjęcia słowa Bożego.	Uczeń: - podaje warunki, jakie trzeba spełnić, aby osiągnąć cel wskazany nam przez Jezusa; - uzasadnia, dlaczego człowiek potrzebuje wiary; - wyjaśnia związek pomiędzy tym, że Jezus nazywa siebie Drogą, Prawdą i Życiem, a zaproszeniem do życia z Bogiem; - wymienia przykłady Bożej Opatrzności w historii ludzi; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla życia wierzących ma dialog prowadzony przed błogosławieństwem we Mszy Świętej; - wyjaśnia związek pomiędzy udzielaniem błogosławieństwa za pomocą znaku krzyża, Mszą Świętą a naszym codziennym życiem; - wymienia przymioty Boga; - wyjaśnia znaczenie błogosławieństwa udzielanego podczas sprawowania Eucharystii w czasie ludzkiego wędrowania do domu Ojca; - wymienia trudności (zewnętrzne) w dawaniu świadectwa o Jezusie Chrystusie dzisiaj; - wskazuje, dlaczego wydarzenia biblijne są wciąż aktualne; - wyjaśnia, na czym polega wierność Ewangelii; - wymienia trudności (wewnętrzne, postawy), w dawaniu świadectwa o Jezusie Chrystusie dzisiaj

ODDZIAŁ V-VI

Wymagania ponadprogramowe na ocenę CELUJĄCĄ

uczeń: • Spełnia wymagania określone w zakresie oceny bardzo dobrej.

• Prezentuje treści wiadomości powiązane ze sobą w systematyczny układ.

• Samodzielnie posługuje się wiedzą dla celów teoretycznych i praktycznych.

• Wykazuje się właściwym stylem wypowiedzi, swobodą w posługiwaniu się terminologią przedmiotową i inną.

• Angażuje się w prace pozalekcyjne (np. gazetki religijne, montaże sceniczne, pomoce katechetyczne itp.).

• Osiąga sukcesy w konkursach wiedzy religijnej.

• Jego pilność, systematyczność, zainteresowanie, stosunek do przedmiotu nie budzi żadnych zastrzeżeń.

• Wykazuje się umiejętnościami i wiadomościami wykraczającymi poza wymagania edukacyjne; jego praca jest oryginalna i twórcza oraz wskazuje na dużą samodzielność.

• Inne osiągnięcia indywidualne ucznia promujące ocenę celującą.

2. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ

uczeń: • Spełnia wymagania określone w zakresie oceny dobrej.

• Opanował pełny zakres wiedzy, postaw i umiejętności określony poziomem nauczania religii.

• Prezentuje poziom wiadomości powiązanych ze sobą w logiczny układ.

• Umiejętnie wykorzystuje wiadomości w teorii i praktyce bez ingerencji nauczyciela.

• Wykazuje się właściwym stylem wypowiedzi.

• Odznacza się pełną znajomością pacierza.

• Wzorowo prowadzi zeszyt i odrabia prace domowe.

• Aktywnie uczestniczy w religii.

• Uczestniczy w konkursach wiedzy religijnej.

• Jest pilny, systematyczny, zainteresowany przedmiotem.

• Odpowiedzialnie włącza się w dynamikę i przeżycia roku liturgicznego.

• Opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności wyznaczonych przez nauczyciela programem nauczania; osiągnięcia ucznia należą do złożonych i wymagających samodzielności.

• Inne możliwości indywidualne ucznia promujące ocenę bardzo dobrą.

3. Wymagania na ocenę DOBRĄ

uczeń: • Spełnia wymagania określone w zakresie oceny dostatecznej.

• Opanował materiał programowy z religii.

• Prezentuje wiadomości powiązane związkami logicznymi.

• Poprawnie rozumie uogólnienia i związki między nimi oraz wyjaśnia zjawiska inspirowane przez nauczyciela.

• Stosuje wiedzę w sytuacjach teoretycznych i praktycznych.

• Wykazuje się dobrą znajomością pacierza.

• W zeszycie ma wszystkie notatki i prace domowe.

• Korzysta z pomocy dydaktycznych podczas zajęć lekcyjnych (podręcznik, zeszyt ucznia i inne).

• Systematycznie uczestniczy w zajęciach religii.

• Jest zainteresowany przedmiotem.

• Wykazuje się dobrą umiejętnością zastosowania zdobytych wiadomości.

• Postawa ucznia nie budzi wątpliwości. • Stara się być aktywnym podczas lekcji.

• Wiadomości i umiejętności ucznia przewidziane programem nauczania nie są pełne dla danego etapu nauczania, ale wiele umiejętności ma charakter złożony i samodzielny.

• Inne osiągnięcia indywidualne ucznia promujące ocenę dobrą.

4. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ

uczeń: • Opanował łatwe, całkowicie niezbędne wiadomości, postawy i umiejętności.

• Prezentuje podstawowe treści materiału programowego z religii.

• Wykazuje się wiadomościami podstawowymi, połączonymi związkami logicznymi.

• Dość poprawnie rozumie podstawowe uogólnienia oraz wyjaśnia ważniejsze zjawiska z pomocą nauczyciela.

• Potrafi stosować wiadomości dla celów praktycznych i teoretycznych przy pomocy nauczyciela.
• W przekazywaniu wiadomości z religii popełnia niewielkie i nieliczne błędy.
• Odznacza się małą kondensacją wypowiedzi.
• Wykazuje się podstawową znajomością pacierza.
• W zeszycie ucznia sporadyczne braki notatek, prac domowych.
• Prezentuje przeciętną pilność, systematyczność i zainteresowanie przedmiotem.
• Wiadomości i umiejętności ucznia są na poziomie podstawowych wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania dla danego etapu; wiadomości i umiejętności należą do przystępnych, o średnim stopniu złożoności i wystarczą do pomyślnego dalszego uczenia się.
• Inne możliwości indywidualne ucznia wskazujące na ocenę dostateczną.

5. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ
uczeń: • Opanował konieczne pojęcia religijne.
• Wykazuje się luźno zestawionym poziomem wiadomości programowych.
• Prezentuje mało zadowalający poziom postaw i umiejętności.
• Wykazuje brak rozumienia podstawowych uogólnień.
• Cechuje się brakiem podstawowej umiejętności wyjaśniania zjawisk.
• Nie potrafi stosować wiedzy, nawet przy pomocy nauczyciela.
• Podczas przekazywania wiadomości popełnia liczne błędy, wykazuje niepoprawny styl wypowiedzi, posiada trudności w wysławianiu się.
• Prowadzi zeszyt ucznia.
• Ma problemy ze znajomością pacierza.
• Wykazuje poprawny stosunek do religii.
• Opanował elementarne wiadomości i umiejętności programowe przewidziane dla danego etapu edukacyjnego; są to wiadomości i umiejętności bardzo przystępne, proste i praktyczne, niezbędne w funkcjonowaniu szkolnym i pozaszkolnym.
• Inne możliwości indywidualne ucznia wskazujące na ocenę dopuszczającą.

6.Ocena NIEDOSTATECZNA
Uczeń: • Wykazuje rażący brak wiadomości programowych. • Cechuje się brakiem jedności logicznej między wiadomościami. • Prezentuje zupełny brak rozumienia uogólnień i nieumiejętność wyjaśniania zjawisk. • Wykazuje zupełny brak umiejętności stosowania wiedzy. • Podczas przekazywania informacji popełnia bardzo liczne błędy. • Cechuje się rażąco niepoprawnym stylem wypowiedzi. • Nie wykazuje się znajomością pacierza. • Nie posiada zeszytu ucznia lub dość często nie przynosi go na lekcję. • Lekceważy przedmiot. • Opuszcza lekcje religii.

SPIS TERŚCI

1. Język polski 2
2. Przyroda 24
3. Historia i społeczeństwo 71
4. Matematyka 103
5. Język angielski 129
6. Plastyka 133
7. Muzyka 141
8. Wychowanie fizyczne 148
9. Zajęcia komputerowe 191
10. Zajęcia techniczne 201
11. Religia 206